ڕیکلام

sinoma

سینۆما بۆ بازرگانی و پیشەسازی

بواری کارکردن:

1. پەیکەری ئاسنی (نەخشەدانان، دروستکردن، دامەزراندن)
2. بازرگانی گشتی (هاوردەکردن و هەناردەکردن)
3- کاری سورمیاو ڕووناکی (مارکەی MANTA)
4 - کاری گواستنەوەو گیاندن (LCL)

ڕوونکردنەوەی زیاتر لە لاپەڕە (17) ببینە

ئاوێنە

www.awene.com

ڕۆژنامەیەکی سیاسیی گشتییە
کۆمپانیای ئاوێنە دەریدەکات

ژمارە (537)
سێشەممە 2016/7/26

ڕیکلام

ئەسی

Q5

پێشەنگی تەکنەلۆژیای نوێ

Fingerprint (بصمة)

بیر لە قەیرانی دارایی مەکەرەوە

چونکە ئەسی مۆبایلە تایبەتەکانی

بۆ کردوویت بە قیستی مانگانە

تەنها بە (١٧٠٠٠٠) دینار

ناونیشان : سلێمانی شەقامی مەولەوی تەلاری سیروانی نوێ

www.asseonline.com

لەشەش مانگی ئایندەدا چەند کۆمپانیایەکی گەورەی ناودار دەکەون
6 »

ناوەندەکانی خوێندنی دەزگای فەزالەر مەترسی داخستنیان لەسەرە
16 »

ڕێژەی هاوسەرگیری لەگەڵ کچانی تەمەن خوار 15 ساڵ ڕو لەزیادبونە
8 »

ئیسلامییەکان لەهەڵەیەکی قوڵو عەبەسییەتێکی سیاسیدا دەژین
17 »

حکومەتی هەرێم 80 یەکەی کارەبا بە 45 ملیۆن دۆلار کرێوەو کاری پێناکرێت
2 »

فوئاد حسێن داوای دەستپێشخەری لەگۆڕان دەکات

نەوشیروان مستەفا: بارزانی خاوەنی دەسەڵاتو بڕیارە دەبێت ئەو دەستپێشخەری بکات

فوئاد حسێن

فوئاد حسێن نوێنەری بارزانی بۆ لای لایەنەکان، بەنەوشیروان مستەفای ڕاگەیاندوە کە "دو کەس خاوەن بڕیارن لەهەرێمی کوردستان تۆو کاک مەسعود، پێویستە دەستپێشخەریتان هەبێت". نەوشیروان مستەفا لەوەڵامدا پێیوتوە "بارزانی خاوەنی دەسەڵاتو بڕیارە دەبێت ئەو دەستپێشخەری بکات".

تایبەت بەئاوێنە: بەپێی زانیاریەکانی ئاوێنە، فوئاد حسێن لەسەردانەکەیدا بۆ لای نەوشیروان مستەفا، هیچ دەستپێشخەرییەکی پێنەبوە، ئەو وتویەتی "تەنها هاتوم بۆ مناقەشە تا بزانم پێشنیارو ڕای لایەنەکان چییە بۆ کارکردن لەسەر ئاسایی کردنەوەی دۆخەکە".

فوئاد حسێن بەنەوشیروان مستەفای وتوە "دو کەس خاوەن بڕیارن لەهەرێمی کوردستان تۆو کاک مەسعود، پێویستە دەستپێشخەریتان هەبێت"، بەڵام وەڵامی نەوشیروان مستەفا ئەوە بوە کە "من خاوەنی دەسەڵاتو بڕیار نیم، هەرچی دەسەڵاتەکانە لای بارزانی کۆبوەتەوە، دەبێت ئەو دەستپێشخەری بکات".

سەرچاوەیەکی ئاگادار لەبزوتنەوەی گۆڕان سەبارەت بەم سەردانەی فوئاد حسێن، بەئاوێنەی ڕاگەیاند کە "تەکنیکی گفتوگۆی پارتی ئەوەیە هیچ لەبڕیاری خۆیان نەیەنە خوار، دێن داوا لەئێمە دەکەن دەستپێشخەریمان هەبێت، دوای ئەو دەستپێشخەرییەش دیسانەوە داواکاریو قسەی تریان دەبێت".

سەرچاوەکە وتی "گۆڕان هیچ دەستپێشخەریەکی نابێت چونکە هیچ دەسەڵاتێک لای ئێمە نیە، هەمو دەسەڵاتەکان لای بارزانییەو پێویستە ئەو دەستپێشخەری هەبێت، ئێمە لەنیەتی ئەوان تێگەیشتوین کە دەیانەوێ هیچ شتێک نەکەنو شتێکیش لەئێمە بەدەستبهێنن".

وتیشی "پارتی خۆی هیچ دەستپێشخەرییەکی نیە دەیەوێ ئێمە دەستپێشخەریو پرۆژەیەکی تر پێشکەش بکەین بۆ ئەوەی بێت لەسەر ئەوەش دانوستانمان لەگەڵ بکاتو هەڵوێستمان لاواز بکات لەبەردەم لایەنەکانی تر، پارتی لەپشت ئەم کۆبونەوانەوە دەیەوێت پەیوەندی نێوان گۆڕانو یەکێتی، گۆڕانو ئیسلامییەکان تێکبدات، بۆ ئەوەی بڵێت ئێمە زۆر بەزۆر لەگەڵ گۆڕان کۆدەبینەوەو شتی تازە بەڕێوەیە".

کۆمپانیایەک بەنوسراوی ساختە ٤٣٢ ملیۆن دینار لەبانکێک رادەکێشێت

بازرگانێک بەچەکی ئەو پەڵێننامانەی لەبازاڕدا دەفرۆشرێت لەیەکێک لەبانکەکانی سلێمانی، بەنوسراوی ساختەی نەخۆشخانەیەکە ٤٣٢ ملیۆن دینار رادەکێشێت، بانکەکە دەڵێت "ئێمە ئاگە کۆمپانیا نین کە ئەو کارەمان کرببێت، زۆربەی کۆمپانیاکان وا ئیش دەکەن".

ئاوێنە، سلێمانی: بەپێی ئەو دیکۆمێنتانەی لەبەردەستی ئاوێنەدان، خاوەنی کۆمپانیای (ل) لەماوەی یەک ساڵدا ٣٢ جار پارەی لەبانکێک راکێشاوە بەبڕی ٤٣٢ ملیۆنو ٧٥٠ هەزار دینار، بەڕێوەبەری بانکەکە ئەو زانیاریانەی بۆ ئاوێنە پشتڕاست کردەوەو وتی "ئەو خاوەن کۆمپانیایە نوسراوێکی لەنەخۆشخانەیەکی شاری سلێمانی هێناوە، نوسراوە کە ئەم کۆمپانیایە کاری خزمەتگوزاری دەکاتو مۆری رەسمی پێوە بوە، ئەگەر ئەو نوسراوە نەبوایە نەیدەتوانی یەک دینار رابکێشێت".

بەڵام (ک، ر) خاوەنی کۆمپانیای (ل) بەئاوێنەی راگەیاند کە "ئێمە تاکە کۆمپانیا نین ئەو کارەمان کردبێت چەندین کۆمپانیای دیکە هەیە ئەو کارەی کردوە، شتەکە بەدزییەوە نەبوە، لەرێی فەرمانگەی تەندروستییەوە نەبوە، ئێمە ئەو کاتە گرێبەستمان هەبوە لەگەڵ تەندروستی، ئێستا داوای پارەکە دەکرێتەوە پارەکە دەگەڕێنینەوەو بڕێکیشمان گەڕاندوتەوە".

خاوەنی کۆمپانیاکە رەتیدەکاتەوە چەکی کڕیبێت لەبازاڕی دۆلارەکە، بەڵکو هاوکاری هاوڕێیەکی کردوەو لێی کڕیوەتەوە، ئەو وتی "هاوڕێیەکم کە باری دارایی خراپ بوە، من لێم وەرگرتوە، راستە لەچەکێکی سەد ملیۆنی بیست ملیۆن دینار سودی دەبێت".

وتیشی "کۆمپانیای زۆر هەیە بەڵام ناویان ناهێنم، کێ دەیەوێت دەبیەمە بانکو بە بەڵگەوە کۆمپانیاکان دەسەلمێنم".

3 »

"ئاوێنە" لەریزبەندی ئەو میدیایانەی کە کاریان لەسەر دۆسیەی گەندەڵی کردوە لەهەرێمدا یەکەمە

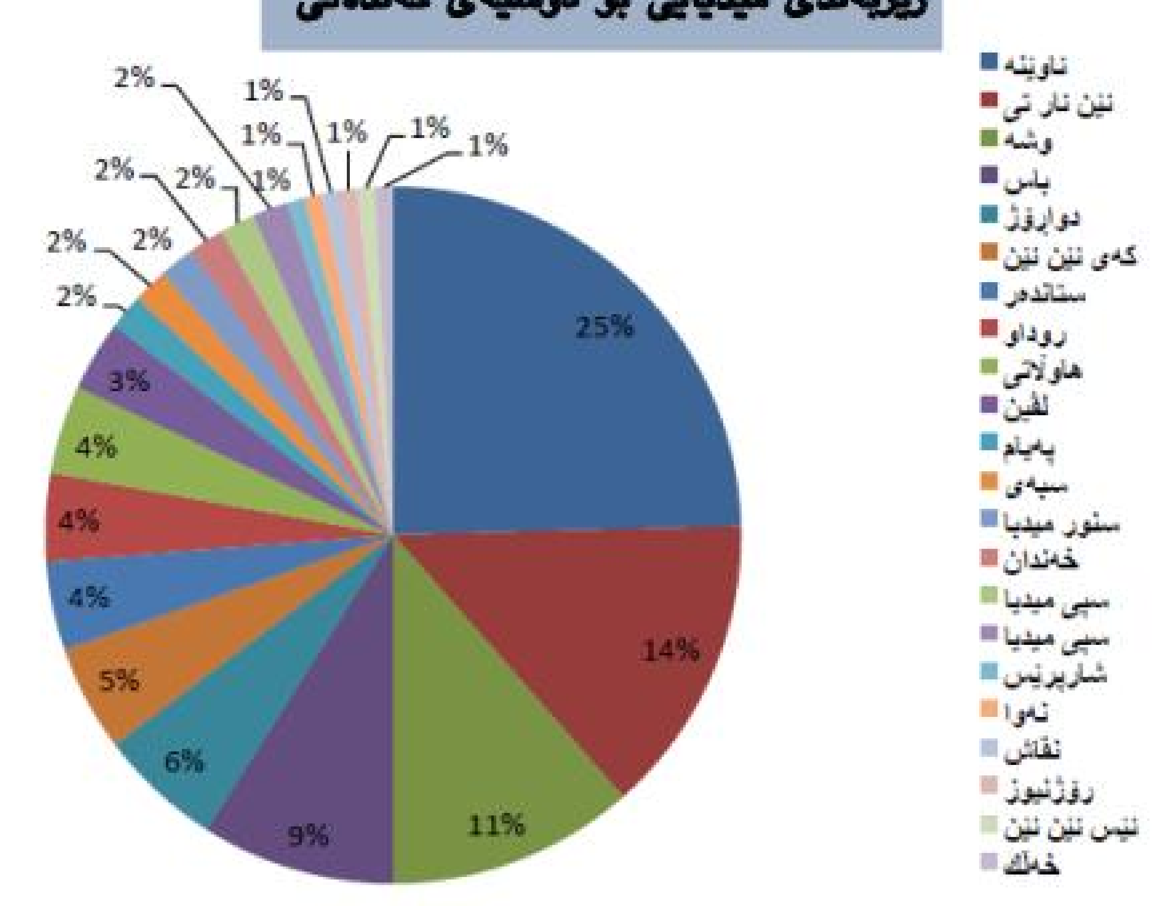

ڕێکخراوی ستۆپ بۆ دژە گەندەڵی بەهاوکاری ڕێکخراوی NEDی ئەمەریکی، دوا ڕاپۆرتی ساڵانەی پرۆژەی "بەهێزکردنی لێپرسینەوەو دەسەڵاتی یاسا لەهەرێمی کوردستان" بڵاوکردەوە، لەنێو ٢٢ میدیای نوسراوو بینراوو بیستراوو ئەلکترۆنی هەرێمی کوردستاندا کە کاریان لەسەر دۆسیەی گەندەڵی کردوە، ئاوێنە بەپلەی یەکەم دیاریدەکات.

ئاوێنە، هەولێر: پرۆژەی "بەهێزکردنی لێپرسینەوەو دەسەڵاتی یاسا"، وەک لەدوا ڕاپۆرتی ساڵانەی ڕێکخراوی ستۆپ بۆ دژە گەندەڵی هاتوە "پرۆژەیەکە کە بۆ یەکەمجار لەهەرێمی کوردستان بەشێوەی درێژخایەن چاودێری ئەو کەیسانە کراوە کە میدیاکان لەبارەی گەندەڵی بڵاویدەکەنەوەو هەوڵی داوە زۆرینەی ئەو بەدواداچونو زانیاریو بەڵگانەی گەندەڵی دیکۆمێنت بکات کە لەماوەی ساڵێک میدیاکانی هەرێمی کوردستان بڵاویانکردۆتەوە".

لەراپۆرتەکەدا هاتوە کە "بەگشتی سەرجەم میدیاکانی کوردستان بەگوێرەی ئەو زانیاریانەی بڵاویانکردۆتەوە لەبارەی گەندەڵیو پێشێلکاری یاسایی بونەتە سەرچاوەی ڕاپۆرتەکانی پرۆژە، بۆ ئەو مەبەستەش چاودێری ڕۆژنامەو گۆڤارەکان کراوە، بەپێی ریزبەندیی میدیایی، ئاوێنە لەنێو ٢٢ ڕۆژنامەو کەناڵی تەلەفزیۆنو سایتی ئەلکترۆنیو رادیۆدا بەرێژەی ٢٥٪ لەپلەی یەکەمدایە، ئەودوای ٢١ میدیای نوسراوو بینراوو بیستراوو ئەلکترۆنی بەرێژەی ٧٥٪ کاریان لەسەر دۆسیەی گەندەڵیو پێشێلکاریی یاسا کردوە. لەریزبەندی ١٠ میدیای یەکەم کە کاریان لەسەر دۆسیەی گەندەڵی کردوە، ئاوێنە بەرێژەی ٢٩٪ لەپلەی یەکەمدایە، نێن ئار تی بەرێژەی ١٦٪ لەپلەی دوەمدایە".

5 »

ناونیشان: سلێمانی تەلاری زارا - نهۆمی سێیەم - شوقەی ژمارە 32 | تەلەفۆن: 3202416 | بەشی ریکلام : 07700600659 | کۆمپانیای بڵاف پەیک ئاوێنە دابەش دەکات نرخی 1000 دینار | تیراژ: 4500

حکومەتی هەرێم ۸۰ یەکەی کارەبا بە٤٥ ملیۆن دۆلار کڕیوەو کاری پێناکرێت

ئا: بنار میدیاپەت

لەساڵی ۲۰۰۷دا حکومەتی هەرێمی کوردستان، ۸۰ یەکەی جۆری دیزڵ لەوڵاتی لوبنان بە٤٥ ملیۆن دۆلار دەکڕێت، بۆ ئەوەی بتوانێت قەیرانی کارەبا کەمبکاتەوە، بەڵام هەر چەند ساڵێک ئەو یەکانە کاریەکەن و دواتر دە یەکەیان لەکاردەکەوێت، ئەوەی دەمێنێتەوە بەبیانوی ئەوەی خەرجی زۆرە لەکار دەخرێن، پەرلەمانتارێکی گۆڕان دەڵێت "ئەگەر مەبەست لێی پارە خواردن نەبوە، بۆ کاری پێناکرێتو لەکاردەخرێن، بەڕێوەبەری گشتی کارەبای سلێمانیش ئاماژە بەوەدەکات "راستە ئێستا ئەو یەکانە بەهۆی خەرجی زۆری گازوایل لەکارخراون و کاریان پێناکرێت".

بەر لەنۆ ساڵ حکومەتی هەرێم لەرێی وەزارەتی کارەباوە، گرێبەستێکی لەگەڵ کۆمپانیای سەقەری لوبنانی واژۆکرد بەبڕی ٤٥ ملیۆن دۆلار لەبەرامبەر هاوردەکردنی ۸۰ یەکەی دیزڵ بۆ پێدانی کارەبا بەچەند وێستگەیەک، بەڵام ماوەیەکە ئەو مۆلیدانە کاریان پێناکرێت، فایەق مستەفا پەرلەمانتاری گۆڕان لەپەرلەمانی کوردستان بەئاوێنەی راگەیاند "لەم چەند ساڵەی رابردودا، حکومەتی هەرێم گرێبەستێکی لەرێی وەزارەتی کارەباوە لەگەڵ کۆمپانیایەکی لوبنانی واژۆکرد، بۆ دابینکردنی ۸۰ یەکەی بەرهەمهێنانی دیزڵ کە بە (سەقەر) ناسراون، ئەو هەشتا یەکەیە تواناکەیان نزیکەی ۱۰۰ میگاوات بو، بەپێی ناوچەکان دابەشکرا، بەشێکی بۆ چوارتاو بەشێکی لەکۆیەو لەچوارقورنەو چەمچەماڵ دابەشکران، بەڵام لەساڵی ۲۰۱۳ تائێستا ئەو یەکانە لەکاردا نین، بەپێی وتەی خۆیان دەڵێن کێشەی تەکنیکی هەیە، چۆن ئەو هەمو یەکەی کارەبایە بەیەکەوە کێشەی تەکنیکی تێدەکەوێت لەیەک کاتدا، بۆ ئەوەندە کاریان پێنەکرا، ئەو هەمو پارەیەی پێدرا و کاری پێنەکرا، ئەگەر مەبەستیان گازوایلە بۆ ئەو گرێبەستەکرا، کارپێکردنی دیزڵ گران دەکەوێت، ئەگەر کێشەی تەکنیکییە بۆ چاک نەکراون، چۆن دەکرێت مۆلیدەیەک بەوشێوەیە هەمویان تێکبچن".

پاساوەکانی حکومەت بۆ ئەو کێشانەی روبەروی دەبنەوە هەمیشە وەڵامی حازربەدەست هەیە، ئەویش یا نەبونی پارەیە یا نەبونی ئامێرو کارمەندی شارەزایە، بەپێی وتەی فایەق مستەفا ئەگەر بۆ پڕکردنی گیرفانی هەندێک کەس نەبوە، بۆ گرێبەستیان کرد، وتی "ئەو یەکانە ملیۆنان دۆلاریان پێدراوەو کاری پێناکرێت، ئەوە بەهەدەردانەو گەندەڵییە، چونکە گیرفانی چەند کەسێکی پێ پڕکراوە، لەسەرەتای چونمان بۆ پەرلەمان بەدواداچونمان کرد، تەنها وەڵامیان ئەوەیە کێشەی تەکنیکیان هەیە".

هەرچەندە نکوڵی لەوەدەکرێت سەرجەم یەکەکانی دیزڵ تێکچوبێت، بەڵام بەهۆی زیاد خەرجییەوە راگیراوە، بەڕێوەبەری گشتی کارەبای سلێمانی لەسەر ئەو کێشەیە بەئاوێنەی وت "هەمو یەکەکان رانەگیراون نزیکەی ۱۰ یەکەیان راگیراوە لەبەرئەوەی کێشەیان تێدایە، چونکە خەرجی گازوایلییان زۆرەو حکومەت نایەوێت بەرهەمهێنانی کارەبا بەگازوایل بکات، ئەو یەکانە لەپێنج وێستگە دانراون ۱٦ بۆ ۱۷ میگاواتیە، بەگشتی ئیش دەکەن، بەڵی راستە هەندێکیان کێشەیان تێدایە".

حکومەتی هەرێم بەبێ ئەوەی بیر لەداهاتوی کارەکانی بکاتەوە، گرێبەست بۆ باشتربونی ئاو و کارەباو رێگاوبان واژۆ بکات، بەوپێیەی چەند ساڵێک بەرلەئێستا ئەو دیزڵانە کردراون بەڵام ئێستا لەبەر زیادخەرجی راگیراوە، هۆکارەکەش گران وەستانە لەسەر حکومەت، بەڕێوەبەری گشتی کارەبای سلێمانیش دەڵێت "ئەو یەکانە لەساڵی ۲۰۰۷ کڕدراوە، بەدڵنیاییەوە زانراوە کەخەرجی زۆری دەوێت، هەر ئەوەش نەبوە یەکەیەکمان هەیە لەتاسلوجە ٥١ میگاواتە بەهەمان سوتەمەنی کاردەکات، بەڵام ئێستا بەنەوتی رەش کاردەکەین، حکومەت پەلەی بو لەداناتی وێستگە بۆ نەهێشتنی کارەبا، هەرچەند بڕیاربو لەئیدارەی راپەرینیش هەمان جۆری یەکەی سەقەر دابین بکرێت بەڵام باش بو سەرینەگرت، ئەمانە کۆمەڵێک هەنگاوی هەڵەی حکومەت بو، باوەرم بەوە نیە پارە خواردنی تێدابێت، لەناچاریو بێپلانی ئەو کارە کرا، چەند جارێک پێشنیارمان کردوە بۆ ئەوەی ئەم یەکانە بدرێت بەکەرتی تایبەتو دابینکردنی سوتەمەنییەکەی لەسەر حکومەت بێت بەڵام بێ وەڵام ماوەتەوە".

حکومەت لەئێستادا هاوکاری مۆلیدە ئەهلییەکانی گەڕەکەکان دەکات، بەڵام تائێستا نەیتوانیوە ئەو یەکانە لەگەڕەکەکان دابنێت، لەبری ئەوە پارە لەهاوڵاتیان وەربگرێتو بیدات بەسوتەمەنی، بەوتەی سالار حسامەدین مۆلیدە ئەهلییەکانو هەتا ئەو یەکانەش ٪۷۰ لەسەر سوتەمەنییەکەیتی، ئەگەر سوتەمەنی بۆ دابینبکرێت ئەوا ئاسانە بیدەن بەهاوڵاتیان، بەڵام لەمکاتەدا نایەوێت ئەو ئیشە بکات، دەتوانن ئیشەکە بکەن، بەڵام وەک مولیدەی ئەهلی ناتوانرێت چونکە ستافی تایبەتی دەوێت.

داعش دەستدەکات بەشەڕی پارتیزانی

ئا: بنار

ماوەی چەند هەفتەیەکە لەسەرجەم میحوەرەکان، چەکدارانی داعش دەستیانکردوە بەشەڕی پارتیزانی، لەدرەنگانی شەو دەستدەکەن بەهێرش بۆ سەر سەنگەرەکانی هێزی پێشمەرگەی کوردستان، فەرماندەکانی پێشمەرگەش دەڵێن "ئەوە هۆکاری شکستیانە کە دەستیانکردوە بەشەڕی پارتیزانی".

بەوتەی فەرماندەی میحوەری باشوری کەرکوک، داعش هێزەکانی کردوە بەگروپی بچوک بچوکو شەڕی پارتیزانی دەکات، وەستا رەسوڵ بەئاوێنەی وت "داعش لەیەک کاتدا هێزێکی پارتیزانو میلیشیاو نیزامییە، ئەو هەلانەی بۆی هەڵدەکەوت وەک هێزێکی نیزامی شەڕی دەکرد، ماوەیەکیش عەشایرەکانی لەگەڵ بو بەمیلیشیایی کاریدەکرد، لەئێستادا رو لەشکستە بۆیە دەستیکردوە بەشەڕی پاتیزانی، لێرەولەوێ دەستدەوەشێنن بۆ ئەوەی بەخەڵک بڵێن ئێمە لەگۆڕەپانەکە ماوین، بەڵێ ئەمە بەرنامەی نوێی داعشە لەمیحوەرەکان".

داعش بیر لەمیحوەری سەوزو زەرد ناکاتەوە، لەهەرشوێنێک دەسەڵاتی بەرەیی نەمێنێت، هێرشی پارتیزانی دەکات، وەستا رەسوڵ جەختدەکاتەوە "لەهەمو میحوەرەکان بەبێ جیاوازی هێرشی پارتیزانی دەکات، شەڕی پارتیزانی هۆکارە بۆ نەمانی داعش لەسەر گۆڕەپانەکان".

چەند شەوێک بەرلەئێستا داعش بەشێوەی پارتیزانی هێرشیکردە سەر میحوەری خۆرئاوای کەرکوک، هەرچەندە شکستی لەهێرشەکە هێناو چەندین تەرمی لەدوای خۆی لەمەیدانی شەڕەکە بەجێهێشت، بەڵام لەدواجاردا نۆ پێشمەرگە بەسوکی بریندار بون، ماوەیەک بەرلەئێستا لەمیحوەری مەخمور هێرشیکردو لەقەزای شەنگالیش بەهەمان شێوە، هێرشەکانی خستۆتە شەوان، لەقەزای خورماتوش سێ هەفتە لەمەوبەر هێرشێکی پارتیزانی کردو زیاتر لە۲۰ پۆلیسو دو فەرماندەی شەهید کرد.

سیروان بارزانی فەرماندەی میحوەری مەخمور گوێر لەبارەی شەڕی پارتیزانی داعش لەدرەنگانی شەودا، بەئاوێنەی وت "راستە داعش لەئێستادا دەستیکردوە بەم تاکتیکەی کە شەوان درەنگ هێرشدەکاتە سەر هێزەکانی پێشمەرگە، بەڵام هەمو جارەکان وەڵامی هێرشەکانیان بەشکستی داعشو سەرکەوتنی پێشمەرگە کۆتایی هاتوە، داعش دەیەوێت لای خەڵکی ئەو وێنایە بکات کە هێزی بەرگریو هێرشبردنی ماوە، بەڵام ئەوە دورە لەراستییەوە، داعش ئەو داعشە نیە لەسەرەتای هاتنی بۆ موسڵ بەهێزو کاریگەری مابێت".

بەڕای سیروان بارزانی، کۆتایی هاتنی پرۆسەی ئازادکردنەوەی موسڵ ئەوە دەردەخات کە داعش ماوە یاخود نا، بەڵام بەکۆی گشتی، ئێستا داعش نە هێزی بەرگری هەیە، نە دەتوانێت شەڕی دەستەویەخە بکات، نە تواناي هێرشبردنی ماوە، بارزانی وتی "ئەم شەڕەی کۆتایی لەئازادکردنی موسڵدا ئەو راستییە دەردەخات داعش ماوە یان نامێنێت، بەڵام لەهەمو ئەگەرەکان داعش ئەو داعشەی جاران نیە، بەبۆچونی من ئازادکردنەوەی موسڵ کۆتایی هاتنی داعشە، پێشمەرگە ئەو راستییەی سەلماند داعش لەسەر دەستی پێشمەرگە بچوک دەبێتەوە".

لەمەیدانی شەڕدا دوجۆرە بەرگری هەیە، یەکێکیان بەرگری مردوەو ئەوی دیکە بەرگری زیندوە، داعش ئەگەر ئەو هێرشە پارتیزانییە نەکات، دەچێتە بواری بەرگری مردوەوە، عەبدوڵا بۆر بەرپرسی میحوەری خورماتوی پێشمەرگە بۆ ئاوێنە وتی "بۆ هێشتنەوەی ورەی چەکدارەکانی، داعش هێرش دەکات، ئەگەر هێرش نەکات ئەوە دەچێتە حاڵەتی بەرگری مردوەوە، ئێستا شەڕەکانی خستۆتە شەوان، چونکە شەڕی پارتیزانی لەشەواندا سەرکەوتو ترە، شارەزانو رێگای دور دەبڕنو دەست دەوەشێنن، شەڕی پارتیزانی لەسەرجەم میحوەرەکان دەکات، لەکوێ هەلی بۆ برەخسێت شەڕی پارتیزانی دەکات، گوێ بەمیحوەری یەکێتیو پارتی نادات".

عەبدوڵا بۆر دەشڵێت "دەبێت ئەو رێگایانەی داعش بەکاریاندەهێنێت بۆ هاتوچۆکردن بۆ شەڕی پارتیزانی، چاودێری بخرێتە سەر، دەبێت هاوکارو رێنوێنییەکانیان دەستگیربکرێن، ئەوان شارەزان بەڵام ناوچەکە گۆڕانی بەسەردا دێت، ئەوان خەڵکیان هەیە بۆیە هاوکارییانو شەڕی پارتیزانی دەکەن".

ریکلام

MERCY CORPS

بانگهێشتکردن بۆ بەشداریکردن لەتەندەری
دانانی 4 ترانسفۆرمەری سێ روو KVA 250 لەهەندرێن، تەکیە

ریکخراوی مێرسی کۆر، رێکخراوێکی قازانج نەویستی ئەمریکییە، لەبواری یارمەتی مرۆڤایەتیو سەرخستنو پەرەپێدانی کۆمەڵگاو تواناکانی کۆمەڵگای مەدەنی لەساڵی 2003وە کار دەکات.

بابەتی تەندەر: بۆ دەستنیشانکردنی باشترین دەرخستە لە روی داراییو تەکنیکی بۆ ئەم پرۆژەیەی خوارەوە:
دانانی 4 ترانسفۆرمەری سێ روو KVA 250 لە هەندرێن، تەکیە کە لەخوارەوە رونکراوەتەوە:
1. دانانی 4 ترانسفۆرمەری سێ روو KVA 250 ستونی شێوە U لەشوێنی دیاری کراو لەگەڵ بۆکسی ستاندارد بەستەر، کێبڵو وایەر. تایبەتمەندی چاڵەکان دەبێت وەکو تایبەتمەندی فەرمانگەی کارەبا بێت.
2. دانانی 4 ستونی 11 مەتر بەرز لە شوێنی دیاری کراو بۆ فیدەر لەگەڵ کێبڵ بە هەمو مەرجە سەرەکیەکانو چاڵەکان بەوپێیەی دیاری کراوە
3. دانانی 6 ستونی 9 مەتر بەرز لە شوێنی دیاری کراو بۆ دابەشکردنی کارەبا بەسەر ماڵەکاندا، چاڵەکان بەوپێیەی دیاری کراوە
4. پڕکردنەوەی چاڵەکان بە کۆنکرێتی 1:2:4
5. لابردنی خۆڵو خاشاکی زیادە

زانیاری گشتی: مێرسی کۆر داوای وەرگرتنی تەندەری داخراو دەکات لەکۆمپانیای تۆمارکراو بۆ ئەم پرۆژەیەی کە لەسەرەوە ئاماژەی پێکراوە.

دۆکیومێنتەکانی تایبەت بە تەندەر: دۆکیومێنتەکانی تایبەت بە تەندەر لەگەڵ هەمو وردەکاریەکانی تایبەت بە مەرجو تایبەتمەندیەکان بەردەست دەبێت لە ئۆفیسی رێکخراوەکە لە سلێمانیو هەولێرلە ناونیشانەکانی خوارەوە. وە دەتوانن داواکاری بۆ بەژداریکردن بنێرن بۆ ئەم ئیمەیلە:
iq-tendering@mercycorps.org

ناونیشانی ئۆفیسی مێرسی کۆر:
سلێمانی: شەقامی سالم ، مشیراوە 406، کۆڵانی 5، خانوی ژمارە 5
هەولێر: شەقامی پارکی 32 ، ناوچەی سەربەستی
پرسیار: دەتوانن پرسیارەکانتان بنێرن بۆ ئەم ئیمەیلە، iq.tendering@mercycorps.org دوا مۆڵەت بۆ پرسیار کردن: 48 کاتژمێر پێش پێشکەشکردنی تەندەر لە بەرواری 2016/08/07. لەوانەیە پێویست بکات وەڵامی پرسیاری هەریەکێک بۆ هەموو بەشداربوانی تر بنێردرێت.
پێشکەشکردن: پێویستە تەندەرەکان پێشکەش بکرێت بە "بەشی کڕین، مێرسی کۆر-عێراق" لە هەولێر یان سلێمانی، تەندەریە مۆرکراوی لەلایەن "ناوی بەڵێندەری خاوەن تەندەر" "ریفرینسی تەندەر" و رادەستی ئۆفیسی مێرسی کۆر دەکرێت لە :
پێویستە تەندەرەکان داخراوبێتو لە یەکێک لەم دوو ناونیشانەی سەرەوە پێشکەش بکرێت
دوا مۆڵەت بۆ گەڕانەوەی تەندەر رۆژی 2016/08/9 کاتژمێر 16:00 ئەو تەندەرانەی کە پاش ئەو بەروارەو وادەی دیاریکراو پێشکەش دەکرێن لەبەرچاو ناگیرێن. تەندەرە ناتەواوەکان رەتدەکرێنەوە.
تێبینی: هیچ پارەیەک پێویست نیە لەکاتی پێشکەشکردنی ئەم تەندەرە. پرۆسەی دیاری کردن جیاوازە لە کۆکردنەوەی تەندەرەکان. تکایە هەر سەرپێچیەکت بینی لە داواکردنی پارە یا هاوشێوەی راپۆرتی بکە بۆ
iq-complaint@mercycorps.org

ژمارەی پەیوەندی: 07503585088 سلێمانی 07511291086 هەولێر
لەکاتی پێشکەشکردنی تەندەرەکانتان پێویستە هەموو دۆکیومێنتەکان تەواوبێت. هەروەها، پێویستە تەندەرەکان مۆربکرێن لەگەڵ ناوو واژۆی نوێنەری کۆمپانیای رێگەپێدراو.
کردنەوەی ئۆفەرەکان: ئۆفەرەکان بەئامادەبوونی لیژنەی تەندەرەکان لەمێرسی کۆر لە ئۆفیسی مێرسی کۆر-ی عێراق-سلێمانی ئەکرێتەوە بە بەشداری خاوەن پێشکەشکارەکان.

ریکلام

MERCY CORPS

Invitation for Tender Application
Installation of 4 new three phase transformers 250 KVA
In Handren, Takeya
Tender No: MC-KRG/SUL-002116/

Mercy Corps is an international non-profit NGO implementing programs in Iraq since 2003.

Subject to the tender:
The subject of this tender is to solicit financial and technical bids from interested companies for the following.

• Installation of 4 new three phase transformers 250 KVA in Handern, Takeya as follow.
1- Install 4 new three phase transformers 250 KVA in U shape electric poles in designated area with standard electric box with brackets, Cable and wire. Dug the holes based on electric department specification.
2- Install four 11 meters height poles in designated location for feeder with all necessary standard cable, dug the holes base on Scope of work.
3- Install another 6 electric poles 9 meter height in designated location to distribute the power between households, dug the holes base on Scope of work.
4- Backfilling the holes with concrete 1:2:4,
5- Remove the excavated materials from the sites to designated location,

General Information: Mercy Corps invites sealed bids from eligible firms for the above project.

Tender Documents: Full details are available in the Tender Documents for the above project. Tender Documents can be obtained in Mercy Corps office in Slemani or Erbil as noted below. As well tender documents can be requested through email at iq-tendering@mercycorps.org

Mercy Corps Office Addresses:
Slemani: Salim Street, Musherawa 406, District 5, House Number 5
Erbil: 32 Park Street, Sarbesty area, Erbil

Questions: Specific questions about this tender and application may be submitted to Mercy Corps at iq-tendering@mercycorps.org Final date for questions is 48 hours prior to the submission i.e Aug 7, 2016. Answers to individual questions may be directed to all tenderers.

Submission: Offers should be submitted to "Procurement Department" in Mercy Corps in Slemani or Erbil, Iraq Sealed Offer from "Name of Offering Contractor." "Reference of bid" and delivered at Mercy Corps offices as indicated above.

Offers should be submitted in a sealed envelope, hardcopy to respective office as indicated above.

Offers should be submitted to Mercy Corps Offices on or before Aug 9, 2016 at 16:00. Offers received after the specified date and time will not be considered. Incomplete offers will be rejected.

NOTE: No fee or payment is required to submit this bid. Vendor selection is performed separately from the collection of bids. Please report any request for fee or similar to iq-complaint@mercycorps.org

Contact Numbers: 0750 3585088- in Slemani or 0751 129 10 86 in Erbil
When submitting your offer, all documents must be completed in full. In addition to this; offers must be stamped along with the Name and Signature of Authorized Company Representative.
Bid Opening: Bids will be opened in the presence of the Mercy Corps Tender Committee at Mercy Corps Iraq- Slemani office and all bidder companies will be invited for the tender opening.

نەوشیروان مستەفا، فوئاد حسێن نائومێد دەکات

"فوئاد حسێن هیچی تازەی پێنەبوەو داواکاری بارزانی بۆ کۆبونەوە گەیاندوە"

ئا: وریا حسین

یەکێتیو پارتیو گۆڕان جەخت لەسەر هەستیاریو پێکەوەکارکردن لەگەڵ یەکتری دەکەنەوە، ناوەڕۆکی کۆبونەوەکانیشیان لەگەڵ یەکتری ئەوبەدەرناخات دۆخەکە بەرەو بارێکی ئەرێنی دەڕوات، هاوکات بەوتەی سەرکردەیەکی کۆمەڵی ئیسلامی "سەردانەکانی فوئاد حسێن هیچیان سەوز نەکردوە"

عەدنان کەرکوکی ئەندامی سەرکردایەتی پارتی دیموکراتی کوردستان جەخت لەسەر ئەوە دەکاتەوە کە ئەم دۆخەی ئێستا ئەوەی لێدەخوێنرێتەوە کە لایەنەکان یەکبکەون، وتیشی "ئێمە وەکو پارتی خۆمان بۆ دو ئیدارەیی ئامادە نەکردوەو خوازیارین کوردستان بەیەکپارچەیی بمێنێتەوە".

قسەکانی کەرکوکی لەکاتێکدایە، بارزانی پەیامێکی لەبارەی بەشدارینەکردنی کورد لەکۆبونەوەی هاوپەیمانانی دژ بەداعش لەواشنتۆن بڵاوکردەوەو پەیامی ئاراستەی خەڵکی هەرێمی کوردستان کردوە، ئەوەی نوسیوە "لەبەردەم دو رێگەداین، یان ئەو واقیعە قبوڵ بکەین کە خەڵکی تر هەرکات ویستیان کێشەمان بۆ دروستبکاتو بریار لەچارەنوسمان بداتو بەپاشکۆیی بمێنینەوە، یان بەیەکەوە بریارێکی هاوبەش بدەینو بەرەو سەروەریو سەربەخۆیی هەنگاو بنێین، پشت بەخواو ئیرادەی گەلی کوردستان لەئایندەیەکی نزیک دەردەکەوێ کە کێ پاشکۆیی دەوێتو کێ سەروەریی هەڵدەبژێرێت".

ئەو ئەندامەی سەرکردایەتی پارتی لەبارەی ئەم پەیامەی بارزانیەوە باسی ئەوەیکرد پەیامەکەی بارزانی باس لەوەدەکات کە کورد خۆی خاوەنی بریاری خۆی بێت، وتیشی "چاوەڕوانی ئەو رۆژەین دەرکەوێت کێ خاوەنی بریاری خۆیەتیو کێیش پاشکۆیی دەوێت".

هاوکات بزوتنەوەی گۆڕان هیچ قسەیەکی لەسەر پەیامەکەی بارزانی نیە، تەنها ئەوە نەبێت بزوتنەوەکەی

> فوئاد حسێن پرسیاری چۆنیەتی هێورکردنەوەی دۆخەکەی لەنەوشیروان مستەفا پرسیوە ئەویش وتویەتی پێش هەموشتێک دۆخەکە ئاسایی بکرێتەوە پاشان هەنگاو هەڵدەگیرێت

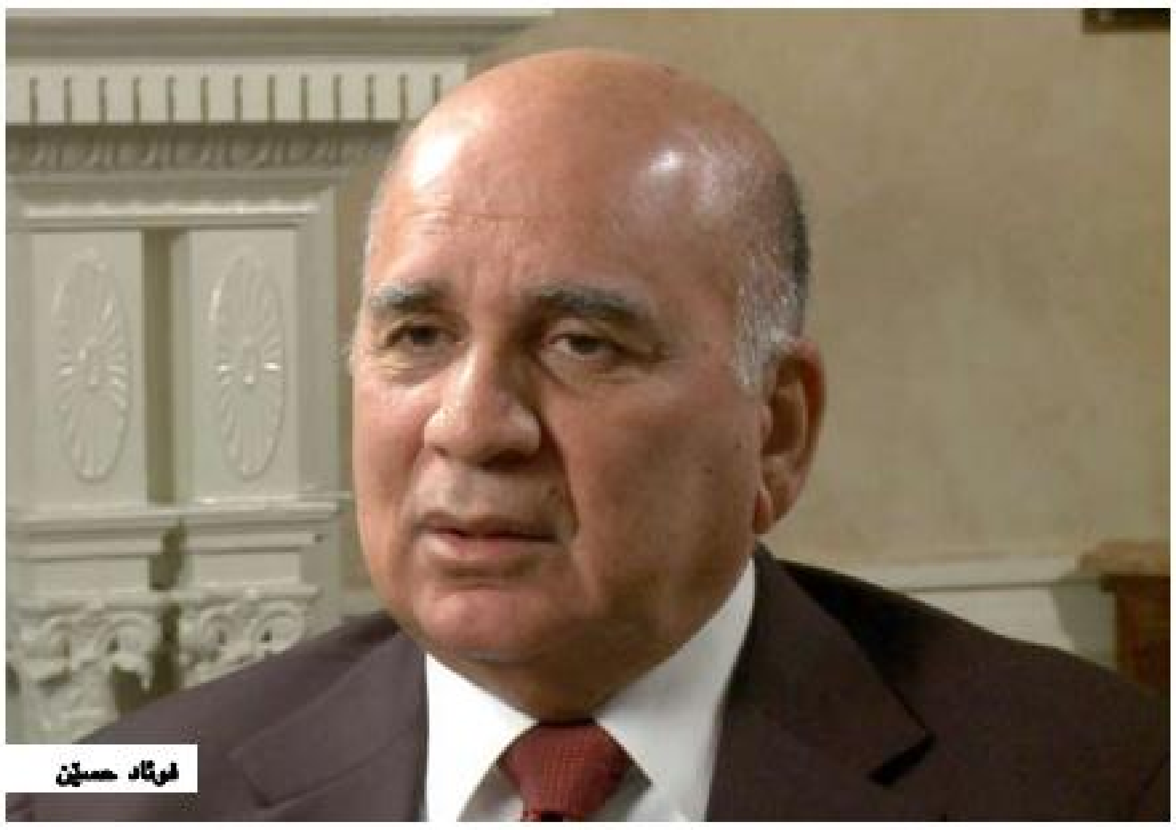
فوئاد حسێن

ناوەڕۆکی پەیامەکە وەکو وەڵام دەبینێت لەبەرامبەر دۆخی ئێستای هەرێمی کوردستانو گوێ پرسەکان دواقسەی بارزانیش کە کردی، پەیامەکەی گۆڕان تایبەتە بە یادی بەشداریکردن لەهەڵبژاردنەکانی ٢٥ی حەوتی ٢٠٠٩و ئەوەی دەڵێت "ئەمڕۆ کوردستانو ناوچەکە لەبەردەم پێشهاتو ئاڵنگاری گەورەدایە، ئەمەش وامان لێدەکات داوا بکەین هەمو لایەک بەرپرسیارانە مامەڵە لەگەڵ ئەم هەلومەرجەدا بکەنو سەروەری یاساو گێڕانەوەی شەرعیەت بۆ دامەزراوەکانی کوردستانو بەیەکەوە کارکردن بۆ دارشتنی بەرنامەیەکی گونجاو بکەینە ئەرکی نیشتیمانیی لەپێشینەی هەمو هێزە سیاسییەکانی کوردستان".

شۆڕش حاجی وتەبێژی فەرمی بزوتنەوەی گۆڕان ئەوەی بۆ ئاوێنە وت "هیچ قسەیەک لەبارەی پەیامەکەی بارزانیەوە ناکەن چونکە بەیاننامەکەیان وەڵامی هەمو شتێک دەداتەوەو ئەوەش پەیامی ئەوانە".

هاوکات ئامادەنەبو باسی ناوەڕۆکی کۆبونەوەکەی نێوان نەوشیروان مستەفاو فوئاد حسێن بکات.

پەیامەکانی پارتیو گۆڕان لەماوەی ٢٤ کاتژمێردا لەکاتێکدایە فوئاد حسێن سەرۆکی دیوانی سەرۆکایەتی هەرێم لەسلێمانیەو جارێک چاوی بەنەوشیروان مستەفا کەوتوە واش بریارە بۆ جاری دوەم بروانەوە لای قسەی لەگەڵبکات، بەڵام بەگوێرەی زانیاریەکان ئەگەری نیە ئەوەی ئەو دەیەوێت لەنەوشیروان مستەفا دەستی بکەوێت، چونکە لەکۆبونەوەی لەگەڵ نەوشیروان مستەفا گلەیی مەسعود بارزانی پێگەیاندوە لەبارەی هەڵمەتە ٢٤ کاتژمێریەکەو نەوشیروان مستەفاش ئەوەی وتوە "یەکساڵە ئێوە قسە لەسەر منو گۆڕان دەکەن هیچمان نەوتوە، هاوکات فوئاد حسێن پرسیاری چۆنیەتی هێورکردنەوەی دۆخەکەی لەنەوشیروان مستەفا پرسیوە ئەویش وتویەتی "پێش هەموشتێک دۆخەکە ئاسایی بکرێتەوە پاشان هەنگاو هەڵدەگیرێت".

یەکێتی نیشتمانی هاوتای پەیامەکەی بارزانیو بزوتنەوەی گۆڕان بۆ یادی دامەزراندنی بزوتنەوەی گۆڕان پەیامێکی ئاراستەی ئەو بزوتنەوەیە کردوەو ئومێدی وایە پێکەوە لەقازانجی داهاتوی کوردو بەرەو مافی چارەنوسو پەرەپێدانی زیاتری دیموکراسیو حوکمڕانیی ژیرو تێپەڕاندنی ئاستەنگەکانی بەردەم گوزەرانی خەڵکو چارەسەرکردنی کێشەکان کاریکەنو کۆششی هاوبەشیان درێژە پێبدەین.

فەرید ئەسەسەرد ئەندامی سەرکردایەتی یەکێتی نیشتمانی جەخت لەسەر ئەوەدەکاتەوە ئەو پەیامانەی پێیانگەیشتوە لەلایەن فوئاد حوسێنەوە دەخرێتە بەردەم سەرکردایەتی حزبەکەیو تاوتوێی دەکات، بۆیە بڕوای وایە دەبێت بۆ چارەسەری ئەم دۆخە پرۆژەیەکی گونجاو پێشکەش بکرێت، دەڵێت "دەبێت ئەو پرۆژەیەی پێشکەش دەکرێت گرنتی رازیبونی لایەنەکانی تێدابێت، بەڵام نازانم ئەوەی دکتۆر فوئاد حسێن وایە یان نا".

ئەو ئەندامەی سەرکردایەتی یەکێتی نیشتمانی باسی ئەوەشدەکات ئەم قۆناغە یەکلاکەرەوەیە، بەرەو روداوەکانی داهاتو هەنگاو دەنێن، تائێستا پەیوەندییەکانی نێوان پارتیو گۆڕان هیچی لێ سەوز نەبوەو هیچ لەئارادا نیە، ئەگەر لایەنەکان بتوانن لەگەڵ یەک رێکبکەون ئێستا باشترین هەلومەرجە، تەنها ساڵێک ماوە بۆ کۆتایی هاتنی پەرلەمان، دەبێت لەم ماوەیەدا کۆتایی بەقەیرانەکان بهێنرێت، دەشڵێت "جموجوڵێکی گەورە لەئارادایە".

پێچەوانەی ئەسەسەرد کە جیاواز لە لایەنەکانی تر کەمێک ئومێدی هەیە لەم جوڵانەی کە هەن، دو پارتە ئیسلامیەکەی کوردستان کە پێشتر لەلایەن نوێنەرەکەی بارزانی قسەیان لەگەڵکراوە، ئومێدیان نیە ئەم دۆخە بەدەستپێشخەریەکەی بارزانیو سەردانەکەی فوئاد حسین چاکبێتەوە.

فاروق عەلی ئەندامی سەرکردایەتی کۆمەڵی ئیسلامی کوردستان پێیوایە فوئاد حسێن نوێنەرایەتی بارزانی کردوە بۆ سەردانی لایەنەکان، ئەگەر لەهەگبەکەیدا شتێکی نوێی پێبوایە کە بیخاتە بەردەم لایەنەکان ئەوادەکرا بڵێین سەردانەکانی دەبێتە سەرەتایەکی باش بۆچارەسەری گرفتەکان، بەڵام بەپێی زانیاریەکانی من شتێکی نوێی پێنەبوە بەڵکو هەر دوبارەکردنەوەی داواکاریەکانی رابردو بوە تالایەنەکان ئامادەیی کۆبونەوەیان هەبێت، وتی "بەپێی دەرئەنجامەکان بێت سەردانەکانی فوئادحسێن بەرەو پێشچونێک بەباروودۆخی سیاسی هەرێم نابەخشێت".

ئەو ئەندامەی سەرکردایەتی کۆمەڵی ئیسلامی باسی ئەوەشدەکات پارتی بۆخۆی دەتوانێت بەبریارێک باروودۆخەکە چاک بکات ئەویش بەکاراکردنەوەی پەرلەمانو رێکخستنەوەی حکومەت، دیارە ئەم هەنگاوەش تەکلیفی پێویست نیە، وتیشی "بەلەدەستچونی دەرفەتەکان کە سەرەتاکەی دیاریداوە پێش هەرلایەنێکی تر گلەیی لەپارتی دەکرێو زەرەرمەندی یەکەمیش هەرپارتی دەبێت".

هاوتا یەکگرتوەکەشی سۆران ئەحمەد گومانو دودڵیەکانی لەبارەی سەردانەکانی فوئاد حوسێنەوە دەردەبرێتو باوەڕی وایە ئاسۆیەک دیارنیە کەس تەنازول بکات لەداواکانی بۆیە هۆشداری ئەوە دەدات ئەم دۆخە بەم شێوەیە بمێنێتەوە ئەگەری هەیە هێزە دەرەکیەکان کار بۆ رێکخستنی لایەنەکان بکەن، وتیشی "ئەگەر نەوشیروان مستەفا بەم دەستپێشخەریەی بارزانی رازی نەبێت ئەوا دۆخەکە وەکو خۆی دەمێنێتەوە رەنگە ئالۆزتریش بێت تا ئەم خولەی پەرلەمان تەواو دەبێت کە دەکاتە ساڵێکو دومانگی دیکە دۆخەکە وەکو خۆی دەمێنێتەوە".

کۆمپانیایەک بەنوسراوی ساختەو چەکی باوەڕپێکراو ٤٣٢ ملیۆن دینار رادەکێشێت

ئا: بنار هیدایەت

لەیەکێک لەبانکەکانی سلێمانی، بەنوسراوی ساختەی نەخۆشخانەیەکی سلێمانی، بازرگانێک ٤٣٢ ملیۆن دینار رادەکێشێت بەچەکی ئەو بەڵێندەرانەی لەبازاڕدا دەفرۆشرێتە، هەرچەندە چەکەکە باوەڕپێکراو بوە، بەڵام نوسراوەکە ساختە بوە، بازرگانەکە دەڵێت "ئێمە تاکە کۆمپانیا نین کە ئەو کارەمان کردبێت، زۆربەی کۆمپانیاکان وا ئیش دەکەن".

بەڵێندەران لەقەیرانی دارایی پشکی شێریان بەرکەوت، بەجۆرێک پرۆژەکانیان وەستاو بگرە هەندێکیان مایەپوچی خۆیان راگەیاند، حکومەت بۆ ئەوەی قەرزە کەڵەکەبوەکانی بەڵێندەران لەسەر شانی کەمبکاتەوە، هەستا بەپێدانی چەکی پارە، بەڵام بەبێ ئەوەی بەڵێندەران بتوانن پارەکەی رابکێشن لەبانک، سەرچاوەیەکی تایبەت بەئاوێنەی راگەیاند کە ئەو کارەی حکومەت دەتوانرێت پێیبوترێت نایاسایی، حکومەت چەک دەدات بەبەڵێندەرو پێیدەڵێت ناتوانیت خەرجی بکەیت لەبانک، ئەوە وایکرد بەڵێندەران چەکەکانیان بەچارەکی پارەکە بفرۆشنەوە، بۆ نمونە چەکێک بەسەد ملیۆن دینارە فرۆشراوە بە ٢٥ ملیۆن دینار، سەرچاوەکە وتی "ئێمە کارمان لەسەر کۆمپانیایەک کرد کە کاری خزمەتگوزاریو پاکوخاوێنی دەکات، داومانە بەیاسا، کۆمپانیاکەیان دروستکردوە، نوسراویان بۆکردوە بۆ یەکێک لەبانکەکان، چەکی کڕیوەتەوە لەبازاڕی دۆلارەکە، لەبانک پارەکەیان بۆ خەرجکراوە، ئەوە بەههەدەردانو گەندەڵییە".

ئێستا ئەو کەیسە لای دادوەری گشتییەو چاوەڕوانی لێکۆڵینەوەی کۆتایی دەکرێت، چونکە بەپێی وتەی سەرچاوە تایبەتەکە، ئەم کۆمپانیایە چۆن دروستکراوەو ئەو بانکە چۆن پارەی داوەتێ، هەروەها چۆن نوسراوی بۆکراوە، چونکە چەکی پارەکە لەخەزێنەوە نەهاتوە، چونکە دەزانرێت چەک لەخەزێنەوە رەوانە بکرێت جیاوازی هەیە لەگەڵ چەکی بازاڕی دۆلارەکە.

هاوکات ئاماژە بەوەشدەکات "ئەگەر رێنمایی هاتوە بۆ خەرجنەکردنی پارە لەبانکەکان، چۆنو بەچ رێنماییەک ئەو پارەیە خەرجکراوە، نزیکەی نیو ملیار دینار راکێشراوە، کۆمەڵگای پیرەمێردی ددان لەبەر نەبونی پێنج ملیۆن دینار پەکی کەوتوە، دەیان پرۆژەی لەو شێوەیە هەیە پارەیان بۆ خەرجناکرێت، نابێت تۆ پارە بۆ کۆمپانیاییەکی دروستکراو خەرج بکەیت".

بەپێی زانیارییەکان ئەم کۆمپانیایە هیچ گرێبەستو پەیوەندییەکی لەگەڵ حکومەت نەبوە، کۆمپانیاکە بونی هەیە، لەیەکێک لەنەخۆشخانەکانی سلێمانی نوسراوێکی کردوە بۆ بانک، نوسراوەکە بەمشێوەیە بوە (ئەم کۆمپانیایە لای ئێمە گرێبەستی هەیە، هاوکاری بکەن بۆ ئەوەی موچەی کرێکارەکانی ناو نەخۆشخانە بداتو پارەی بدەنێ)، ئەو خاوەن کۆمپانیایە لەبازاڕی دۆلارەکە هەستاوە بەکڕینەوەی چەکی ئەو خاوەن پرۆژانەی چەکیان هەیەو ناتوانن پارە وەربگرن، لەماوەی یەک ساڵدا ٣٢ جار پارەی راکێشاوەو شەش جار پارەی بەسەد ملیۆنو پەنجا ملیۆن دینار لەرێی چەکی بەڵێندەرانەوە داناوە. توانیویەتی لەماوەی یەک ساڵدا ٤٣٢ ملیۆنو ٧٥٠ هەزار دینار رابکێشێت. ئەمە لەکاتێکدایە کە گومان دەکرێت لەزۆربەی بانکەکانی کوردستان ئەم کارە رویدابێت. پێشتر لەشاری هەولێر، هەمان شت رویداو بەوهۆیەوە چەند کەسێکی لەسەر دەستگیرکران، بەوتەی شارەزایانی ئابوری، هۆکاری ئەو جۆرە حاڵەتانە بۆ ئەو قەیرانە داراییەی بەسەر هەرێمی کوردستاندا هاتوە دەگەڕێتەوە.

بەرێوەبەری بانکەکە ئەو زانیاریانەی بۆ ئاوێنە پشتراست کردەوەو ئاماژەی بەدروستکردنی لیژنەیەک دا بۆ بەدواداچون بۆ ئەو کەیسە، ئەو وتی "ئەو خاوەن کۆمپانیایە نوسراوێکی لەنەخۆشخانەیەکی شاری سلێمانی هێناوە، نوسراوە کە ئەم کۆمپانیایە کاری خزمەتگوزاری دەکاتو مۆری رەسمی پێوە بوە، ئەگەر ئەو نوسراوە نەبوایە نەیدەتوانی یەک دینار رابکێشێت، چەکی هێناوە، ئایا قەرزی کردوە یا کڕیویەتی دیار نییە، پارەی راکێشاوەو ئەو بابەتە رویداوە. ئێستا لیژنەیەک دروستکراوە بۆ لێکۆڵینەوە".

> خاوەنی کۆمپانیاکە: ئێمە تاکە کۆمپانیا نین کە ئەو کارەمان کردبێت، زۆربەی کۆمپانیاکان وا ئیش دەکەن

ئاماژە بەوەشدەکات "ئەو خاوەن کۆمپانیایە نوسراوی ساختەی هێناوە دەرکەوتوە لەرێی چەند پەرلەمانتارێکەوە ئەوە ئاشکرا کراوە، ئەگەر یەکێک کیتابێک بهێنێت خۆ قورئانی پێناخوێت تا بزانرێت ئەو نوسراوە رەسمیە یان نا، ئێمە وەک بانک دورین لەو کێشەیەوە، بەڵام ئەگەر ئەو نوسراوی ساختە نەهێنێت لەبانکدا ئەو گەندەڵییە دروست نەدەبو".

هەرچەندە بەدواداچون بۆ ئەو کەیسە بەردەوامە، بەڵام وەک خاوەنی کۆمپانیای (ل) دەڵێت ئەوان تاکە کۆمپانیا نین کە ئەو کارەیان کردبێت، زۆربەی کۆمپانیاکان ئەو ئیشە دەکەن.

(ک، ر) کە خاوەنی کۆمپانیاکەیە بەئاوێنەی راگەیاند "ئێمە تاکە کۆمپانیا نین ئەو کارەمان کردبێت چەندین کۆمپانیای دیکە هەیە ئەو کارەی کردوە، شتەکە بەدزییەوە نەبوە، لەرێی فەرمانگەی تەندروستییەوە نەبوە، ئێمە ئەو کاتە گرێبەستمان هەبوە لەگەڵ تەندروستی، ئێستا داوای پارەکە دەکرێتەوە پارەکە دەگەڕێنینەوەو بڕێکیشمان گەراندۆتەوە، پێشتر کە گرێبەستمان هەبو لەگەڵ تەندروستی پارەکە خراوەتە سەر حسابەکە".

خاوەنی کۆمپانیاکە رەتیدەکاتەوە چەکی کڕیبێت لەبازاڕی دۆلارەکە، بەڵکو هاوکاری هاورێیەکی کردوەو لێی کڕیوەتەوە، ئەو وتی "بەو شێوەیە نیە من کڕینو فرۆشتنم بەچەکی بەڵێندەرانەوە نەکردوە، هاورێیەکم کە باری دارایی خراپ بوە، من لێم وەرگرتوە، راستە سودی هەبوە رەنگە چەکێک هەر دو بۆ سێ ملیۆن دینار سودم لێبینیبێت نەچوم لەبازاڕ بیکرم، لەچەکێکی سەد ملیۆنی بیست ملیۆن دینار سودی نەبێت".

وتیشی "کۆمپانیای زۆر هەیە بەڵام ناویان ناهێنم، کێ دەیەوێت دەیبەمە بانکو بەبەڵگەوە کۆمپانیاکان دەسەلمێنم".

بەرێوەبەری گشتی تەندروستی سلێمانی لەسەر ئەم روداوە دێتە دەنگو دەڵێت "ئەوە پەیوەندی بەفەرمانگەی تەندروستی سلێمانییەوە نیە، بەڵکو کارمەندی نەخۆشخانەیەک ئەو نوسراوەی کردوە، بۆیە ئێستا لیژنەیەکی لەسەر دروستکراوە لەهەریەک لەجێگری بەرێوەبەری گشتی، نوێنەری داواکاری گشتیو بەرێوەبەری وردبینیو بەشی یاساو لێکۆڵینەوەی لەسەر دەکرێت".

دمیران محەمەد بەئاوێنەی راگەیاند "ئەوەی کراوە لەرێی فەرمانگەی تەندروستییەوە نەکراوە، بەڵکو لەرێی نەخۆشخانەکەوە کراوە، ئەو کارمەندە نوسراوێکی کردوە بۆ بانکێکو نوسیویەتی هاوکاری کۆمپانیای (ل) بکەن، کۆمپانیای ناوبراو ئیشی نەکردوە بۆ ئەو نەخۆشخانەیە، لەئێستادا لیژنەیەکی لەسەر دروستکراوە، لەوەی ئایا هەڵەی نوسینە یاخود گەندەڵییە، چونکە ئەوەی نوسراوەکەی بۆکراوە ساڵی ٢٠١٤ کاری لەو نەخۆشخانەیە کردوە، بەڵام کۆمپانیاکە نەبوەو بەناوی کۆمپانیایەکی دیکەوە کارەکەی کردوە، ئاگاداری ئەوە نیم ئایا نوسراوەکە ساختەیە یاخود نا".

بەوتەی بەرێوەبەری گشتی تەندروستی سلێمانی ئەم جۆرە نوسراوانە کراون بۆ کۆمپانیاکان تاوەکو پارە وەربگرن، بەڵام نەکراوە بۆ کۆمپانیایەک کە کاری نەکردبێت، ئەوانەی نوسراویان بۆکراوە سەرجەمیان کاریانکردوە.

گۆڕانو یەکێتی کۆکن لەسەر ئاڵوگۆڕی پۆستەکە

گۆڕان: مەرسومی هەرێمی هەبێتو نەبێت ئاڵوگۆڕی پۆستەکانمان دەکەین

ئا: ئەرکان دلێر

بەپێی ڕێکەوتنی سیاسی نێوان یەکێتیو گۆڕان بۆ دابەشکردنی پۆستەکانی سلێمانی، دەبێت ٢٠ ی ئاب گۆڕان پۆستی پارێزگار وەربگرێت. یاساناسێک رایدەگەیەنێت بۆ پرسی مەرسومی هەرێمی بۆشایی یاسایی هەیە چونکە سەرۆکی هەرێم بونی نیە، بزوتنەوەی گۆڕانیش ئاشکرای دەکات "مەرسوم هەبێتو نەبێت ئاڵوگۆڕی پۆستەکانمان دەکەین".

بەپێی ڕێککەوتنی سیاسیی نێوان یەکێتیی نیشتیمانی کوردستانو بزوتنەوەی گۆڕان، بۆ دابەشکردنی پۆستەکانی پارێزگای سلێمانی؛ دەبێت ٢٠ ی ئابی ٢٠١٦ ئاڵوگۆڕی پۆستی پارێزگاری سلێمانیو سەرۆکی ئەنجومەنی پارێزگاری سلێمانی ئەنجام بدرێت. هیچ یەکێک لەو دو پارتە سیاسییە قسەی جیاواز لەسەر ئەو پرسە ناکەن، تەنها ئەوە نەبێت بەپێی یاسا دەبێت مەرسومی هەرێمی بۆ دەستبەکاربونی پارێزگار دەربکرێت.

د. ئاسۆ موحەمەد، ئەندامی جڤاتی نیشتیمانی بزوتنەوەی گۆڕان، بەتاوێنەی ڕاگەیاند "بزوتنەوەی گۆڕانو یەکێتی نیشتیمانی کوردستان بەشێوەی فەرمیو نافەرمی چەندین جار وتومانە کە ئیلتیزامات بەڕێکەوتنەکەمانەوە دەکەینو یەکێتی نیشتیمانیش ڕایگەیاندوە کە ئامادەیە بۆ ئاڵوگۆڕەکە لەکاتی خۆیدا".

ئەو هەڵسوراوەی بزوتنەوەی گۆڕان وتیشی "ئەم ڕێکەوتنە نوێیەی نێوان بزوتنەوەی گۆڕانو یەکێتی نیشتیمانی کوردستان پاڵنەرێکی ئیجابیو خاڵێکی باشە بۆ جێبەجێکردنی ڕێکەوتنی دابەشکردنی پۆستەکان، ئێمە لەوە تێپەڕیوین، پێشتر ڕێکەوتن هەبو بۆ دابەشکردنی پۆستە سیاسییەکانی سلێمانی، ئێستا ڕێککەوتنێکی نوێمان هەیە لەسەر مەبدەئە گشتییەکان".

ئاسۆ فەرەیدون

مەڤاڵ ئەبوبەکر

"مەرسومی سەرۆکایەتیش دەرنەچێت یان وەڵام نەدرێتەوە ئەو کەسە دەتوانێت دەستبەکاربێت ئەمە ئاڵوگۆڕی پۆستەکانە کە دەبێت ڕوبدات

د. ئاسۆ موحەمەد لەبارەی مەرسومی هەرێمییەوە ئاماژە بەوە دەکات کە مەرسومی هەرێمی مەرسومێکی تەشریفییە، "واتە لەپێشدا لەئەنجومەنی پارێزگا دەنگی لەسەر دەدرێتو نوێنەرایەتییەکە وەردەگیرێتو خەڵک دەنگی پێداوی، بۆیە دواتر ئەم مەرسومە وەکو تەشریفاتی وایە، گەر مەرسومی سەرۆکایەتیش دەرنەچێت یان وەڵام نەدرێتەوە ئەو کەسە دەتوانێت دەستبەکاربێت، ئەمە ئاڵوگۆڕی پۆستەکانە کە دەبێت ڕوبدات. مەرسومی سەرۆکایەتی هەبێت یان نەبێت، ئێمەش تاکتیکی خۆمان بۆ ئەو پرسە هەیە".

ئاسۆ موحەمەد کە هاوکات باڵێزروانی سلێمانی بزوتنەوەی گۆڕانە، لەبارەی ئەگەری گۆڕینی هەڤاڵ ئەبوبەکر بەکاندیدێکی دیکە وتی "تاوەکو ئێستا قسە لەسەر گۆڕینی کاندید نەکراوەو قسەش لەسەر گۆڕینی کاندید نییە، ڕێکەوتنەکە وەکو خۆی جێبەجێ دەکرێت".

بەبڕوای یاساناس، پەیمان عیزەدین لەو بابەتەدا بۆشایی یاسایی لەئارادایە، "چونکە سەرۆکی هەرێم وجودی یاسایی نیەو ناتوانێ مەرسوم دەربکات، مەسعود بارزانیو ڕاوێژکارە یاساییەکانی درکیان بەوە کردوە بۆیە تارادەیەکی زۆر خۆیان پاراستوە لەدەرکردنی مەرسوم بەناوی سەرۆکایەتی هەرێمەوە".

ئەو یاساناسە وەک خۆی وتی یاساییترین چارەسەر بۆ ئەم پرسە ئەوەیە کە "دەکرێت ئەو مەرسومەی کە بۆ دەستبەکاربونی پارێزگاری ئێستای سلێمانییەوە دەرکراوە بە (نەزەری ئیعتیبار) وەربگیرێت، چونکە مەرسومەکە بۆ ماوەی چوار ساڵە، ئەوەی هەیە ڕێکەوتنی نێوان گۆڕانو یەکێتییە کە ئاڵوگۆڕ بەسەر پۆستەکاندا دەکرێت، بەو مانایەی دەبێت چارەسەرێکی یاسایی بۆ بدۆزرێتەوە چونکە ئێستا ویلایەتی سەرۆکی هەرێم تەواو بومو لەبۆشایی یاساییداین".

هاوکات د. هەڤاڵ ئەبوبەکر جەخت لەسەر ئەوە دەکاتەوە کە مەرسومی هەرێمی ڕێگر نیە بۆ دەستبەکار بونی ئەو وەکو پارێزگاری سلێمانی، "پارێزگار دو جار دەنگی پێدەدرێت بۆیە قابیلی ڕەتکردنەوە نییە".

د.هەڤاڵ ئەبوبەکر، سەرۆکی ئەنجومەنی پارێزگای سلێمانی، بەتاوێنەی ڕاگەیاند "لەکاتی خۆیدا کە ٢٠ ی ئابی ٢٠١٦ ئاڵوگۆڕی پۆستەکان ئەنجام دەدرێتو ڕێگری نییە بۆ ئەو پرسە".

سەرۆکی ئەنجومەنی پارێزگاری سلێمانی کە لەهەڵبژاردنەکانی ٣٠ ی نیسانی ٢٠١٤، ٢٤١ هەزارو ٢٤١ دەنگی بەدەستهێنا جەختیکردەوە کە تەنها ئەو کاندیدی بزوتنەوەی گۆڕانە بۆ پۆستی پارێزگاری سلێمانیو هیچ قسەیەک لەسەر گۆڕینی ئەو بەکەسێکی تر نییە.

د.هەڤاڵ ئەبوبەکر لەبارەی مەرسومی هەرێمییەوە ڕونیکردەوە "مەرسومی هەرێمی شتێکی تەشریفییە تەکلیفی نییە، چونکە ئەو کەسە لەئەنجومەنی پارێزگار دەنگی لەسەر دەدرێت بۆ پارێزگار؛ پرۆسەیەکیش کە بەدەنگدان تێپەڕی قابیلی ڕەتکردنەوە نییە، ئەگەر ئەندامێکی ئەنجومەن یەکجار دەنگی هێنابێت ئەوا پارێزگار دوجار دەنگی هێناوە، جارێک لەلایەن خەڵکەوە دەنگی پێدراوە جارێکیش لەناو ئەنجومەن دەنگی پێدەدرێت".

هەروەها ڕێکەوت زەکی، سەرۆکی فراکسیۆنی یەکێتی نیشتیمانی کوردستان لەئەنجومەنی پارێزگای سلێمانی بەتاوێنەی ڕاگەیاند "لەئێستادا ڕێکەوتنێکی پاڵو بەرین لەنێوان یەکێتی نیشتیمانی کوردستانو بزوتنەوەی گۆڕاندا بونی هەیەو پۆستی پارێزگاری سلێمانی خاڵێکی زۆر بچوکەو هەرگیز نابێتە گرفت".

ڕێککەوتنی یەکێتیو گۆڕان بۆ دابەشکردنی پۆستەکانی پارێزگاری سلێمانی لە١١ی تشرینی یەکەمی ٢٠١٤ لەئەنجومەنی پارێزگا دەنگی لەسەردرا، هەر ئەو ڕۆژە سەرۆکی ئەنجومەنی پارێزگای سلێمانی لەپشکی گۆڕان دەستبەکار بو، هەروەها دەنگی زۆرینەش درایە ئاسۆ فەرەیدون وەکو پارێزگاری سلێمانی کە لەهەڵبژاردنەکانی ٣٠ ی نیسانی ٢٠١٤، ١٠٤هەزارو ٤٢٨ دەنگی بەدەستهێنا.

بزوتنەوەی ئیسلامی بەدابەشکردنی قاتی کوردییو زەویەوە بەرەو کۆنگرە دەڕوات

بەشێک لەئەندامان مەجالیان نییە بچن بۆ کۆنگرە

ئا: مژگان ڕەفعەت

کۆتایی ئەم مەنگە بزوتنەوەی ئیسلامی پانزەهەمین کۆنگرەی خۆی لەشاری سلێمانی دەبەستێتو بەهۆی ناڕەزایەتییەوە دو مەکتەبی ئەو حزبە بایکۆتی کۆنگرە دەکەن، وتەبێژی کۆنگرەش ڕایدەگەیەنێت ئەو ئەندامانە بانگهێشتی کۆنگرە کراون بەڵام وتویانە "مەجالمان نییە بچین بۆ کۆنگرە".

بڕیارە ڕۆژی پێنجشەممە ٢٨ تەمموزی ٢٠١٦ لەشاری سلێمانی بزوتنەوەی ئیسلامی کوردستان، پانزەهەمین کۆنگرەی خۆی ببەستێت.

هەرچەندە بڕیار بو کۆنگرەکە لەبەرواریکی زوترو لەشاری هەولێر سازبکرایە، بەڵام بەوتەی ئەندامێکی سەرکردایەتی بزوتنەوە، کۆنگرەکە لەبەر قەیرانی داراییو ئامادەکاری زیاتر بۆ باشتر بەڕێوەبردنی کۆنگرە گواسترایەوە بۆ سلێمانی.

هەر لەسەرەتای ئامادەکاری کۆنگرەوە جیاوازی لەنێوان بەشێک لەئەندامانی بزوتنەوە دروست بو، بەشێکیان بڕیاری بایکۆتی کۆنگرەیان داوەو بەشێکی تریشیان بەناڕەزاییەوە بەرەو کۆنگرە دەڕۆن.

لەسەرەتای ئامادەکاری بۆ کۆنگرە بەشێک لەئەندامانی بزوتنەوە نیگەرانی خۆیان ڕاگەیاندوەو بەشێکیشیان سەرکردایەتی ئێستای بزوتنەوە بەقۆرخکارو تاکڕەو ناودەبەنو تەنانەت هەندێکیان کۆنگرەیان بایکۆت کردوەو لەناو ئەوانیشدا بەتایبەت مەکتەبی ڕاگەیاندنو مەکتەبی زانیاری ئیسلامی بزوتنەوەی ئیسلامی نیگەرانی دۆخی بەڕێوەبردنی کۆنگرەن.

ئەندامێکی بزوتنەوەی ئیسلامی کە نەیویست ناوی ئاشکرا بکرێت بەتاوێنەی ڕاگەیاند "کۆنگرە تەنها شتێکی کارتۆنیە هیچ جیاوازییەک دروست ناکات، پێش کۆنگرە هەندێک پۆست یەکلایی کراونەتەوەو ئەمیرو ئەندامانی سەرکردایەتی دانراون".

ئەو ئەندامەی بزوتنەوە وتیشی "ئەمە چەندەمین جارە کۆنگرە دەکەینو هیچ فەرقی نەکردوە هەمان شتی پێشو دوبارە دەبێتەوەو لەپێش کۆنگرە هەمو دەرگاکانیان لەسەرمان داخستبو وەڵامی تەلەفونیشیان نەدەدایەوە ئێمە سەردانمان نەکرد ماڵەکانیان چۆڵ نەکرد".

هەروەها دەڵێت "هەرکاتێک لەکۆنگرە یان هەڵبژاردن نزیک دەبینەوە ئێمەیان بیر دەکەوێتەوەو دیارییو خەڵاتمان بۆ دێنن تەنانەت ئەم جارە جلی کوردییو بڕوانامەی ڕێزلێنانیان بەکۆمەڵێک ئەندام بەخشیوە تا دەنگ کۆبکاتەوە لەکۆنگرەو بەڵێنی زەویان بەهەندێک کەس داوە تا دەنگیان پێبدەنو سەرکردایەتی بزوتنەوە لەشوێنی خۆیان دەترسن بۆیە گوێ لەئێمە ناگرن".

ئەو ئەندامەی بزوتنەوەی ئیسلامی جەختی لەسەر بایکۆتکردنی کۆنگرە لەلایەن دوان لەمەکتەبەکانی نێو بزوتنەوە کردەوە وتی "بەشێکی زۆر لەئەندامانی مەکتەبی ڕاگەیاندنو مەکتەبی زانیاری ئاینی کۆنگرەیان بایکۆت کردوەو ژمارەی ئەوانەی بایکۆتیان کردوە زۆرە".

لەبەرامبەردا نزار کەمال وتەبێژی کۆنگرەکەی بزوتنەوە بەتاوێنەی ڕاگەیاند "هیچ ئەندامێکی بزوتنەوەو مەکتەبی ڕاگەیاندن دورنەخراونەتەوەو لەگەڵ هەمویان قسەمان کردوە تەنانەت ئەوان پرۆژەشیان هەبوە بۆ کۆنگرە، هۆکاری نەهاتنیشیان هەندێکیان پێیان وتوین مەجالمان نیە بێینە کۆنگرە".

لەسەرچاوەیەکی تایبەتەوە دەست تاوێنە کەوتوە کە جیاوازی لەنێوان عیرفان عەبدولعەزیزو کاملی حاجی عەلیدا هەیە بەتایبەت لەپەیوەندییەکانیان لەگەڵ کۆماری ئیسلامی ئێرانو ئەو سەرچاوەیە دەڵێت "ئێستا ئێران لەعیرفان عەبدولعەزیز توڕەیەو پشتگیری ناکات بەڵام پشتگیری لەکاملی حاجی عەلی دەکەن بۆ ڕابەرایەتی بزوتنەوە".

دەربارەی دواکەوتنی کۆنگرەکەو دەنگی ناڕەزایی ئەندامانی بزوتنەوە، ئەنوەر عەنەبی ئەندامی سەرکردایەتی بزوتنەوەی ئیسلامی بەتاوێنەی ڕاگەیاند "لیژنەی ئامادەکاری کۆنگرەکە داوای درێژکردنەوەی کاتیان کرد بۆ کۆنگرە تا کارەکانیان ئەنجام بدەنو ئێمەش ٢٠ ڕۆژمان پێدان تازیاتر خۆیان ئامادە بکەن. بۆیە لەوانەیە کۆنگرە گۆڕانکاری لەبەشێکی دروست ببێت، سەبارەت بەو ئەندامانەی بەشداری کۆنگرە ناکەن کەسە ناڕازییەکانی نێو بزوتنەوە کەمنو هیچ نین".

نیعمەت محەمەد ئەندامی سەرکردایەتی بزوتنەوە بەتاوێنەی ڕاگەیاند "نۆ مانگە خەریکی ئامادەکاری کۆنگرەینو خۆمان بە بەهێزی ئامادە کردوەو بەهیچ شێوەیەک پێش کۆنگرە ڕابەری گشتی دیاری نەکراوە بەڵکو کاندیدەکانی ئەمینداری بزوتنەوەی ئیسلامی لەڕکابەری سەختدانو هەردولا لەهەوڵی کۆکردنەوەی دەنگدان بۆ دەرچونیان لەکۆنگرە، خۆکاندیدکردنی کاملی حاجی عەلی بۆ سەندنەوەی ڕابەری نییە لەبنەماڵەی عەبدولعەزیز بەڵکو بۆ خزمەتکردنی زیاتری بزوتنەوەیە".

خۆکاندیدکردنی کاملی حاجی عەلی بۆ سەندنەوەی ڕابەری نییە لەبنەماڵەی عەبدولعەزیز بەڵکو بۆ خزمەتکردنی زیاتری بزوتنەوەیە

ئەو ئەندامەی سەرکردایەتی بزوتنەوە دەربارەی ڕەخنەکانی ئەندامانی نارازیی دەڵێت "هەمو ڕەخنەکانی ئەو برادەرانە ناڕاست نین بەڵکو بەشێکیان ڕاستە، بەڵام هەوڵی ئەوەش دراوە لەڕێگەی لیژنەی ئامادەکاری کۆنگرەوە بچنە لای ئەو ئەندامە زویرانەو ئاشتیان بکەینەوە تەنانەت پێمان وتون وەرن خۆتان کاندید بکەن بۆ سەرکردایەتیو بەشدارین لەکۆنگرە".

کۆنگرەکەی بزوتنەوەی ئیسلامی، پانزەهەمین کۆنگرەی ئەو حزبەیەو ٣٧٠ ئەندام بەشداریی دەکاتو تێیدا بۆ پۆستەکانی ڕابەری گشتیی کە ڕکابەرییەکە لەنێوان هەریەک لەعیرفان عەبدولعەزیزو کاملی حاجی عەلیدایە، هەروەها بۆ ١٤ کورسی ئەنجومەنی سەرکردایەتی ٣٩ کاندید ڕکابەری دەکەنو بەهەمان شێوە بۆ پۆستی بەرپرسی ٨ مەڵبەندی ئەو حزبە١٦ کەس خۆیان کاندید کردوە کە دواتر ڕاستەوخۆ دەبنەوە بەئەندامی سەرکردایەتی.

دوا راپۆرتی رێکخراوی ستۆپ بۆ دژە گەندەڵی بەهاوکاری رێکخراوی NEDی ئەمەریکی:

ئاوێنە لەریزبەندی ئەو میدیایانەی
کە کاریان لەسەر دۆسیەی گەندەڵی کردوە لەهەرێمدا یەکەمە

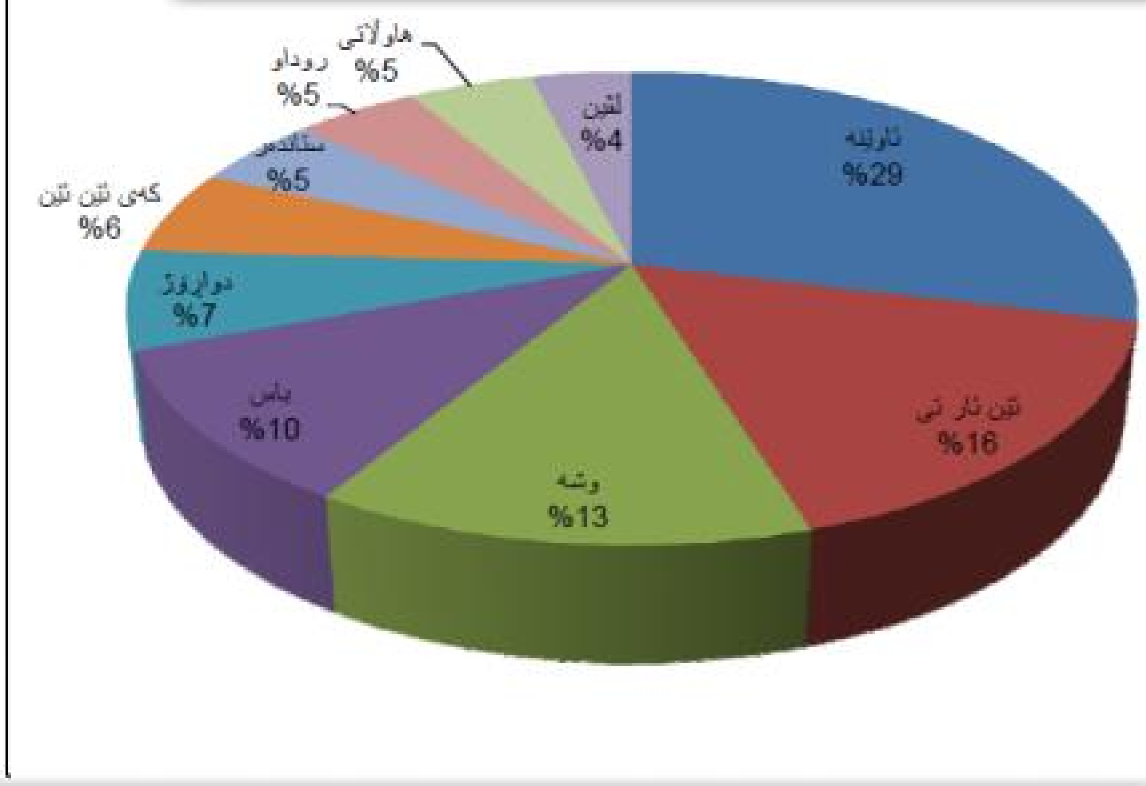

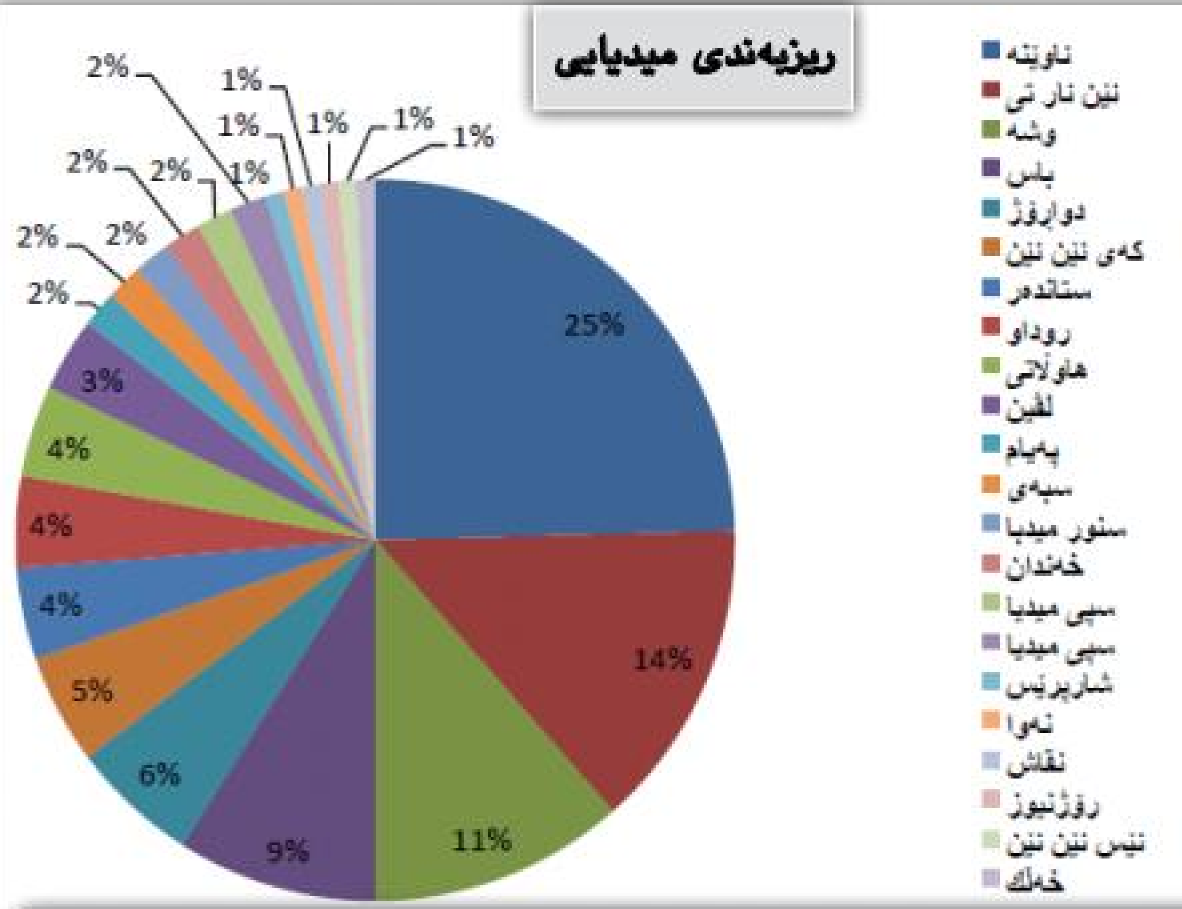

ریزبەندی میدیایی هەرێمی کوردستان بۆ پێشێلکاری یاساو دۆسیەی گەندەڵی لە"تەموزی ٢٠١٥" تاوەکو "تەموزی ٢٠١٦"

§ ئا: ئاوێنە

رێکخراوی ستۆپ بۆ دژە گەندەڵی بەهاوکاری رێکخراوی NEDی ئەمەریکی، دوا راپۆرتی ساڵانەی پرۆژەی "بەهێزکردنی لێپرسینەوەو دەسەڵاتی یاسا لەهەرێمی کوردستان" بڵاوکردەوە، لەنێو ٢٢ میدیای نوسراوو بینراوو بیستراوو ئەلکترۆنی هەرێمی کوردستاندا کە کاریان لەسەر دۆسیەی گەندەڵی کردوە، ئاوێنە بەپلەی یەکەم دیاریکراوە.

پرۆژەی "بەهێزکردنی لێپرسینەوەو دەسەڵاتی یاسا"، وەک لەدوا راپۆرتی ساڵانەی رێکخراوی ستۆپ بۆ دژە گەندەڵی هاتووەو ئەمڕۆ لەشاری هەولێر لەرێورەسمی کۆنفرانسی کۆتاییدا بەفەرمی بڵاوکرێتەوە، پرۆژەیەکە کە رێکخراوی ناوبراو بەپاڵپشتی سندوقی نیشتیمانی بۆ دیموکراسی ئەمریکی NED قۆناغی یەکەمی لەتەموزی ٢٠١٥ تاکو حوزەیرانی ٢٠١٦ جێبەجێ کراوە، تیایدا چوار راپۆرتی وەرزی بڵاوکراوەتەوە تایبەت بەرەوشی گەندەڵیو هەنگاوەکانی چاکسازیو لێپرسینەوە.

گەندەڵی گەیشتوەتە قۆناغێکی مەترسیدار

راپۆرتەکەی ستۆپ بۆ دژە گەندەڵی ئاماژە بەوە دەکات "ئەو پرۆژەیە بەلەبەرچاوگرتنی فراوانی ئاستی گەندەڵی لەهەرێمی کوردستان هەنگاوەکانی جێبەجێ کردوە، کە بەدانپێدانانی بەرپرسانی باڵای هەرێم بەهۆی گەندەڵیەوە هەرێمی کوردستان گەیشتوەتە قۆناغێکی مەترسیدارو، گەندەڵیەکە بەشێوەیەکی سیستەماتیک کاری خۆی دەکاتو بەبێ ئیرادەیەکی پۆڵاین قەڵاچۆ ناکرێت، ئەو پرۆژەیە کە رێکخراوی ستۆپ بۆ دژە گەندەڵی جێبەجێی دەکات وەک بەرپرسیاریەتیەکی نیشتیمانیو مەدەنی بەلەبەرچاوگرتنی بەرپرسیاریەتی کۆمەڵی مەدەنی کوردستان لەهەمبەر هەڕەشەکانی گەندەڵیو لاوازی لێپرسینەوە کاری لەسەرکراوە".

راپۆرتەکە جەغت لەسەر ئەوەش دەکات کە لەم پرۆژەیەدا بۆ یەکەمجار لەهەرێمی کوردستان بەشێوەی درێژخایەن چاودێری ئەو کەیسانە کراوە کە میدیاکان لەبارەی گەندەڵی بڵاویدەکەنەوە، وەک ئاشکرایە گەندەڵی یەکێکە لەسێکتەرە بنەڕەتیەکان کە میدیای کوردی تیشکی زۆری خستۆتەسەر. ئەو پرۆژەیە هەوڵی داوە زۆرینەی ئەو بەدواداچونو زانیاریو بەڵگەکانی گەندەڵی دیکۆمێنت بکات کە لەماوەی ساڵێک میدیاکانی هەرێمی کوردستان بڵاویانکردۆتەوە. هەروەها بەگوێرەی سێکتەرەکان پۆلێن کراونو لەیەکتر جیاکراونەتەوە.

جگە لە دیکۆمێنتەکانی گەندەڵی ئەو هەنگاوانەش خراونەتە رو کە لایەنە پەیوەندیدارەکان ناویانە بەمەبەستی چاکسازی، هەروەها سەرجەمی ئەو پرۆژانەش کە لەماوەکانی رابردو لەلایەن سەرۆکایەتی هەرێمو حکومەتو پەرلەمانو وەزارەتو حزبەکان پێشکەشکراون بەمەبەستی ئەنجامدانی چاکسازی لەهەرێم.

رێگریەکانی بەردەم پرۆژەکە

سەبارەت بەرێگریەکانی بەردەم پرۆژەکەش ئاماژە بەوە کراوە کە "کارکردن لەسەر گەندەڵی لەهەرێمی کوردستان بەهۆی هەژمونی بەسەر دامەزراوە دەوڵەتیەکاندا ئاسان نیە، بۆیە ئێمە چاوەڕێی ئەوەمان دەکرد ئەو پرۆژەیە روبەڕوی ئاستەنگی بێتەوە، گرفتی سەرەکی ئەو پرۆژەیە لەماوەی ساڵێکدا لەگەڵ دامودەزگاکانی ئاسایش بوە، بەو پێیەی لەکاتی راگەیاندنی راپۆرتی پرۆژەکان رێگریان دەکرد لەهوتێلەکانی شاری هەولێر کۆنفرانسی رۆژنامەوانی ئەنجام بدەین، داوایان دەکرد مۆڵەتی رەسمی وەربگرین بۆ ئەنجامدانی چالاکیەکانمان، سەرەڕای ئەوەی ئەو داواکاریە پێچەوانەی ئەو یاسایەیە کە ژمارە (١)ی ساڵی ٢٠١١ یە کاری رێکخراوە ناحکومیەکانی پێ رێکخراوە بەوەی هەر رێکخراوێک تۆمارکرابێت دەتوانێت هەرکاتێک بیەوێ چالاکی ئەنجامبدات بەبێ وەرگرتنی مۆڵەت، ستافی پرۆژە سەرەڕای ئەو پێشێلکاریەش بەڕەسمی داوای مۆڵەتی کردوە بەڵام لەلایەن ئاسایشەوە جگەلەوەی سوکایەتی بەستافی پرۆژە کراوە، سەرەڕای کۆمەڵێک کاری رۆتینی سەرەنجام هەر مۆڵەتیان نەداوە، بەو هۆیەشەوە ئەو هۆتێلەی بڕیاربوە کارەکانی پرۆژەی تێدا ئەنجامبدرێت رازی نەبوە مۆڵەکانی بۆ ئێمە تەرخان بکات".

هەروەها ئەوەش رونکراوەتەوە کە "سروشتی قوڵبونەوەی ململانێی سیاسیو لاوازی رۆڵی یاساو پەکخستنی پەرلەمان لەهۆکارەکانی ترن کە بەوهۆیەوە نەتوانراوە پرۆژەکە بەتەواوی جێبەجێ بکرێت".

داواکاری گشتیو دەستەی دەستپاکیو دیوانی چاودێری سستن

رێکخراوی ستۆپ بۆ دژە گەندەڵی ئاماژە بەوەش دەکات کە "وەک بەشێک لەکاری پرۆژەکە دوای ئامادەکردنی هەر راپۆرتێکی وەرزی بەرلەوەی لەپرێس کۆنفرانس بڵاوبکرێتەوە، کۆپیەک لەراپۆرتەکە بەشێوەی فەرمی پێشکەشی هەریەک لەفەرمانگەی داواکاری گشتیو دەستەی دەستپاکیو دیوانی چاودێری دارایی دەکرێت، بەمەبەستی بەدواداچونو لێکۆڵینەوەو ساغ کردنەوەی ئەو بەدواداچونو دیکۆمێنتانەی کە لەچوارچێوەی پرۆژەکە کۆکراونەتەوە، کە سێ دەزگای گرنگی بواری چاودێریو لێپرسینەوە لەهەرێمی کوردستانداو ئەرکیان پارێزگاری کردنە لەموڵکو ماڵی گشتیو چەسپاندنی سەروەری یاساو شەفافیەتو روبەڕوبونەوەی گەندەڵی".

بەڵام ئەوەی جێگای سەرنجە وەک لەراپۆرتەکەدا هاتوە "وەڵامی ئەو دەزگایانەی کە راپۆرتەکانیان بۆ نێردراوە وەک پێویست نیە، هەریەکێکیان پاساوێکی هێناوەتەوە بۆ ئەوەی وەک پێویست کار لەسەر راپۆرتەکە نەکەن، سەرەڕای ئەوەی بەشێک لەپاساوەکان قبوڵکراو بێت بەڵام بەگشتی هەست بەسستیەکی زۆر دەکەین لەکارەکانی ئەو دەزگایانە، بۆیە هیوادارین لەچوارچێوەی ئەو چاکسازیانەی کە لەئێستا باسی لێوەدەکرێت بەرەو پێشچوون لەکارەکانیان رویدات، بەپێچەوانەوە دەکەونە بەردەم بەرپرسیاریەتیەکی مێژویی لەو قۆناغە سەختە داراییەی هەرێم".

ریزبەندی میدیاکان کە کاریان لەسەر گەندەڵی کردوە

هەر چوار راپۆرتی پرۆژەکە پێکهاتوە، لە دیکۆمێنتکردنی (١١٩) بەدواداچونی میدیایی لەبارەی دۆسیەی گەندەڵیو پێشێلکاری یاسایی لەهەرێمی کوردستان، بەم شێوەیە:

حکومەتو حزب:	٥٣ دۆسیە
سێکتەری نەوت:	٣٤ دۆسیە
سێکتەری کشتوکاڵو زەویو زار:	١٧ دۆسیە
سێکتەری تەندروستی:	١٢ دۆسیە
سێکتەری پەروەردە:	٣ دۆسیە

لەراپۆرتەکەدا هاتوە کە "بەگشتی سەرجەم میدیاکانی کوردستان بەگوێرەی ئەو زانیاریانەی بڵاویانکردۆتەوە لەبارەی گەندەڵیو پێشێلکاری یاسایی بونەتە سەرچاوەی راپۆرتەکانی پرۆژە، بۆ ئەو مەبەستەش چاودێری رۆژنامەو گۆڤارەکان کراوە، هەروەها کەناڵە رادیۆیو تەلەفزیۆنیەکانیش لەرێگای سایتەکانیانەوە، ئەگەرچی لەسەرەتادا بڕیاربو چاودێری کردنی میدیا سنوردارکرێت بۆ چەند میدیایەکی دیاریکراو، بەڵام بۆ ئەوەی پرۆسەکە فراوانتربکرێت هەر میدیایەک دیکۆمێنتو بەدواداچونی لەو بارەیەوە بڵاوکردبێتەوەو سەرچاوەی زانیاریەکان بەڵگە یان لێدوانی بەرپرسانی حکومیو پەرلەمانی تێدابوبێت پشتیان پێبەستراوە. ئەگەرچی رەخنە هەبوە لەوەی بەشێک لەمیدیاکان بارگاوین بەهەڵوێستی سیاسی ئەمەش لەو بەدواداچونانە رەنگی داوەتەوە کە لەو راپۆرتەدا بڵاوکراونەتەوە، ئێمە هەوڵمان داوە ئەو راپۆرتانە هەڵبژێرین کە تیایدابنەما رۆژنامەوانیەکان لەئامادەکردنیان رەچاو کرابێت".

بەپێی ئەو ریزبەندیی میدیاییەی کە کراوە، ئاوێنە لەنێو ٢٢ رۆژنامەو کەناڵی تەلەفزیۆنو سایتی ئەلکترۆنیو رادیۆدا بەرێژەی ٢٥٪ لەپلەی یەکەمدایە، ئەودوای ٢١ میدیای نوسراوو بیناروو بیستراوو ئەلکترۆنی بەرێژەی ٧٥٪ کاریان لەسەر دۆسیەی گەندەڵیو پێشێلکاریی یاسا کردوە.

لەریزبەندی ١٠ میدیای یەکەم کە کاریان لەسەر دۆسیەی گەندەڵی کردوە، ئاوێنە بەرێژەی ٢٩٪ لەپلەی یەکەمدایە، نێن ئار تی بەرێژەی ١٦٪ لەپلەی دوەمدایە.

SOACو NED

رێکخراوی ستۆپ بۆ دژە گەندەڵی - SOAC، رێکخراوێکی کوردستانیە لەبواری بەدامەزراوەیی کردنو روبەڕوبونەوەی گەندەڵیو بەهێزکردنی بواری لێپرسینەوەو شەفافیەت لەهەرێمی کوردستان کاردەکات، لەرێگای پاڵپشتی بۆ بەهێزکردنی دامودەزگاکانی تایبەت بەچاودێریو لێپرسینەوەو نەهێشتنی گەندەڵیو دروستکردنی هەماهەنگی لەگەڵیان، هاوکات چاودێریکردنو بەشداری کردن لەفشارە مەدەنیەکانو جێبەجێ کردنی پرۆژەی درێژخایەن لەو بوارەدا، پرۆژەی "بەهێزکردنی لێپرسینەوەو رۆڵی یاسا لەهەرێمی کوردستان" پرۆژەیەکی یەک ساڵی رێکخراوی ستۆپە کە بەهاوکاری "سندوقی نیشتیمانی بۆ دیموکراسی ئەمەریکی جێبەجێی دەکات، ئۆفیسی سەرەکی رێکخراوەکە لەهەولێری پایتەختی هەرێمی کوردستانە.

رێکخراوی سندوقی نیشتیمانی بۆ دیموکراسی – NED، رێکخراوێکی ئەمریکی ناحکومی نابازرگانییە لەساڵی ١٩٨٣ دامەزراوە بۆ بەهێزکردنی دیموکراسی، بەشێوەیەکی سەرەکی لەلایەن کۆنگرێسی ئەمریکییەوە پارەتیە داراییەکانی بەدەستدێنێت، ئامانجەکانی بەهێزکردنو پاڵپشتی کردنی دیموکراسییە لەو وڵاتانەی کە دیموکراسی بەتەواوی تێدا نەچەسپاوە.

> لەم پرۆژەیەدا بۆ یەکەمجار لەهەرێمی کوردستان بەشێوەی درێژخایەن چاودێری ئەو کەیسانە کراوە کە میدیاکان لەبارەی گەندەڵی بڵاویدەکەنەوە

> لەریزبەندی ١٠ میدیای یەکەم کە کاریان لەسەر دۆسیەی گەندەڵی کردوە ئاوێنە بەرێژەی ٢٩٪ لەپلەی یەکەمدایە نێن ئار تی بەرێژەی ١٦٪ لەپلەی دوەمدایە

> ئاوێنە لەنێو ٢٢ رۆژنامەو کەناڵی تەلەفزیۆنو سایتی ئەلکترۆنیو رادیۆدا بەرێژەی ٢٥٪ لەپلەی یەکەمدایە، ئەودوای ٢١ میدیای نوسراوو بیناروو بیستراوو ئەلکترۆنی بەرێژەی ٧٥٪ کاریان لەسەر دۆسیەی گەندەڵیو پێشێلکاریی یاسا کردوە

STOP ORGANIZATION
for Anti-Corruption

بۆ رۆژنامەی ئاوێنە - رێزلێنان لە رۆژنامەکەتان

رێکخراوەی ستۆپ خۆی بەخۆشحاڵ دەزانێت لە رێزلێنان لە دەزگاکەتان لە بەرامبەر هەوڵەکانتان لە پێناو سەروەری یاسا و رووبەڕووبوونەوەی گەندەڵ کە یارمەتی دەربووە لەسەرخستنی پرۆژەکانمان

هیوای بەردەوامی و سەرکەوتنتان بۆ دەخوازین

رێکخراوی ستۆپ
بۆ دژە گەندەڵی

The Future is here
Stop Organization for Anti-Corruption

ئەم لاپەڕەیە بەسپۆنسەری کۆمپانیای پیت ئۆیڵ
PETOIL

پارێزگای سلێمانی بڕیاری نیشتەجێکردنی عەرەبو بیانیەکان جێبەجێدەکات

"بڕیارەکە بەدڵنیاییەوە ناچێتە خزمەتی هاوڵاتیانەوە"

ئا: وریا حسین

پارێزگای سلێمانی بڕیاری نیشتەجێکردنی عەرەبو بیانیەکان دەخاتە بواری جێبەجێکردنەوەو عەرەبەکانیش بەم بڕیارەی پارێزگای سلێمانی دڵخۆشن، هەرچەندە بەوتەی خۆیان "پێشتریش هیچ کێشەیەکیان نەبوەو ئێستاش ئەم بڕیارە زیاتر ئەوان بەسلێمانیەوە دەبەستێتەوە".

عەبدولخالق محەمەد بەڕێوەبەری بەشی کارگێڕی پارێزگای سلێمانی ئەوەی بۆ ئاوێنە ڕونکردەوە هەریەکە لە فەرمانگەی تاپۆو ئاسایشی سلێمانی لەسەر پێشنیاری ئەوان وەستابون بۆ ئەوەی مۆڵەتی موڵکداریەتیو یەکەی نیشتەجێبون بدرێت بەعەرەبو بیانیەکان بەڵام ئەوان وەڵامیان داوەتەوەو پێیان ڕاگەیاندون پێویست بەڕای پارێزگا ناکات، وتیشی "ئێستا ئەوان سەرپشکن". وەکو ئاماژەیەک بۆ جێبەجێکردنی بڕیاری پێدانی مافی نیشتەجێبون بەعەرەبو بیانیەکان.

لەسەر کۆنوسی کۆمەڵێک سەرمایەداری سلێمانی، پارێزگار بڕیاریدا مافی موڵکداریەتی بدرێتە عەرەبو بیانیەکانو ئەوەش کاردانەوەی لای چینو توێژە جیاوازەکان بەدوای خۆیدا هێنا، تەنانەت چەند چالاکوانێک چونە بەردەم بینای پارێزگای سلێمانیو داوای هەڵوەشاندنەوەی بڕیارەکەیان کرد لەترسی گۆڕینی باری دیموگرافیای سلێمانی، بەڵام ئەمە هیچی نەگۆڕی لەبڕیارەکەو ئەوەش عەرەبەکانی دڵخۆشکردوە.

حاجی تاریق ماوەی دو ساڵە لەسلێمانی نیشتەجێیەو کاتێ قسەی بۆ پەیامنێری ئاوێنە دەکرد دەستی لەسەر ڕاگری ئاسنینی پردەکەی ناوەڕاستی شەقامی مەولەوی دانابو سەیری دیمەنی جوڵەی ئێوارەی خەڵکی سلێمانی دەکرد، ئەو دڵخۆشە بەبڕیارەکەو پێیوایە بڕیارێکی چاکە بۆ ئەوانەی کە دەیانەوێت لەسلێمانی بمێننەوە، وتی "بەڕاستی خەڵکی سلێمانی کوردی چاکو لەدڵدا شیرینو ئەوە من دو ساڵە لێرەم بەتەواوی ڕێزم لێدەگرن".

ئەم هەستەی لای حاجی تاریق دروستبوە لای بەشێکی زۆری عەرەبەکان هەیە، چونکە سلێمانی بۆ ئەوان جگە لەدیمەنی جوانو سروشتەکەی هاوکات ئاسایشەکەی تینوێتی ئەوان دەشکێنێت، بۆیە زۆرینەیان ئامادەن موڵکو ماڵەکانیان لەسلێمانی وەگەڕبخەن، بەڵام ڕەنگە ڕێگاکە هەروا تەخت نەبێت چونکە زۆر کەس هەن کە بیرکردنەوەیەکی ئەرێنیان بۆ ئەم بڕیارە نیەو ترسیان لەئایندەی ئەم شارە هەیە، بۆیە کاتێک پەیامنێری ئاوێنە لەبەردەم سلێمانی پالاس سەرنجی دیمەنی چەند منداڵێکی ئاوارەی دەدا کە سەرقاڵی فرۆشتنی بنێشتەکانیان بون لەگەڵ کارەکەیان جادەکەیان پیسدەکرد، لەوکاتەدا یەکێک بەتوندی هاواری کرد بەسەریاندا کە جادەکە خاوێنەو پیسی نەکەن، ئەو کەسە لەبەر خۆیەوە وتی "بەخوا تازە عەرەب ناڕواتەوە لەم شارە دەمانخۆن".

بڕیارەکەی پارێزگای سلێمانی لەبەردەم نەشتەری لێکۆڵینەوەی لایەنە جۆربەجۆیەکاندایە، بەشێک بەخراپو بەشێکیش لەڕوی ئابوریەوە بەباشی هەڵدەسەنگێنن.

فایەق مستەفا سەرۆکی لیژنەی ئاوەدانکردنەوەو نیشتەجێکردنی پەرلەمانی کوردستان جەخت لەسەر ئەوە دەکاتەوە ئەم بڕیارەی پارێزگا چ پێشترو چ ئێستا قسەی ئەوەی لەسەری هەبوە بەوجۆرە لەڕوی ئەمنیو نیشتەجێبونەوە کێشە دروستدەکات، بۆیە دەکرا ڕێنمایی یاساییان بۆ دەرکرابوایە، وتی "لەڕوی نیشتەجێبونەوە وێرانینو ئەمەش کێشەمان بۆ دروستدەکات".

سەرۆکی لیژنەی ئاوەدانکردنەوەو نیشتەجێکردنیش باسی ئەوەشی بۆ ئاوێنەکرد، بەبێ بونی یاساو ڕێنمایی دروست ئەم کارەی پارێزگاری سلێمانی ناچێتە بەرژەوەندی هاوڵاتیەکانەوە، وتیشی "ئەم کارە تەنها دەچێتە خزمەتی کاری بازرگانیو بەوپێیەی تاکە پاساوێک ئەوەیە سیولە دەخاتە بازاڕەوە بەڵام ئەمە هەمو شتێک نیە چونکە لەولاوە کۆمەڵێک لایەنی تری هەیە زیانی زۆرتر دەدات".

بەڵام د. محەمەد ڕەئوف کە شارەزای بواری ئابورییە پێی وانیە کە هاتنی عەرەبو بیانیەکان بۆ سلێمانی زیانە، چونکە ئەو تەنها لەڕوی ئابوریەوە لێکدانەوەی بۆ دۆسیەکە دەکاتو جەخت لەسەر ئەوە دەکاتەوە ئەم بڕیارە جوڵەی ئابوری زیاترو سوڕی ئابوری لەسلێمانی خێراتر دەکات، دەڵێت "لەڕوی ئابوریەوە هەتا بڵێیت شتێکی باشە".

ئەو پسپۆرە ئابوریە باسی ئەوەشدەکات لەوڵاتانی گەشتیاری ئەم بڕیارانە دەدرێن بەلەبەرچاوگرتنی مەرجی توندوتۆڵی بۆ هاتنەوە ناوەوەی بیانیەکانو دەشڵێت "لەم دۆخەدا ئەو کەسەی نیشتەجێ دەبێت پارە دەهێنێتە ناو وڵات، بەڵام ناتوانێت خانوەکەی یان ماڵەکەی لەگەڵ خۆی بەرێت".

ئەنجومەنی پارێزگای سلێمانی پێشتر نیگەران بو لەبڕیارەکەی پارێزگای سلێمانی بەڵام پێدەچێت ئەویش ڕازیبوبێت بۆیە ئەنجومەن ڕێنمایی ئەوەی داوەتە پارێزگاری سلێمانی کە جێبەجێکردنی بڕیارەکەی پارێزگار دەبێت بەپێی ڕێنمایی بێت نەک بەهەڕەمەکی.

بڕیارەکەی پارێزگای سلێمانی لەم دۆخەدا کە بازاڕ لەجوڵە کەوتوە ئەگەر بازاڕی بەشێکی لەبازرگانەکان بەتایبەت ئەوانەی خاوەنی ناوچە گەشتیارییەکانن گەرمبکاتەوە، بەڵام لەملاوە زۆرشت هەیە کە لەدەستیبدات، هەروەکو سەرۆکی لیژنەی ئاوەدانکردنەوەش وتی یەکەم شت "زیاتربونی کێشەی نیشتەجێبونە".

هاوڵاتییەکی عەرەب لەشاری سلێمانی — فۆتۆ: وریا

یاسین مەحمود: ئەوانەی کەرتی تایبەت بەڕێوە دەبەن کوردستانیان جێهێشتوە

"لەشەش مانگی ئایندەدا چەند کۆمپانیایەکی گەورەی ناودار دەکەون"

ئا: وریا

یاسین مەحمود خاوەنی گروپی کۆمپانیاکانی بەڕێزو وتەبێژی یەکێتی وەبەرهێنەرانی کوردستان لەم دیدارە تایبەتەی ئاوێنەدا مۆخساری روخانی کۆمپانیا گەورەکان دەداتو دەڵێت "کەرتی تایبەت نزیکبوەتەوە لەڕوخانو ئەوانەی کەرتی تایبەت بەڕێوە دەبەن کوردستانیان جێهێشتوە".

وتەبێژی یەکێتی وەبەرهێنەران باسی دۆخی ئێستای کەرتی تایبەت دەکات کە لەهەمو ڕوەکانەوە پاشەکشەی کردوەو کێشەی گەورەی بۆ هاتوەتە پێش ئەوەش بۆ خەمساردی بەرپرسانی هەرێمی کوردستانو دۆخی سیاسیو ئابوری دەگەڕێنێتەوە، دەڵێت "کەرتی تایبەت دو لەسەر سێی بەتەواوەتی تیاچوە".

بەپێی ئاماری یەکێتی وەبەرهێنەرانی کوردستان جگە لەکەرتی بەڵێندەرایەتی کە بەهۆی قەیرانی داراییەوە توشی ئیفلیجبون بوە، هاوکات ٥ هەزار پرۆژە لەهەرێمی کوردستان وەستاون.

یاسین مەحمود وتەبێژی یەکێتیەکە لەبارەی پاشەکشەی وەبەرهێنان ئامارێکی تازە بۆ ئاوێنە ئاشکرا دەکاتو دەڵێت "لەهەرێمی کوردستان بە بەهای ٤٣ ملیار دینار پرۆژە هەبوە ئەگەرچی بەهای ڕاستەقینەی وەبەرهێنان ٥٠ ملیارە، بەڵام لەو ٤٣ ملیارەی وەبەرهێنان ٢٠ ملیار پاشەکشەی کردوە"، دەشڵێت "وەبەرهێنەران دۆخیان زۆر خراپە، لەگەڵ ئەوەش لەهەرێمی کوردستان متمانە نەماوە".

یاسین مەحمود خۆی سەرۆکی گروپی کۆمپانیاکانی بەڕێزەو یەکێکە لەکۆمپانیا دیارو ناسراوەکانی هەرێمی کوردستان کە چەندین پرۆژەی هەیە بەتایبەت لەپارێزگای سلێمانی، زۆر نمونە لەسەر خراپی دۆخی وەبەرهێنەران دەهێنێتەوەو باسی ئەوەدەکات کۆمپانیا گەورەکان زۆرتر زیانمەندی گەورەی ئەم قەیرانە داراییەی هەرێمی کوردستانن بەجۆرێک ئەگەر ڕوپێوییەک بکرێت بۆ کارو پرۆژەکانیان لەگەڵ سەرمایەکانیان دەبینیت ٣٠٪-٤٠٪ زیانیان بەرکەوتوە، وتی "کۆمپانیا گەورەکان لەبەر سومعەی خۆیان دەڵێن بەردەوام دەبین، بەڵام من ئاگادارم کۆمپانیای واهەیە زیانی ٢٠٠ بۆ ٣٠٠ ملیۆن دۆلاری لێکەوتوە، بەڵام لەبەرئەوەی ئەڕوخێو ناوبانگ لەدەستنەدات ئاشکرای ناکات"، وتیشی "کۆمپانیا گەورەکان پارەی زۆریان لای حکومەتە، بەجۆرێک ئێستا پارەی کەرتی تایبەت لای حکومەت ٢ ترلیۆن دیناری تێپەڕاندوە، کۆمپانیا هەیە تەنها خۆی یەک ملیاری لای حکومەتە".

ئەو وەبەرهێنەرە دیارەی هەرێمی کوردستان جەختیشی لەسەر ئەوە کردەوە تائێستا ٥٠٠ کۆمپانیاو خاوەنکار مایەپوچ بون بەشێکیشان وڵاتیان جێهێشتوە یان خۆیان ونکردوە، باسی ئەوەیکرد "ئەگەر بێتو تا شەش مانگی ئایندە ئەم قەیرانە بەردەوام بێتو حکومەت گوێنەداتە کەرتی تایبەتو بەشێک لەقەرزەکان نەگێڕێتەوە بۆ کەرتی تایبەت ئەوا هەندێک لەکۆمپانیا گەورەکان مایەپوچبوتی خۆیان ڕادەگەیەنن"، بەڵام ئاماژەی بەناوی هیچ کۆمپانیایەک نەدا لەبەرئەوەی زیانی بەرنەکەوێت.

وتەبێژی یەکێتی وەبەرهێنەران باسی کۆچی وەبەرهێنانی کردوە بۆ تورکیاو کۆماری ئیسلامی ئێرانو ئەوەی بۆ ئاوێنە ئاشکراکرد پرۆژەکانی هەرێم ئێستا لەتورکیاو کۆماری ئیسلامی بەگەڕ دەخرێن، ئەوانەی خاوەنی کەرتی تایبەتن لەکوردستان ناژین بەمەلا یاسینیشەوەو ئەوەندە دێنەوە کوردستان بزانین دۆخەکە چی بەسەرهاتوە".

ئەو وەکو ئاماژە باسی ئەوەشدەکات لەسلێمانی دامەزراوە فەرمیەکانی حکومەت ئەو توانایەیان نیەو تواناکان زۆریەیان لەهەولێر چڕبونەتەوە، هەولێریش ئەو دڵسۆزیەی بۆ سلێمانی نیە وەکو ئەوەی بۆ دهۆکی هەیە، ئەو نمونەیەک بۆ ئاوێنە دەهێنێتەوە ئەویش کردنەوەی مەرزی سەیران بەندە کە ئێستا وەزارەتی ناوخۆ ڕێگرە لەبەردەم هاتوچۆی هاوڵاتیان بەپاسپۆرت لەومەرزە، دەڵێت "ئەگەر مەرزی سەیرانبەند لەسنوری دهۆک بوایە، هەولێر بەپێنج پەنجە مۆری بۆ نەدەکرد! با ئەمە وەڵام بێت".

مەلا یاسین سەرۆکی گروپی کۆمپانیاکانی بەڕێزو وتەبێژی یەکێتی وەبەرهێنەران ڕەخنەی زۆر لە حکومەتی هەرێمی کوردستان دەگرێت، ئەوەش بۆ ئاوێنە ئاشکرادەکات "١٨ مانگە لەم قەیرانەدا ئەنجومەنی باڵای وەبەرهێنان کۆبونەوەی نەکردوە".

یاسین مەحمەد

"
کۆمپانیا گەورەکان پارەی زۆریان لای حکومەتە بەجۆرێک ئێستا پارەی کەرتی تایبەت لای حکومەت ٢ ترلیۆن دیناری تێپەڕاندوە

نقاش
هەمو شتێک لەبارەی کوردستانو عێراقەوە
www.niqash.org
ئەم لاپەڕەیە بەسپۆنسەری ڕێکخراوی ڕاگەیاندن لەهەماهەنگیو گواستنەوە، ئەکادیمیای ڕاگەیاندنی ئەڵمانی
MiCT

گرژی لەدوای بیست ساڵ بێدەنگی.. ئێرانو کوردستان لەدۆستەوە خەریکە دەبنە نەیار

نقاش، هونەر حەمەڕەشید

بەهۆی حیزبەکانی کوردستانی ئێرانەوە پەیوەندی نێوان حکومەتی هەرێمو ئێران خەریکە لەدۆستایەتییەوە دەگۆڕێت بۆ نەیاری دوژمنایەتی.

ڕۆژی ٢٦ی حوزەیران، دوای دوو دەیە لەبێدەنگبوونی چەکەکانی نێوان، حیزبە کوردییەکانی ئێرانو سوپای پاسدارانی ئەو وڵاتە، جارێکی تر شەڕو پێکدادان لەنێوانیا لەگیری کۆساڵان لەناوچەی "شامیان"ی سەر بەشاری سەوڵاوی کوردستانی ئێران ڕوویدایەوە.

هەرچەندە شەڕو پێکدادانەکان لەناوچەکانی ڕۆژهەڵاتی کوردستان ڕوویدا، بەڵام یەکەم کاردانەوەی لایەنی ئێرانی لەسەر ئەو شەڕە هەڕەشەی ڕاستەوخۆی سوپای پاسدارانی هەرێمی کوردستان بوو کاتێک ڕۆژی یەکی ئەم مانگە (تەمموز) سەردار حوسەین سەلامی، جێگری فەرماندەی گشتی سوپای پاسداران لەمیانی وتاری نوێژی هەینی لەتاران ڕایگەیاند، "ماوەیەکە چەند گروپێکی چەکداری دەیانەوێت ئاسایشی ئێران تێکبدەن، بەڵام کۆتاییمان بەو گروپانە هێناوە".

سەلامی داوای لەبەرپرسانی هەرێمی کوردستان کرد، کە پابەندی ڕێککەوتنو بەڵێنەکانیان بن بۆ بێدەنگکردنی ئەو چەکدارانە، کە بەوتەی خۆی ئەگەر ئەو چەکدارانە واز لەپشێوی نەهێنن ئەوا لەناو خاکی هەرێمدا بۆردومانیان دەکەینو بارەگاکانیان دەکەینە ئامانج، هەر بەڕاستیش دوو ڕۆژ پێش ئەو هەڕەشانەش سوپای پاسدارانی ئێران چەند ناوچەیەکی سیدەکانیان لەسنووری هەرێمی کوردستان بۆردومانکرد.

بیانووی هەڕەشەکانی سوپای پاسدارانی ئێران لەهەرێمی کوردستان بۆ ئەوە دەگەڕێتەوە بارەگای بەشێکی زۆر لەحیزبە کوردییەکانی ئێران لەناو خاکی هەرێمی کوردستانن، کە ئەوانیش "حیزبی دیموکراتی کوردستانی ئێرانو حیزبی کۆمەڵە زەحمەتکێشانی کوردستانو حیزبی پارتی ژیانی ئازاد پژاکو حیزبی پارتی کوردستان، پاک"، بارەگای دووان لەو حیزبانە دەکەونە شاری کۆیەی سەر بەپارێزگای هەولێرو ناوچەی زرگوێزی شاری سلێمانی.

یەک ڕۆژ دوای هەڕەشەکانی حوسەین سەلامی، حکومەتی هەرێمی کوردستان لەڕاگەیەنراوێکدا وەڵامی هەڕەشەکانی دایەوەو ڕایگەیاند حکومەتی هەرێم هەڕەشەکانی سەردار سەلامی ڕەتدەکاتەوەو دراوسێیەتییەکی هەمیشەیی باش وەک بنەمای پەیوەندییەکانی لەگەڵ ئێران دەبینێت.

بەپێی ئەو زانیارییانەی لەچەند سەرچاوەیەکی حیزبەکانی هەرێمی کوردستانەوە دراوە بە"نیقاش" لەسەروبەندی هێرشەکانو هەڕەشەکانی سوپای پاسداران شاندێکی ئێرانی بۆ گەیاندنی نارەزاییەکانیان سەردانی هەرێمی کوردستانیان کردو چەند کۆبوونەوەیەکیان لەگەڵ بەرپرسانی حکومەتی هەرێمو بەرپرسانی پارتی دیموکراتی کوردستانو یەکێتی نیشتمانی لەهەرێمو سلێمانی ئەنجامدا.

شاندەکەی ئێران لەکۆبوونەوەکانیان لەگەڵ بەرپرسانی حکومەو حیزبی هەرێمی کوردستان داوایان کردووە هەوڵەکانیان بخەنەگەڕ، بۆ ڕاگرتنی کارو چالاکییەکانی حیزبە کوردییەکانی ئێران، بەتایبەتی ئەو چالاکییانەی لەخاکی هەرێمی کوردستانەوە ئەنجامی دەدەن.

لەو بارەوە نازم دەباغ نوێنەری حکومەتی هەرێمی کوردستان لەتاران، زانیارییەکانی بۆ "نیقاش" پشتڕاستکردەوەو ڕایگەیاند "لایەنی ئێرانی بەفەمی داوایان لەبەرپرسانی هەرێم کردووە کە هەوڵەکانیان بخەنە گەڕ بۆ ئەوەی ڕێگری بکەن لەحیزبە کوردییەکانی ئێران کارو چالاکییەکانیان لەهەرێم ڕابگرن".

نازم دەباغ ئەشیشاردەوە کە بەرپرسانی هەرێم هەڕەشەکانیانی ئێرانیان بەجدی لەسەر هەرێم وەرگرتووەو دوای هاتنی شاندەکەش، شاندیان ناردووەتە لای حیزبە کوردییەکانو لەو بارەوە قسەیان کردووە.

هەریەکە لەمحەمەد قادری بەرپرسی پەیوەندییەکانی حیزبی دیموکراتی کوردستانی ئێران لەهەرێمو ئەشرەف بۆکانی بەرپرسی پەیوەندییەکانی کۆمەڵەی زەحمەتکێشانی کوردستانی ئێران لەهەرێم ئەم زانیارییانەیان بۆ "نیقاش" پشتڕاستکراوەتەوە.

پێشمەرگەکانی حیزبی دیموکراتی ئێران (وێنە: صلاح نردی)

شەڕو پێکدادانەکانی ئەم دواییەی نێوان هێزی پێشمەرگەی حیزبەکانی ڕۆژهەڵاتی کوردستانو سوپای پاسدارانی ئێران لەئەنجامی دەستپێکردنەوەی چالاکییە ڕێکخستنیو سەربازییەکانی حیزبی دیموکرات سەرهەڵدایەوە کە ئەو حیزبە لەمانگی ڕابردووەوە دەستپێکردووەو تائێستاش بەردەوامە.

هەرچەندە بەرپرسانی هەرێمی کوردستان هەڕەشەکانیان بەجدی وەرگرتووە، بەڵام ئەو حیزبەو چەند حیزبێکی تری ڕۆژهەڵاتی کوردستانیش جەختدەکەنەوە بەردەوامدەبن لەکارو چالاکییەکانیان دژی سوپای پاسدارانی ئێران لەناوچەکانی ڕۆژهەڵاتی کوردستان.

محەمەد قادری لەو بارەوە بۆ "نیقاش" وتی "ئێمە لەدوای دوو دەیە سڕکردنی کارو چالاکییەکانمان لەناوچەکانی ڕۆژهەڵاتی کوردستان بەپێویستی دەزانین دەست بەچالاکییەکانمان بکەینەوە، ئەوەش لەپێناوی ڕووبەڕووبوونەوەی ئەو دەسەڵاتە میلیتارییەی ئێران لەناوچەکانی ڕۆژهەڵاتی کوردستان دروستیکردووە".

بەرپرسی پەیوەندییەکانی حیزبی دیموکراتی کوردستان ئێران لەهەرێمی کوردستان وتیشی "بەهۆی هەندێک باروداخی ناوخۆیی خۆمانو هەرێمی کوردستان کاروچالاکییەکانمان ڕاگرتبوو، بەڵام ئێستا ئەو ڕاگیرانەو درێژەدانی بەپێویست نازانین، بۆیە دەستیشمان پێکردووەتەوەو بەردەوامیش دەبین".

لەبەرانبەردا نازم دەباغ نوێنەری حکومەتی هەرێم لەتاران داوا لەبەرپرسانی حیزبە کوردییەکانی ئێران دەکات لەم کاتەداو بەهۆی باروداخی هەرێمی کوردستانەوە کارو چالاکییەکانیان ڕابگرن، بەتایبەتی لەسنوورەکانی هەرێمی کوردستانەوە.

نوێنەرەکەی حکومەتی هەرێم بەپێویستیشی دەزانێت حیزبەکان لەڕێگەی گفتوگۆوە دوای مافە ڕەواکانی گەلی کورد لەئێران بکەن، چونکە بەقسەی ناوبراو ئێستا سەردەمی گفتوگۆیەو چەکو شەڕو شۆڕیش تەنیا ماڵوێرانی بەدوای خۆی بۆ هەموو لایەنەکان دەهێنێت.

لەقۆناغی بەرگرییەوە بۆ هێرشکردن

هەرچەندە چالاکییە سەربازییەکانی حیزبە کوردییەکانی ئێران وەک خۆیان دەڵێن تائێستا قۆناغی بەرگریکردنە، بەڵام بەقسەی فەرماندە سەربازییەکانی ئەگەری گۆڕینی تاکتیکی حیزبی دیموکراتی کوردستانی ئێران؛ لەبەرگرییەوە بۆ هێرشکردن لەئارادایە.

لەو بارەوە کاوە بەهرامی، ئەندامی کۆمیتەی ناوەندیو شورای ئیرانی حیزبی دیموکراتی کوردستانی ئێران بە "نیقاش"ی وت "تائێستا لەقۆناغی بەرگریداین، لەدژی سوپای پاسدارانی ئێران، بەڵام بەرنامەی ئەوەمان هەیە تاکتیکی شەڕەکانیان لەبەرگرییەوە بۆ هێرشبردن بگۆڕین"، بەبێ ئەوەی وردەکارییەکەی ئاشکرابکات.

کاوە بەهرامی لەبارەی ئەوەی حکومەتی هەرێم هەڕەشەکانی بەجدی وەرگرتووەو ڕەنگە هەوڵەکانی حیزبی دیموکرات هەڕەشەکان بخاتە بواری کردەکییەوە، بەهرامی وتی "ئێران ناتوانێت ئەوە بکات، سەردەمی ساڵانی ئەوەدەکان بەسەرچوو".

لەناوەڕاستی ساڵانی ئەوەدەکانی سەدەی ڕابردوو لەسەرو بەندی شەڕی ناوخۆی نێوان پارتی دیموکراتو یەکێتی نیشتمانی لەهەرێمی کوردستان، ئێران چەند هێرشێکی بۆ سەر بارەگای حیزبە کوردییەکان ئەنجامدا، تەنانەت هێرشی ڕەوانەی شاری کۆیە کردو هێرشی کردە سەر بارەگاکانی حیزبی دیموکرات.

بەقسەی بەرپرسەکەی حیزبی دیموکرات ئەو کاتە هەرێم لەدۆخێکی جیاوازدابوو، بەڵام ئێستا بەبوونی چەندین باڵوێزو کونسوڵخانەی وڵاتان لەهەرێمو شەڕی داعشو بوونی هێزی هاوپەیمانان لەناو شارەکانی هەرێم، ئێران ناتوانێت هەڕەشەکانی جێبەجێ بکات.

پەرتەوازەیی، خاڵی لاوازی حیزبە کوردییەکانی ئێران

ژمارەی حیزبەکانی ڕۆژهەڵاتی کوردستان لەهەژدە حیزب پێکدێن کە گرنگترینیان حیزبەکانی دیموکراتو کۆمەڵەو پاکو پژاکن، بەڵام ئەم حیزبانە بەهۆی ناکۆکیان لەسەر چەند پرسێک زۆر پەرتەوازەن، بەجۆرێک هەر یەک لەو حیزبانە دابەشی چەند باڵێک بوون، بۆ نموونە حیزبی دیموکرات لەدوو باڵی ناکۆکو کۆمەڵە لەسێ باڵ پێکدێن.

بەقسەی چالاکوانانی ڕۆژهەڵاتی کوردستان، ئەو پەرتەوازەییەی ناو حیزبەکانی ڕۆژهەڵات کاریگەری خراپی لەسەر کارو چالاکییەکانیان داناوە، بەتایبەتی لایەنی ئێرانی کە لەناوچە کوردییەکان ڕێوشوێنی توندی بەرانبەر ڕێکخستنەکانو لایەنگرەکانی حیزبەکان گرتووەتە بەر.

ئەرسەلان یارئەحمەدی، چالاکوانو ڕۆژنامەنووسی ڕۆژهەڵاتی کوردستان بە "نیقاش"ی وت "پەرتەوازەیی حیزبەکان کاریگەری لەسەر کارو چالاکییەکانیان داناوە... پێویستە لەسەر هەموو حیزبەکانی ڕۆژهەڵاتی دەستپێکردنەوەی چالاکییە سەربازییەکانی حیزبی دیموکرات بەهەند وەربگرنو هەماهەنگی زیاتری یەکتریش بکەن، بۆ ڕووبەڕووبوونەوەی ڕژێمی ئێران لەناوچە کوردییەکان".

"نیقاش" لەسەرچاوە فەرمییەکانی ناو حیزبەکانی کوردستانی ئێران زانیویەتی، لەدوای دەستپێکردنی کارو چالاکییەکان لەمانگی ڕابردوو، چەند هەوڵێک دەستپێکردووە، بۆ ئەوەی هەماهەنگی لەنێوان حیزبەکان بێتە ئاراوە، بەجۆرێک هەموو حیزبەکان بەرەیەکی هاوبەشی سیاسیو سەربازی دژی حکومەتی ئێران دروستبکەن.

زانیارییەکان باس لەوەش دەکەن، بۆ دروستکردنی بەرەکە، ئێستا گفتوگۆکان بەردەوامە لەو بارەشەوە لەناو حیزبەکاندا بەدەمەچوون بۆ هەوڵەکە هەیە، بەڵام تائێستا بەفەرمی ڕانەگەیەنراوە.

محەمەد ساڵح قادری بەرپرسی پەیوەندییەکانی حیزبی دیموکراتی کوردستانی ئێران پشتیوانی حیزبەکەی بۆ دروستکردنی ئەو بەرەیە بەگرنگ دەزانێتو وتی "پێویستە هەموو حیزبەکان ڕووبەڕووی دەسەڵاتە سەربازییەکەی ئێران ببنەوە کە هەموو ڕێوشوێنێکی گرتووەتە بەر بۆ سەرکوتکردنی کورد لەناوچەکەدا".

هاوکات ئەشرەف بۆکانی بەرپرسی پەیوەندییەکانی کۆمەڵەی زەحمەتکێشانی کوردستانی ئێران باسی لەو هەوڵانە کردو وتی "هەموو هەوڵەکان بەو ئاراستەیەن حیزبەکانی ڕۆژهەڵات لەپرسی ڕووبەڕووبوونەوەی ئێران یەک دەنگو یەکگرتوو بن، بۆیە ئێمە وەک کۆمەڵە بەدەم هەرجۆرە هەوڵێک دەچین بەو ئاراستەیە کاربکات".

بەڵام لەگەڵ ئەوەشدا حیزبەکان لەسەر دەستپێکردنەوەی چالاکی سەربازی کۆک نین، بۆ نموونە حیزبی دیموکرات لەگەڵ ئەنجامدانی چالاکی سەربازیدایە، کەچی کۆمەڵە، پێیوایە پەرەدان بەچالاکی ڕێکخراوە مەدەنییەکان لەڕۆژهەڵات بۆ ئێستا گرنگە.

شەڕی پەیکاڵەت، یا شەڕی سەندنی ماف؟

لایەنی ئێرانی حیزبەکانی ڕۆژهەڵاتی کوردستان تۆمەتباردەکات، بەبوونی دەستی دەرەکی لەپشتیانەوە، بەتایبەتی هاندانی سعودییە، بەڵام بەرپرسانی ئەو حیزبانە هەموو ئەو تۆمەتانە ڕەتدەکەنەوە.

هەفتەی ڕابردوو موحسینی ڕەزایی "ئەمینداری ئەنجومەنی تەشخیسی مەسڵەحەتی کۆماری ئیسلامی ئێران" لەچاوپێکەوتنێکدا لەگەڵ شەبەکەی یەکی وڵاتەکەی وتی "وڵاتی سعودییە یارمەتی حیزبە ئۆپۆزسیۆنەکانی ئێرانی داوە لەشاری هەولێرو دوو حیزبی ڕۆژهەڵاتی چالاککردووەو بنکەیان لەنزیک سنوورەکانی ئێران دامەزراندووە".

لەبەرانبەردا هەریەکە لەبەرپرسانی حیزبی دیموکراتو کۆمەڵە تۆمەتەکانی ئێران ڕەت دەکەنەوەو جەختیانکردەوە کە لایەنی ئێرانی "بۆ شاردنەوەی شکستەکانی" ئەو تۆمەتانە دەبەخشێتەوە.

لەلای خۆیەوە حکومەتی هەرێمیش دووشەممەی ڕابردوو (١٨ی تەمموز) لەبەیاننامەیەکدا لێدوانەکەی موحسین ڕەزایی ڕەتکردەوەو تیایدا هاتووە "سەرتاپای ئەو زانیاریو لێکدانەوانەی بەڕێز موحسین ڕەزایی لەبارەی ڕووداوە سنوورییەکانی ئەم دواییەوە کە لەچاوپێکەوتنەکەدا باسی کردووە هەڵەو هیچ بنەمایەکیان نییە".

لەنێوان ئەم لێدوانو وەڵامدانەوانەی ئێرانو حکومەتی هەرێمدا، پێدەچێت ناکۆکییەکان زیاتر پەرە بسێنێتو بەهۆی حیزبە کوردییەکانی ئێرانەوە گرژی بکەوێتە نێوان کوردستانو ئێرانەوە کە ساڵانێکی زۆر دۆستی یەک بوون.

مالیکی لەسلێمانیەوە دەگەڕێتەوە سەر کورسییەکەی

نقاش، مەستیار قادر

نوری مالیکی گرەو لەسەر ڕێککەوتنی نێوان یەکێتی نیشتیمانیو بزوتنەوەی گۆران دەکات بۆ ئەوەی جارێکی تر پێگەی خۆی لەئایندەی سیاسی عێراقدا قایم بکات.

سەردانەکەی ئەم هەفتەیەی نوری مالیکی سەرۆکی حیزبی دەعوە بۆ سلێمانی کە وا ڕاگەیەندرا بۆ دەستخۆشییە لەڕێکەوتنی یەکێتی نیشتیمانیو بزوتنەوەی گۆڕان، دوو ڕکەبەرەکەی پارتی، ئەگەر هەیە قەیرانی ناوخۆیی هەرێمی کوردستان بەرەو ئاراستەیەکی تر ببات بەتایبەت کە پارتەکەی مەسعود بارزانی ئەزموونی هەشت ساڵ ململانێی لەگەڵ سەرۆک وەزیرانی پێشوودا هەیە.

مالیکی چاوی لەپەرلەمانتارانی ئەو دوو حیزبە کوردیەی هەرێمە (یەکێتی ٢١ کورسیو گۆڕان ٩ کورسی) تا لەپەرلەمانی عێراقدا پاڵپشتی بیرۆکەکەی بکەن بۆ پێکهێنانی حکومەتی زۆرینە کە یەکێکە لەڕێگاکانی گەڕانەوەی بۆ باڵاترین دەسەڵات لەعێراقدا کە سەرۆک وەزیرانە.

"بۆ پیرۆزبایی لەڕێکەوتنی نێوان یەکێتیو گۆران سەردانی سلێمانیم کردووە" بەم ڕستەیە نوری مالیکی سکرتێری گشتی حزبی دەعوەو سەرۆکی گەورەترین فراکسیۆنی شیعەی پەرلەمانی عێراق "دەوڵەتی یاسا" دەستی بەکۆنگرەیەکی ڕۆژنامەوانی کرد کە دووشەممە ١٨ی تەمموز لەدوای کۆتایی هاتنی کۆبونەوەی لەگەڵ مەکتەبی سیاسی یەکێتی نیشتیمانی کوردستاندا لەسلێمانی ئەنجامیدا.

مالیکی لەسەردانێکی ماراسۆنیدا بۆ ئەو شارەی تیایدا یەکێتیو بزوتنەوەی گۆران خاوەنی زۆرترین جەماوەرکەین، سەرەتای جموجۆڵێکی سیاسی نوێی دەستپێکرد کە ئەگەر هەیە گۆڕانکاریی لەهاوکێشە سیاسیەکانی هەرێمی کوردستانو عێراقیشدا بکات.

مالیکی وتی "کێشەکانی هەرێمی کوردستان کاریگەریی لەسەر عێراق دەبێتو قەیرانەکانی عێراقیش بەهەمان شێوە کاریگەری لەسەر دۆخی هەرێم دەبێت".

ئەوە یەکەمجار بوو سەرکردەیەکی باڵای عێراقی بەو شێوەیە بۆ پیرۆزبایی لەڕێکەوتنی نێوان یەکێتیو گۆران بۆ سلێمانی بیکات کە لە مانگی ئایاری ڕابردوودا ئیمزایان کرد.

مالیکی لەلایەن وەفدێکی هاوبەشی یەکێتی گۆڕانەوە لەمەکۆی سەرەکی بزوتنەوەی گۆڕانەوە لەسلێمانی پێشوازی لێکراو کۆبوونەوە.

لەپاش کۆبوونەوەکە شۆرش حاجی وتەبێژی بزوتنەوەکە لەکۆنگرەیەکی ڕۆژنامەوانیدا وتی "مالیکی ڕێکەوتنەکەمانی لەگەڵ یەکێتی پێ خۆش بووەو هیوای بەردەوامیو سەرکەوتنی بۆ خواستووە".

ئەو هەنگاوە لەکاتێکدایە کە هەرێمی کوردستان بەهۆی قەیرانی پۆستی سەرۆکی هەرێمو لەکارکەوتنی پەرلەمانەوە بۆشاییەکی گەورە کەوتوتە نێوان لایەنە سیاسییەکانیەوە کە پارتی دیموکراتی کوردستان لەبەرەیەکدایەو لایەنەکانی تریش بەسەرۆکایەتی یەکێتیو گۆران لەبەرەکەی تریدان.

ئەوەی ئەوەندەی تر ئاگری ناکۆکیەکانی جۆشدا، ڕێکەوتنی نێوان یەکێتیو گۆران بوو کە بەلای پارتیەوە بەڕێکەوتنێکی "نەخوازراو"و لەقەڵەمدرا.

سەردانەکەی مالیکیش بۆ پیرۆزبایی لەو ڕێکەوتنە ئەگەر هەیە ئەوەندەی تر گرتی ناکۆکیەکان لەهەرێم ئاڵۆزتر بکات بەتایبەت کە ناوبراو کاتێک لەنێوان ٢٠٠٥ بۆ ٢٠١٤ سەرۆک وەزیرانی عێراق بوو لەململانێیەکی توندابوو لەگەڵ حکومەتی هەرێمی کوردستان کە پارتی زۆرینەی جومگەکانی گرتووە.

هەرچەندە مەحمود محەمەد وتەبێژی ڕەسمی پارتی دیموکراتی کوردستان سەردانەکەی مالیکی بە"ئاسایی" دەبینێت وەک پەیوەندی نێوان حزبە عێراقییەکان، بەڵام پێی وایە کە نابێت ئەو سەردانو نزیکبونەوەیە لەدژی لایەنێک یان چەند لایەنێکی تر بەکار بهێنرێتو دەشڵێت "ڕەنگە ئەو سەردانە بەشێک لەهەوڵەکانی مالیکی بێت بۆ گەڕانەوە بۆ دەسەڵاتو پێشتریش ئەو ویستەی نەشاردۆتەوە".

مەحمود محەمەد بە"نیقاش"ی وت "مالیکی لەماوەی دەسەڵاتیدا چەندین کێشەی لەگەڵ هەرێمی کوردستان دروستکردووە چارەسەریشی نەکردووە".

ئەو ئاماژەیەی پارتی بۆ سروشتی سەردانەکەو هۆشداریدان لەئەگەری بەکارهێنانی لەدژی لایەنەکانی تر لەکاتێکدایە مالیکی قورسایی سەردانەکەی بۆ سلێمانی بوو، پێگەی ئەو دوو هێزە سەرەکیەیە (یەکێتیو گۆران) کە لەشیعەکانی عێراقەوە نزیکترن، بێ ئەوەی سەردانی هەولێر بکات کە پێگەی سەرەکی ئیدارەو زۆرینەی جەماوەری پارتیەو لەهێزە سونەکانەوە نزیکترە.

کاوە محەمەد سەرۆکی فراکسیۆنی گۆران لەپەرلەمانی عێراق پێی وایە ئەو نزیکبوونەوەیەیان لەگەڵ مالیکی "گرنگ"بووە، بەڵام لەهەمان کاتدا ڕەتیکردەوە کە وەک کارتی گوشار بێت بۆ سەر پارتی.

کاوە محەمەد بە"نیقاش"ی وت "تێبینی پارتی لەسەر سەردانەکە پەیوەندی بەوەوە هەیە کە ئەو پارتە کەوتوتە دۆخێکی سایکۆلۆژی خراپەوە بەتایبەت لەپاش ڕێکەوتنی نێوان گۆرانو یەکێتی".

لەپاش سەردانەکە هەر زوو لێکدانەوەکان بەئاراستەی نزیکبوونەوەی ئەو دوو بەرەیە بوون لەسەر ئاستی عێراقو هەرێمی کوردستان بەرەچاوکردنی ئەگەری گۆڕانکاریی لەهاوکێشە سیاسییەکانی هەولێرو بەغدا.

مالیکی کە لەساڵی ٢٠١٤دا پۆستی سەرۆک وەزیرانی لەدەستدا بۆ حەیدەر عەبادی هاوحیزبی، ئێستا کەوتوتە ململانێیەکی توندەوە لەگەڵ سەرۆک وەزیران کە ڕەنگە سەردانەکەی بۆ سلێمانیو کۆبوونەوەی لەگەڵ یەکێتیو گۆران بۆ گۆڕینی پارسەنگی هێز بێت لەژێر چەتری پەرلەمانی عێراقدا بەتایبەت کە ناوبراو چەندینجار داوای پێکهێنانی حکومەتێکی نوێی زۆرینەی کردووە لەبری حکومەتی ئێستا.

عەبدوڵا ئاغیلی سەرکردە لەحیزبی دەعوە جەخت لەوە دەکاتەوە کە لەڕۆژانی داهاتوودا کاریگەریی ئەو سەردانەو نزیکبوونەوەی هەردوولا لەسەر ئاستی سیاسی ڕەنگدانەوەی دەبێت.

ئاغیلی بە"نیقاش"ی وت "بۆ جێبەجێکردنی بیرۆکەی پێکهێنانی حکومەتی زۆرینە کە ئێمە داوای دەکەین پشت بەیەکێتیو گۆران دەبەستین لەپەرلەمانی عێراقو لەهەمان کاتیشدا لەسەر ئاستی هەرێم کاریگەریی دەبێت لەسەر گوشار خستنە سەر پارتی بۆ دەستبەرداربوون لەو تاکڕەوییەی پیادەی دەکات ئەو گوشارەش بەئاراستەی چارەسەری کێشەکانی ناوخۆی هەرێم".

پەیوەندی ئاڵۆزی نێوان هەرێمی کوردستانو حکومەتی ناوەندی لەساڵی ٢٠١٤ەوە بەشێکی تر بووە لەئەجێندای سەردانەکەی مالیکی بۆ سلێمانی وەک ئەوەی ڕێخۆش بکات بۆ چارەسەرکردنی قەیرانەکانی نێوانیان بەر لەوەرگرتنەوەی دەسەڵات بۆ جاری سێهەم کە تائێستاش لەڕووی کردارییەوە ئەگەرێکی کراوەیە.

ڕەفعەت عەبدوڵا ئەندامی مەکتەبی سیاسی یەکێتی کە بەشداری کۆبوونەوەی حیزبەکەی بووە لەگەڵ مالیکی بە"نیقاش"ی وت "مالیکی پێی وتین ڕێکەوتنەکەتان زۆر باشە لەگەڵ گۆرانو هیواداریشم لەگەڵماندا کاربکەن بۆ باشکردنی پەیوەندی نێوان هەرێمو حکومەتی ناوەندی، چونکە کێشەکانی هەردولا کاریگەریان لەسەر یەکتر دەبێت".

لەپاش دەرکەوتنی داعش لەعێراق، هاوکات لەگەڵ کێشە ئەمنیەکاندا قەیرانە سیاسیەکانی ناوخۆی هەریەک لەعێراقو هەرێمی کوردستان ئاڵۆزتربوونو گەران بەدوای هاوپەیمانێتی نوێ لەم دۆخەی ئێستادا بەئاراستەی گۆڕانکاری سیاسی یەکێکە لەسیناریۆکانی پشت سەردانەکەی مالیکی بۆ سلێمانی.

د.ئەحمەد شەریفی پسپۆڕی ستراتیژیی عێراقیو مامۆستای زانکۆی بەغدا بە"نیقاش"ی وت "گۆرانو یەکێتیو حزبی دەعوە لەئێستادا پێویستیان بەیەکترییە، مالیکی دەیەوێت پاڵپشتی پەرلەمانی بەدەست بهێنێت بۆ گۆڕانکاری لەبەغداو دوو لایەنە کوردیەکەش پێویستیان پێدەبێت بۆ گوشارخستنە سەر پارتی، ئەو سەردانە گوشاریی تەواوکەریی هەردولا دەهێنێتە کایەوە".

شەریفی پێشبینی دەکات کە لەئایندەیەکی نزیکیدا کاریگەریەکانی ئەو سەردانە لەسەر ئاستی عێراقو هەرێم دەریکەوێت بەو پێیەی بە وتەی ناوبراو نزیکبوونەوەی ئەو دوو بەرەیە گۆڕانکاریی لەهاوکێشەی هێزدا دروست دەکات".

niqash ئەم هەفتەیە لە نقاش

باوی لەومیە عەمیە گۆڕەکەت بۆ هەڵکەنی بەناوبانگترین گۆڕهەڵکەنی نەجەف بەفەیسبووک داواکاری وەردەگرێت

لەبەغداو موسڵەوە بۆ برۆکسلو بەرلین داعش بەشێنەیی شانە نوستووەکانی دەتێرێتە وڵاتانی ئەوروپا

بۆ خوێندنەوەی ئەم ڕاپۆرتانەو چەندین ڕاپۆرتی سەرنجڕاکێشی تر بەزمانەکانی کوردیو عەرەبیو ئینگلیزی، سەردانی نیقاش بکە
www.niqash.org

هاوسەرگیریی و جیابونەوە.. خەندەو گریان

مەلاکانیش بەنابەدڵی کچانی تەمەن خوار ١٨ ساڵ مارە دەکەن

ئا: تەلار حیکمەت

بەپێی ئامارەکانی دادگای سلێمانی لەساڵی ڕابردودا زیاتر لە١٣ هەزار گرێبەستی هاوسەرگیریی تۆمارکراوە، لەبەرامبەردا نزیکەی چوار هەزار حاڵەتی جیابونەوە هەبوە.

گەر وڵات لەهەرجۆرە قەیرانێکدا بێت، دۆخی هاوڵاتیان بەهەر شێوەیەک بێت، دادگاکان هەمیشە قەرەباڵغن بەکوڕو کچی گەنج کە هەمویان دۆسیەیەکیان بەدەستەوەیە. هەندێکیان بەدڵخۆشییو پێکەنینەوە بەرەو ڕوی ژیانێکی نوێ هەنگاو دەنێنو دەیانەوێت ناوی خۆیانو هاوسەرەکانیان بخەنە فایلەکانی دادگاکانەوە. هەندێکی دیکەشیان بەپێچەوانەوە، بەدڵتەنگییەوە، ڕو لەدادگا دەکەنو بۆ هەڵوەشاندنەوەی گرێبەستی هاوسەرگیریی لەوێن.

١٣١٧٢ گرێبەستی هاوسەرگیریی لەساڵێکدا

بەپێی ئامارەکانی دادگای سلێمانی، تەنها لەساڵی ڕابردودا ١٣ هەزارو ١٧٢ گرێبەستی هاوسەرگیریی تۆمارکراوە. زۆریی ئەو ژمارەیە دەگەڕێتەوە بۆ ئەوەی ئەو ئاوارانەی هاتونەتە سلێمانییەوە بەهەمان شێوەی دانیشتوانی شارەکە لەکاتی هاوسەرگیرییدا لەدادگای سلێمانی گرێبەستی هاوسەرگیریی تۆماردەکەن.

بەپێی ئامارەکان، لەئێستادا ڕێژەی هاوسەرگیریی کچانی خوار تەمەن ١٨ ساڵ ڕو لەزیادبونە.

چالاکوانی بواری ژنان، گوڵەباخ حەسەن لەوبارەیەوە بەئاوێنەی ڕاگەیاند "هاوسەرگیریی پێشوەخت بوە بەچاولێکەری، کوڕەکان زیاتر حەز بەوە دەکەن لەگەڵ کچانی خوار تەمەن ١٨ ساڵ هاوسەرگیریی بکەن، هۆکارەکەشی نەبونی هۆشیارییو خراپی باری ئابوری خێزانەکانە".

ئەو چالاکوانە پێشی وایە زیادبونی هاوسەرگیریی پێشوەخت یەکێکە لەهۆکارە بەرچاوەکانی زیادبونی ژمارەی جیابونەوە، "چونکە ئەو کەسانە هێشتا ئامادەنین بۆ ئەو پرۆسەیەو بەپەلە بڕیار دەدەن. بەشی زۆریان ماوەیەکی کەم دوای هاوسەرگیریی پەشیمان دەبنەوە، چونکە کەسانی دەروبەریان دەستوەردەدەنە ژیانیانەوە".

مەلاکانیش پێیان باشە لەدوای تەمەنی ١٨ ساڵی هاوسەرگیریی بکرێت

بەپێی یاسا کارپێکراوەکانی هەرێمی کوردستان، کچان دەتوانن لەدوای تێپەڕاندنی تەمەنی ١٨ ساڵییەوە، بەسەربەخۆیی بڕیاری هاوسەرگیریی بدەن، لەتەمەنی ١٦ ساڵیشدا بەڕەزامەندی باوک گرێبەستی هاوسەرگیریی بۆ دەکرێت، بەڵام دەبێت لیژنەی پزیشکیی بیبینن تا بزانن کچەکە لەڕوی جەستییەوە دەتوانێت بچێتە پرۆسەی هاوسەرگیرییەوە یاخود نا.

زۆربەی جارەکان ئەو کەسانەی ژنی دوەم دێنن یاخود لەکاتی هاوسەرگیریی پێشوەختدا لەدادگاکان کێشەیان بۆ دروست دەکرێت، پەنا دەبەنە بەر شەرعی ئیسلامو مەلاکانو لەو ڕێگایەوە پرۆسەکە ئەنجام دەدەن.

پێشنوێژی مزگەوتی مەلا غەفور، والی ئەحمەد عەبدوڵا بەئاوێنەی ڕاگەیاند کە لەشەرعی ئیسلامدا تەمەن دیاریی نەکراوە بۆ هاوسەرگیری، "بەڵام ئێمە وەک مەلا حەز دەکەین هاوڵاتیان پابەندی یاسا ببنو ئەو کەسانەی هاوسەرگیریی دەکەن تەمەنیان لەسەرو ١٨ ساڵەوە بێت".

ئەو مامۆستا ئاینییە ئاماژە بەوەش دەکات کاتێک ئەوان کوڕو کچەکان مارە دەکەن یەکەم پرسیار لەبارەی تەمەنەوە دەیکەن، "ئەگەر لە١٨ ساڵ کەمتربێت، ئەوا ئامۆژگارییان دەکەین کە کاتی گونجاو بۆ هاوسەرگیریی سەرو تەمەنی ١٨ ساڵە، بەڵام خێزانەکان زۆر لەئێمە دەکەن بۆ ئەوەی مارەیان بکەین".

ئەو مامۆستایە ڕەتیشی دەکاتەوە ئەوان لەپێناو بەدەستهێنانی بڕێک پارەدا ئەو مارەکردنە ئەنجام بدەن.

٣٠٨٨ هاوسەرگیریی هەڵوەشاوەتەوە

بەپێی ئامارەکانی دادگای سلێمانی، لەساڵی ڕابردودا ٣٨٥٥ گرێبەستی هاوسەرگیریی هەڵوەشاوەتەوە. ئەوەش بەراورد بەساڵانی پێشو ڕێژەیەکی زۆرەو ژمارەکە بەرزبوەتەوە.

گوڵەباخ حەسەن پێی وایە هۆکاری سەرەکیی جیابونەوە لەناو کۆمەڵگای کوردیدا دەستتێوەردانی خێزانی کوڕو کچەکەیە لەکاروباری خێزانەکە، هەروەها تێنەگەیشتنی هاوسەرەکانو بێبەڵێنیو زو بڕیاردانیانە.

هەروەها ئەو چالاکوانەی بواری ژنان ئاماژە بەوەش دەکات کە بەشێوەیەکی بەرچاو پیاوان زیاتر دەستپێشخەرن بۆ داواکردنی جیابونەوەو ژنان کەمتر ئەو داواکارییە دەکەن، "بۆیە ژنان کەمتر داوای جیابونەوە دەکەن چونکە زۆربەی جار ئابورییەکی سەربەخۆیان نییەو لەلایەن کۆمەڵگاوە بەر تانەو تەشەر دەکەون".

بەهاری تەمەن ٢٥ ساڵ کە تازە لەهاوسەرەکەی جیابوەتەوە، ئاشکرای دەکات کە هۆکاری جیابونەوەی ئەو دەستتێوەردانو بێ بەڵێنیی بوە، ئەوەش بوەتە هۆی ئەوەی متمانە نەمێنێت لەنێوانیانداو پێیان باش بوە جیاببنەوە وەک لەوەی بەو شێوەیە ژنو مێرد بن.

ڕێژەی هاوسەرگیریی کچانی خوار تەمەن ١٨ ساڵ ڕو لەزیادبونە

> ئەو کەسانە هێشتا ئامادەنین بۆ ئەو پرۆسەیەو بەپەلە بڕیار دەدەن. بەشی زۆریان ماوەیەکی کەم دوای هاوسەرگیریی پەشیمان دەبنەوە، چونکە کەسانی دەروبەریان دەستوەردەدەنە ژیانیانەوە

کەمیی نمرەکان، دەشنێو نەنکی پێکەوە دەسوتێنێت

باوەڕی نەدەکرد ئەوە نمرەکانی خۆی بن

ئا: مەزهەر کەریم

چەند ساتێکی کەم دوای ئەوەی نمرەکانی وەردەگرێتەوەو دوای دو ساڵ نمرەیەکی کەم دەهێنێت، دەشنێی تەمەن ١٩ ساڵ ئاگر لەخۆی بەردەدات، نەنکیشی لەناو خۆشەویستی بۆ نەوەکەی بارەشی پێدا دەکاتەو بەگڕی دەشنێ ئەویش دەسوتێتو هەردوکیان گیان لەدەست دەدەن.

دوای ئەوەی لەسەرەتای ئەم مانگەدا وەزارەتی پەروەردە نمرەی تاقیکردنەوەکانی پۆلی١٢ی ئاشکرا کرد، هەواڵی خۆسوتاندنی خوێندکارێک لەناحیەی عەربەت بڵاوبوەوە کە بەهۆی کەمیی نمرەکانیەوە لەماڵی خۆیان پەنای بۆ خۆکوژی بردوەو دوای ڕوداوەکەش دەستبەجێ گیانی لەدەستداوە.

خوێندکارەکە ناوی دەشنێ محەمەدەو لەدایکبوی ساڵی ١٩٩٧ە، خوێندکاری ئوتابخانەی شەرخانی کچان بوە لەشارۆچکەی عەربەت. ماوەی چەند ساڵێک دەبێت لەگەڵ نەنکیدا دەژی، هەر بۆیە لەکاتی ڕوداوەکەدا ڕۆژی ١٢ی تەموز، دوای وەرگرتنەوەی نمرە بەکۆی گشتیی ٥٩ی بەردەکەوێت، بەنەنکی دەڵێت نمرەکانی بەدڵ نییەو دەچێتە سەربانی ماڵەکەی خۆیانو خۆی دەسوتێنێت.

لەوکاتەشدا نەنکی هەوڵ دەدات بیکوژێنێتەوە، بەڵام ئەویش دەسوتێت. لەدوای ڕوداوەکە دەستبەجێ دەشنێ گیان لەدەست دەدات، نەنکیشی دوای چەند ڕۆژێک لەنەخۆشخانە گیانی لەدەستدا.

هەرێم محەمەد برای دەشنێ کە لەپرسەی نەنکیا وەستابو بەدڵتەنگیو مەراقێکی زۆرەوە بۆنەنکیو خوشکەکەی هەناسەی هەڵدەکێشاو نەیدەزانی چۆن ئەو ڕوداوەی خێزانەکەیان پێناسەبکات، ڕوداوەکەی بەم شێوەیە بۆ ئاوێنە گێڕایەوە "ئەوکات ئێوارەبو کە خەبەریان بۆهێنایین دەشنێی خوشکم خۆی سوتاندوە، ئێمە وەک خێزانەکەمان لەماڵ نەبوین تەنها نەنکم لەماڵبوە، دەشنێو نەنکم پێکەوە دەژین هەرئەوکات خوشکەکەم نمرەکانی وەرگرتۆتەوەو باوەڕی بەو نمرانە نەبوە کە هی ئەوبێت لەدوای دو ساڵی لەهەمان قۆناغی خوێندنا، بڕیاردەدات بەنەوت خۆی بسوتێنێ نەنکیشم لەوەڵامدا پێیدەڵێت دەشنێ شتی وانەکەیت حەیامان دەچێت، بەڵام دەشنێ ئەو قسانە ڕەتدەکاتەوەو خۆی دەسوتێنێ نەنکیشم لەڕادەبەر خۆشیدەوێت لەوکاتەدا باوەشی پێدا دەکات بیکوژێنێتەوە، بەڵام ناتوانێتو ئەویش بەسەختی لەگەڵ دەشنێدا دەسوتێت".

نەقیب سەرکەوت ئەحمەد وتەبێژی پۆلیسی پارێزگای سلێمانی سەبارەت بەحاڵەتی خۆسوتاندنی ئەو خوێندکارە بەئاوێنەی ڕاگەیاند "لەئێستادا ئەو دۆسیەیە لەبنکەی پۆلیسی عەربەتەو لێکۆڵینەوە لەڕوداوەکە بەردەوامە. کەسوکاری قوربانیەکە سکاڵایان لەسەر کەس تۆمار نەکردوەو گومانیان لەکەس نییە".

وتەبێژی پۆلیس ئەوەشی ڕاگەیاند "ڕوداوەکە خۆکوژیی بوەو وتەی کەسوکارەکەی وەرگیراوە، کچەکەیان هیچ کێشەیەکی کۆمەڵایەتیو سۆزداری نەبوە تەنها بەهۆی کەمی نمرەکانی کە خوێندکاری دوانزەی ئامادەیی بوە خۆی کوشتوە".

براکەی دەشنێ باسی دواساتەکانی گیانلەدەستدانی خوشکەکەی دەکاتو دەڵێت "تەنها هۆکارێک کە بوە هۆی گیانلەدەستدانی خوشکەکەم کەمی نمرەکانی بو ئەو دوەم ساڵی قۆناغی دوانزەی ئامادەیی بو تێکڕای نمرەکانی ٥٩ی بەردەکەوتو زۆریش هەوڵی ئەدداو زۆر خۆی ماندو دەکردو هیلاک دەبو ئەوە هۆکارێک بو کە لەدوای ئەو هەمو ماندوبونە، لەنمرەکانی ڕازی نیە، خەمو ئازاری بۆ بەجێهێشتین لەمنداڵیو نەزانی خۆی توشی ئەو ڕوداوەبو".

ساڵانە ڕوداوی هاوشێوەی ڕوداوەکەی دەشنێ لەشارە جیاوازەکانی هەرێمی کوردستان لەدوای وەرگرتنەوەی نمرەکانی پۆلی ١٢ی ڕودەدەن.

> تەنها هۆکارێک کە بوە هۆی گیانلەدەستدانی خوشکەکەم کەمی نمرەکانی بو ئەو دوەم ساڵی قۆناغی دوانزەی ئامادەیی بو تێکڕای نمرەکانی ٥٩ی بەردەکەوت

تاقیکردنەوەکان بونەتە مۆتەکەی خوێندکاران
فۆتۆ: پەروەردەی ڕۆژهەڵات

هەسارە شینەکە سور هەڵدەگەڕێت

تیرۆرو توندوتیژیی شوێنێکی ئارام لەسەر زەوی ناهێڵنەوە

ئا: ڕێژوار ئەحمەد

کردەوە تیرۆرستییەکان‌و روداوەکانی توندوتیژی لەجیهاندا پێ دەنێتە قۆناغێکی نوێوە، قۆناغێک کە رامکردن‌و دەستەمۆکردنی تا دێت ئوێستر دەبێت. ڤایرۆسی توندوتیژی لەهەرشوێنێکدا تۆوی ناگرێت‌و خێراتر لەزیکاو ئیبۆلا ئەم وڵاتو ئەو کیشوەر دەگرێتەوە.

لەرابردودا هێرشە تیرۆرستییەکان لەشوێنێکی دیاریکراودا بون بەتایبەت لەو شوێنانەی شەڕیان تێدابوە، ئەوا ئێستا ئەو رێسایانە هەموی هەڵوەشاوەتەوەو تیرۆر کاتو شوێنی سڕیوەتەوە. گەر ئەمڕۆ لەدیمەشقو بەغدا بێ، سبەینێ لەبەریڤانو مۆسکۆیە، دو سبەی لەواشنتن‌و تورینتۆیە.

گەر جاران ئاڵۆزیی‌و توندوتیژییەکان لەنێوان شارستانیی‌و ئایینە جیاوازەکاندا بوبێت، ئەوا ئێستا لەنێو خودی شارستانی‌و ئایینەکاندا ململانێی خویناویی‌و ناکۆکی هەیە. ئێستا پتر لەهەر کاتێکی تر خوێن لەنێوان مسوڵمانەکاندا دەرژێت. لەلایەک شەڕی مەزهەبەکانی شیعەو سوننە، لەلایەکی دیکە لەنێو خودی مەزهەبەکان خۆیشیاندا ناکۆکی‌و ململانێ هەیە. تەقینەوە بەردەوامەکانی عێراق باشترین نمونەن بۆ ئەو جۆرە ناکۆکیانە، کە خوێناویترینیان تەقینەوەکەی سەرەتای مانگی تەموزی ناوچەی کەرادە بو بوە هۆی گیانلەدەستدانی ٣٠٨ هاوڵاتی.

لەدوای سەرهەڵدانی رێکخراوی دەوڵەتی ئیسلامی ناسراو بەداعش، تیرۆر لەجیهاندا گۆڕانێکی زۆری بەخۆیەوە بینی. لەسەرەتاداو دوای ئەوەی ئەو رێکخراوە توندڕەوە دەستیگرت بەسەر خاکێکی زۆر لەهەردو وڵاتی سوریاو عێراق، هەزاران کەسی توندڕەولەسەرتاسەری جیهانەوە پەیوەندییان بەو رێکخراوەوە کرد.

بەشێک لەچاودێرانی جیهانی پێیان وابو کە کۆبونەوەی ئەو هەمو توندڕەوە لەشوێنێکدا وادەکات لەوڵاتانی دیکەی جیهاندا رێژەی کاری توندڕەویی‌و تیرۆر کەم ببێتەوە، بەڵام بەپێچەوانەوە سەرەڕای بەردەوامبونی رۆژانی خوێن‌و کوشتن‌و برین لەشام، تیرۆر لەفۆرمە کلاسیکییەکەو لەفۆرمی نوێشدا بەشێوەیەکی بەرچاو لەجیهاندا تەشەنەی سەندوە. گواستنەوەی توندوتیژی لەرۆژهەڵاتی ناوەڕاستەوە بۆ ئەوروپاو تەواوی کیشوەرەکانی دیکە هەوڵێکە بەڕونی دەبینرێت.

بەپێی ئامارەکان، لەساڵی ٢٠١٥ لەسەرتاسەری جیهاندا ١١ هەزارو ٧٧٤ هێرشی تیرۆریستی ئەنجامدراوە لەئاکامیشدا ٢٨ هەزارو ٣٨٢ کەس کوژراون‌و ٣٥ هەزارو ٣٢٠ کەسیش بریندار بون.

روداوەکانی فەڕەنسا لەهەر شتێک زیاتر تیشکیان لەسەرە. فەڕەنسییەکان لەچارلی ئیبدۆوە تا هێرشەکەی ئەم دواییەی شاری نیس، لەهەوڵێکی بێ وچاندان بۆ بەرگرتن بەکارە تیرۆرستییەکان، بەڵام هەوڵەکانیان بێ ئاکامە. ئەوەی لەدواییندا هێرشی فەڕەنسادا رویدا، کردەوە تیرۆرستییەکانی خستە قۆناغێکی نوێوە، گەر جاران توندڕەوەکان کۆششێکی زۆریان کردبێت بۆ بەدەستهێنانی چەکو تەقەمەنی‌و دروستکردنی، بەتایبەتی لەخاکی ئەوروپادا، ئەوا ئێستا دەتوانن تەنها بەدەستخستنی ئوتومبێلێکی گەورە، خۆیان بکەن بەقەرەباڵغییەکداو دەیان هاوڵاتی بکوژن وەک ئەوەی لەشاری نیس رویداو بوە هۆی گیانلەدەستدانی ٨٢ کەس‌و برینداربونی ٢٠٠ی دیکەش.

هەواڵی دەستگیرکردنی ١٠ تیرۆرست لەبەڕازیل لەهەفتەی پێشودا زیاتر ئەو راستیەی سەلماند کە هیچ شوێن‌و وڵاتێکی ئارام نەماوە. ئەو تیرۆریستانە کە سەرجەمیان هاوڵاتی بەڕازیلی بون، دەیانویست لەیارییەکانی ئۆڵۆمپیادا کاری تیرۆریستی ئەنجام بدەن کە بریارە لەسەرەتای مانگی داهاتودا لەو وڵاتە دەست پێ بکاتو دەیان هەزار وەرزشکارو هاندەر رو لەو وڵاتە بکەن.

تورکیا لەئێستادا لەهەر کات زیاتر توندوتیژی تێدایە، لەلایەک لەماوەی رابردودا چەند جارێک تەقینەوەی بەهێز تێیدا رویدا، لەلایەکی دیکەشەوە بەهۆی هەوڵی کودەتاکەوە دەیان هاوڵاتی کوژران‌و بریندار بون، بەهۆی هەنگاوەکانی دوای کودەتاکەشەوە گرژیو ئاڵۆزییەکی زۆر لەو وڵاتەدا هەیەو هەمو کاتێک ئەگەری توندوتیژی زیاترو تەقینەوەی دۆخەکە لەئارادایە.

رەنگە لەسنوری وڵاتانی رۆژهەڵاتی ناوەڕاستدا ئێران یەکێک بێت لەو وڵاتە کەمانەی کە تارادەیەک ئارامەو کەمتر شەڕو ناارامیی تێدایە، بەڵام وردە وردە خەریکە لەوێش ناارامییەکان پەرەدەسێنن. بلوچەکان لەسنوری پاکستان شەڕی پارتیزانی لەگەڵ هێزەکانی کۆماری ئیسلامی ئێران دەکەن، بەهەمان شێوە لەسنورێکی دیکەی ئێرانیشەوە چالاکییەکانی حزبی دیموکرات دەستیی پێکردوەو وای کردوە کە بەرپرسە سەربازییەکانی ئێران لەئاستی باڵادا چەندین جار لێدوانی توند بدەن.

توندوتیژییەکانی ئەمەریکا گەرچی شتێکی تازە نییە، بەڵام هەڵکشانی رێژەکەی مەترسی زیاد کردوەو ئەمەریکای کردوە بەناوچەیەکی ناارام. لەوێ تاوانەکان بەچەکی بچوک لەهەرکاتێکی دیکە زیاترەو هەندێک جار دەچێتە قاڵبی رەگەزپەرستی‌و شەڕی نێوان سپیپێست‌و رەشپێستەکان.

عێراق‌و سوریا وەک هەمیشە چەقی توندوتیژیی‌و خوێنن لەجیهاندا، وەک کاندیدی کۆمارییەکانی ئەمەریکا دۆناڵد ترەمپ دەڵێت "عێراق وەک زانکۆی هارڤارد وایە بۆ تیرۆر". بونی داعش‌و کۆبونەوەی توندڕەوترین مرۆڤەکانی جیهان لەو دو وڵاتەدا وای کردوە کوشتن‌و تەقینەوە ببێتە کردەیەکی ئاسایی. لەئێستادا گەرچی داعش رۆژ بەرۆژ زیاتر ئەو خاکانەی کۆنترۆڵی کردوە لەدەستی دەدات، بەڵام ترسی گەورە ئەوەیە گەر بێت‌و ئەو ناوچانە بەتەواوی ئازادیش بکرێن، ئایا دوای ئەوە داعش شەڕی پارتیزانی ناهێنێتە نێو هەمو شارەکانەوەو خوێنی زیاتر نارێژرێت؟

لەساڵی ٢٠١٥ لەسەرتاسەری جیهاندا ١١ هەزارو ٧٧٤ هێرشی تیرۆریستی ئەنجامدراوە لەئاکامیشدا ٢٨ هەزارو ٣٨٢ کەس کوژراون‌و ٣٥ هەزارو ٣٢٠ کەسیش بریندار بون

حەقیقەتی رۆژهەڵاتی ناوەڕاست لەدیدی بەرپرسی هەواڵگریی ئەمەریکاوە

واشنتۆن پۆست
وەرگێڕانی: ڕێژوار ئەحمەد

یەکێک لەگەورەترین بەرپرسە هەواڵگرییەکانی ئەمەریکا کۆمەڵێک بۆچونی جیاواز دەخاتەرو لەبارەی بابەتە سەرەکییەکانی وەک گەورەبون‌و مەترسییەکانی بەرەی نوسرە لەسوریا، هەروەها هۆشداریی ئیدارەی ئۆباما لەئاڵوگۆڕی زانیاریی هەواڵگریی لەگەڵ روسیا لەئامانجەکانی سوریادا، جگە لەوانەش پرسیارکردن لەبارەی هەوڵی کودەتاکەی تورکیاو تۆمەتەکانی فەتحوڵا گولەن لەو هەوڵە.

بەڕێوەبەری هەواڵگریی نیشتمانی، جیمس کلاپەر، لەچاوپێکەوتنێکی رۆژنامەوانیدا کۆمەڵێک بابەتی گرنگ دەوروژێنێت‌و بۆچونی راشکاوانەی خۆی لەبارەی ئەو بابەتانەوە رادەگەیەنێت‌و ئاشکرای دەکات کە لەئێستادا ئەمەریکا ناتوانێت چارەسەری کێشە ناجێگرەکانی رۆژهەڵاتی ناوەڕاست بکات، ئۆباماش هاورایە لەگەڵ کلاپەر لەو بۆچونە گوماناویەدا لەسەر چارەسەرکردنی ئەو کێشانە لەرێی ناردنی هێزی سەربازیی بۆ سوریا.

مەترسی بەرەی نوسرە

کلاپەر مشتومرێکی زۆری نایەوە بەگومان خستنە سەر زۆری بەرەی نوسرە. ئەو پێی وایە ئەو گروپە کە پەیوەندە بەقاعیدەوە، هەرچەندە لەئێستادا مەترسییەکی زۆریان لەسەر ئەمەریکا نییە وەک ئەوەی داعش هەیەتی، بەڵام ئەوە لەداهاتودا روودەدات، "ئەوان خواستی زۆریان هەیە کە هێرش بکەنە سەر ئەمەریکاو ئەوروپا، بەو پێیەی بەڵگەکان زۆرن لەسەر پیلانگێرییە دەرەکییەکانی ئەو کۆمەڵەیە".

ئۆباما کۆمەڵێک بژاردەی تاریکی لەبەردەستدایە لەسوریا بۆ دۆزینەوەی چارەسەر، هەمو ئەوانەی بڕیاربەدەستن لای ئێمە، تەنها بژاردەی خراپیان لایەو هیچ شتێکی باش نیە

هاوکاریی لەگەڵ روسیا

گومانەکانی کلاپەر بەرامبەر بەرەی نوسرە، هاوکاتە لەگەڵ هۆشداریدانی لەهەنگاوی هاوکاریی لەگەڵ روسیا بۆ هێرشەکانی سەر داعش، ئەوەش ئەو خاڵەیە کە ئۆباما مەبدەئیەن کۆکە لەگەڵیدا، ئەو دەڵێت "من پێم وابو کە دەبێت بەوریاییەوە مامەڵە لەگەڵ گۆڕینەوەی زانیاری هەواڵگریی بکەین لەگەڵ روسیادا، ئەوا ئەو زانیارییانەی ئەوان زۆریان پێویستە، هەمو تواناتای خۆیان خستبوەگەڕ بۆ زانینی سەرچاوەکان‌و شێوازو تەکتیکی‌و ئەو ئامێرو رێوشوێنانەی ئێمە بەکارمان دەهێنان".

کلاپەر رایدەگەیەنێت کە روسیا بەوە ناسراوە وەفای نییە بۆ بەڵێنەکانی‌و دەپرسێت "بەڵگە چییە بۆ ئەوەی ئەوان چاک دەبن ئەگەر ئاڵوگۆڕی زانیاریی‌و ئەزمونمان کرد پێکەوە؟".

کلاپەر بۆچونی خۆی لەبارەی سەرۆکی روسیا، ڤلادیمێر پۆتین دەخاتە روو پێی وایە هێند بەهێز نییە وەک ئەوەی دەردەکەوێت، "ئێمە چاودێری رای گشتیی دەکەین لەروسیا، پێم وایە هەواداراتی رو لەکەمبونەوەیە، ئەوە بەهۆی ئەو گوشارەی لەسەر ئابورییەکەی کاریگەری لەسەر تاکەکان هەیەتی لەبێکاریی‌و کرێ‌و موچەو خانەنشینی. ئەو قسانەی بۆ من رون نییە کە باس لەوە دەکەن روسیا وڵاتێکی زلهێز بێت‌و خۆی سەپاندبێت لەناوچەی بەرفراوانی وەک ئۆکرانیاو سوریادا، بەڵکو ئەمە زیاتر دەنگدانەوەی لەناو رای گشتیی روسیادا دەبێت".

کلاپەر ئاشکرای دەکات کە ئۆباما کۆمەڵێک بژاردەی تاریکی لەبەردەستدایە لەسوریا بۆ دۆزینەوەی چارەسەر، "هەمو ئەوانەی بڕیاربەدەستن لای ئێمە، تەنها بژاردەی خراپیان لایەو هیچ شتێکی باش نیە، وادەردەکەوێت ئەو قسانەی دەوترێت لەبارەی باشترکردنی دۆخی سوریا وات لێدەکات باوەڕ بکەیت کە چارەسەر ئاسانە، بەڵام لەکۆتاییدا بۆت دەردەکەوێت کە دۆخە زۆر ئاڵۆزو ئالۆژیکییە، شتێکە تەنها سەرئێشەت بۆ دروست دەکات".

هاوشێوەی ئۆباما، کلاپەر بەگومانە لەدەستتێوەردانی سەربازیی‌و تیمچە سەربازی ئەمەریکی لەسوریا، "من لەنزیکەوە ئاگاداری هەمو وتوێژەکان بوم لەساڵی ٢٠١٢، ئەوکات وتوێژێکی توند هەبو لەبارەی پاڵپشتی ئۆپۆزسیۆن، هەمو ئەوەی ئێمە کردمان، نازانم لەچ بارودۆخێکی جیاواز دەبن جگە لەوەی تێوەدەگلێین لەخوێن‌و پارەی زیاتر".

کودەتاکەی تورکیا

لەوەڵامی پرسیاری ئەوەی ئایا تا چەند پاساوەکانی تورکیا دروستن بەوەی کە فەتحوڵا گولەنی نیشتەجێی ئەمەریکا لەپشت هەوڵی کودەتاکەی ١٥ی تەموزەوەیە، کلاپەر وەڵام دەداتەوە "نا، پێم وانییە. وەزیری دەرەوە، جۆن کێری لەسەر حەق بو کاتێک داوای بەڵگەی لەتورکیا کرد بۆ رادەستکردنەوەی گولەن، کە تا ئێستا هیچمان نەبینیوە".

هەروەها پێی وایە ئەو هەوڵی کودەتایە بارودۆخی سوریای ئاڵۆزتر کرد، چونکە زۆرێک لەوانەی پاکتاوکران لەدوای کودەتاکە، ئەوانە کلیلی سەرەکیی بون بۆ بەرەنگاربونەوەی داعش، وەک فەرماندەی قاعیدەی ئەنجەرلیکی ئاسمانی، دەشڵێت "ئەوە پاشەکشەیە بۆ هەوڵەکانی بەرەنگاربونەوەی تیرۆر بەشێوەیەکی گشتی، چونکە تورکەکان هەمو تواناکانی خۆیان لەگەڵ ئەم هەوڵی کودەتایەدا لەناو دەبات، ئەوەی لەئێستادا گرنگە ئەوەیە کە تورکیا لەپەیمانی ناتۆدا بمێنێتەوە".

کلاپەر دەڵێت پێویستە ئەمەریکا ئومێدی نەبێت کە چارەسەری خێرا بدۆزێتەوە بۆ ناوچەی رۆژهەڵاتی ناوەڕاست، دوای ماوەیەکی زۆر لە نەبونی ئارامیی‌و توندوتیژی زۆر لەلایەن قاعیدەو داعش‌و کۆمەڵەکانی دیکەشەوە، "پێویستمان بەکاتێکی زۆر هەیە بۆ ئەوەی بەو ئومێدە بگەین، ئەوە شتێکی سروشتیی دەبێت بۆ ئێمە".

لەکۆتایی ئەو چاوپێکەوتنە ٩٠ خولەکییەدا کلاپەر ئاماژە بەوە دەکات کە ناکۆکییەکی زۆر هەیە لەسانایی هەڵمەتی گفتوگۆکان‌و ئاڵۆزیی لەکاتی بڕیاردانی راستەقینەدا، "رەنگە ئێستا هەندێک کەس پێیان وابێت کە هێزی سەربازیی ئەمەریکا دەتوانێت گورزی بەکلاکەرەوە لەشوێنەکانی وەک رەقەو موسڵ بوەشێنێت‌و هەمو شتێک کۆتایی پێ بێت، بەڵام جیهان بەو شێوەیە کار ناکات".

سەربازێکی سوپای سوریا لەتەدمور

قشڵەی کۆیە، لەشوێنەوارێکی مێژوییەو
بوەتە شوێنێکی گەشتیاری

ئا: شاهۆ ئەحمەد

لەناوەڕاستی شاری کۆیە قەڵایەکی گەورە دەبینرێت هەر چوار دەوری جوانکاری بۆ کراوەو رازاوەتەوەو شوێنەوارێکی مێژوویی شاری کۆیەیە، مێژوەکەی دەگەرێتەوە بۆ ١٥٠ ساڵ پێش ئێستا واتا لەسەردەمی عوسمانیەکان دروست کراوە.

قشـڵەی کۆیە شـوێنەوارێکی مێژویی شـاری کۆیەیە دەکەوێتە ناوەڕاسـتی شـارەوە لەحەوت هەزار مەتر زەویدا دروسـت کراوە، لەسـەر گردی کەکۆن کـە شـێوەیەکی چوارگۆشـەیی ئارێکی هەیە لەقەڵایەکی گەورە پێکهاتوەو حەوشـەیەکی فراوانیشـی هەیە لەگەڵ بیستو سێ ژور هەروەها هۆڵێکـی گەورەشـی تێدا دروسـتکراوە هەریەک لەو شـوێنانە لەسـەردەمی رابردو بۆ مەبەسـتێک بەکارهاتـوە، بەپێی سـەرچاوە مێژوییەکان ئەو قەڵایە عوسمانیەکان دروستیانکردوە لەسەردەمی مەدحەت پاشـا، بۆ ئەوەی پارێـزگاری لەخۆیان بکـەن بەرامبـەر سـەفەوییەکان هەروەها وەکو شوێنێکی سەربازگە بۆ حەسانەوەی سەربازەکانی عوسـمانی بەکارهاتوە، هەر لەو قەڵایەدا زیندانی لێبـوەو چەندیـن کەسـایەتی کوردیش لەوێدا ئەشکەنجە دراوە.

قشـڵەی کۆیـە لەبەشـی رۆژهەڵاتـی دوقات دروستکراوە، بەشی خوارەوە لە ١٤ ژور پێکهاتوەو بەشی سەرەوە لەپێنج ژور پێکهاتوە هەریەک لەو ژورانەش بۆ مەبەسـتێک بەکارهاتوە ،ئەم قەڵایە چـوار قولەی هەیە درێـژی هەریەکەیان نۆ مەترە لەدیوی رۆژئاواو باشـور، پەنجاو چوار تاقی هەیە بۆ پاسـەوانو داناني چەکی قـورس بەکارهاتوە تاکو ئێستا وەکو خۆی ماوەتەوە ئەوەش زیاتر بۆ ئەوەیە لەروی ئەمنیەتەوە کۆنترۆڵی شـاری کۆیە بکرێت.

ئـەوەی جێگای باسـە هەرچەندە ئـەو قەڵایە شـوێنەوارێکی زۆر کۆنـی شـاری کۆیەیە، بەڵام ئێسـتا بوەتە شـوێنێکی گەشـتیاریو رۆژانەو شـەوانە خەڵکی شاری کۆیە سەردانی دەکەنو تا درەنگانی شەو لەوێدا دەمێننەوەو تەنانەت خەڵکی شارەکانی دیکەش بۆ بینینو گەشتکردن سەردانی قشڵەی کۆیە دەکەن، جوانیو دڵگیری ئەو قشڵەیە هەر خەڵکی کوردستانی سەرسام نەکردوە، بەڵکو زۆربـەی خەڵکی بیانی بۆ بینینو شارەزابونیان لەشوێنەوار سەردانی قشڵەی کۆیە دەکەن.

سەرکەوت سـۆفی بەڕێوەبەری شوێنەواری کۆیە لەیەکـەم رۆژی دەسـتبەکاربونی لەپۆسـتەکەی خەریکـی جوانکـردنو نۆژەنکردنـەوەی شـوێنەوارەکانی کۆیەیـەو زۆربەیانـی لەفەوتان رزگارکردوە هەروەها ماوەی زیاتر لەسـێ ساڵیشە خەریکی نۆژەنکردنەوەی قشڵەی کۆیەیەو تائێستا تەواو نەبوە سـەرەرای ئەوەش لـەدوای دەوامی خۆی وەکو باخەوان لەقشڵەدا کاردەکاتو خەریکی پارێـزگاری کردنە لەسـەوزایی ناو ئـەو قەڵایە هەروەهـا بەموچەکـەی خۆی کەلوپـەل بۆ ئەو شـوێنەوارە دەکرێتو زۆربەی ئەوانەشی ئیشی بۆ دەکەن خۆبەخشـن، ئەو لەبارەی ئەوەی چۆن ئەو شـوێنەوارە بوەتە شـوێنێکی گەشتیا... سـەردانی دەکەن بەئاوێتـەی راگەیاند... کارکردنی ئێمە ئەوەیە زۆرترین گەشتیار... ئێرە بکاتو زیاتر ئاشنایان بکەین بەو ش... بۆ نمونە هەفتانە دو تا سێ شەکراو خو... لێیە بەبێ بەرامبەر رێگەیـان پێدەدەی... ئەو ئاهەنگانە دەقۆزینەوە بەوەی شوێن... بۆ رونبکەینەوەو زیاتر شـارەزا بن، جگە... زۆرجار مەراسیمی لێدەکرێت یاخود یاد... لێدەکرێت، یاخـود کۆنسـێرتی لێدەکر... ئەوانە وادەکەن کە ئێرە زۆرترین خەڵک... ئاشنا بێت بەقشڵەی کۆیە.

ناوبـراو ئاماژەی بەوەش کـرد "رۆژان... گەشـتیار سـەردانی ئـەو قەڵایـە دە... زۆربەیان هی شـارەکانی ترە تەنها بۆ س... گەشتکردن سەردانی دەکەن، جگەلەوەش... بیانیو رۆژنامەنوسو مێژونوسی سەردانم... بەمەبەسـتی ئاشنابونیان بەو شوێنەوار... زۆربـەی ئـەو گەشـتە زانسـتیانەی... هەرێمی کوردسـتان دەیکەن بۆ قشڵەی... ئـەو داواکاری لەحکومەتو لایەنی پەیوە... کەوا هاوکاری بکرێت بەوەی چەندین ش... مێژویی هەیە پێویسـتی بەنۆژەنکردنـ... ئەگەرنـا لەناودەچێت، بەتایبەتـی خانـ... تەنها لەشـاری کۆیەو دیاریەکر ئەو خان... بـەڵام بەداخەوە بەهۆی دابیـن نەکردن... نەبونی هیچ هاوکارییـەک ئێمە ناتوانین... بکەینەوە".

سیحری جوانی
دەتوانیت فیلەر بۆ هەمو شوێنێکی جەستە بکەیت

یەکێکی تر لەرێگەکانی جوانکاری بەکارهێنانی فیلـەرە بۆدەموچاو و لەش، ئەم رێگـە جوانکاریە هەردو رەگەز دەتوانێت بیکات، دەتوانرێت بۆ رێککردنەوەی هەمو شوێنەکانی جەسـتە بەکاربهێنرێـت جگـە لەبەکارهێنانی بۆ بواری جوانکاری، ماتەوەی ئەم ماددەیە لەکەسێکەوە بـۆ یەکێکی تر دەگۆرێـت، هەیانە ماوەی هەشـت مانگ لەجەسـتەدا ئەمێنێـتو هەیانـە سـاڵو زیاتر دەخایەنێـت ئەمیـش پەیوەنـدی بەجەستەی کەسەکەوە هەیە، فیلەر روخسار جوانتر دەردەخاتو شێوەی روخسـار دەگۆرێت، هەربۆیە هەمو تەمەنێک دەتوانێت بەکاری بهێنێت بـەڵام باشـتروایە لەسـەروی ١٨ ساڵەوە بێتو هەروەها نابێت دایکی دوگیانو شیردەر بەکاری بهێنێت.

سەنتەری میدیاڵ بۆجوانکاری
بیستو لەیزەر
دکتۆرە شنۆ ئەحمەد خەیات
پسپۆری نەشتەرگەری جوانکاری

ناونیشـان: بەختیاری- شەقامی سـەرەکی بەرامبەری ساڵۆن ئەستەمبوڵ
ژمارە تەلەفۆن: 07706581971 - 0533183536
فەیسبوک: medicalclinicsuly

شەیدا خەرابادی: وەسیەتم کردوە ئەگەر مردم لەسلێمانی بمنێژن

ئا: مەزهەر کەریم

شەیدا خەرابادی لەتەمەنی لاوێتیدا لەشاری سنە دەستیکردوە بەکاری هونەری یەکەم کاری هونەری لەساڵی ١٩٩٩ بەنهێنی خێزانەکەی لەماڵی هونەرمەند ئەتاتەی وەلیدی تۆمارەکاتە دواتر لەساڵی ٢٠٠٠ چوار گۆرانی دیکە بەنهێنی تۆماردەکات کەیەکێک لەگۆرانیەکانی بەناوی توریان دەنگدانەوەی دەبێت، ئەو یەکەم ژن دەبێت لەئاوێەر، بەبێ حیجاب کلیپ بۆ گۆرانیەکی بکات هەربۆیەکات کۆماری ئیسلامی ئێران بریاری گرتنی بۆدەردەکات بەنهێنی سنە بەجێدەهێڵێت لەسلێمانی نیشتەجێ دەبێت.

شەیدا سەبارەت بەهونەرەکەی باس لـەوەدەکات هیچ کەسـێک هاندەری نەبوە بۆکاری هونـەری، لەمنداڵیەوە هەستی بەدەنگخۆشـی خۆی کردوەو وتـی "لەتەمەنی نۆ سـاڵیدا گۆرانیم بـۆ هاوڕێ کچەکانـم دەوت ئەوان زۆر حەزیـان پێدەکـرد بەتامەزرۆییـەوە گوێیـان لێدەگرتمو لێـم کۆدەبونەوە، هەربۆیەکات کاریگـەری هونەرمەندانی فەتانـەی وەلیدیو ناسـری رەزازیو مەرزیەی فەریقی لەسەربوە، "خاوەنی سـێ ئەلبومی گۆرانیم ساڵی پار کۆتا ئەلبومم بەناوی روخسار بڵاوکردۆتەوە کـە لەحەوت تـراک پێکهاتـوە چوار ئاوازیان هی خۆمـە، کاری مۆنراوەی لەلایـەن دڵـدار خۆشـناو و حەمید شـەریفیو جەلال مەلەکشا بۆکراوە، هۆکاری ناونانی ئەلبومی کۆتا ئەلبومم بەناوی روخسـار دەگەرێتـەوە بۆ ئەو دۆخەی ئێسـتای هەرێمی کوردستانی پێـدا تێپەردەبێت لەشـەری داعشو دۆخی ئابورییەوە".

خەرابـادی لـەدوای ئەوەی سـنە بەجێدەهێڵێت رودەکاتە سلێمانی ماوەی شەش سـاڵ لەمشـارەدا دەمێنێتەوە دواتر سلێمانی بەجێ دەهێڵێتو لەسوید نیشـتەجێ دەبێـت ئەودەڵێـت "ئەو خۆڵەی لەسلێمانی دەبارێت ئاپکۆرمەوە بەهیچ جێگەیەکی ئەوروپا من ئاشـقی سلێمانیمو وەسـێتمکردوە ئەگەر مردم لەسلێمانی بمنێژن ژیانی من لەوشارەوە دەستی پێکرد قەرزاری ئەوشارەم".

سـەبارەت بە بەشـداریکردنی ژنان لەکاری هونـەری دەڵێت "بەردەوام ژن لەپەراوێزدایـە هەرچەنـدە ژمارەیەکی باش لەژنان بەشـداری کاری هونەری دەکـەن لەکوردسـتان بـەڵام ژنـان تائێستا نەگەیشتونەتە ئاستی پێویست بۆبەشـداریکردنیان بۆکاری هونەری، رێژەی پیـاوان زیاترە هۆکارەکەشـی بۆنـەو ژیانـە دەگەرێتەوە کـە ژنانی کوردی تێدایە ، ئـەو هەلەی بۆپیاوان دەرەخسـێت بۆ ژنـان نارەخسـێت کەمترین هاندەر بەدیدەکرێت بۆکچانو ژنانی کورد بۆهاتنە ناو جیهانی هونەر لەلایـەن خێزانەکانیانەوە، گۆرانیبێژی ژن ناتوانێت بەشداری ئاهەنگی خێزانی بکات یان بەشـداری دانیشتنی شەوانە بکات تابتوانێت هونەرەکەی بەزیندویی پێشـکەش بـکات چونکـە لەوجۆرە ئاهەنگانەوە هونەرمەند بروا بەخۆبونی بۆدروسـت دەبێتو هاندەدرێت لەلایەن هەوادارانی دەنگیەوە.

ئەویاسی هونەرمەندانی وەک حەسەن زیـرەکو محەمـەدی ماملـێ دەکات، ئـەوکات هونـەر گرنگیەکـی دیکەی هەبـوە لەوقۆناغەدا لەنـاو کۆمەڵگەی کوردیـدا هۆکارێک هەبـوە بۆهاندانی هونەرمەندەکە ئاخۆشەویسـتی هەبێت بۆهونەرەکەیو بەعەشقەوە کاری هونەر بکات، بەڵام ئێسـتا لەنـاو کۆمەڵگەی کوردەواریدا ئەوەی رێـزی لێنەگیرێت هونەرمەندانـە، هۆکارەکەشـی بۆ ئەو جیهانگیریـە دەگەرێتـەوە کـە ژیانی تاکـی کـوردی گرتۆتەوە، بەشـێکی دیکـەی بۆئەوە دەگەرێتـەوە زۆربەی هونەرمەنـدان ناتوانن ئـەو رۆحیەتە بەرجەسـتە بکـەن بۆجەماوەرەکەیان لەئاسـت داواکاریەکانیانـدا نیـن، نەیانتوانیـوە لەئاسـت دلخوازیەکانی خەڵکیدابـن ئەمـەش تەنهـا بـۆ هونەرمەندەکـە ناگەرێتەوە بەشـێکی بـۆ حکومەتـی هەرێمی کوردسـتان دەگەرێتەوە، چونکە وەک پێویست نەیتوانیوە هاوکاریو دەسگیرۆیی هونەرمەندان بکات.

ئەو باسـی خۆشەویسـتی خـۆی دەکات بۆ هونەرەکەیو هەرگیز پەشـیمان نیە لەکارە هونەریەکانـی لەوپێناوەدا پـارەی خانویەکی بەزیادەوە خەرجکـردوە لـەکارە هونەریەکانیـدا ، بـەردەوام دەبێت لەکارە هونەریەکانی، خەرابـادی جەخت دەکاتەوە "بیسـتوچوار کاتژمێـر ناتـم مەدەنێ بـەس تۆزێک ئاوەهبێت بیخۆم خەریکی کارە هونەریەکانم بـم هیچی دیکەم ناوێت، بەدەسـت خۆم نیە زۆر حەزم لەکاری هونەریەو هێندە جوانی لەهونەردا دەبینم نازانم چۆن وەسفی بکەم".

عوسمان عەلی: دەمەو...
گەنجانی شارەکەم لەگە...

ئا: مەزهەر

عوسمان عەلی ئەو هونەرمەندەیە ماوەی "٣٢" ساڵەکاری هونەری دەکاتو کاری بۆ هەریەک لەهونەرمەندان (ئەحمەدینی غوڵامیو کەمال محەمەدو سالار مەحمودو کاروان عوسمانو چەندین هونەرمەندی دیکە کردوە، ئەو ئێستا رۆژانە بازارو شەقامەکانی شاری سلێمانی دەگەرێت، ئاریەئار لەهەر جێگایەک بەرێت دادەنیشێت، بەتۆرگەکەی ئاوازی گۆرانیەکانی حەسەن زیرەکو محەمەدی ماملێو عەلی مەردانو کەریم کابانو هونەرمەندەکانی دیکە دەچرێت، تا تێوارەیەکی درەنگ گەنجانی شار لەدەوری خۆی کۆدەکاتەوە.

ئەو دەڵێت "نامەوێت لەپایەتەختی رۆشـنبیریدا هونەر لەناوبچێتو نەمێنێت ئەو کەسـەی هونەری خۆشدەوێت دەبێـت هەوڵـی لەگـەڵ بدات، ئـەو تەمەنـەی ماومە لەهونەردا سـەرفی دەکەم، زۆرجار داوام لەهونەرمەندان سالار مەحمودو کەمال محەمەد کردوە، بۆئەوەی تیپێکی هونەری دابمەزرێنین، بـەڵام بەداخەوە پێیان وتم هونەر وەک سـاڵانی حەفتاو هەشتاکانی سەدەی رابردو ئەماوە ئاکاری بۆ بکەین، پرۆژەکەیان رەتکردەوە، خۆیشم بەتەنها ناتوانم ئـەوکارە ئەنجام بدەم، بـەڵام دەتوانم بەخۆمو تۆرگەکەمەوە بازارو شـەقامەکانی شـار بگەرێمو خزمەتی هونـەر بکەم، رۆژانـە کۆمەڵێک خەڵک لەهەمو ئاستەکان لێم کۆدەبنەوە، بەتایبەتی چینی گەنجان گوێ لەو ئاوازانە دەگرن کە دەیانچرم".

عوسمان باسی سـەرەتای ژیانی هونەری خۆی دەکات "لەمنداڵیەوە خولیای بۆ مۆسـیقا هەبوە، لەتەمەنی نۆسـاڵیدا ئاشـقی ئامێـری کۆرگ دەبێت، ئەویش لەرێی ماڵێکی دراوسێیانەوە بوە، کـە هونەرمەندێکی ژەنیار ئەو ئامێرەی ژەنیوە، عوسمان زۆری داوا لەدایکی کردوە ئەو ئامێرەی بۆبکرێت داواکەی رەتدەکرێتەوە، پاشان دایکی دەیباتە لای مامۆستا ولیام یوحەنا لەپەیمانگای هونەرە جوانەکان لەسلێمانی".

کاوڕ
لەهیلاکییەکان خـۆت رزگارکردوەو هەسـت بەئارامی زیاتـر ئەکەیت، بەڵام پێویستە زیاتر گەشبین بیت.

گا
لەڕوی دەرونیو سـۆزداری زۆر هەست بەدڵخۆشی دەکەیت، هەندێ گۆڕانکاری لەبواری خۆشەویستیت دەکەیت.

دوانە
پێویستە بەهێمنی بڕیار بدەیت دواتر خـۆت بڕیـاری ئەوە بـدە کە چۆن کێشەکانت چارەسەر ئەکەیت.

قرژاڵ
هەوڵدان گرنگە لەژیانی ئێسـتای تۆ، لەوە مەترسـە کـە زەرەر بکەیت تۆ هەنگاوی زیاتر بنێ لەو بوارە.

شێر
مەبە هۆی توڕەکردنـی هاورێکەتو تێکەڵـی کێشـەکانی مەبـە، چاوەڕێـی هەواڵـی زیاتـر بکـە لەخۆشەویستەکەت.

فەریک
چەند رۆژێکی ناخـۆش بەسـەر ئەبەیت رەنگە ئەو هەواڵانە کاریکاتە سەر بڕیارەکانی دوارۆژت.

عادل هەورامی: کارێك دەکەم ٢٠ ساڵ گوێی لێبگیرێت نەك لەسەر ڕەفەکان تۆزی لێ بنیشێت

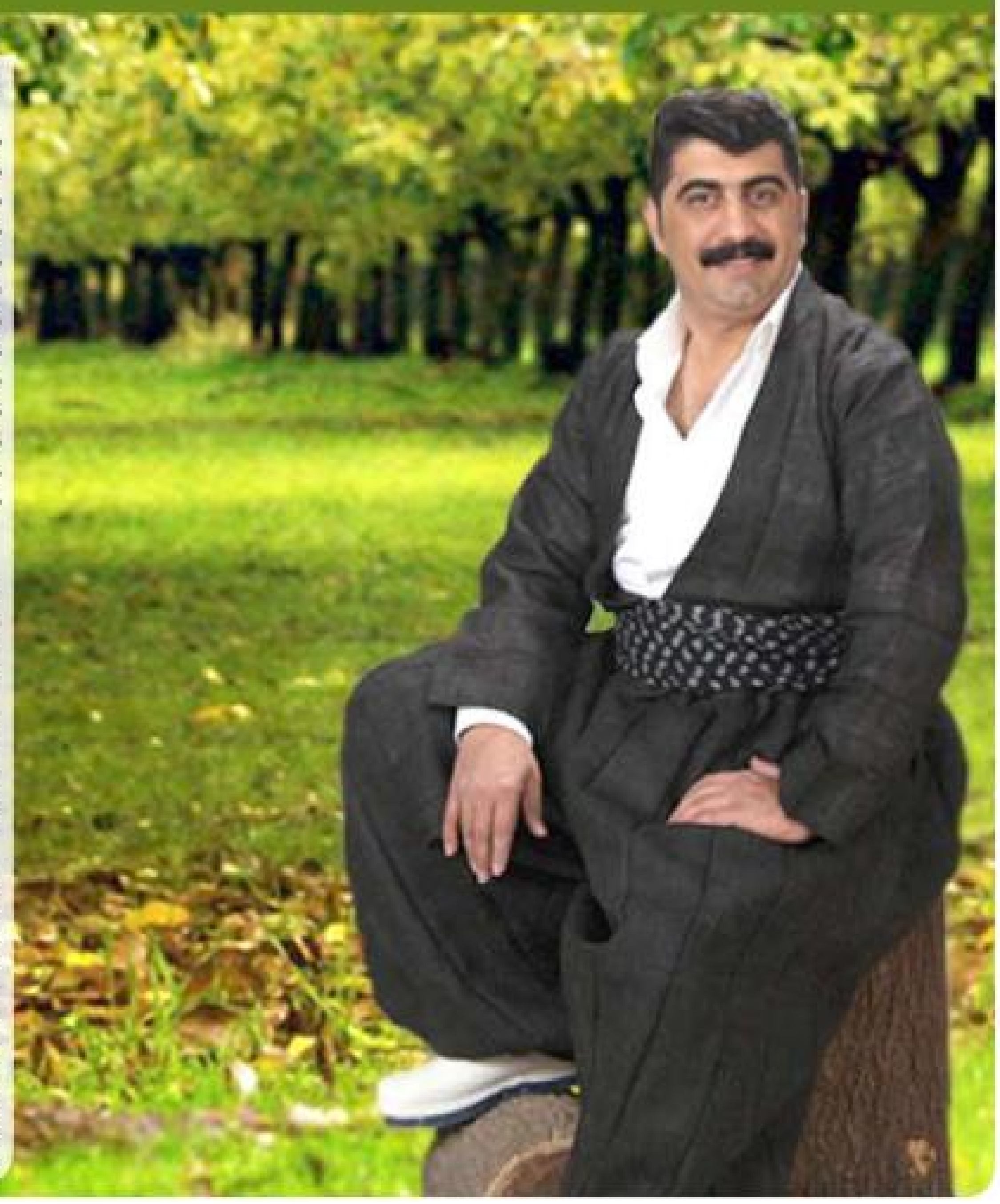

ئا: عەزیز ڕەسوڵ

هونەرمەند عادل هەورامی یەکێکە لەو هونەرمەندانەی دەنگێکی جیاوازی هەیە، ئەو بەشێوەزاری هەورامی و سۆرانی گۆرانییەکانی پێشکەش بەهەواداران دەکات، لەساڵی ١٩٩٣ لەناو دنیای هونەری کوردیدا خۆی دەبینێتەوە، هەورامی لەهەوڵدایە بۆ ئەوەی هونەرەکەی جیاواز دەربکەوێتو دەیەوێت لەڕێی گۆرانییەکانیدا تازەگەری بکات، بەو پێیەی هەواداری تایبەت بەخۆی هەیە، ئەو هونەرمەندە خاوەنی ٦٣ کلیپی گۆرانییە بەهەردو شێوەزاری هەورامیو سۆرانی.

عادل هەورامی ستایلێکی تایبەت بەخۆی هەیە، وەک خۆی دەڵێت هەر هونەرمەندێک ستایلێکی تازەو شێوازێکی تایبەت بەخۆی هەیە، بۆیە منیش جۆرە ستایلێکی تایبەت بەخۆمم هەیە، وتی "هەمو هونەرمەندێکو گۆرانیبێژێک ستایلی تایبەتی خۆی هەیە، ستایلی منیش وایە گۆرانی بەهەردو شێوەزاری هەورامیو سۆرانی دەڵێم".

ئەو خۆی جیا ناکاتەوە کە هەورامییە، خۆی بەموڵکی هەرچوارپارچەی کوردستان دەزانێت، لەبەرئەوەش گۆرانی بەهەردو زاراوەکە دەڵێت، عادل هەورامی دەڵێت "من خۆم بەهونەرمەندێکی کوردستانی دەزانم گۆرانی بۆ هەمو تاکێکی کورد دەڵێم لەهەرشوێنێکی کوردستانو دەرەوەی کوردستان بێت، زۆرینەی کوردستان بەشێوەزاری سۆرانیو بادینی قسەدەکەن، لەبەرئەوەی هەمو تاکێکی کورد لەگۆرانیەکانم تێبگاتو چێژیان لێوەربگرێت، بەهەردو شێوەزاری سۆرانی هەورامی گۆرانی دەڵێم ئەگەر ئەو ستایلەی خۆشم نەبوایە نەدەبوم بەم عادل هەورامیەی ئێستا".

عادل هەورامی نایەوێت کارێک بکاتو سیدییەکەی لەسەر ڕەفەکانی دوکانو ماڵان دابنرێتو تۆزی لەسەر بنیشێت، بەڵکو بۆ ئەوە کاردەکات تاوەکو چارەکە سەدەیەک هەوادارانی هونەر گوێی لێبگرن، بۆیە هەوڵی داهێنانی بەردەوامی هەیە بۆ گۆرانییەکانی، هەورامی ئاماژەی بەوەکرد "من کار بۆ ئاینندە دەکەم، نەک بەرهەمێک تۆمار بکەم لەسەر ڕەفەکان دابنرێتو تەپوتۆز لە سەری بنیشێت، بەرهەمێک پێشکەش دەکەم بیست ساڵی دیکە هونەردۆستان گوێی لێبگرن، لەبەر ئەو هۆکارەیە هەردەم داهێنان لەهونەرەکەمدا دەکەم، تا زۆرینەی هەوادارانی هونەرو گۆرانی لەهەرچوارپارچەی کوردستان بەلای خۆمدا ڕابکێشم".

هەرچەندە عادل هەورامی پێشمەرگە لەوە بەگەورەتر دەزانێت کەبەگۆرانییەک وەسفی ئازایەتیو مەردایەتییان بکات، بۆیە هیچ گۆرانییەکی بۆ پێشمەرگە نەوتوە، هەورامی دەڵێت ئەو پارەیەی لەگۆرانیو کلیپێکدا خەرجی دەکەم، پێشکەشی دەکەم بەماڵە شەهیدێک زۆر باشترەو جێگای خۆی دەگرێت.

هەرچەندە ئێستا گۆرانی هاوبەش (دوێت) لەنێوان هونەرمەندانی کورد تارادەیەک بۆتە چاولێکەریو دوبارەبونەوە، بەڵام عادل هەورامی لەو ڕووەوە ڕای جیاوازی هەیە، ئەگەر هونەرمەندەکەی بەدڵبێت ئەوا ئامادەیە بۆ گۆرانی وتنی هاوبەش، لەوکارەی لەگەڵ ماریا هەورامی کردویەتی بەلایەوە ئاسایی بوە، ئەو زیاتر وتی "لەگەڵ ماریا هەورامی گۆرانیم وتوە هەرکاتێکیش هونەرمەندی دیکە داوایان لێکردم گۆرانی بەیەکەوە بڵێین، ئەوکات بڕیاردەدەم لەگەڵی بیڵێم یان نا، سەردەمەکە چۆن بخوازێت بەوشێوەیە مامەڵە دەکەم".

هەرچەندە قەیرانی دارایی بەرۆکی زۆرینەی هونەرمەندانی کوردستانی لەسەرجەم بوارەکان گرتوەو هاواریان لێبەرزبۆتەوە، هەروەها هاوشێوەی هونەرمەندانی دیکە گلەیی لەوەزارەتی ڕۆشنبیری هەیە بەوەی هاوکارییان ناکات، عادل هەورامی ڕەتیدەکاتەوە قەیرانی دارایی بوبێتە ڕێگر لەبەردەم هونەرەکەیدا، بەڵام شەڕی داعش هۆکاری بەردەم هونەرەکەیەتی وتی "قەیرانی دارایی نەبوەتە ڕێگر لەبەردەم هونەرەکەمدا بەڵام شەڕی چەکدارانی داعش بوەتە ڕێگر لەبەردەم هونەرەکەم، هەمو تێچوی کلیپە تازەکەم لەسەرئەستۆی خۆمە، لەئێستادا وەزارەتی ڕۆشنبیری هیچ هاوکارێکی مادیم ناکات بەڵام لەڕابردودا هاوکاری زۆر باشیان کردوم، بۆ سپۆنسەریش هیچ کۆمپانیایەک سپۆنسەری کارەکانم نیە".

عادل هەورامی لەسەر نوێترین بەرهەمی دەڵێت "لەمانگی دەی ئەمساڵ، پێنج بەرهەمی نوێ پێشکەش بەهەوادارانی هونەری کوردی دەکەم، تازەگەریم لەم بەرهەمانە کردوە، هەر گۆرانیەکم بەهەورامی وتبێت ئاوازەکەی هەورامییەو هەرگۆرانییەکیش ئاوازەکەی شێوەزاری سۆرانی بێت بەسۆرانی چڕیومە".

نەرمین قادر لەبەر نەبونیی، سلێمانی بەجێدەهێڵێتو دەچێتە چەمچەماڵ

ئا: ئاوێنە

هونەرمەندی بواری شانۆو دراما نەرمین قادر ساڵانێکی زۆرە لەبواری شانۆو دراما کاردەکات، ئەو جگە لەوەی ئەکتەرێکی شارەزایە لەبوارەکەی خۆی، دەنگێکی خۆشی هەیە بۆ چڕینی گۆرانی، کە لەیەکێک لەئێپیکەکانی بەرنامەی بەرنامە گۆرانی ڕەخنەئامێزی دەگوت، دواین کاری ماڵەکە پیسە ئەحۆل بوەو ساڵی پار نمایش کرایە، ئەو ئەکتەرێکی لەڕەوتی هونەری کوردیدا، بەڵام بەمەرج بەشداری لەدراماو شانۆ دەکات، بۆ ئەوەی ئاستی هونەری کارەکانی پێشوی دانەبەزێت، نەرمین زیاتر لەبەرنامەی بەرنامە گرنگی بەکاری هونەری داوە، هەرچەندە لەبوارەکانی دیکەی شانۆو سینەماو دراما بەشداریکردوە، ئێستا نەرمین قادر بەهۆی بژێوی ژیانییەوە چۆتە قەزای چەمچەماڵ، چونکە ناتوانێت لەسلێمانی خانو بەکرێ بگرێت، ئەو ناتوانێت تەنانەت پارەی پزیشکو پشکنینەکانی بدات بۆ چارەسەری نەخۆشییەکەی.

هەرچەندە پێشتر لەلایەن پەیجو ئەکاونتەکانەوە هەواڵی مردنی چەندین هونەرمەند بەناڕاست بڵاودەکرایەوەو دەبوە هۆی نیگەرانی هونەرمەندو خانەوادەکانیان، ماوەیەکە چەند جارێک هەواڵی مردنی نەرمین قادر بڵاودەکرێتەوە، نەرمین دەڵێت "بڵاوبونەوەی هەواڵی مردنم بابەتێکی سیاسییە، چونکە ئەو پەیجانەی هەواڵەکە بڵاودەکەنەوە دەزانم سەر بەکوێن، ئاخر چ سودێک لەمردنی من دەبینن، دەیانەوێت دەنگی من کپ بکەنەوەو بیمرێنن".

نەرمین قادر ساڵێک دەبێت بێدەنگ بوە لەهونەرەکەی، ئەو بەمەرج بەشداری دەکات لەو پرۆژەیەی پێشکەشی دەکەن، چونکە نایەوێت ئاستی کارەکانی دیکەی دابەزێت، لەوبارەیەوە وتی "نەرمین قادر دەیەوێت بەشداری بکات لەکاری هونەری، هەرچی قوربانیدانە پێشکەشم کردوە هەتاوەکو ئێستا، کەم کەس توانیویانە ئەو قوربانیانەی من داومە بتوانن ئەو جۆرە قوربانیانە بدەن، ساڵێکە کەس داوای بەشداری لێنەکردوم بۆ هیچ پرۆژەیەکی هونەری، بەڵام ئەگەر داوام لێبکەن بەمەرجێک بەشداری دەکەم کە لەئاستی کارەکانی ڕابردوم دانەبەزێت".

نەرمین قادر چەند ساڵێک لەمەوبەر سلێمانی جێهێشتو لەشاری هەولێر نیشتەجێبو، هەرچەندە دەنگۆی ئەوە بڵاوبوەوە بەهۆکاری سیاسیی ئەو هونەرمەندە شاری سلێمانی بەجێهێشتوە، بەڵام وەک خۆی ئاماژەی پێدەدات هۆکارەکەی لەبەر کچەکەی بوە، چونکە خوێندکار بوەو لەشاری هەولێر وەرگیراوە، بۆیە شاری سلێمانی بەجێهێشتوە، دەشڵێت لەهەولێر مافیایەکم لێ پەیدا بو خانوەکەی داگیرکردموو تائێستاش وەرمنەگرتۆتەوە، لەوێش هەر هێرشەکان لەسەری هەبوە تەلەفۆنی هەڕەشەئامێزی بۆکراوەو چەند جارێک لەئاسایشی پارتی بانگیان کردوە، پێیان وتوە ئەمانەی هەڕەشەت لێدەکەن هەر ئەوانەی سلێمانین، نەرمین فەخر بەیەکێتیو مام جەلالەوە دەکات، بەڵام دەڵێت "کە ناعەدالەتی دەبینم ناتوانم قسە نەکەم، من قوربانیم بۆیە داوە بۆیە ناعەدالەتی دەبینم".

نەرمین قادر هونەری کوردی ئێستا بەهونەرێکی دواکەوتو دەبینێت، هۆکارەکەی بۆ سیاسەتی ئێستاو دەسەڵاتی هەرێم دەگەڕێنێتەوە، دەڵێت "بەداخەوە هونەری کوردی لەئێستادا زۆر دواکەوتوە، هۆکاری دواکەوتنەکەی بۆ ئەو سیاسەتەی ئێستا پەیڕەودەکرێت دەگەڕێتەوە، شوناسی هەمو وڵاتێک سینەماکەیەتی، نەک ئەوە قوڕ کرا بەسەر شانۆکەشدا، نوسەر و دەرهێنەری بەتوانامان هەیە، بەڵام شانۆگەریمان نیە، بەداخەوە کە وای لێهاتوە".

نەرمین قادر سەرەتای کارکردنی بۆ ساڵی ١٩٧٤ دەگەڕێتەوە، ئەو یەکەم کارکردنی شانۆگەرییەک بوە بەناوی قوتابی دواکەوتو، لەنوسینی تەها خەلیلی کۆچکردو بوەو دواکاریشی ساڵی ٢٠١٥ بوە لەشانۆگەری ماڵەکە پیسە ئەحۆل، دەوری ژیانی ئێستای خۆی بینیوە کە ناتوانێت لەشاری سلێمانی بژیو چۆتە قەزای چەمچەماڵ لەبەر ئەوەی کرێخانوی پێنادرێت، نەرمین لەوبارەیەوە وتی "دوا کاری هونەریم شانۆگەرییەک بو بەناوی ماڵەکە پیسە ئەحۆل، هەمان ڕۆڵی ژیانی ئێستام بینیوە کە ناتوانم کرێی خانو بدەم لەسلێمانیو هاتوم لەچەمچەماڵ نیشتەجێ بوم، وەک ئاسودەبون لەژیانی خۆم ڕازیمو ویژدانم ئاسودەیە، بەڵام ئەوە ژیان نیە بۆ هونەرمەندێک پارەی دکتۆرو پشکنینم پێنەبێت، خانوەکەم لێ داگیر بکرێتو نەمدەنەوە، من لەسلێمانی ناژیم، چونکە بژێوی ژیان وایلێکردم سلێمانی بەجێبهێڵم، باپیرم یەکێک بوە لەوانەی سلێمانی دروستکردوە، بەڵام ئێستا ناتوانم لەشارەکەی خۆم بژیم، ئەمە ناو دەنرێت چی".

ـەڵ هونەر ئاشتبکەمەوە

عوسمان عەلی دەڵێت "لەپەیمانگای هونەرەجوانەکان بەشی مۆسیقا وەرگیراو درێژەم بەخوێندن دا بەسەرکەوتویی لەساڵانی حەفتاکاندا بەشی مۆسیقام تەواوکرد، لەگەڵ هاوڕێکانم سەرقاڵی کاری هونەری بوم لەشارەکانی سلێمانیو هەولێرو بەغدا بەشداری ئاهەنگەکانم کردوە، لەگەڵ کۆمەڵێک هونەرمەندی بەئەزمون لەساڵی ١٩٨٤ تیپی هونەری (دەریا)مان دامەزراند، لەماوەی چەند ساڵێکدا کۆمەڵێک کاری باشمان پێشکەش بەهونەری کوردی کرد".

ئەو لەسەر قسەکانی بەردەوام بو باسی ئەوەی کرد "کەس هاندەری نەبوە لەکارە هونەرییەکانیدا، بەڵکو خۆی بڕیاریداوە بێتە سەرشەقامو بازاڕەکان، هونەرەکەی پێشکەش بکات و گەنجانی شارەکەی ئاشتکاتەوە لەگەڵ هونەردا، باخەڵک لەبری ئەوەی گوێیان لەدەنگی تەقەو تۆپو تەیارەبێت، بەتایبەتی گەنجەکانمان باگوێیان لەمۆسیقا بێت".

ئەو چەندجارێک لەشوێنە جیاوازەکانی سلێمانی خۆبەخشانە کاری کردوە دەڵێت "لەیادی ڕۆژی جیهانی منداڵاندا سێ ڕۆژ لەپێش نەخۆشخانەی منداڵاندا ئامێری ئۆرگم ژەند، دواتر کۆی پارەکۆکراوەکانی ئەو چەند ڕۆژەم بەخشی بەمنداڵانی بێسەرپەرشت".

تەرازو
لەژێر هیچ فشارێکدا بڕیار لەسەر کارەنوتییەکەت مەدە، باری داراییت خراپەو پێویست بەکاری تر ناکات بیکەیت.

دوپشك
بەهۆی تێکچونی باری تەندروستیت کێشەکانیشت زیادی کردوە وا پێویست ئەکات ئەم ماوەیە چەند ڕۆژێک پشو وەربگریت.

کەوان
بەرەشبینیەوە مەڕوانە ژیانت لەم ماوەیەدا هەواڵێکی خۆشت پێدەگات، هەفتەی داهاتو گەشتێک دەکەیت.

گیسك
لەوانەیە بەهۆی هەواڵێکەوە ماوەیەک کێشەی تەندروستیت بۆدروستبێت، هەوڵبدە پەیوەندیت باش بێت لەگەڵ خۆشەویستەکەت.

سەتڵ
هەواڵێکی ناخۆش بەتەواوەتی بێزارت دەکات، باری داراییت باش نیەو واپێویست دەکات تۆزێک ئاگاداری خۆت بیت.

نەهەنگ
لەناو هاوڕێکانت شوێنێکی جیاوازت هەیە، ئەوان زۆر هاوکاریت دەکەن پێویستت بەدڵسۆزی ئەوان هەیە.

سۆسیۆلۆژیای ژیانی ڕۆژانە: وتاری حەوتەم

پیشەسازی دروستکردنی نوخبە... نوخبە وەک ڕەعیەت

مەریوان وریا قانع

سەرەتا

لەدونیای دوای راپەڕیندا کۆمەڵێک نوخبە دروستدەبن کە پێشتر لەمێژوی ئێمەدا نە بونیان هەبوە، نە دروستبونیشیان بەهەمان ئەو میکانیزمانە بوە کە لەدوای راپەڕینەوە دروستدەبن. ئەو رۆڵو ئەرکانەش کە نوخبەکان لەناو ژیانی کۆمەڵایەتییدا پێیانەسپێردرێت تەواو نوێو لەقۆناغەکانی پێشتردا لەئارادا نەبون. هەروەها میکانیزمو ئاسۆکانی گەشەکردنو بەرەوپێشەوەچونی ئەم نوخبانەش تازەو پێشتر بەو فۆرمو ناوەرۆکەوە بونیان نەبوە. دونیای دوای راپەڕین لەهەمو بوارەکاندا نوخبەی تازە دروستدەکات، لەوانەش: نوخبەی سیاسیی، نوخبەی ئابوریی، نوخبەی سەربازیی، نوخبەی ئەمنیی، نوخبەی میدیایی، نوخبەی دینیی، نوخبەی ئەخلاقیی، نوخبەی کولتوریی و نوخبەی رۆشنبیریی. ئەم نوسینە هەوڵدانێکی سەرەتاییە بۆ خوێندنەوەی پرۆسە جیاوازەکانی دروستبونی ئەو نوخبانەو ئەو پرسیارە سەرەکییەشی دەیکات پرسیارە دەربارەی چۆنیەتی دروستبونی ئەو نوخبانەو چییەتی ئەو پەیوەندییانەی بەدەسەڵاتەوە گرێیان ئەدات؟

نوخبەچییە؟

لەزانستی کۆمەڵناسیدا نوخبە بەو کەمینە خاوەن نفوزو کاریگەرییە دەگوترێت کە پێگەیەکی کۆمەڵایەتیی بەرزی هەیەو کاریگەری لەسەر توێژو هێزە کۆمەڵایەتییەکانی تر هەیە. ئەمانە ئەو کەسانەن کە ناوەندە گرنگەکانی دەسەڵات لەناو کایەو بوارە جیاوازەکاندا دەگرنەدەست. لەو کەسانە پێکدێن کە بە بەراورد بەکەسانیتری ناو کۆمەڵگا، بەتواناترو لێهاتوترو شارەزاترنو رۆڵی سەرکردایەتیکردن لەبوارەکانی خۆیاندا دەبینن. چەمکی نوخبە یەکێکە لەچەمکە سەرەکییەکانی ناو سۆسیۆلۆژیای سیاسییو باسکردنیشی لەچوارچێوەی باسکردنی دەسەڵاتو چینو هێزە کۆمەڵایەتییەکاندا دێت. شیکردنەوەی دیاردەی نوخبە بەشێکە لەشیکردنەوەی سیستمی سیاسییو چۆنیەتی دروستبونو رێکخستنو دابەشکردنی دەسەڵاتەکان بەشێکە لەشیکردنەوەی دروستکردنی ئەو بەشەی کۆمەڵگا کە بەکردەوە دەزگاو ناوەندو پێگە گرنگەکان بەڕێوەدەبات. بەکورتی نوخبە هێمایە بۆ ئەو کەمینە کۆمەڵایەتییانەی لەکۆمەڵگادا ئامادەنو دەسەڵاتو نفوزێکی دیاریکراویان هەیەو لەزۆر رووەوە رۆڵی سەرکردایەتیکردنی کۆمەڵگا لەئاستو بواری جیاوازدا، دەگێڕن.

دروستبونی نوخبەکانی دوای راپەڕین

وەک وتم دونیای دوای راپەڕین دونیای دروستبونی کۆمەڵێک نوخبەی جیاوازە، دروستبونی ئەم نوخبانە لەم شەش تێزە سەرەکییەدا پێشکەشدەکەم.

یەکەم، دروستبونی نوخبە لەدونیای دوای راپەڕیندا پرۆسەیەکی کۆمەڵایەتیی زۆر تایبەت ئاراستەی دەکات کە پەیوەندی بەتواناو لێزانییو بەهرەو زۆرێکی تر لەئاکارە کەسییە تایبەتیەکانی ئەندامانی ئەو نوخبەیەوە نییە، بەڵکو کۆمەڵێ گەمەو پەیوەندی سیاسییو بنەماڵەییو حزبیی لەپشتی دروستبونیانەوەیە، کە وەلای رەها بۆ کەسو پارتو بنەماڵە حوکمڕانەکانی کوردستان ژێرخانە سیاسییو کۆمەڵایەتییو میهەنیەکەی دەستنیشاندەکات. ئەمەش مانای ئەوەی بەشی هەرەزۆری ئەو نوخبانەی لەکوردستاندا پێگە سیاسییو ئابورییو یاساییو دەزگاییو دینییو رۆشنبیرییو میدیاییە گرنگەکانیان لەژێردەستدایە، کەسانێکن نە لێهاتوییو نە تواناو نە شارەزایی لەپشتی پرۆسەی "بەنوخبەبون"یانەوە نییە، بەدەستهێنانی پێگەکانیان بەناو ململانێیەکی یاساییو ئەخلاقیی ئازادا تێنەپەڕیوە کە کەسە بەهرەمەندو بەتواناکانی لەکەسە بێتواناو بێبەهرەکان جیاکردبێتەوە. خاڵێک گرنگە لێرەدا ئاماژەی پێبکەین ئەوەیە لانیکەم بەشێک لەئەندامانی ئەم نوخبە تازانە، نوخبەبونیان لەرێگای کەسوکارو خێزانو بنەماڵەوە بۆ نەماوەتەوە، بەڵکو ئینتیماو وەلائی سیاسیی دروستیکردون. هەمو ئەمانە وادەکەن دروستبونی ئەم نوخبانە لەکوردستاندا بەشێک بێت لەپرۆسەی دروستبونو خۆبەهێزکردنو شکڵبەندیی هێزە دەسەڵاتدارو حوکمڕانەکەی دوای راپەڕین خۆی، دروستکردنو بەکارهێنانی سەرجەمی نوخبەکانە بۆ بەهێزبونی پێگەی حوکمڕانیی نوخبەسیاسییە باڵادەستەکە.

تێزی دوهەم، ئەو دۆخەی سەرەوە وادەکات ئەم نوخبە تازانە لەقورساییە کۆمەڵایەتییو سیاسییە لاوازەکەی خۆیان تێبگەنو پرۆسەی دروستبونو گەشەکردنی خۆیان بەباشی بناسن. ئەم نوخبە تازانە ئەو راستییە باش دەزانن کە لێهاتوییو شارەزاییو لێزانیی، یان هۆشیارییەکی پێشکەوتو و ئاپندەیی تایبەت، نەیکردون بەنوخبە، بۆیە خۆیان وەک هاوڵاتیی خاوەن مافو بەرپرسیارێتی نابینن، بەڵکو خۆیان زیاتر وەک شێوازێکی نوێی "رەعیەت" دەبینن کە وەلائی رەها دروستیکردونو وردەکارییەکانی ژیانی سیاسییو کۆمەڵایەتییو ئابوریشیان بەدەستی سەروەرەکانیانەوەیە. واتە بەدەستی کەسە بەهێزەکانی ناو ئەو سیستمە سوڵتانییەوەیە کە لەرێگای بەرەعیەتکردنی نوخبەکانەوە، خەریکی بەرەعیەتکردنی هەمو کۆمەڵگایە. بەڵام ئەمانە کە دەبن بەرەعیەت لەبەردەمی حوکمڕاناندا، دەبن بەپۆلیس بەسەر کۆمەڵگاوە.

> سەرکردە سەربازییەکانو ئەو نوخبەیەی سەرجەمی کایەکە بەڕێوەدەبەن جەنەراڵە شارەزاو ئەفسەرە پیشەییەکانی ناو کایەکە نین، بەڵکو کوڕو براو خزمو کەسی نوخبە باڵادەستەکە خۆیانن

تێزی سێیەم، ئەم نوخبانە چونکە هەمویان وەلائاتی سیاسیی جیاواز بۆ هێزی سیاسییو کەسایەتی خاوەن نفوزی جیاوازو باڵی جیاوازی ناو پارتە سیاسییەکان، لەپشتی پرۆسەی بەنوخبەبونیانەوەیەو ئەو وەلائاتە کردونی بەئەندامی ئەم یان ئەو نوخبە، نەک هەبونی دیدێکی گشتگیرو بیرکردنەوە لەپرۆژەیەکی کۆمەڵایەتیی کە ژیانی گشتیی کۆمەڵگا کۆڵەکە سەرەکییەکەی بێت، بۆیە هەرگیز نەیانتوانیوەو ناشتوانن وەک نوخبەیەکی یەکگرتو و هاریکارو گشتیی کاربکەن، نوخبە جیاوازەکان ناتوانن وەک "نوخبەیەکی هاوشێوە" ئامادەبن کە ئەوەی بەیەکیانەوە گرێئەدات تواناو شارەزاییو لێهاتویی هاوبەشو چونیەک بێت، کە یەک مەبەست یان یەک پرۆژە یان یەک ستراتیژیەتی سیاسیی هاوبەش ئاراستەیان بکات. بەکورتی نوخبەکانی دوای راپەڕین نە دەتوانن دیدێکی هاوبەش دروستبکەن، نە شێوازێکی هاوبەشی کاری پێکەوەیی، نە کۆمەڵێک بنەماو رێسای هاوبەش، نە ئەخلاقیاتێکی کۆمەڵایەتیی هاوشێوە، کە بتوانن هەمویان بەیەکییەوە کۆبکەنەوە. لەسەرو هەموانیشەوە ئەم نوخبە پارچەپارچەو دابەشبوانە ناتوانن لانی هەرەکەمی ئومێدو مەبەستیی هاوبەشیشیان هەبێت. بەشێک لەپارچەپارچەبونە زۆرو قوڵەکانی دونیای ئێمە پەیوەندی بەپارچەپارچەبونی نوخبەکانەوە هەیە.

تێزی چوارەم، هەمو ئەمانە وادەکەن ئەم نوخبانە خاوەنی دینامیکیەتی ناوەکییو سەربەخۆی خۆیان نەبن. لەدەرەوەی ئەو وەلاو پەیوەندییانەشدا کە بەهێزە دەسەڵاتدارەکانەوە گرێیان ئەدەن، هێزێکی سەربەخۆو کاریگەر نەبنو نەتوانن ببن بەرووبەرێک بۆ کۆکردنەوەی بکەرە سیاسییو مەدەنییو دینییو رۆشنبیرییە جیاوازەکان بەیەکەوە لەدەوری کۆمەڵێک پرۆژە سەبارەت بەسەرلەنوێ رێکخستنەوەو دارشتنەوەی "ژیانی گشتیی" بەشێوەیەکی دادپەروەرانەترو پلوراڵترو دیموکراسیانەتر.

تێزی پێنجەم، ئەو نوخبانە چونکە پێگە سیاسییو سۆسیۆلۆژییە لاوازەکەی خۆیان باش دەناسن، بۆیە روانینیان بۆ خۆیان، روانینی نوخبەیەک نییە باوەری بەهێزو تواناو لێهاتوییو خەونو چاوەڕوانییەکانی خۆی هەبێت، بەڵکو هەمویان خۆیان وەک درێژکراوەی هێزێک لەدەرەوەی خۆیاندا دەبینن، کە توانای هەمو جۆرە باریکردنێکی پێیان هەیە. بەمانایەکی دیکە ئەم نوخبانە هێزێک نین بتوانن رۆڵی ناوکۆییەکی کۆمەڵایەتیی، یان پردێک ببینن هێزە ناکۆکەکانو بەشە نارازییو جیاوازەکانی کۆمەڵگا لەدەوری خۆیان کۆبکەنەوە، ئەمەش وادەکات کاریگەریان لەسەر گشتێتی ژیانی کۆمەڵایەتیی تەواو لاوازو پەراوێزیی بێت.

تێزی شەشەم، ئەوەی لەدونیای دوای راپەڕیندا رودەدات تەنها گۆڕانی "نوخبەی سیاسیی" نییە، ئەوەی جاران پێیان دەوت نوخبەی پێشڕەو و "تەلیعە"ی کۆمەڵگا بۆ چینێکی کۆمەڵایەتیی نوێ کە هەمو شێوازەکانی سەرمایەی لەکوردستاندا مۆنۆپۆڵکردوەو هەمو ئامرازەکانی بەکارهێنانی توندوتیژیشی لەژێردەستدایە، بەڵکو یەکێک لەو کارە ترسناکانەی کە ئەنجامیداوەو بەردەوامیش ئەنجامیئەدات، بریتییە لەتوخبەخستنی نوخبەکان، رێگرتنە لەدروستبونی نوخبەی سەربەخۆو ئازاد لەدەرەوەی کۆنتڕۆڵو ستراتیژیەتی حوکمڕانییو ئیشکردنی خۆیانداو دروستکردنی کۆمەڵێک "نوخبەی ساختە". ئیشی ئەم نوخبە ساختانەش بریتییە لەخەساندنو بەیەدەستکردنی کۆمەڵگاو رێگەگرتن لەوەی کۆمەڵگا بتوانێت لەدەرەوەی ستراتیژە گەورەکانی دەسەڵاتدا بیربکاتەوەو بژی.

چۆنیەتی کارکردنی کایەکان

ئەو پرۆسانەی سەرەوە لەدونیای دوای راپەڕیندا هیچ کایەیەک لەکایە کۆمەڵایەتییەکانی دونیای ئێمە نە کایەی سەربەخۆ بون، نە توانیویانە بەسەربەخۆیی کاربکەن. گروپە حوکمڕانو دەسەڵاتدارەکان، بەشێوازی جیاواز، نوخبەی ساختەیان دروستکردوەو لەرێگای ئەوانەوە دەستیان خستۆتە ناو سەرجەمی کایەکانەوەو نەیانهێشتوە هیچ یەکێکیان بەپێی یاساو بەهاو ئەخلاقیاتە ناوەکییەکانی خۆی کاربکات. هەروەها رێگربون لەوەی ئەو کایانە بتوانن بەهاو سەرمایەی ناوەکیی سەربەخۆ بەخۆیان دروستبکەنو ئەو بەهاو سەرمایانە ململانێو هاریکاریو گەشەکردنی ناو کایەکان بەڕێوەببەن. بۆ نمونە ئەگەر کایەی ئابوری وەربگرین، لێرەدا شتێک بەناوی ئابورییەکی ئازادەوە بونی نییە کە پێگەو میکانیزمە سەرەکییەکانی لەژێردەستی نوخبە سیاسییە باڵادەستەکەدا نەبێتو ئەوان ئەوە دیاری نەکەن ئەو ئابورییە چۆن کاربکات. ئەگەر کایەی سەربازی وەربگرین، سەرکردە سەربازییەکانو ئەو نوخبەیەی سەرجەمی کایەکە بەڕێوەدەبەن، جەنەراڵە شارەزاو ئەفسەرە پیشەییەکانی ناو کایەکە نین، بەڵکو کوڕو براو خزمو کەسی نوخبە باڵادەستەکە خۆیانن. گەر کایەی میدیا وەربگرین، جگە لەوەی زیاد ٩٥ ٪میدیای دونیای دوای راپەڕین یان میدیای حزبییە یان میدیای سێبەر، ئەو نوخبەیەی کە کایەی میدیا بەڕێوەدەبەن، میدیاکارە شارەزاو بەتواناکان نین، بەڵکو ئەوانەن کە حزبو نوخبەی دەسەڵاتدار دایناونو بەو شێوەیە بەکاریاندەهێنێت کە دەخوازێت. بەکورتییەکەی ئێمە لەدونیای دوای راپەڕیندا لەبەردەم واقیعێکی کۆمەڵایەتییو سیاسییو رەمزیداین، کە کایەکانی ناو ئەو واقیعە لەناوەوە پەکخراونو لۆژیکی ئیشکردنیان لەلۆژیکێکی ناوەکییەوە گۆڕاوە بۆ لۆژیکێکی دەرەکییو پڕکراون لەنوخبەی ساختەی ئاراستەکراو. ئەمەش وایکردوە هیچ کایەیەک لەناو خۆیدا توانای بەرهەمهێنانی نوخبەی سەربەخۆی نەبێتو نوخبەکانی ناوی کردەیەکی دەرەکیی دروستیانبکات کە زۆرجار لۆژیکی ئەو کردەیە تەواو ناکۆکە بەلۆژیکی ناوەکیی ئەو کایانە.

چوار شێواز لەسەرمایە

لەهەمو کۆمەڵگایەکدا لانیکەم چوار شێوازی سەرەکیی سەرمایە ئامادەن کە بریتین لەسەرمایەی ئابوری، سەرمایەی کۆمەڵایەتیی، سەرمایەی مەعریفییو سەرمایەی رەمزیی. کێشەی ژمارە یەکی کوردستان لەوەدایە کە بەشی هەرە زۆری ئەم سەرمایانە سەرمایەی مۆنۆپۆڵکراون لەلایەن نوخبە دەسەڵاتدارە حوکمڕانەکەوە. ئابوریی سەرەکیی لەکوردستاندا ئابوری نەوتەو ئەم ئابوری نەوتەش کورتبوتەوە بۆ ئابورییەکی حزبییو خێزانیی. هەندێک سەرمایەی رەمزیی تایبەت لەدونیای دوای راپەڕیندا پەکیئەخراوە، هەندێکی نوێ دروستکراوە. سەرمایەی مەعریفیی گەرچی ئەو نرخەی جارانی نەماوە، بەڵام ئەوەشی کە ماوە شێوازی وەگەڕخستنەکەیو ئەو دەزگایانەی کە پێویستە تیایاندا دەستبەکاربن، مۆنۆپۆڵکراون، ئیتر لەزانکۆو قوتابخانەو پەیمانگاکانەوە بیانگرە، بۆ ئەو دەزگایانەی ترکە وەک ناوەندی لێکۆڵینەوەو ناوەندی فەرهەنگییو کولتوریی ئامادەن. سەرمایەی کولتوریی سەرمایەیەکە بەشێکی گەورەی دەزگاو فێستیڤاڵە ئاراستەکراوەکان بەرهەمیاندەهێنێتو بڵاویان دەکەنەوە، یان ئەو گروپە کولتورییانەی کە بەئاشکراو بەنهێنی لەباوەشی ئەم یان ئەو پارتو رێکخراو و کەسایەتی سیاسییدا ئامادەن. هەمو ئەمانەش دیسانەوە سەرچاوەیەکی تری رێگرتنە لەدروستبونی نوخبەی سەربەخۆو کاریگەر لەوڵاتەکەدا.

ئەمانی "هاوبەشی" کۆمەڵایەتیی

ئەو دۆخانەی لەسەرەوە باسکران وادەکەن ئەم نوخبانە نەتوانن گەشە بەدیدێکی هاوبەش بۆ گشتێتی ژیانی سیاسییو کۆمەڵایەتییو فەرهەنگیی بدەن. هەروەها نەتوانن کۆمەڵێک پێوەرو بەهای هاوبەشیش دروستبکەن کە لانیکەم خودی نوخبەکان خۆیان لەدەوری کۆبێنەوە. لەهەمویشی ترسناکتر ئەوەیە ئەم نوخبانە ناتوانن "ئەجندایەکی مێژویی هاوبەش" بەرهەمبهێنن کە دەستنیشانی ئەولەویەتەکانی ئەو کۆمەڵگایە بکات. ئەمەش جارێکی دیکە توانای کاری پێکەوەیی نوخبەکان وێرانتر دەکاتو وادەکات هیچ یەکێکیان نەتوانێت لەگەڵ ئەویدیکەیاندا کاربکات. دۆخەکە بەرادەیەکە تەنانەت لەناو یەک نوخبەدا توانای کاری پێکەوەییو کۆبونەوە لەدەوری ئەجنداو پرۆژەیەکی مێژوییو دەستەجەمعیی بونی نەبێت. با رۆشنبیران وەک نمونە وەربگرین.

لەناو رۆشنبیرانی دونیای دوای کەوتنی رژێمەکەی سەدام حوسەینو پەرەسەندنی ئابوریی نەوتدا، شتێک بونی نامێنێتەوە بەناوی پرۆژەیەکی دەستەجەمعییەوە بتوانێت رۆشنبیران کۆبکاتەوە، زۆربەی هەرەزۆری رۆشنبیران یان دەبنە تاکەکەسیی دابڕاو سەرقاڵ بەکارە شەخسییەکانی خۆیانەوە، یان لەگروپو دەستەی بچوکو تایبەتدا کۆدەبنەوە (کە زۆرجار سایکۆلۆژیا، نە توانای فیکریو تیوریی تێپەڕاندنی گۆڤاری رەهەند دەیانجوڵێنێت). کەسانێک دروستدەبن لەدەوری ئەم یان ئەو نوسەرو فەیلەسوفی خۆرئاوایی کۆدەبنەوەو هەمو رەخنەکردنێکی ئەو فەیلەسوفو نوسەرانە بەتەکفیرکردنێکی فیکریو زۆرجار ئەخلاقیش دەزانن، هەندێکی تر لەدەوری یۆنانی کۆنو ئەرستۆو ئەفلاتون کۆدەبنەوەو ئەوانیتر لەدەوری ئەم یان ئەو رۆشنبیریی دینی ئێرانیی یان هیندیی، کەسانێکی دیکەش جگە لەخۆیان هەمو کورد یان بەفاشیست یان بەگەمژە دەناسنو بەچەپو راستدا قسە بەلیبرالیزمو کاپیتالیزم دەڵێن، هەندێکی دیکە دیوارێک، تا شورایەکی گەورە لەنێوان فیکرو سیاسەتیا پێشنیار دەکەنو دەبنە هەڵگری گوتاریی بەئاسیاسیکردنی هەمو شتێکی دونیای ئێمە، هەندێکی دیکە رێگای عیرفانییەت دەگرنە بەر بەبێئەوەی واز لەپێدراوە هەرە سەرەکییەکانی کۆمەڵگای بەرخۆریی بهێننو کەسانێکی دیکەش رەخنەی مۆدێرنە دەکەن بەو لۆژیکەی هەندێک خوێندەواری دینی ئێرانیی و هیندیی دەیکەن، برێکی دیکە دەکەونە دوای خوێندەوارە سەلەفییەکانی سعودییەو تا ئەمڕۆش بەدەوری سەید قوتبدا دەخولێنەوە، هتد... زۆرینەیەکی بێدەنگو بێکێشەش هەن کە پەیوەندییەکی ئەوتۆیان بەژیانی گشتییەوە نەماوە، ئەمە جگە لە لەشکرێک لەرۆشنبیریی بەیعە کە دەسەڵات چۆنی بوێتو کەی بیەوێت بەو شێوەیە بەکاریاندەهێنێت. هیچ کۆمەڵە ئامانجو چاوەڕوانییەکی هاوبەش ئەم نوخبە رۆشنبیرییەو رۆڵو کارەکانیان بەیەکەوە کۆناکاتەوە.

> زیاد ٩٥ ٪میدیای دونیای دوای راپەڕین یان میدیای حزبییە یان میدیای سێبەر ئەو نوخبەیەی کە کایەی میدیا بەڕێوەدەبەن میدیاکارە شارەزاو بەتواناکان نین بەڵکو ئەوانەن کە حزبو نوخبەی دەسەڵاتدار دایناونو بەو شێوەیە بەکاریاندەهێنێت کە دەخوازێت

دورکەوتنەوە لەکۆمەڵگا

ئەگەر بکرێت ئەو دۆخەی سەرەوە لەیاسا یان لەمۆدێلێکی باڵادەستدا کۆبکەینەوە، دەکرێت بڵێین یاسای سەرەکیی کارکردنی نوخبە جیاوازەکانی ئەمڕۆکەی کوردستان یاسای "دورکەوتنەوەیە لەکۆمەڵگا"، پشتکردنە "ژیانی گشتیی" و چەمانەوەیە بەسەر "ژیانی تایبەت"دا. هەر یەکێک لەنوخبەکان بەشێوازێکی تایبەت لەکۆمەڵگاو خەمە گشتییەکان دور دەکەوێتەوەو هەریەکەشیان بەشێوازی تایبەت خۆی گرێئەدات بەنوخبەی حوکمڕانەوە لەکوردستاندا. ئەگەر زۆرینەی کۆمەڵگاکانی جیهان لەرێگای نوخبەکانیانەوە قسەبکەنو لەرێگای ئەوانەوە تەعبیر لەخەونو حەزو چاوەڕوانییەکانیان بکەن، هەروەها لەرێگای ئەوانەوە "ئەولەویاتە مێژوییەکان" دەستنیشانبکەنو هەمو کۆمەڵگا لەدەوری "ژیانێکی گشتیی هاوبەش" کۆبکەنەوە، ئەوا شتێک ئەمڕۆکە ئاکاری سەرەکیی کۆمەڵگای کوردستانی بێت وێرانبونی نوخبەکانو هەڵوەشاندنەوەی سیاسییو ئەخلاقییو ویژدانیی ئەوانە. ئەو نوخبانەی کە لەدونیای دوای راپەڕیندا دروستبون نوقمی ناو بەدەستهێنانو گەورەکردنی دەسکەوتە تایبەتەکانی ناو دۆخە گشتییەکەنو زۆربەیان لەگەڵ خواستی هێزە دەسەڵاتدارو باڵادەستەکاندا دەڕۆنو نوخبەبونی خۆیان بەویستو بریارو ستراتیژییەکانی حوکمڕانی ئەوانەوە گرێداوە. وەک پێشتریش وتم ئەم نوخبانە نوخبەیەک نین دوای ململانێو کێبەرکێیەکی کۆمەڵایەتییو یاساییو فەرهەنگیی خۆیان خۆیان دروستکردبێت، بەڵکو ستراتیژو کارکردنی هێزە حوکمڕانەکانی کوردستان دروستیکردونو زۆربەشیان درێژکراوەی ئەو ستراتیژانەو پیادەکەری ئەوانن.

نوخبەکانو کولتور

بەو ئاکارانەی سەرەوە نوخبەکانی دونیای ئێمە وەک کۆمەڵێک نوخبەی ئیفلیج لەناو ژیانی کۆمەڵایەتییو سیاسیدا ئامادەنو دەردەکەون. وەک هێزگەلێکی بێهێز، وەک گروپی بێئومێدو بێپرۆژەو بێخەون، وەک کەسانێک کە شکستباوەرییو نائومێدیی بەشێکی ئۆرگانییو ناوەکیی پرۆسەی دروستبونیانە. یەکێک لەستراتیژەکانی دڵپۆشینو بەخشینی رەوایەتیی بەم نوقسانییە بونیادیی بەم عەجزە کۆمەڵایەتییو مێژوییە ئەوەیە کە دەرەوەی خۆیان تاوانباربکەن، بەتایبەتی "کولتورێکی دواکەوتو "تاوانباربکەن کە گوایە هەم دەستوپێی ئەوانو هەم دەستوپێی هەمو هێزە چالاکەکانی تری ناو کۆمەڵگای گرتوە. هەندێکیان زیاتر دەڕۆنو باس لەوەدەکەن کە کۆمەڵگاکە خۆی هیچەو هیچ وزەیەکی گۆرانکارییو تازەبونەوەی تێدانییە، نەک هەر ئەمە بەڵکو کۆمەڵگا خۆی حەزی بەستەمپەرستییو دیکتاتۆرنەفینییە. ئەم فەرهەنگی بێخەونو بێئومێد ئەسلیمبونو شکستباوەرییە تائەو شوێنە دەروات کە بگوێزرێت بۆ ئەو دیاردە بەناوبانگەی لەدەروونناسیدا ناوی "رقبونەوە لەخود"ی لێدەنرێت. فەرهەنگی ئەم نوخبانە کە لەقوڵاییدا فەرهەنگی پاڵدانەوەو بەیعە نوسینو هەموشتێک قبوڵکرنە، لەرێگای ئەم "رق لەخۆبونەیەوە" بەگشتیدەکرێتو دەکرێت بە بەشێک لەفەرهەنگێکی چەند هەزار ساڵەی ئەگوری کۆمەڵگا.

بێگومان زۆر کۆمەڵگا هەڵگری کۆمەڵێک بەهاو نرخو یاسای کولتورییو فەرهەنگییە، کە دەشێت وەک خەزێنەیەک بۆ ستەمگەریی ئامادەبنو کاربکەن، کە دەشێت وەک رەگوریشە کولتورییەکانی ستەمگەرییو بێدادیی کۆمەڵایەتییو خراپبەکارهێنانی دەسەڵات، لەئارادابن. بەڵام بونی ئەم رەگوریشەیە شتێکەو سەرلەنوێ بەرهەمهێنانەوەو پاراستنو چالاککردنەوەیان لەناو دونیای کۆمەڵایەتیدا شتێکی دیکەیە. یەکەمیان ئەگەر پێدراوێکی بابەتیی بێت، دوهەمیان کردەیەکی هۆشیاریانەو ئیرادەگەرانەیە. کردەی هاتنی کولتوریی چەند هەزار ساڵێک لەمەوبەر بۆ ناو دونیای ئەمڕۆ پەیوەندی بەو کولتورە خۆیەوە نییە، هەروەها کردەیەکی خۆبەخۆو ئۆتۆماتیکیش نییە، شتێک لەحەتمیەتی مێژویی لەپشتییەوە بونی نییە، بەڵکو ئەم هاتنە کۆمەڵێک بریارو ستراتیژو خەونو تەماحی سیاسییو کۆمەڵایەتییو فەرهەنگیی مەبەستی دەکات، ئەم شتانەن ئەوەی هەزاران ساڵ لەمەوبەر بەرهەمهێنراوە بۆ ئەمڕۆ دەگوازێتەوە نەک کولتور خۆی. بەکورتیی، ئەم گواستنەوەیە قەدەرێک نییە لەنێوچاوانی ئەو کۆمەڵگایە نوسرابێت، بەڵکو بریارو هەڵبژاردنی نوخبە سیاسییو کۆمەڵایەتییو فەرهەنگییە باڵادەستەکانی ئەو کۆمەڵگایە بۆ دونیای ئەمڕۆکەی دەهێنێتو دەیکات بە بەشێک لەئێستا.

بەم مانایە ئەوەی ئەمڕۆکە لەدونیای ئێمەدا لەستەمگەرییو خراپەکارییو بێدادیی کۆمەڵایەتییو چەوساندنەوەی ژنانو بێترخکردنی ئینسان بەرپرسیارە کولتور نییە، بەڵکو ئەوانەن کە ئەو کولتورە بەرهەمدەهێننەوە، بەکاردەهێنن، دەیخەنەگەڕ، زیندوی دەکەنەوە، بەهەمو کونوقوژبنێکی کۆمەڵگادا بڵاویدەکەنەوە. کولتور هەرگیز یەک شێوەو یەک ناوەرۆکو یەک ماناشی نییە، بەڵکو بەردەوام کۆمەڵێک ماناو بەهاو روانینو سونەتو وێناکردنی هەمەجۆرو ئاڵۆزو ناکۆکە بەیەکتری، ئەمانە تەنها کاتێک دەتوانن کاربکەنو ببنە هێزێک بۆ دروستکردنی دونیا، کە بکەرێک یان کۆمەڵە بکەرێک هەڵیانبگرێتو کاریانپێبکات. فەرهەنگو کولتور بەشێوەیەکی ئۆتۆماتیکییو خۆبەخۆش هۆشیاریی مرۆڤەکانو گروپەکان دروستناکەن، بەڵکو کردەی دروستبونی ئەو هۆشیارییە بەناو چەندەها حیساباتی وردو هەڵبژاردنو بریاری بەئاگاو تەفسیریی ئیرادەگەرانەدا تێدەپەڕێت. جگە لەمە ئەو رەگوریشە کولتورییە کۆنانەو ئەو کەلەپورەی کە هەیە دەکرێت بەدەیان شێوازی جیاواز لێکبدرێتەوەو لەدەیان گۆشەنیگای جیاوازەوە لەسەردەمو قۆناغی جیاوازدا مامەڵەیان لەگەڵدا بکرێت، ئەوەی کە مانایەک لەماناکان بەسەر ئەوانیتردا زاڵدەبێت، ئەوەی بەکولتور "جەوهەر"ێک دەبەخشرێت، پەیوەندیی بەرەگوریشە فەرهەنگییو کولتورییەکان خۆیانەوە نییە، بەڵکو پەیوەندیی بەهاوکێشەکانی دەسەڵاتو بەستراتیژیەتەکانی تەفسیرکردنو بەسیاسەتی پێناسەکردنەوە لەمڕۆدا هەیە. واتە پەیوەندیی بەکاری ئەو نوخبانەوە هەیە کە لەکۆمەڵگادا ئامادەنو کاردەکەن. ئەوەی وایکردوە ئەمڕۆکە بەشێکی گەورەی کۆمەڵگاکان بۆ دین بگەڕێنەوە، مانای بەهێزی کولتوری دینیی خۆی نییە، چونکە هەر ئەم کۆمەڵگایانە رۆژگارێک بەکارهێنەری بەشی هەرەزۆری بەهاکانی مۆدێرنە بون، بە بەهای روتکردنەوەی لەشو دانەپۆشینیشەوە، دینداریی ئەمڕۆ بەرهەمی کاری کۆمەڵێک نوخبەی سیاسییو ئابورییو فەرهەنگییە کە لەساڵانی هەفتاوە لەسەر بەدینیکردنی سەرجەمی ژیانی کۆمەڵایەتیی کاردەکەن.

لەخەونەوە بۆ ئامانجی سیاسی

سەبارەت بەپێشمەرجە نێوخۆییەکانی زەمینە سازکردن بۆ گشتپرسیو دیاریکردنی مافی چارەنوس

ئەبوبەکر عەلی

لەبری پێشەکی

ئەم ناونیشانەی سەرەوە، لەناواخنیدا زیاد لەئاماژەیەکی مێژوییو هەنوکەیی هەڵگرتوە. لەرویەکەوە ئاماژەیە بەوەی کە رۆژگارێک رێگریو بەربەستە دەرەکییەکان لەبەردەم سەربەخۆیی وڵاتەکەمان، لەتوانای خودو گەلی کوردستانو بزوتنەوە ناسیۆنالیستیەکەی گەورەتر بوە.

واتە کورد لەدەرەوەی خواستو تواناو توانستەکانیەوە، واقیعی پارچەپارچە بونو چەوساندنەوەو لکاندنو بێبەش کردنی لەمافەکانی لەلایەن ستەمکاریو کۆمەڵگای نێودەوڵەتیەوە بەسەردا سەپێنراوە. ئەم شکردنەوەو قەناعەت بەخۆهێنانەش وای کردبو، بۆ دەیان ساڵ پرسی سەربەخۆییو پێکهێنانی قەوارەی سەربەخۆی نەتەوەیی، یاخود لانیکەم نیشتیمانی، لەسەر ئاستی پارچەکاندا لەرۆژەڤی پارتە سیاسیە پێکهێنەرەکانی بزوتنەوەی کوردایەتی بکاتە دەرەوە، بەتایبەتیش دوای بەهێز بونی ئەو قەوارەو دەوڵەتانەی کە کوردیان بەسەردا دابەشکرابو، کاریگەریوتی بزوتنەوەی کوردایەتیش بەتێزی مارکسیزمو چەپ، کە هێندەی ناسنامەی پان عیراقیو ئێرانیو تورکیایو سوریایی پەرەپێدەدا، هێندە گرنگی بەفوڵکردنەوەی هوشیاری سەربەخۆخوازانەی نەتەوەیی نەدەدا. وایکرد پرسی سەربەخۆیی ببێتە هەستێکی شاراوەی چەپێنراوی ناو ناخی مرۆڤی کوردو ئاواتی ناودڵی هەندێ لەسەرکردە سیاسیەکان. لەهەمان کاتدا ببێتە پاساویش بۆ شاردنەوەی کەموکوریەکانی شۆرشو بزوتنەوە ناسیۆنالیستیەکەی. سەرکردەکان لەم دۆخەدا، هەندێ جار نکوڵیان لەهەر خواستێکی سەربەخۆیی دەکردو هەندێ جاریش دەیانوت ئاواتمانە بەڵام ئامانجمان نیە؟!

لەرویەکی ترەوە ناونیشانەکە ئاماژەیە بەدۆخی ئێستا، دۆخێک کە گۆرانکاریەکان لەدوای ساڵی (١٩٩٠)ی سەدەی رابردو، لەسەر ئاستی جیهانو ناوچەکەدا قەناعەتێکی هێناوەتە پێشەوە، کە زۆربەی بەربەستە کۆنە بابەتیەکان، یاخود هۆکارە دەرەکیەکانی پشت ناسەربەخۆییو بێ بەشبونی ئێمە لەدەوڵەت، بەتایبەتیش سەبارەت بەباشوری کوردستان، نەماون یاخود لاوازبون. بەجۆرێک، دوای دەیان ساڵ لەسەرکوتو خەباتو واقیعێکی سەپاوی بەرەنجامی ستەمکاریی ناوخۆیی لەگەڵ سیستمێکی جیهانی نادادپەروەردا، ئێستاکە ئیمەکە جۆرێ لەجێگرکێو قڵپبونەوەی پێوە دیارە. بەواتای ئەوەی پرسیاری جددی ئەوە نەماوە، داخۆ ئێمە واقیعو بابەتیەکە رێگای گشتپرسیو سەربەخۆییمان پێ دەدات؟ بەڵکو ئەم پرسیارە جێگای خۆی چۆڵ کردوە، بۆ پرسیارێکی تر، کە ئەویش ئەوەیە، داخۆ دوای لاوازبونی هۆکارە دەرەکیەکان، هۆکارە ناوخۆییەکانو ئامادەگی نێوخۆیی گەلی باشوری کوردستان، لەو ئاستەدایە وەبەرهێنانی سیاسی لەخوێنی شەهیدانی شەری داعشو واقیعی دوای شەرەکەو هەلومەرجە مێژوییو دەرفەتەکان بکاتو بریاری مێژوییو چارەنوسازو سروشتی خۆی بدات؟ ئەم پرسیارە خەمی هەمو خەمخۆرێکی راستەقینەی سەربەخۆییخوازە.

لەهەناویشدا جۆرێ لەتێگەرانیو هەست بەحەسرەتو شەرمەزاریشی لەگەڵ خۆیدا هەڵگرتوە. چونکە لۆژیکی نیەو لێکدانەوەشی لەروی نەتەوەییو سیاسیو ئەخلاقیشەوە زۆر قورسە، گەلێک بەهۆی نائامادەگیو شپرزەییو کەرتبونی ئیرادەی نیشتیمانیەوە، دەرفەتێکی مێژویی رەخساو لەدەست خۆی بداتو دەستبەرداری دەستکەوتێکی نیشتیمانی مەزنی لەئاستی سەربەخۆیدا ببێت. هەست بەشەرمەزاریەکەش بۆ ئەو دۆخەو تێکەڵبون بەحەسرەتەکە بۆ زۆرمان ئاشکرایە، کە چۆن دەبێت بزوتنەوەی نیشتیمانیو هێزە سیاسیەکانی باشور واقیعێک بخوڵقێنن، خۆمان بەدەستی خۆمان بەربەست بۆ بەئامانجبونی ئاواتەکانی دوێنێو خەونی شەهیدانمان دروست بکەین؟!

بۆیە لێرەدا هەوڵ دەدەین لەژێر چەند ناونیشانێکدا دیدێک بۆ چارەسەرکردنی واقیعی نەخوازراوی نێوخۆییو زەمینەسازکردن بۆ گشتپرسی بخەینە رو.

مەبەست لەپێشمەرجە نێوخۆییەکان

مەبەست لەپێشمەرجە نێوخۆییەکان، لەزەینی زۆربەماندا بەئاستی جۆراوجۆر رونە. دەزانین باسی چی دەکەینو بەدەست چیەوە دەناڵێنین. باس لەناکۆکی نێوان هێزەکانو شپرزەی بارودۆخی هەرێمو قەیرانی سیاسیو ئابوریو نەبونی ئیرادەیەکی یەکگرتو نەخشەرێگای سیاسی هاوبەشو لاوازیو نیمچە پەککەوتویی دامودەزگاکانو کەم بەیەکەوە هەڵکردنو بژاندنی بێ بەرنامانەو ناعەقڵانیانەی توانا نیشتیمانیە جۆراوجۆرەکانە.

باس لەدۆخێکە کە جۆرێک لەبێ متمانەیی باڵی بەسەر پەیوەندی هێزە سەرەکیەکاندا کێشاوە، مەحوی وتەنی ئەچەل دەوری داوێنو کەچی هێشتا خەریکی مەسەلەی دەورین. کوردستانیش لەبەردەم هەرەشەی جۆراوجۆری نێوخۆییو دەرەکیدایە، کەچی هێزەکان هێڵی سور بۆ یەک دادەنێنو دەرگا نیشتیمانیەکان لانیکەم مینبەرێکن بۆ قسەکردنی پێکەوەیی پەک دەخرێنو وزەو توانایەکی زۆر بەشەرو ناکۆکی یەکترەوە بەهەدەر دەدرێتو ناتوانین لەسەر پرۆسەیەکی نیشتیمانی گشتگیر کۆببینەوە! قەیرانێکی ئابوری قوڵمان هەیە، کەچی قەیرانێکی سیاسیشی بەسەردا دەکەین! کە باسی چارەسەریش دەکرێت وەک ئەوەی نە قەیرانی قوڵمان هەبێتو نە هاوڵاتیان بەدەست ئازاری بێ موچەییو بێ مافیەوە بناڵێنو نە دەرفەتی نەتەوەیی گەورەمان لەبەردەم بێت. لەدۆخێکی وادا هەم هەرەشەو هەم دەرفەتەکان گەورەن، بەشێ لەهەستو هەناوەکان، ئەپوتۆزی مێژوییەکی پڕ لەئاسۆرو ناکۆکیان پێوەیە، ئێستا بەدەوری خەمە حزبیە بچوکو نانەتەوەییەکاندا دەخولێتەوە.

لەلایەکی ترەوە باس لەنائومێدیو بێتمانەیی بەشێکی بەرچاوی هاوڵاتیانە بەحکومەتو دەستەبژێری دەسەڵاتدار، بێ متمانەییەکەش لەوەوە سەرچاوەی گرتوە، کە قەناعەتی پەرەی سەندوە، سیستمە سیاسیەکەی ئەم هەرێمە لەسەر بناغەیەکی بەهێز دانەمەزراوەو بەشێوەیەکی زانستیو عەقڵانیو نەتەوەییانەش بەرێوەنەبراوە. هەربۆیە ئێستا دۆخەکە گەیشتوە بەمەی ئێستا. لەرویەکی ترەوە مەبەست لەنەبونی دیدو بیرکردنەوەو بریاری هاوبەشە لەمەر خودی گشتپرسیو وێناکردنی لایەنێکە کە دەخوازێت بریاری گشتپرسی قۆرخ بکاتو خەڵکی بۆ بانگ دەکاتو پرۆژەیەکی سازان لەسەرکراوی نیشتیمانی لەم روەوە بونی نیە، هەمو ئەمە سەرەرای نەبونی چاکسازیەکی راستەقینەو بونی گەندەڵیەکی زۆرو نایەکسانی لەکوردستاندا.

هۆکارەکانی پشت ئەم بارودۆخەی ئێستای کوردستانی باشورو هەرێم

هۆکارەکانی ئەم بارودۆخە، جۆراوجۆرن، هەندێکیان رەگیان لەمێژوی بزوتنەوەی ناسیۆنالیستی کوردیو ناکۆکی نێوان هێزەکانی کوردایەتیو شەری ناوخۆدایە، هەندێکی تریشیان دەگەرێتەوە بۆ مۆدێلی حوکمرانی هەرێمو خراپبەکارهێنانی دەسەڵاتو بەئامرازکردنی حکومەت بۆ بەرژەوەندی حزبیو تێکەڵاویی سیاسەتو بازارو بەحزبی کردنی ئابوریو نوێنەبونەوەی ژیانی حزبیو نەبونی ئیرادەیەک بۆ چاکسازیو بەکردەوە کەرتبونی بریاری سیاسی هەرێمو نەبونی دیدێکی هاوبەش بۆ ئیدارەکردنی پەیوەندیەکانی باشور بەدەوروبەرو هەڵسەنگاندنی هەڵوێستەکانو دیاریکردنی ئامانجەکانو گەڵاڵەکردنی نەخشەرێگای بەدیهێنانیان. هەمو ئەم کێشانەش وایان کردوە جەستەی بزوتنەوەی ناسیۆنالیستی کوردی بەدەست جۆرەها نەخۆشیو زەبونییەوە بناڵێنێو ببێتە ناسیۆنالیزمێکی ناکامڵ.

لەروی مێژوییەوە، ئەو کەرتبونەی لەساڵی (١٩٦٤)دا لەریزەکانی پارتی دیموکراتی کوردستاندا روی دا، تەنها کەرتبون نەبو لەحزبێکدا، بەڵکو مێژوی هاوچەرخی کوردی کەرت کرد، لەدوای هەرەسی شۆرشی ئەیلولو دوبارەسەرهەڵدانەوەی بزوتنەوەی بەرهەڵستکاری چەکداری لەباشوری کوردستاندا، ئەو مێژوە زیاتر کەرتبو، (یاد)و (شەهید)و سەرکردەو ناوی شۆرشەکان جیابونەوە، وەک ئەوەی دو جەمسەرەکە دو نەتەوەی جیاواز پێکبهێنن، یاخود لانیکەم سونەو شیعەی کوردستان بن! سەیریش لەوەدایە دوای دەیان ساڵو ئەزمونی لەم قەیرانی دوایی کوردستانیشدا دوبارە لاپەرەکانی ئەو مێژوە هەڵدرایەوەو پاساوی بەشێ لەململانێکانی ئێستای پێدرایەوە! وەک ئەوەی کوردستان تاکو ئێستا لەساتەوەختی کەرتبونی شەستەکاندا چەقی بەستبێتو رۆحیەتو ئامانجەکان هیچ گۆرانکاریەکیان بەسەرا نەهاتبێت. لەرویەکی ترەوە، شەری ناوخۆ بەکارەسات بەسەر باشوردا شکایەوە، ئیدارەو ئیرادەی کەرت کرد، وێنای نیشتمانو ناوەرۆکی چەمکی شەهید شێوێنرا، قوربانیەکانی فیتنەو شەری ناوخۆ وەک شەهیدەکانی بەرگری نەتەوەیی بونە شەهید، دوای ئەو لەحزبە ماناییەکی وا بۆ حکومەتو دامودەزگاکان نەمایەوەو حزب بەتەواوەتی لەناوچەی نفوزی خۆیدا دەستی بەسەر سەرچاوەکانی داهاتو بریاردا گرتو بێ هیچ چاودێرییەک بەکاری دەهێنان. دوای یەکگرتنەوەی رواڵەتیش هیچ هەنگاوێکی راستەقینەو چاکسازیو دوبارە بیناکردنەوەی سیستمو دامودەزگاکان نەنرا.

> هیچ هێزێ ناتوانێ کارتی مەسەلە نەتەوەییەکە بەروی داخوازی چاکسازیدا بەرزبکاتەوەو وەک جێگرەوەی ئەو پاساو بۆ خۆدزینەوە لەئەرکە سیاسیو ئەخلاقیەکانی لەم روەوە بەکاری بهێنێ

گرنگترین پێشمەرجە نێوخۆییەکانی گشتپرسی بۆ سەربەخۆیی

لەدۆخێکی لەم جۆرەی ئێستای هەرێمدا، کە قەیرانو کێشەکان بەسەر یەکدا کەوتونو کەڵەکە بون، بەشێ لەم کێشانە رەگوریشەی مێژوییو زیاد لەرەهەندێکیان هەیە، ناکرێت باس لەناوخۆیەکی تەواو سازگارو ئامادە بکەین، واتە زەحمەتە بتوانین لانی بەرزی ئەوەی لەدۆخی ئاساییدا پێویستە لەئێستادا فەراهەم بێت، چونکە لەبەر سروشتی کێشەکانو رەگو رەهەندەکانیانو بەرژەوەندییە تێکچرژاوەکانو بەلاڕێداچونی سیستمو ژیانی سیاسیو حزبایەتی، چارەسەریە بنەرەتیو قوڵەکان، توانای زۆریان دەوێتو پرۆسەیەو درێژە دەکێشێ.

بۆیە دەبێت لەبەردەم واقیعێکی وەکو ئێستای هەرێمدا، باس لەلانیکەمی دەستەبەرکردنی پێشمەرجە نێوخۆییەکانی سەربەخۆیی بکەین. ئاستێک لانیکەم لەئاستێکداو لەبەردەم پرسێکداو بۆ ساتەوەختێکی دیاریکراوی مێژویی ئیرادەی نیشتیمانی فۆرمێ لەیەکگرتوییو هاوچارەنوسی نیشان بداتو بتوانێ بەرکەوتە نەتەوەییەکەی قۆناغەکە بەدەست بهێنێت. بەواتایەکی تر بەشبەحاڵی خۆم باوەرم وایە تابێت بارودۆخی نێوخۆی هەرێم بکرێت بەپاساوی رەتکردنەوەی پرسی سەربەخۆیو گشتپرسی لەسۆنگەی ئەم خاڵانەی خوارەوە:

١- سەربەخۆیی مافی گەلی کوردستانەو بۆ هێزە سیاسیەکان نیە لەسۆنگەی ململانێی سیاسیو ناکۆکی نێو خۆیانەوە، پشتی تێبکەنو بەرەو پێری نەچنو دەرفەتەکان لەپێناویدا نەقۆزنەوە.

٢- سەربەخۆیی ئامانجی هەمو بزوتنەوەیەکی ناسیۆنالیستی خاوەن نیشتیمانو کامڵەو لەدەستدانی دەرفەت لەم روەوە پرسیار دەخاتە سەر بونی شتێک بەناوی بزوتنەوەی ناسیۆنالیستی کوردییەوە.

٣- مەسەلەی گشتپرسی پەیوەستە بەدەرفەتی مێژویی هەڵکەوتو گۆرانکاریو دوبارە دارشتنەوەی نەخشە جوگرافیو سیاسیەکانو هاوسەنگی هێزەکانەوە. بژاردەیەکی ئامادەی بەردەوام نیە هەر کاتێ ویستمان پەنای بۆ بەرینو سودی لێ وەربگرین.

٤- دەتوانی ببێت بەیەکێ لەو پرسانەی یارمەتیدەر بێت بۆ کەمکردنەوەی کێشەکانو یەکگرتنەوەی ئیرادەو باشترکردنی پەیوەندی نێوان هێزەکان.

٥- بەدیهێنانی ئەو ئامانجە بەشێ لەتێکشکانی روحیو نائومێدی تاکەکانو کۆمەڵگا چارەسەر دەکات. واتەکات هەست بکەین کە لەهەمو لاوە داروخاو و بێ دەسکەوت نین. لانیکەم لەسەر ئاستە نەتەوەییەکە دەتوانین دەستکەوتمان هەبێت، دەستکەوتێکی لەم جۆرەش گەر جوان مامەڵەی لەگەڵدا بکرێتو بەناوی گەلەوە تۆمار بکرێت، جۆرێک لەمتمانە بۆ مرۆڤی کوردو کۆمەڵگای کوردستانی دەگێرێتەوە.

٦- چوارچێوەی دەوڵەت چوارچێوەی سروشتی تری چارەسەرکردنی کێشە ناوخۆییەکانمانە. مێژو پێمان دەڵێت گەشەکردنی دیموکراسیو بیناکردنی دامەزراوەکان، چوارچێوەی دەوڵەت دەخوازێت. لانیکەم شانسی زۆرتریان پێ دەبەخشێت. لەنزیکیشەوە پەیوەستە بەپرسی چاکسازیی راستەقینەو روبەروبونەوەی گەندەڵی. چونکە:

٧- هیچ هێزێ ناتوانێ کارتی مەسەلە نەتەوەییەکە بەروی داخوازی چاکسازیدا بەرزبکاتەوەو وەک جێگرەوەی ئەو پاساو بۆ خۆدزینەوە لەئەرکە سیاسیو ئەخلاقیەکانی لەم روەوە بەکاری بهێنێ.

٨- ئەوەرەی سەرەکی سیاسەتکردنو کێبرکێی نێو هێزەکان دەبێت بەبابەتی دیموکراسیو چاکسازیو بیناکردنەوەی سیستمو دادپەروەری کۆمەڵایەتی. ئەمەش وا لەهێزەکان دەکات بیر لەباشترکردنی مەرجەکانی کێبرکێی خۆیان لەم روەوە بکەنەوە.

٩- جۆرێ لەبوێریو جەسوری بەبزوتنەوەی چاکسازی نیشتیمانی دەبەخشێتو خەڵکی سڵ لەوە ناکەنەوە، جددی بونی خەبات بۆ چاکسازیی بەقازانجی بەغداو دوروبەر تەواوبێت. واتە لەچوارچێوەی دەوڵەتدا ئەوەی لەدۆخی نادەوڵەتی ئێستادا هەیەو بۆ (٢٠) ساڵ دەچێت بیناکردنەوەو یەکگرتنەوەی دامودەزگاکان پەکی کەوتوە لەوێ دەتوانێ گۆرێنکی بەخۆوەببینێت.

بەڵام ئەم قبوڵ نەکردنەی پاساوە بۆ نەچونە بەردەم ئەرکی گشتپرسیو سەربەخۆییەوە، بەهیچ جۆرێ نابێتە پاساو بۆ هیچ هێزێک بێ گوێدانە دۆخی ئێستای هەرێمو دەستەبەرکردنی لانیکەمی هەلومەرجی نێوخۆیی بانگەشەی راپرسی بکاتو پشت بکاتە ئەرکەکانی لەم روەوە. چونکە هەر لەبنەرەتەوە بەشێ لەپەرۆشیو راستگۆیی هەر هێزێک کە بانگەشە بۆ گشتپرسیو سەربەخۆیی بکات، پەیوەستە بەئاستی ئامادەگیو هەوڵدانی بۆ چارەسەرکردنی کێشە سیاسیەکەی ئێستای هەرێمو زەمینەسازکردنی نێوخۆیی، چونکە بەدەر لەمە ناکامەکان بەگوێرەی پێویست نابنو رەنگە ئاستەنگ بۆ خودی پرۆسەکە بێتە کایەوە. بەحوکمی ئەوەی ئەرکەکە گەورەیەو لەدەرەوەی توانای هێزێکی سیاسی دیاریکراودایە. بۆیە تەنها ئەوەندە بەس نیە، بەناوی گەلەوە بکرێت. بەڵکو دەبێت گەل خۆی بیکاتو هێزەکان گوزارشت لەخواستی دەستەجەمعی رۆڵەکانی ئەو بدەنەوە.

ئەمە بەشێکە لەوتارەکە، بۆ خوێندنەوەی کۆی وتارەکە سەردانی سایتی ئاوێنە بکە:
www.awene.com

لەنزیکەوە

گۆشەیەکە
رێبین هەردی و ئاراس فەتاح دەینوسن

ستەمکاری هەڵبژێراو

رێبین هەردی

> ستەمکاری هەڵبژێراو بەردەوام یەکێک بوە لەو مەترسیانەی دیموکراسی لەگەڵ خۆیدا ئەیهێنێتو یەکێکیشە لەو گرفتانەی دیموکراسی کە زۆرێک بیریارەکان هەوڵیانداوە بەرێگەو پێشنیاری جیاواز رێگەی لێبگرن. تورکیا لەدوای کودەتاوە بەرەو ستەمکارێکی هەڵبژێراو هەنگاو ئەنێت

لەدوای هاتنە سەر دەسەڵاتی پارتی دادوگەشەپێدان، تورکیا بۆتە یەکێک لەگرنگترین ئەو وڵاتانەی زۆربەی وڵاتەکانی رۆژهەڵاتی ناوەراستی بەخۆیەوە سەرقاڵ کردوە. بادانەکەی سیاسەتی تورکیا بەلای جیهانی ئیسلامیدا کە تەواو پێچەوانەی سیاسەتی دەوڵەتی عەلمانی تورکیا بوە کە لەسەردەمی ئەتاتورکەوە پتر وەک دەوڵەتێکی ئەوروپیو سەرقاڵ بەپەیوەندیەکانی بەجیهانی رۆژئاواوە خۆی پێشانداوە، وایکردوە ببێتە ناوەندێکی گرنگ بۆ راکێشانو کۆبونەوەی دەوڵەتەکانی رۆژهەڵاتی ناوەراست بەگشتیو وڵاتە ئیسلامیەکان بەتایبەتی. سەرەتا کە دادوگەشەپێدان هاتە سەر حوکم، کەس ئەوەی نەدەزانی کە لەماوەیەکی کەمدا ئەبێتە گرنگترین دەوڵەتی ئیسلامی کە زۆربەی دەوڵەتەکانی دی، بەتایبەتی دەوڵەتانی کەنداو بەلای خۆیدا رائەکێشێت. سەرەتاکان کەس دادوگەشەپیدانی بەجدی وەرنەگرتو کەس پێی وا نەبو وا بەئاسانی لەرۆژئاواو ئیسرائیل دورئەکەوێتەوەو لەدەوڵەتە ئیسلامیەکان نزیک ئەبێتەوە. بەڵام کاتێک لەساڵی ٢٠٠٩داو لەکۆنگرەی ئابوری داڤۆسدا بەتوندی وەڵامی شەمعون پریزی دایەوەو ئیسرائیلی بەدەوڵەتی منالکوژ وەسف کردو کاتێکیش لەهەوڵی راوەستاندنی قسەکانی لەلایەن رێکخەری دانیشتنەکەوە، بەوە وەڵام دایەوە کە ئیدی هەرگیز نایەت بۆ داڤۆسو جێگەکەی بەبێ سڵاوکردن بەجێهێشت، نەک هەر لای موسڵمانەکانی تورکیا، بەڵکو لای زۆربەی موسڵمانانی دنیا وەک پاڵەوانێک تەماشاکرا. دانیشتنەکەی داڤۆس نەک تەنیا ئەردۆگانی بەکۆمەڵگا ئیسلامیەکان ناساند، بەڵکو تورکیایەکی تازەشی بۆ هەمو دنیا دەرئەخست. ئەو ئەنامەی ناتۆ کە لەدوای دامەزراندنی دەوڵەتی تورکیای تازە لەسەردەستی مستەفا کەمال ئەتاتورک، بو بو بەیەکێک لەو دەوڵەتە عەلمانیە پەرگیرانەی کە زۆرتر لەدەوڵەتێکی ئەوروپی ئەچێت، گۆرا بۆ دەوڵەتێک کە بەزمانی دەوڵەتە ئیسلامیەکان قسە ئەکاو کێشەو گرفتەکانی ئەوان ئەکاتە سەردێری لێدوانو سیاسەتی دەرەکی. گۆرینی ئەم سیاسەتە تەنها لێدوانو قسەی دیپلۆماسیو ختوکەی دروژنانەی جیهانی ئیسلامی نەبو، بەڵکو گۆرینی کردارەکانی سەر ئەرزیش بو، لەکاتی ئابلۆقەدانی غەزەداو بەدیاریکراوی لەساڵی ٢٠١٠ کەشتیەکی تورکی بارکراو بەنزیکەی دە هەزار تەن هاوکاری، رەوانەی غەزە کرا ئەمە گەورەترین ئالەنگاری تورکیا بو بەرامبەر دەوڵەتی ئیسرائیل کە لەسەردەمی ئەتاتورکەوە یەکێک بوە لەدۆستەکانی لەناوچەکەداو چەندان رێککەوتنی ئاشکراو نهێنیان پێکەوە هەیە. کەشتیەکە لەلایەن ئیسرائیلیەکانەوە هێرشی کرایە سەرو دەستی بەسەردا گیراو لەو ئێوەشدا ٩ کەس لەسەرنشینانی کەشتیەکە کوژران. ئەمە گەورەترین بەرکەوتنی تورکیاو ئیسرائیل بو کە لەچلەکانی سەدەی رابردوەوە چەندان رێکەوتنامەی ئابوریو سەربازیو ئیستخباریان پێکەوە بەستبو.

ناردنی ئەو کەشتی هاوکاریە بۆ غەزە لەکاتی ئابلۆقەدانیدا لەلایەن ئیسرائیلەوەو لێدانو گرتنی لەلایەن ئیسرائیلەوە، دەریخست تورکیای دادوگەشەپێدان بەسەرۆکایەتی ئەردۆگان، چیتر تورکیای کەمالیەکان نیە. ئەو دەوڵەتەی ناتۆ نیە کە لەفەلەکی دەوڵەتانی رۆژئاوادا ئەسورێتەوەو پێشوەختیش هەرچیەک ئەکات ئەمەریکاو هاوپەیمانەکانی لەناتۆ ئاگادار ئەکاتەوە. تورکیای ئەردۆگان چ بەنەغمەی دینیو چ بەنەغمەی ناسیۆنالیستانە، تورکیای وەک دەوڵەتێکی پڕ غرورو خاوەن ئیرادەی تایبەتی خۆی دەرخست کە ئامادە نیە وەک جاران هەمو شتێک لەرۆژئاواو هاوپەیمانیەکانی قەبوڵ بکات. جیبرۆکی ساردیو کێشەکانی لەگەڵ ئەمەریکاو هەڵویستوەرگرتنی جیاوازی لەزۆربەی کێشەکانی ناوچەکە لەعێراقەوە بۆ سوریاو لەفەڵەستینەوە بۆ کوردەکان، باسی لەدایکبونی تورکیایەکی تازە ئەکات کە هێواش هێواش بەرگی ئەتاتورک لەبەری خۆی دائەکەنێتو بەرگێکی ئیسلامی لەبەر ئەکات.

زۆرێک پێیان وابو (لەمەشدا راست ئەکەن) ئەم گۆرانکاریانە زۆر بەخۆشیو ئارامی تێناپەرێت، بەتایبەتی لەسوپای تورکیادا کە وەک پارێزەری عەلمانیەتی دەوڵەتی تورکی خۆی ئەناسێنێتو هەر بەم ناوەشەوە لەکۆتایی نەوەدەکانی سەدەی رابردودا کودتایەکی بەسەر نەجمەدین ئەربەکاندا کرد کە بەکودەتای (پۆستمۆدێرنانە) بەناوبانگە. زۆرێک پێیان وابو درەنگ یان زو ئەم سوپایە تەحەمولی سیاسەتەکانی ئەردوگان ناکاتو دەست بەجوڵە ئەکات. بەتایبەتی کە ئەردوگان لەدەورەی دوەمی حوکمرانیدا زۆر بەرەو تاکرەویو سەرکوتی هەمو نەیارەکانی هەنگاوی ئەنا. هەوڵی زۆری بۆ گۆرینی دەستوری تورکیاو کردنی بەسەرۆکایەتیو بەخشینی دەسەڵاتێکی زۆر بەسەرۆکە بەشێکن لەو هەوڵانەی کە ئەردوگان دەیدات لەرێگەی دیموکراسیەوە، هێواش هێواش دیموکراسی لەناوببا یان راستر لاوازی بکات.

لەشەوە کورتەکەی ١٦ تەموزدا ئەو پێشبینیانە هاتنە دی و سوپا دەستی بەکودەتایەکی چاوەروانەکراو کرد کە بەهۆی ئەوەی زۆربەی سوپاو پۆلیسو میتی تورکی لەگەڵ نەبو، بەخێرایی شکستی هێناو کۆنترۆڵ کرا. کودەتاکە شکستی هێناو ئەردوگانیش لەلێدوانێکی ترسناکدا گوتی ئەم کودەتایە دیاریەکی ئاسمانییە بۆ ئەوەی هەمو ناپاکەکان لەنابەرین. شەوی کورتی کودەتا جێگەی خۆی دا بەشەو و رۆژی درێژی پاکتاوکردنی ناپاکەکان، نەک هەر لەسوپا بەڵکو لەدادوەرو مامۆستایانو تەنانەت رێکخراوەکانیشدا. هەمو شتەکان ئەڵێن دیاریە ئاسمانیەکەی ئەردۆگان بریتیە لەهەلێکی دۆزەخیانە بۆ لێدانی هەمو نەیارو ئەو هێزو کەسانەی بەجۆرێک لەجۆرەکان لەگەڵ سیاسەتی ئەردوگاندا نینو بەشێوەی جیاواز ناکۆکن لەگەڵیدا. ئەوەی رونو ئاشکرایە ئەوەی لەدوای کودەتا رو ئەدات هیچ پەیوەندیەکی راستەوخۆی بەکودتاوە نیە. چونکە هیچ لۆژیکێک قەبوڵی ئەوە ناکات پاش نیورۆژ لەکودەتا ئەوە زانرابێت کە پتر لەدو هەزار دادوەرو سەدان مامۆستا لەم کودتایەوە تێوە گلاون. ئەوەی رونە ئەوەیە دیاریە ئاسمانیەکەی ئەردوگان بریتیە لەقۆزتنەوەی هەلی کودەتا بۆ ئەوەی هەمو ئەو کەسو گروپو هێزانە لابدات کە گومانی لێیان هەیە کە لەگەڵی کۆک نین. ئەردۆگان سەرقاڵی دروستکردنی تورکیایەکی تازەیە کە سوپاو پۆلیسو میتو دادگاو پەروەردەکەی بەتەواوی لەژێر کۆنترۆڵی خۆیدایە. وڵاتێک کە سەرجەم دەسەڵاتەکانی لەخودی ئەردوگاندا کورت ئەبێتەوەو بەویش کۆتایی دێت. بەس پرسیارەکە ئەوەیە ئایا ئەردۆگان ئەتوانێت تا سەر بەمشێوەیە بەردەوام بێت؟ ئەگەر بەردەوامیش بێت تورکیا بەرەو کوێ هەنگاو ئەنێت؟ وەڵامی ئەو پرسیارانە داهاتو ئەیداتەوە. بەڵام یەک شت رونە زۆرجار لەمێژودا رویداوە ستەمکارەکان بەپشتگیری خەڵکو لایەنگریان حوکمرانیان کردوە. دیکتاتۆری خەڵکویست، یەکێکە لەسیماکانی زۆرێک لەو دیکتاتۆرە گەورانەی بەپشتگیری جەماوەرو لایەنگریان حوکمرانیان کردوە، رەنگە دیارترین نمونەیان کە لەوساوە بوە بەپەندێکی گەورە بۆ یەکێک لەقوڵترین قەیرانەکانی خودی سیستەمی دیموکراسی، هیتلەر بێت. ستەمکاری هەڵبژێراو بەردەوام یەکێک بوە لەو مەترسیانەی دیموکراسی لەگەڵ خۆیدا ئەیهێنێتو یەکێکیشە لەو گرفتانەی دیموکراسی کە زۆرێک بیریارەکان هەوڵیانداوە بەرێگەو پێشنیاری جیاواز رێگەی لێبگرن. تورکیا لەدوای کودەتاوە بەرەو ستەمکارێکی هەڵبژێراو هەنگاو ئەنێت.

ئەوەی لەتورکیا ئەگوزەرێت "گویلەن‌و کوردو ئیخوان"

ئاسۆ عەبدوڵڵەتیف

ئەم ململانێ دینیەی ئێستای تورکیا "داعش" وەک کاراکتەرێکی سەرەکی‌و رەوتی ئیخوان موسلیمین‌و بزوتنەوەی گویلەن رۆڵی یەکلاکەرەوەیان تێدا هەیە، ئاکەپەش دیارە سەرەکام رەوتی ئاینییە، هاوکات سیستمی ئاکەپە سیستمێکی نەتەوەیی عەلمانیەو ئەم ئاینە ئاینیانە بەکاردەهێنێت، روانگەیەک هەیە کە ئاکەپەو ئەردوغان سەریەهیچیان ئیەو دین وەک کەرەستەیەکی سیاسی بەکاردەهێنێت، لەدوا کۆنگرەی پارتی دادوگەشەپێدان رایانگەیاند باوەڕیان بەعەلمانیەتی دەوڵەت هەیەو دەستوری وڵاتیشیان تەبەنی کردوە کە کۆمارێکی عەلمانی ئەتاتورکیە.

لەپاش "بەدیعولزەمان سەعید نورسی"و پەیامە ئاینیەکانی، ئێستا پەیاموو کتێبو ئامیلکەکانی گویلەن مارکێتینگی گەرمی هەیەو بەیەکێک لەکەرەستەو تەبلیغاتە رۆحی‌و دینیەکانی ئەم سەدەیە دادەنرێت، بەڵام پێناچێت وا بەئاسانی ئەردوغان بتوانێت بەگرتنی لایەنگران‌و داخستنی ناوەندەکانی ئەم کاریزماو سیمبولە بەبەزێنێت، چونکە ئەوەی ئەردوغان هەیەتی دەسەڵاتێکی فیزیکی ئاکرەوانەی سیاسیەو ئەوەش کە نیەتی هێزی فیکری‌و رۆحییە، بەڵام بۆ ئەمە ئیخوان‌و زانایانی قەتەری هاتونەتە ناو هاوکێشەکەو بەفیعلی داکۆکی لێدەکەن.

مۆدێلی ئیسلامیانەی گویلەن وەک مۆدێلە تەقلیدی‌و مەزهەبیەکانی جیهانی ئیسلامی نیە راستەوخۆ کوفرو ئیلحادو جەهلو مورتەد بخاتە گەردن‌و ئەستۆی رۆژئاواو ئیسرائیل، بگرە روانگەی ئەم مۆدێلە بۆ ئەمریکاو ئیسرائیل ئەستۆپاکیەکی فراوانی تێدایەو تا بڵێی کراوەیە، ئەم مۆدێلە درێژکراوەی مۆدێلی براوتی نورە بەدرێژایی نیوسەدەی رابردو کە چالاکیەکانیان قوڵاییەکی گەورەی هەیە لەتورکیا، مۆدێلێکە زیاتر وەستاوە لەسەر پایەکانی ئابوری مزگەوتو فێرگەو زانکۆکان‌و بزوتنەوەی کۆمەڵایەتی‌و سیستمی مەدەنی‌و نامەزراوەیی، کار لەسەر پەروەردەی ئاکو رۆشتبیری مێشکو هۆشیاری رادیکاڵانەی هاوچەرخ دەکەن لەدەیان وڵاتدا، کە بەتەواوی جێگەپێیان بۆ نەهجی ئیخوان نەهێشتوتەوە، بەواتایەکی تر مەدرەسەی فەتحوڵا گویلەن مەدرەسەیەکی تیۆری‌و شەرعی ئاینی ئەبستراکتو وشکو تەقلیدی نیە بەڵکو جۆرێک لەزانستی نوێ‌و تەشریع‌و فیکرو جیهانبینیە لەناو خودی ئاینداو هەر ئەم ئاینەشە بەتەواوی کۆنتڕۆڵی کۆمەڵگای تورکی کردوە، دەبو پارتە ئیسلامیە ئیخوانیەکانی قەتەرو میسرو تورکیاو کوردستان زیاتر مەیلیان بۆلای ئەم مۆدێلە گویلەنیە بوایە نەک مۆدێلی ئاکەپە کە ئیسلام وەک کەرەستەیەکی ئایدۆلۆژی بەکاردێنێت بۆ نەژادپەرستی‌و فاشیزمی تورکی، لەکاتێکدا فەتحوڵا گویلەن بەتەواوی لەسەر هێڵی ئیسلام‌و نەقو رۆحی ئاینی کاردەکاتو کاراکتەری بەهێزترە تا ئەردوغان، کەچی هەندێ گروپگەلی ئیسلامی‌و کەسایەتی ئیخوانی‌و دەیان سەرکردەو زانایانی جیهانی ئیسلامی، عاتیفیانەو روکەشانە بەشوێن قسەکانی ئەردوغاندا دەڕۆن‌و وەک نەفرەتلێکراوێک لەگویلەن دەڕوانن، بگرە بەلادەرو رووەش‌و سیخوڕو تێوەگلاو لەکودێتاکەی١٥ی شوباتی ٢٠١٦ی دەبینن، کە دەبو پێچەوانەکەی راست بوایە، هەمو ئەم لایەنگریەی ئیخوانەکانیش بۆ ئەو ریشە مێژوییە دەگەڕێتەوە کە ئەردوغان کوڕی مەدرەسەکەی نەجمەدین ئەربەکان‌و حزبی سەلامەو رەفاهو فەزیلەیە کە ئەم رێچکەیە لەحەفتاکانی سەدەی بیستەمدا ئیخوان خۆی دایمەزراند لەتورکیا بۆ ململانێی بیرو شوناسی نورسی‌و گویلەن‌و بزوتنەوە جیهادیەکانی عێراق‌و شام‌و فەلەستین‌و ئەفغانستان‌و خاوەنی ئەم تیۆریایەش سەید قوتب‌و حەسەن بەنا بو لەمیسر.

بۆیە هەریەک لەئیخوان‌و ئەردوغان کەوتنە بەرەیەکو ئێستا زۆر حساب بۆ ئەم مۆدێلەی گویلەن‌و بزوتنەوەی خزمەت دەکەن‌و رێکو راست دەزانن کێیان خستۆتە فەرەوڵی تۆمەتبارکردن‌و بۆچی ئەم پیاوە ئەوەندە مەترسیە، بەتایبەتی ئەوکاتەی کە گروپی گویلەن دەیان بەڵگەی تێوەگلان‌و تۆمەتی ناپاکی بانکو فەزاحەتەکانی ئەردوغانیان بۆ میدیاکان ئاشکراکرد لە٩٧-٢٠١٣/١٢/٢٥ ئیدی بەتەواوی ئەردوغان مەترسی هەژمونگەری گویلەنی بۆدەرکەوت کە دەوڵەتێکی قوڵی ناو دەوڵەتە.

بۆیە زۆر بەخێرایی ئەردوغان کردەی کۆدەتاکەی ١٥ ی شوباتی ٢٠١٦ ی تورکیای خستە گەردنی فەتحوڵا گویلەن‌و

> مۆدێلی ئیسلامیانەی گویلەن وەک مۆدێلە تەقلیدی‌و مەزهەبیەکانی جیهانی ئیسلامی نیە راستەوخۆ کوفرو ئیلحادو جەهلو مورتەد بخاتە گەردن‌و ئەستۆی رۆژئاواو ئیسرائیل، بگرە روانگەی ئەم مۆدێلە بۆ ئەمریکاو ئیسرائیل ئەستۆپاکیەکی فراوانی تێدایەو تا بڵێی کراوەیە

بەتافەرمی داوای لەویلایەتە یەکگرتوەکانی ئەمریکا کرد رادەستی بکاتەوە بەبیانوی کودەتاو تێکدانی ئارامی‌و ئاسایش‌و لێبان لەشکۆی دەوڵەت، لەکاتێکدا هێزی گویلەن لەناو سوپادا نەبوە بەڵکو لەزانکۆو قوتابخانەو دادگاکان‌و پۆلیسدا زۆرینە بون، بەڵام ئەمریکا دەزانێت ئاکەپە خەریکی چ گەمەیەکی سیاسیە، ئەمریکاش ئەندازیاری ئەم کێبڕکێو ململانێ توندەیەو بۆی رون بۆتەوە جگە لەگویلەن هیچ هێزێکی تری تورکیا نیە لەئەردوغان بەرێتەوەو وەک بەدیلی خۆی پێشکەشی بکات، بۆیە باشترین کارت دژی ئەردوغان بۆ ئەمریکا تا بەئاسانی ئەوەی خواستیەتی جێبەجێی بکات لەم ناوچەیە پرسی هێنانە ئارای سیاسیانەی مۆدێلێکی تری ئیسلامیە وەک گویلەن، دژی ئیسلامی کۆنزەرفاتیڤی شیعەو داعش لەناوچەکەدا.

تورکیا بەو حوکمەی میراتگری دەوڵەتی عوسمانیە، یەکەم هێزی گەورەی ناتۆیە، وڵاتێکی هەم ئاسیایی‌و هەم رۆژهەڵاتیە، دەروازەیەکی جیۆستراتیجی ئەوروپایە، دژی روسیاو ئێران‌و بلۆکی شیعەیە، ئەنجەرلیکو جێکەوتەکەی بۆ ئەمریکا گرنگەو ناوەندێکە بەتەواوی نە لەسەر سوننە حسابەو نە لەسەر شیعە، واتە مەدرەسەیەکی تایبەتە لەرۆژهەڵاتی ناوین لەنێوان بلۆکی ئێرانی شیعەو بلۆکی سعودیەی سوننەدا، بۆیە هەمیشە ئەمریکا وەک وڵاتی خۆی مامەڵە لەگەڵ کاراکتەرەکانیدا دەکاتو بەدڵی خۆی ئەیانجوڵێنێت، بۆیە پێناچێت بەو ئاسانیە ئەمریکا واز لەکاراکتەرێکی وەکو گویلەن بهێنێت لەبەر حەزە شەخسیەکانی ئەردوغان، گویلەن ئەگەر خۆشی ئێستا پیرو بێتو ئەمریکا تەسلیمی تورکیاشی بکاتەوە وەک ئەگەرێکو ئەتوانێت ئیسلاحات بکات وەک رێبەرێکی سیاسی ئاینی، ئەوا بۆ ئەوە ئەبنێرێتەوە تا بزوتنەوەکەی پێ بەهێز بکاتو هێندەی تر بیکاتە کاریزماو سیمبول، وەک چۆن لەدوای گرتن‌و رادەستکردنی عەبدوڵا ئۆج ئالانەوە پەکەکە بەهێزتر‌بو لەجاران‌و بگرە مەترسی زیاتربوە لەجاران‌و ئێستا پەرلەمان‌و هەرێمێکو بگرە رێکخستنیشیان فراوانتربوە، گویلەنیش راستە پیربوە وەلێ توانیویەتی سەدان کەس پەروەردە بکات بۆ ئاییندەی تورکیا، ئەمەش مەترسیە گەورەکەی بەردەم ئەردوغانە نەک سوپاو سیستمی عەلمانی‌و پارتەکانی وەک جەهەپەو مەهەپە، بۆیە هەوڵی کودەتا شکستخواردوەکەش رەنگە زەڵەیەکی ئەمریکی بێت بۆ بناگوێی ئەردوغان تا بەهۆش خۆیدا بێتەوەو ئەوەندە دژایەتی پرۆژەی ئەمریکی‌و رۆژئاوایی‌و پشتگیری داعش نەکات، هەرچۆنێک بێت کورد لەتورکیا لەم ململانێ‌و گەمە تازەیەی ئەردوغان‌و گروپە دینیەکان سودمەندی یەکەم دەبێتو پێویستە هێڵی سێیەم‌و هاوسەنگی خۆی رابگرێت تا ئاسۆکانی دوای ئەم ململانێیە رونتر دەبنەوە.

ئەوی کە پێویستە قسەی هەبێت بارزانییە

لەتیف فاتیح فەرەج

لەم رۆژانەدا زۆر هەواڵو بابەتو راپۆرتی ئازاردەر بڵاودەبنەوە، ئێستا کە پارلەمان شکۆی شکێنراوەو لەپەلوپۆ خراوە خۆ دەبێت کەسێک هەبێت قسەی هەبێت، بارزانی بەو پێیەی لەزۆربەی راپۆرتەکاندا ناوی دێت، بۆ خۆیشی رۆڵی گەورەی هەبوە لە لەکارخستنی پارلەماندا دەبێت قسەی هەبێت .

جارێ لەسەر کۆنگرەی واشنتۆنی وڵاتانی دژی داعش کە کورد بانگ نەکراو وەزیرانی دەرەوەی ئەمەریکاو بەریتانیاش هەر یەکەو شتێکیان گوت، ئەمەش لەدوای ئەو یاداشتنامە واژۆکردنەی نێوان ئیلیزا سلۆتکینی نوێنەری ئەمەریکاو کەریم سنجاری وەزیری پێشمەرگەی بەوەکالەتو بەئامادەبونی خودی بارزانی، ئاکرێ بارزانی قسەیەکی نەبێت، لەکاتێکدا کوڕەکەی دەنوسی گاڵتەمان پێدەکەن، ئاخر میدیای پارتیش ئەو یاداشتنامەیەیان بە"رێکەوتنی شانازی" ناوبرد.

وەزارەتی بەرگری عێراق خاڵەکانی یاداشتنامەکەی نێوان سلۆتکین، کە هەرجارە بەپۆستێک ناوی دێتو سنجارییان بەلێکتێگەیشتن ناوهێناو بازدە خاڵیشیان لەو بارەیەوە بڵاوکردەوە، کە هەندێکیان جێی شەرمن نەک شانازی، بۆ نمونە وەرگرتنی رەزامەندی حکومەتی عێراق، بەکارهێنانی خاکی کوردستان لەلایەن حکومەتی عێراقەوە، پێدانی بڕە پارەیەکی ٤١٥ ملیۆن دۆلاری بۆ پێشمەرگە، لەکاتێکدا کەس چارەنوسی ملیارەها دۆلاری درزاوی ئەم هەرێمە نازانێت، پێویستە بارزانی بەپارتی‌و کوردیش بڵێت ئەوەی وەزارەتی بەرگری عێراق‌و عەبادی دەیڵێن راستە یان شتی دیکە هەیە .

لەسەر ناوهێنانی بارزانی حزبەکەی لەسەدان بەڵگەنامەی ویکلیکسدا کە دەربارەی پەیوەندی بارزانی‌و ئەردۆغان‌و نوێنەرانی پارتی‌و میتو ئاکەپە هاتوە، بارزانی بەر لەهەر کەس پێویستە قسەی هەبێت، ئاخر ئەوەی هاتوە عەیبو عارێکی زۆر گەورەیە، ناکرێت هەروا تێپەڕێت، بۆ نمونە وەک ئەوەی بارزانی داوای سواڵی کردبێت، تورکەکان دەڵێن ٥٠ ملیۆن دۆلارمان وەک دیاری پێشکەش کرد.

> تورکەکان بارزانیان وا وێناکردوە کە والیەکی خۆیانە لەسەر هەرێمی کوردستان، لەکاتێکا چەند ساڵێکە بارزانی‌و حزبەکەی‌و میدیای پارتی باسی دەوڵەتی کوردی دەکەن

بەڵگەنامەکان شتی زۆرتریان تیایە، من لەگەڵ ئەوەدام چوار حزبەکەش داوای رونکردنەوەو قسە لەبارزانی بکەن، بەتایبەت سەبارەت بەو راپۆرتانەی لەنوسینگەی نوێنەرایەتی کوردەوە لەئەمەریکاوە نێردراوە بۆ ئاکەپە.

تورکەکان بارزانیان وا وێناکردوە کە والیەکی خۆیانە لەسەر هەرێمی کوردستان، لەکاتێکا چەند ساڵێکە بارزانی‌و حزبەکەی‌و میدیای پارتی باسی دەوڵەتی کوردی دەکەن‌و رەخنە لەوانە دەگرن گوایە هاوکاریان نین، بەتایبەت زۆرترین رەخنەیان لەبزوتنەوەی گۆڕان‌و کۆمەڵی ئیسلامیە، ئایا بارزانی چۆن وەڵامی ئەو بەڵگانە دەداتەوە، ئەگەر بەڵگە نین، ئەی چین، ئایە تورکەکان بەمەبەست ویستویانە بەو جۆرە مامەڵە لەگەڵ بارزانی بکەن یان شتێکی دیکە لەگۆڕێیە.

ئێستا کە ئەو بەڵگەو بابەتانە بڵاودەبێتەوەو مرۆڤ دەگەڕێتەوە بۆ رابردوی زۆربەی ئەو وەفدانەی بەناوی هەرێمی کوردستانەوە، لەگەڵ بارزانی دەچوونە دەرەوە کە زیاتر لەوەفدی حزبی‌و بنەماڵەیی دەچوون، گومانەکانی زیاتر دەبن، تەنها کەس کە ئەو گومانانە بسڕێتەوە بارزانیە، ئەمەش لەبەرئەوەی ئەو کەسی یەکەمی ناو حزبەکەی‌و زۆنەکەی خۆی‌و تەنانەت کوردستانیش بوە لە ماوەیەکی زۆردا.

ئێستا کە بارزانی لەسەر ئەو هەمو نادادی‌و ستەمەی لەناوخۆداو زۆربەی بەئاگاداری ئەو دەکرێتو قسەی نیە، خۆ دەبێت لەسەر ئەو بابەتانەی دەرەوە قسەی هەبێت، بۆ لایەنەکانی تریش واباشە ئیدی بەئەمەریکاو ئەورووپا بڵێن ناکرێ بەبیانوی شەڕی داعشەوە وڵات بەم دەردە ببرێ کە براوە.

شەریعەتی شوان بەزمانی بەرخ

بابەتێکی (سادق نەیهوم) کە لەکتێبی (ئیسلام بەدیل گیراوە) وەرگیراوە

فاروق حسین محمد

ماجستێر لەکارگێڕی

سادق نەیهوم نوسەرو توێژەرێکی عەرەبە، نوسینەکانی جێگای سەرنج‌و ئازادەیەکی باش دەرکی بەکولتوری خەڵکی لیبیاو خەڵکی ناوچەکە کردوەو ویستویەتی شرۆڤەی بکاتو رەگوریشەی قەیرانی ئەم کۆمەڵگایانە شیبکاتەوە، جا هەقی خۆیەتی پسپۆڕان‌و توێژەرەوە کۆمەڵایەتی‌و سیاسیەکانمان بەوردی ئەو بیروبۆچونانەی بخوێننەوەو سودی لێوەربگرن چونکە بەراستی باسی قەیرانوگرفتێک دەکات کە کۆمەڵگای کوردەواریش لێی بەدور نیە .

بەپێی قسەی (سادق نەیهوم) کە نوسەرێکی بەرەچەڵەک لیبیە بەڵام وەک زۆربەی پیاوە گەورەکانی تر لەرۆژئاواو ئەوروپا گەورە بوەو لەسویسرا ساڵی١٩٩٤ وەفاتی کردوە، وەڵامی ئەوە پرسیارە دەداتەوە کە بۆچی ئەم کۆمەڵگایە ناتوانێت یاساکانی شەریعەتی ئیسلام جێبەجێ بکاتو پێش ٤٠ ساڵ لەمەوبەر دەڵێت: کۆمەڵگەکەمان، کۆمەڵگەیەکی ناشەرعیەو دەستکردی سیستمێکی دەرەبەگایەتی (ئیقتاعی)یە کە لەئەسڵدا دژە بەبنەما ئیسلامیەکانی وەک دیالۆگو یەکسانی‌و کارکردن بەشوراو سەروەریی حوکمی یاساو دادگا، بەپێچەوانەوە سیستمی دەرەبەگایەتی لەگەڵ تاکرەوی‌و رەگەزپەرستی ئیتنی‌و تەقدیسی خەرافیاتەو هەر لەمێژوییەکی کۆنەوە کۆمەڵگە کراوەتە کۆمەڵگەیەکی راوچی کە لەسەر شەریعەتی راوی هەڵو فرسەتەکان گۆشکراوە.

تاکی ئەم جۆرە کۆمەڵگایە ، قەناعەتیان بەشەریعەتی هێزو تاکرەوی‌و دەرەبەگایەتی هەیە نەک شەریعەتی خودا، ئەوەی کە پیاوانی ئاینی‌و مەلاکان باسی ئەکەن تەنها بەقسەیەو لەسەر ئەرزی واقیعدا دەقە شەرعیەکان لەم جۆرە کۆمەڵگایانەدا زەحمەتە جێبەجێ بکرێت.

لەم کۆمەڵگایەدا خزمەتگوزاریە گشتیەکان وەک مافی دەستوری هاوڵاتی دانانرێن بەڵکو هەڵو فرسەتەو هاوڵاتی ئەگەر بتوانێت وەک راوچی دەبێت راوی ئەو مافانەی بکات ئەگەرچی بەدانی رەشوەو بەرتیلیش بێت کە شەریعەت حەرامی کردوە. هاوڵاتی ئەم کۆمەڵگەیە بۆ راوی ئەهەنگ (وەک بردنەوەی تەندەرێک) دەبێت پەنابەرێت بۆ بەخشینی رەشوەی گەورە بەڵام بۆ راوی ماسی بچوک (وەک راییکردنی مامەڵەیەکی ئاسایی لەدائیرە حکومیەکاندا) وەک دەرهێنانی بروانامەیەکی لەدایکبون بۆ منداڵەکەی ئەوا پێویستی بەرەشوەی بزەی سەر لێوی دڕۆنەو موجامەلەو ماستاوچیەتی دەبێت تا کارەکانی بەئاسانی بۆ رایی بکرێت.

ئەگەرچی شەریعەتی ئیسلام رق لەدزی ئەگرێت بەڵام هاوڵاتیان لەژێر دەستی ئەم جۆرە سیستمە بۆ بون بەخاوەنی هەر موڵکێک ناچار ئەبن کە تەنها وەک غەنیمەو دەستکەوتی جەنگ بەتەکتیکو رێساکانی جەنگو بەپاساشکێنی بەدەستی بخەن‌و هەر بۆیەش هیچ شتێکی بەحەڵاڵی دەست ناکەوێتو لەراستیدا هەمو شتەکان لەبنەڕەتدا بەحەرامی دزراون.

ئەگەرچی ئیسلام، ئاوانی کوشتنی حەرام کردوەو سزای ئاگری هەتاهەتایی بۆ داناوە بەڵام لەم کۆمەڵگەیەدا هاوڵاتی ئەو یاسا ئاینیە مەترسیدارە دەشکێنێ‌و لەبەرخاتری ئاغاکەی دەستی دەچێتە خوێنی بێتاوانان‌و تا ئەو رادەیەی خێزانی پێغەمبەریش لەشاڵاوی کوشتنو برین بەدەرنەبون کە مەبەستی سەربڕینی حەزرەتی حوسەینی کوڕی فاتیمەی کچی پێغەمبەرە (د.خ).

ئەگەرچی ئاین دژی درۆ کردنەو هەڕەشەی توندی لەدرۆزنەکان کردوە بەڵام پیاوانی

> لەم کۆمەڵگایانەدا دزەکان لەژورە داخراوەکان‌و بەچاودێری یاساناسان‌و دادوەران بەرەسمی یاری بەنرخ‌و بەسیستمی باج‌و گومرگیان حەڵاڵ کردوە

راگەیاندن لەم کۆمەڵگەیەدا لەخزمەتی ئاغاکانیان دەبن و بازاڕ بۆ بەرهەمە خراپەکانیان دروست دەکەن‌و خەڵەتاندنی کڕیارو ساغکردنەوەی بەرهەمە خراپەکانیان کراوەتە زیرەکی‌و جوامێری‌و درۆیش ناونراوە (سیاسەتی راگەیاندن)‌و دەستەواژەکانی تریش شێوێنراون‌و لەجیاتی ئاغوتو فیرعەون، جەنابو رێزدار بەکاردەهێنرێت.

ئەگەرچی شەریعەتی ئیسلامی خواردنی پارەی حەرامی قەدەغە کردوە بەئاگری دۆزەخ هەڕەشەی کردوە بەڵام لەم جۆرە کۆمەڵگایەدا بەرپرسەکان، کە وەک کەسێکی ئیفلیج هیچ کاروکاسپیەکی بەکەڵک نازانن‌و هیچ ئیشێکیان پێ ناکرێت کە پارەی حەڵاڵیان لێیەوە بۆ دابین بکات لەهەمان کاتدا مەسروفاتی رۆژانەیان زۆرەو پارەی ئەو هەمو پاسەوان‌و داروەستەو شاعیرە پیاهەڵدەرەکان‌و ماستاوچیەکانیان پێ دابین ناکرێت کە لەم رۆژانەدا نرخیان گرانتر بوە لەبەرئەوە ناتوانن دەستبەرداری دزی‌و پارەی حەرام بین.

لەم کۆمەڵگایانەدا دزەکان لەژورە داخراوەکان‌و بەچاودێری یاساناسان‌و دادوەران بەرەسمی یاری بەنرخ‌و بەسیستمی باج‌و گومرگیان حەڵاڵ کردوەو ئیحتیکار دەکەن‌و خەڵکیش ناچارکراوە دەستی دزە گەورەکان ماچ بکات لەجیاتی ئەوەی بیبڕن.

شەریعەتی ئیسلامی وەک خۆی بەزیندویی دەمێنێتەوەو خوار ناکرێتەوە بەپێی ئارەزوی ئاغاو ملهوڕەکان‌و بەرژەوەندی پەرستەکانی ناو ئاین‌و دەرەوەی ئاینین. بەردەوام ئەم شەریعەتە داوا لەم کۆمەڵگەیە دەکات کە ئەگەر ئەتانەوێت بەتەواوەتی شەریعەتی خودا جێبەجێ بکەن ئەوا دەبێت یەکەم جار کۆمەڵگا دەستبەرداری ئەم سیستمە دەرەبەگایەتیە بین.

یادی دامەزراندنی حزب!؟

لەهیبون کوێچرینی

هەگبەی دامەزراندنی حزبی‌و یادکردنەوە لەشەقامو گەرەکو شوێنە گشتیەکان بەشێکە لەو پێشێلکاریانەی لایەنە سیاسیەکان ئەنجامیانداوە لەرابوردودا. بۆنەیەک هی حزب بێت! ناکرێت بەزۆر بیچەسپێنیت بەسەر کۆمەڵگەداو ناوی لێبنێیت بۆنەی گشتی. لەکاتێکدا لەنێو دروشمەکاندا دروشمی دیموکراسی‌و مافی مرۆڤو سەروەری یاساو گۆڕان بەرەو شارستانیەکی نوێ بەرزدەکرێتەوە. ئەمە بەدرۆخستنەوەی هەمو رابردو لەگەڵدا هاتوە.

بەڵێنەکان‌و گۆڕینی کەسایەتیەکان‌و پرۆژەی کار سێ تەوەری سەرەکی هەمو پارتێکی خۆڕسکە، واتە کارکردنە لەسەر تێزی سیاسی سەردەم، ئەم بنیادنانە بۆخۆ ناسینێکی ترە، کە جیاوازبێت لەگەڵ پێشوتر. فێرکردنی کۆمەڵگا بەخۆناسینی ترو بەرنامەی تر راستگۆیی ئەو حزبەیە بە بەڵێنەکان. لێرە باوەڕگەڕاندنەوە بەهەمان سیستەم‌و دەموچاوی پێشوتر مەحاڵە. دەشێت لەوێوە بێینە باس کە لەوڵاتی دیموکراسیدا بەرنامەو کەسایەتیەکان کە دۆڕان جارێکی تر باوەڕی جەماوەر بەدەست ناهێننەوە.

رۆژی دامەزراندنی هەرپارتێک گرنگی خۆی هەیە. هەمو ساڵێک لەو رۆژەدا یادکردنەوەو خۆ نوێکردنەوە ئاواتە دەبن‌و جارێکی تر بەستایل‌و هەگبەیەکی تری بەرنامەو دروشمەوە دێتەوە نێو خەڵک.. لەوڵاتانی پێشکەوتو ئەندامان‌و لایەنگرانی هەر پارتێک گرنگییەکی زۆر دەدەن بەو رۆژە. ساڵیادی دامەزراندنی پارتەکەیان بەگۆڕینی دەموچاو و سیستەم‌و کڵێشەی کار، دەست پێدەکاتو نۆژەنکردن‌و گیانێکی نوێ بۆ ساڵێکی نوێ بەرجەستە دەکەن.

لەناو هێزە سیاسی‌و ناسیاسییەکانی کوردا، جودا لەکۆمەڵێک پێوانە بۆ یادی دامەزراندن، یادی ئەو حزبە دەکرێتەوە. لەماوەی چل ساڵی رابردودا بەهەمان ستایل‌و دەموچاو و بیرکردنەوەوە یادی پارتەکانیان کردۆتەوەو بۆجارێکی تر هاتونەتەوە سەرحوکمی حزبەکەیان. لێرە جگە لەبۆشایی دیموکراتی بۆشایی ژیری تاکی کورد بەدیدەکرێت. ئەم دو هۆکارە زەمەنەکەی وا لواندوە کە بەشێک بێت لەدروستکردنی کەسایەتی موقەدەس. لەنێو فەزای دیموکراسیدا جگە لەنیشتمان‌و یاسای نیشتمان قودسیەتی تر بەدی ناکرێت. بەقودسییەتکردنی کەسایەتییەکانی باڵای حیزب کۆمەڵگایەکی مەلول‌و دەستەوئەژنۆ بنیاد دەنێتو جیهانێکی توندوتیژ زاڵ دەکاتو پێوانە نیشتمانییەکان وەلا دەنێت.

تا بۆ یادکردنەوەی حزب لەشەقامو شوێنە گشتیەکان "بەڵکو دەبێت لەشوێنی داخراودابێت دور لەریکلامکردن" دەرکەوتنی حزبو ریکلامکردن تەنها لەساتەوەختی هەڵبژاردندا ئەنجام ئەدرێت بەپێی یاسا بۆمایەکی چەند رۆژەی هەڵبژاردن. یادکردنەوەی حزب پەیوەندە بەئەندامەکانیاتەوە.

لاپەڕەی تەندروستی، بەسپۆنسەری بەڕێوبەرایەتی گشتی تەندروستی سلێمانی

چۆن نەخۆش بەشێوەیەکی تەندروست دەگوێزیتەوە؟

د. سەرۆەر عارف ستار

باشتروایە بریندار جوڵەی پێ نەکرێتو لەشوێنی خۆی بمێنێت تا ئەوکاتەی تیمەکانی فریاکەوتنی خێرا ١٢٢ دەگەنە جێی ڕوداوەکە، چونکە هەر جوڵەیەکی هەڵە مەترسیەکانی سەر ژیانی بریندارەکەو هەروەها مەترسی لەسەر سەلامەتی پەلەکانی وەک دەستو قاچ زیاتر دەکات. ئەگەر مەترسی لەسەر ژیانی نەخۆشەکە هەبو لەمانەوەی لەوشوێنەدا بەهەر هۆیەک بێت، یان ترسی ئەوەمان هەبێت کە تیمەکانی فریاکەوتن درەنگ بگەن، ئەوکاتە ناچار دەبین کە نەخۆشەکە بجوڵێنین، بەڵام دەبێت ڕەچاوی ئەم خاڵانەی خوارەوە بکەین:

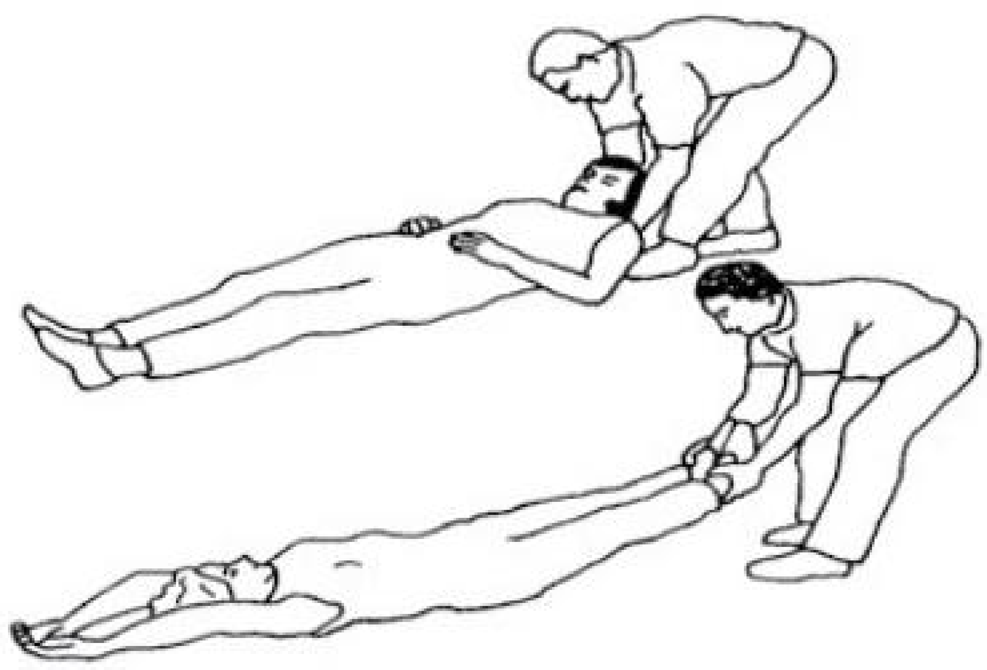

- هەمو کات هەوڵبدە کە سەرو ملو پشت لەسەر یەک ئاراستە بێت
- هەر نەخۆشێک کە بەهۆی برینداربونەوە لەهۆش خۆی چوبێت، ئەگەری زۆر هەیە کە بڕبڕەکانی ملی یان پشتی بریندار بوبێت
- نابێت جوڵاندنەکە هیچ مەترسیەک بۆ نەخۆش یان فریاگوزار دروست بکات.
- جۆرەکانی گواستنەوەی نەخۆش پەیوەستە بەجۆری برینداریەکە لەبەرئەوەی ئەگەر زەبر بەر بڕبڕەی پشتی کەوتبێ، دەبێت کەمترین جوڵەی پێ بکرێ.
- هەروەها ژمارەی کەسانی فریاگوزار زۆر گرنگە. ئەتوانیت داوای یارمەتی لەخەڵکی دەوروبەری ڕوداوەکە بکەیت بەمەرجێ ڕێنماییان بدەیتێ.
- پێویستە سەرەتا فریاگوزاری سەرەتایی بۆ بکەیتو دواتر بیجوڵێنیت، ئەگەر شوێنەکە زۆر مەترسیدار نەبێت.
- هەوڵ بدە پەلەکانی، ملی یان پشتی جێگیر بکەیت پێش جوڵاندن بە بەکارهێنانی ئەو کەرەستانەی بەردەستن بۆ نمونە لەفافو دار، ئەگەر هەبێت سپلینت splint، یان بەستنی پەلەکان بەیەکەوە بۆ نمونە پەنجەکان، هەردو قاچ یان بەستنی باسک بەلەشەوە.
- کەسی فریاگوزار پێویستە قاچەکانی دوربن لەیەکترو پشتی خۆی ڕاست ڕابگرێو ئەژنۆکانی بنوشتێنێتەوە بۆ ئەوەی زیانی پێ نەگات لەکاتی بەرزکردنەوەی نەخۆشەکەدا.

١. هاوکاری کردن بۆ ڕێ کردن (ڕێگای گۆچان Walking Assist): یەک فریاگوزار یان دو کەس لەهەردولای نەخۆشەکە ڕاوەستن. نەخۆشەکە دەستی دەخاتە سەر شانیانو دەتوانێت ڕێ بکات.

٢. ڕاکێشان بەجلەکانی یان ڕاکێشان لەسەر پارچە پەڕۆ یان پەتو (بەتانی) Shirt drag, Sheet drag and Blanket drag : لەنزیکی سەری نەخۆشەکەوە دادەنیشیتو بەهەردو دەستت جلەکانی یان بەتانیەکە بەرەو خۆت ڕادەکێشی. هەروەها دەتوانیت پارچەیەک پەڕۆ یان لەفاف بەکاربهێنیت، بەتێپەڕاندنی پەڕۆکە بەسەر سینگی نەخۆشەکەو لەژێر هەردو باڵیو دواتر ڕاکێشانی.

دەتوانیت هەردوپێی نەخۆشەکە بەرەو خۆت ڕاکێشیت ئەگەر شوێنەکە وا پێویست بکات.

٣. هەڵگرتنی ئاگرکوژێنەوە یان باوەش پێداکردن Firefighter Carry : تەنها بۆ بریندراری سوک دەتوانین ئەم ڕێگایە بەکاربهێنین. دەستێکت دەخەیتە ژێر باڵی نەخۆشەکەو دەستێکت دەخەیتە ژێر ڕانی بریندار یان نەخۆشەکە، ڕوی لەخۆت بێت.

٤. هەڵگرتن بەپشت: ئەگەر بریندارەکە دەتوانێت خۆی ڕابگرێت، دەتوانیت وەک کۆڵەپشت هەڵیبگریت.

٥. دروست کردنی کورسی بەچوار دەست، بریندارەکە دەستەکانی دەخاتە سەر ملی فریاگوزارەکان.

٦. دروست کردنی کورسی بەچوار دەست Seat Carry کە فریاگوزارەکە ناتوانێت دەستەکانی بەکاربهێنێت. لەم حاڵەتەدا دەستەکان جیاکراونەتەوە. دو دەست بۆ پشت نەخۆشو دو دەست بۆ خوارەوە.

٧. هەڵگرتنی پەلەکان Extremity lift یەکێک لەفریاگوزارەکان لەپێشەوەی نەخۆشەکە دەڕواتو قاچی نەخۆشەکە هەڵدەگرێت. یەکێک لەدواوەی نەخۆشەکە بەهەردو دەست سنگی نەخۆشەکە هەڵدەگرێت. Extremity lift

٨. هەڵگرتنی کورسی Chair Carry: دانانی نەخۆشەکە لەسەر کورسیەکو هەڵگرتنی. کەسێک لەپێشەوەو کەسێکی تر لەدواوەی کورسیەکە.

٩. هەڵگرتن بەڕاکشاوی بەسێ کەس (Flat Lift) : بۆ ئەو نەخۆشانەی کە ناتوانن دابنیشن. هەر سێ کەسەکە لەیەک لا دەبن. بەهەرسێکیان نەخۆشەکە بەرزدەکەنەوەو بەڕێ دەکەون. دەستیان لەژێر لەشی نەخۆشەکە دەبێت. ئەم جۆرە گواستنەوەیە بۆ بریندار باش نیە.

١٠. بەکارهێنانی بەتانی یان نەقالە دەستەبەر (Stretcher)

ئەمە باشترین ڕێگایە بۆ گواستنەوەی بریندار. سەرەتا بەتانی یان نەقالەکە نزیکی بریندارەکە دەکرێتەوە. دواتر بەرزکردنەوەو دانانی بریندارەکە کە وەک یەک پارچە بجوڵێنێت. بەتانی بەکارنایەت بۆ ئەو کەسانەی بڕبڕەی مل یان پشتیان بریندارە. نەقالەی تەختە یان ئاسن یان ئەو جۆرانەی کە هەوای تێ دەکرێت باشە بۆ جێگیرکردنی بڕبڕەکانی ملو پشت.

لەشاری سلێمانی تۆمارکردنی حاڵەتەکانی توشبون بەشەکرە کەم دەکات

ڕاگەیاندنی تەندروستی سلێمانی

بەپێی ئامارەکانی بەڕێوەبەرایەتی گشتی تەندروستی سلێمانی لەشەش مانگی یەکەمی ئەمساڵدا تۆمارکردنی حاڵەتەکانی توشبون بەنەخۆشی شەکرە بەراورد بەشەش مانگی یەکەمی ساڵی ڕابردو لەشاری سلێمانی ڕوی لەکەمی کردوە.

ئامارەکەی تەندروستی سلێمانی لەناو سەنتەری شەکرەو کوێرەگلاندەکاندا تۆمارکراوە کە سەنتەرێکی خزمەتگوزاری تەندروستیەو تایبەتە بەپشکنینو چارەسەرکردنی توشبوانی نەخۆشی شەکرە لەشاری سلێمانی، بۆ ئەو مەبەستەش بەرواری (٢٠١٦/١/١ بۆ ٢٠١٦/٧/١) بەنمونە وەرگیراوە.

بەپێی ئامارەکانی تەندروستی تۆمارکردنی حاڵەتەکانی نەخۆشی شەکرە لەناو سەنتەری ناوبراودا لەشەش مانگی یەکەمی ئەمساڵدا تەنها٩٨٢ حاڵەت بوە، ئەمە لەکاتێکدایە ڕێژەکە بەراورد بەشەش مانگی ساڵی ڕابردو زۆر ڕوی لەکەمی کردوە لەبەرئەوەی لەو ماوەیەدا هەزارو ٧١٦ حاڵەت بوە.

لەبارەی کەمبونەوەی تۆماری توشبوانی نەخۆشی شەکرە لەناو سەنتەری شەکرەو کوێرەگلاندەکاندا لەشاری سلێمانی، دێرین ئەحمەد بەڕێوەبەری کارگێڕی سەنتەری ناوبراو هۆکارەکانی دەخاتەڕو، ڕایدەگەیەنێت، "بەپێی ئامارەکان توشبون بەنەخۆشی شەکرە لەمساڵدا ڕوی لەکەمی کردوە ئەم کەمکردنەش کۆمەڵێک هۆکاری هەیە ئەوانیش:

١. بەرزبونەوەی ئاستی هۆشیاری هاوڵاتیان هۆکارێکی گرنگو بەرچاوە، بۆ ئەو مەبەستەش بەڕێوەبەرایەتی گشتی تەندروستی سلێمانیو سەنتەری شەکرە هەوڵی بەرچاویانداوە تاوەکو بتوانرێت هاوڵاتیان زیاتر هۆشیار بکرێتەوە لەسەر نەخۆشییەکە، ئەویش لەڕێی ئەنجامدانی هەڵمەتەکانی هۆشیارکردنەوەوە بە بەکارهێنانی هۆکارەکانی ڕاگەیاندنو تۆڕە کۆمەڵایەتییەکانو بڵاوکردنەوەی بڕۆشورو ناميلکەی تايبەت هەروەها ئەنجامدانی چەندین چالاکی جۆربەجۆری دیکە بەتایبەتیش لەبۆنە تەندروستییەکاندا.

٢. گرنگیدانی زیاتر بەوەرزشکردنو جوڵەو چالاکیە وەرزشییە جۆراوجۆرەکانی تر لەلایەن هاوڵاتیانەوە ئەمەش بۆ خۆی گرنگە.

٣. بەشێکیشی دەگەڕێتەوە بۆ جێبەجێکردنی بەرنامە خۆراکیەکان لەلایەن هاوڵاتیانەوە وەک ڕێگایەکی خۆپارێزی بۆ ڕێگری لەتوشبون بەنەخۆشییەکە.

٤. هۆکارێکی دیکەش دەگەڕێتەوە بۆ بونی قەیرانەکان لەهەرێمی کوردستانداو کاریگەرییەکانی لەسەر خودی هاوڵاتیانو هەروەها کاریگەریشی لەسەر کاتەکانی دەوامکردن".

بەپێی ئامارەکانی تەندروستی سلێمانی کۆی گشتی تۆمارکردنی حاڵەتەکانی نەخۆشی شەکرە لەسەنتەری شەکرەو کوێرەگلاندەکان لەساڵی (٢٠٠٧)ەوە بۆ (٢٠١٦/٧/١١) گەیشتۆتە٢٤ هەزارو٢٥٤ نەخۆشی تۆمارکراو، سەرجەمیان خزمەتگوزاری پزیشکیو تەندروستی پێویستیان بۆ ئەنجامدراوە.

کۆرپەی تازە لەدایکبو پێویستی بەنۆزدە کاتژمێر نوستن هەیە

ڕاگەیاندنی تەندروستی سلێمانی

د.دلنیار سەعدی حامد پسپۆڕی دەرونی دەڵێت، "کاتی دیاریکراو نیە بۆ نوستن لەهیچ کەسێکدا لەبەرئەوەی بەشێوەیەکی گشتی نوستن لەتەمەنێکەوە بۆ تەمەنێکی تر گۆڕانکاری بەسەردا دێت، کۆرپەی تازە لەدایکبو پێویستی بە١٩ کاتژمێر هەیە ئەم کاتەش گۆڕانکاری بەسەردا دێت لەگەڵ گۆڕانی تەمەنیدا تاکەوەتر بێت پێویستی بەنوستن کەمتر دەبێت تا ئەکاتە تەمەنی باڵغبون ئەوکات پێویستی بە٨ کاتژمێر نوستن دەبێت".

ئەو پسپۆڕە دەرونیە وتیشی، "لەتەمەنی گەنجێتیدا مرۆڤ پێویستی بە٦ کاتژمێر نوستن دەبێت، بەڵام دواتر وای لێدێت پێویستی مرۆڤ بۆ خەو زیاد دەکات چونکە چالاکیەکانیشی لەو تەمەنەدا زیاد دەکات".

هەروەها د.دلنیار ئەوەشی وت، "دیاریکردنی بڕی نوستنی تەندروستیش دەگۆڕێت لەمنداڵاندا نوستنی قوڵ تەندروستر دەبێت چونکە لەکاتی نوستندا هۆرمۆنی گەشەکردن لەمنداڵاندا ئەڕژێت ئەمەش کاریگەری هەیە بۆ نوستنێکی باش، ئەو هۆرمۆنەش لەکاتی شەواندا دەڕژێت بەواتای باشترین نوستن بۆمنداڵان شەش کاتژمێرە ئەویش لەوکاتەوەی پێش ئەوەی پلەی گەرما بگاتە نزیکەی پلەی گەرمای لەش واتە لەکاتە فێنکەکاندا ئەوکاتەش لە١٠ی شەوەوە دادەنرێت تاوەکو ٤:٣٠ بەیانی".

ئەو پسپۆڕە لەبارەی جیاکردنەوەی منداڵان لەدایکو باوکیان بەتایبەتی لەکاتی نوستندا ڕایگەیاند، "لەتەمەنی منداڵیدا پێویستی بەوە هەیە لەنزیک دایکی بێت لەکاتەکانی نوستندا بۆ ئەوەی ئاگای لەهەمو جوڵەکانی منداڵەکە بێت، بەڵام دوای سێ ساڵی ئەو منداڵە دەست دەکات بەگەشەکردنو پێویستی بەجێگیری دەبێت".

چەند سەرچاوەیەکی گرنگ بۆ دەستکەوتنی ڤیتامین دی

ڕاگەیاندنی تەندروستی سلێمانی

ڤیتامین دی ڕۆڵێکی گرنگی هەیە لەتەندروستی مرۆڤدا، هەر لەتەندروستی ئێسکەوە تاوەکو کۆئەندامی بەرگری لەش ئەویش بەهۆی ئەوەی ئەم ڤیتامینە دەبێتە هۆی پتەوکردنی توانای ڕەمبونی کالسیۆم لەناو ئێسکدا بەبێ ڤیتامین دی ئێسکەکان هێزی خۆی لەدەست دەداتو لاواز دەبێتو هەروەها کاتێک ڕێژەی ڤیتامین دی لەناو لەشدا دادەبەزێت ئەوا لەش ڕوبەڕوی زۆرێک لەنەخۆشیەکان دەبێتەوە.

بەپێی ڕاپۆرتێکی پێگەی بۆڵدسکای تایبەت بەکاروباری تەندروستی چەند سەرچاوەیەک هەیە بۆ دەستکەوتنی ڤیتامین دی ئەوانیش:

- تیشکی خۆر: سەرچاوەی سەرەکی ڤیتامین دی بریتیە لەتیشکی خۆرو لەشی مرۆڤ لە٩٠٪ی پێداویستیەکانی لەو ڤیتامینە لەتیشکی خۆرەوە هەڵدەمژێت، بەڵام گرنگە مرۆڤ پێش سەعات١١ی پێشنیوەڕۆ یاخود دوای سەعات٤ی عەسر خۆر لێی بدات بۆئەوەی بەدوربێت لەکاریگەری تیشکە زیانبەخشەکان لەسەر پێست.
- خواردنی ماسی: ماسیەکانی وەک سەلەمونو سەردینو تونە دەوڵەمەندن بەڤیتامین دیو خواردنی ماسی بە بەردەوامی زامنکردنی دەستکەوتنی ئەو جۆرە ڤیتامینە گرنگەیە.
- هێلکە: هێلکە دەوڵەمەندە بەڤیتامینی دیو خواردنی دو هێلکە دەبێتە هۆی دەستکەوتنی بڕی پێویستی ئەو ڤیتامینە.
- شیرەمەنیەکان: بابەتی شیرەمەنیەکان دەوڵەمەندە بەڤیتامین دیو خواردنی ماست ڕۆژانە دەبێتە هۆی دابینکردنی پێداویستیەکانی لەش لەو ڤیتامینە.

پریشکی کاردانەوەی کودەتاکەی تورکیا دەگاتە کوردستان

ناوەندەکانی خوێندنی دەزگای فەزالەر مەترسی داخستنیان لەسەرە

ئا: سروە جەمال

پاش هەوڵی کودەتاکەی ١٥ی تەموز تورکیا، بەبڕیاری حکومەتو بەتۆمەتی پەیوەندییان بەبزوتنەوەی خزمەتەوە چەندین قوتابخانەو زانکۆ داخراون، لەهەرێمی کوردستانیش دەنگی داخستنی ئەو کۆلێژو قوتابخانانە هەیە کە تورکیین نزیکن لەو بزوتنەوەیەوە، یاریدەدەری بەڕێوەبەری گشتی بۆ قوتابخانەکانی ڕوناکی سەلاحەدینی ئەیوبی دەڵێت "گەر زیانی بۆ کوردستان هەیە با دایان بخەن".

یەکێک لەناوەندەکانی خوێندنی دەزگای فەزالەر

لەدوای هەوڵی کودەتا شکستخواردوەکەی تورکیا، حکومەتەکەی ئاکەپە هەڵمەتێکی بەرفراوانی لەدەستگیرکردنو دورخستنەوە دەستپێکرد، زۆرینەی ئەوانەشی بەر ئەو هەڵمەتە کەوتن ئەوانەبون بەلایەنگر یاخود نزیک لەبزوتنەوەی خزمەتی فەتحوڵا گولەن ناسراون کە بەجوڵێنەری سوپا بۆ ئەنجامدانی کودەتاکە تۆمەتبار دەکرێت.

لەو چوارچێوەیەشدا ٩٣٤ قوتابخانەو ١٠٩بەشە ناوخۆییو ١٩ زانکۆ تا ئێستا داخراون، ئەوەش تێگەرانیو دوڵی لای کەسوکارو خوێندکارانی ناوەندەکانی سەربەدەزگای فەزالەر لەکوردستان دروست کردوەو دەوترێت لەبزوتنەوەی خزمەتەوە نزیکە.

لەوبارەیەوە ئیکرام ئۆکشار، یاریدەدەری بەڕێوەبەری گشتی بۆ قوتابخانەکانی ڕوناکی سەلاحەدینی ئەیوبی، بەئاوێنەی ڕاگەیاند "تا ئێستا کەس بەفەرمی نەیوتوە قوتابخانەکان دابخەن، هەتا بەرپرسەکانی کوردستان هەمو قوتابخانەکەیان لاپەسەندە، ئەوانو دایکو باوکەکانیش دەزانن کە ئەم قوتابخانانە لەماوەی ئەم ٢٤ ساڵەدا چییان کردوە، گەر زیانی بۆ کوردستان هەیە با دایانبخەن، کوردستان کەسەکانی ئازادو ڕۆشنبیرن نەک وەک تورکیا کە ئەزانن ئەوە کودەتا نییە بەڵکو سیناریۆیە، ئێمە ئێمە پەروەردەیەو ئیشی گفتوگۆو مرۆڤانەیە، ئیشی سۆسیالە، ئیشی تیرۆریستی نیە، جگەلەوەی ئێمە تەنها لەکوردستان قوتابخانەمان نییە بەڵکو لە ١٧٤ وڵات هەمانە، بۆیە باوەڕناکەین لەکوردستان دابخرێن".

هەروەها دەڵێت "زۆر ڕێزو وەفامان هەیە بۆخەڵکی کوردستان چونکە ئەوان ئێمەیان میوانداری کردوە، ئێمە میوانین گەر میوانەیەکەمان تەواوبو سەرچاو ئێمە دەڕۆین، بەڵام گەر کوردستان بڵێت بەردەوامبن بەردەوام ئەبین، بڕیار هی کەسانی سەرشەقامەکان نییە بەڵکو هی سەرکردەکانە".

خوێندکارانی ئەو کۆلێژانە لەئەگەری داخستنی قوتابخانەکانیان، نیگەرانن لەنادیاری چارەنوسیان، یاریدەدەری بەڕێوەبەری گشتی بۆ قوتابخانەکانی ڕوناکی سەلاحەدینی ئەیوبی لەوبارەیەوە دەڵێت "ئێمە ناتوانین بڕیاربدەین گەر حکومەت بڵێت بڕۆن، ئەوە خۆیان چارەنوسیان دیاریدەکەن، پرۆژە لەدەستی حکومەتو سەرکردەکانە، بۆیە گەر بڵێن دایبخەن ئەوە ئیشی ئەوانە نەک ئێمە، جگەلەوەی لەهەولێرو سلێمانی پەیوەندیمان بەوەزارەتو بەرپرسەکانەوە هەیە تەلەفونێک بەسە بۆئەوەی بڵێن دایبخەن".

ئیکرام ئۆکشار ئاماژەی بەوەشکرد "کە ئێستا لەهەڵەبجە ٤٥٠ خوێندکار بەخۆڕایی دەخوێنن، لەقوتابخانەکانی سلێمانی ٧٥ منداڵی ئەوەی شەهیدی

> ❝ گەر زیانی بۆ کوردستان هەیە با دایانبخەن کوردستان کەسەکانی ئازادو ڕۆشنبیرن نەک وەک تورکیا کە ئەزانن ئەوە کودەتا نییە بەڵکو سیناریۆیە

شەڕی داعش بەخۆڕایی دەخوێنن، هەروەها بەپێی ئەو سیستەمەی هەمانە لە ١٠٪ بۆ ئەو منداڵانەیە کە باوکیان نییە یان هەژارن، بۆ ئەوانەش کە باری ئابورییان باش نییە، ٢٠٪ بۆ ٣٠٪ داشکاندن دەکەین، جگەلەوەی لەمانگی پێنج ئەوانەی کە تاقیکردنەوە ئەکەن یەکەم تا پێنجەم بەخۆڕایی دەخوێنن، بۆیە ئێمە هەژمارمان کردوە، منداڵەکان بەبڕی نزیکەی دو ملیۆن دۆلار بەخۆڕایی دەخوێنێت لە قوتابخانەکانماندا".

ئیکرام ئۆکشار هیواخوازە خەڵک پۆزەتیف قسە بکەن، چونکە ئەوان بۆ داهاتوی کوردستان لێرەن نەک بۆ بازرگانی.

لەوبارەیەوە شۆڕش غەفوری، وتەبێژی وەزارەتی پەروەردە بەئاوێنەی ڕاگەیاند، "هیچ شتێک نییە لەسەر داخستنی ئەو قوتابخانانە، تەنانەت دوێنێ کۆبونەوەی ئەنجومەنی وەزیران بوە هیچ نەوتراوە، ئەوە تەنها دەنگۆیە".

تەنها خوێندکارە کوردەکانی ناوخۆی هەرێمی کوردستان نیگەران نین لەداخستنی ناوەندەکانی خوێندنیان، بەڵکو ئەو خوێندکارانەش کە لەزانکۆکانی تورکیا دەخوێنن بێزارن لەو بڕیارە. سیامەند یەکێکە لەو خوێندکارانەو بڕی ٦ هەزار دۆلاری داوە بۆ خوێندنی ئەدەبیاتی ئینگلیزی لەیەکێک لە زانکۆ ئەهلییەکانی تورکیاو ماوەی چەند ڕۆژێکە زانکۆکەیان داخراوەو "پڕ بوە لەسەرباز بەتۆمەتی ئەوەی سەر بەبزوتنەوەی خزمەتە".

سیامەند لەکۆلێژی سەلاحەدینی ئەیوبی لەکوردستان خوێندویەتیو هەر ئەوان ئەو زانکۆیەیان بۆ هەڵبژاردوە، ئێستا دوەم ساڵی خوێندنیەتی "دەوترێت گەر بەیەکجاری یەکلابوەوە کە داخراوە ئەوا دەمانتێرن بۆ زانکۆیەکی حکومی بەڵام هەر ئەبێت ئەو برە پارەیە بدەن کە پێشتر داومانە، ئەگەریش دانەخرێت ئەوا ناوی زانکۆکەو ستافەکە هەموی دەگۆڕێتو دەکرێت بەزانکۆیەکی حکومی".

سیامەند بەردەوام بو لەوتەکانیو باسی لەوەکرد کە خۆیو چەندین هاوڕێی چارەنوسیان نادیارە، "گەر بچینە کۆلێژە حکومییەکان چارەنوسمان نادیارە جگەلەوەی ڕەنگە مامۆستاکان بەچاوێکی ترەوە سەیرمان بکەن، چونکە لەو زانکۆیە خوێندومانە".

دەزگای فەزالەر لەساڵی ١٩٩٤ەوە کارەکانی هێناوەتە کوردستانو دواتر چوەتە شارەکانی دیکەی عێراقو لەئێستادا خاوەنی چەندین قوتابخانەی سەرەتاییو ناوەندی زانکۆو باخچەی ساوایانە، بەهەمویان نزیکەی ١٤ هەزار خوێندکاری تێدایە لە ٣٣ کەمپی جیاوازدا.

تەختە سپی
هەرجارەو کەسێک دەینوسێت

مامۆستایانی زانکۆو خوێندکاران پەیوەندیان چۆنە؟

سەرپاس سەمین

بەسەرنجێکی خێرا لەو ژمارە زۆرەی زانکۆ لەهەرێمی کوردستاندا هەن، دەبێت کۆمەڵگەی ئێمە لەسەر ئاستی کۆمەڵایەتیو فەرهەنگی لەلایەکو لەسەر ئاستی زانستیو مەعریفیش لەلایەکی دیکەوە بازێکی بدایە، پەیوەندییەکانی نێوان مامۆستایانی زانکۆو خوێندکارەکانی هێندە کلاسیکە پێموایە هیچ کەسێکی دەرەوەی خۆمان حەسودیمان پێ بیات!

دەبێت بزانین ئەم پەیوەندیانە چ خزمەتێک بەپرۆسەی فێرکردنو مەعریفەی خوێندکار دەکەن؟ ئەگەر پەیوەندییەکە تەنها لەسەر ئاستی کۆمەڵایەتی بو ئەوا خزمەتێک بەپرۆسەی فێرکردن ناکات، کەمنین ئەو مامۆستایانەی لەسەر بنەمای نزیکایەتیو هاوڕێیەتی نمرە دەبەخشنەوە، سەمەرەیە مامۆستاو سەرۆک بەشو بەرپرسەکانی ناوەندە ئەکادیمیەکان بتوانن یاری بەنمرە بکەن کێیان ویست پلەی یەکەمی بدەنو کێش ئارەزوویان لەسەری نەبێت لەپلەکانی یەکەمەوە بیبەنە خوارەوەی زنجیرەی دەرچونی خوێندکاران، پێویستە کتێب وەک سەرچاوەیەک بۆ وەرگرتنو ئاڵوگۆڕی مەعریفە پردی پەیوەندی نێوان مامۆستاو خوێندکاران بێت، ئایا زانکۆکانی ئێمە پێوەری باشو خراپی پەیوەندیان لەسەر کتێبە؟!

زۆرن ئەو مامۆستایانەی زانکۆ پێیانوایە کە نابێت پەیوەندیان لەخوێندکارەوە نزیک بێت بەو پێیەی کار لەکەسێتیان دەکات! ئەوان نایپرسن هەتا پەیوەندیەکەیان باش نەبێت، چۆن دەتوانن کاریگەریان لەسەر خوێندکاران هەبێت؟

زانکۆکانی ئێمە بەدەگمەن دەتوانن شانازی بەخوێندکارەکانیانەوە بکەن، چونکە نەیانتوانیوە ڕۆڵیان لەپێشخستنو گەشەکردنی مەعریفەیاندا هەبێت، پەیوەندی مامۆستایانی زانکۆ دەکرێت وەکو ڕێنیشاندەربێت بۆ خوێندکاران بەڵام کەمن ئەو خوێندکارانەی لەژیانی وەزیفیو تایبەتی خۆیاندا مامۆستایەکیان بکەن بەسەرمەشق!

کێشەیەکی گەورەیە زۆرینەی خوێندکاری ئێمە خولیای بابەتی زانستی نین، مانای ئەوەش نیە کە ئینسانی ئێمە کامڵ نیەو نایەوێت زانا بێت، بەڵکو دەکەوێتە سەر ئەو پەیوەندیەی لەکۆنەستی ئێمەدا دروست بوەو هەمیشە مامۆستای بابەتە زانستیەکانمان بەگرژو بابەتی ئەدەبیش بەڕوخۆش ناودەبرێن، دەبو سەیر نەبێت لای ئەو مامۆستایانەی کە زانستە ئەبستراکتەکان هێندە کاریگەری لەسەر ڕەفتاریان هەبوە، نیوەی خوێندکارانی زانکۆ شاعیرن!

دەبوو گرنگترین هەڵسەنگاندن بۆ مامۆستایانی زانکۆ "فیدباک"ی خوێندکارەکانیان بوایە، ئایا چەندن ئەوانەی گریمانەی سەرکەوتنی خۆیان لەسەر بۆچونی خوێندکاران بونیاد دەنێن؟ کێشەیەکی گەورەیەو پێویستە چارەسەر بکرێت زانکۆ بەرهەمێکی نەبێتو ساڵانە بەگلەییو گازندە لەخوێندکاران ساڵی خوێندن تەواوبکرێت، گەر پەیوەندی لەم نیوەندە ئەکادیمییەدا نەتوانێت چەندین کتێبو توێژینەوەی نوێ بەخوێندکاران ئاشنا بکات، ئەی کۆمەڵگە سکاڵای بۆ کوێ بیات؟!

ئەوان باش دەزانن مامەڵەی پەروەردەییو زانستیان خزمەت بەخوێندکار دەکات، نەک توندوتیژیو توڕەبونو شکانەوەیان، گەر ڕێز لەبۆچونی خوێندکار نەگرێتو کەسێتیان لە بەرچاو نەگرێت، چۆن دەتوانێت داوای بەرهەمی نوێو توێژینەوەو بەرهەمهێنانەوەی مەعریفەی لێ بکات، یان ئەوەیە مامۆستای زانکۆش ڕۆژ بەڕێدەکات!

دەبێت ئەو پەیوەندیە لەو قاوغە کلاسیکیە دەربچێتو لەم سەردەمی تەکنەلۆجیایە پێداچوونەوە بەشێوازی پەیوەندیان لەگەڵ خوێندکاراندا بکەنەوە، هیچ نەبێت لەسەر ئاستی مەعریفی ناتوانن گۆڕانکاری بکەن، بتوانن بیانخەنە سەر ڕێچکەی زانستو مەعریفە، مامۆستای زانکۆ نوێنەرایەتی توێژی پەروەردەکارو فێرکاران دەکات، بۆیە دەبێت لوتکەی بەخشینی زانستو ئاکاری بەرز بێت.

پرۆگرامێکی نوێ بۆ وانەی عەرەبی پۆلی١٢ دادەنرێت

ئا: سروە

بەپێی بڕیارێکی وەزارەتی پەروەردە بۆ ساڵی خوێندنی ٢٠١٦-٢٠١٧ پرۆگرامێکی نوێی زمانی عەرەبی لەپۆلی دوانزە دەخوێنرێت، مامۆستایەکی وانەکە دەڵێت "بەهۆی سروشتی پۆلی ١٢و پێشبڕکێی نمرە، پێموایە مامۆستاو خوێندکاریش ناتوانن خۆیان لەم حاڵەتە دەرباز بکەن هەمیشە ئامادەکردن بۆ تاقیکردنەوە زاڵترە وەک لەئامانجە سەرەکییەکە کە فێربونی زمانە".

دوای ساڵانێکی زۆر لەخوێندنی ڕێزمانو ئەدەبی عەرەبی، دواجار وەزارەتی پەروەردە بڕیاری گۆڕینی پرۆگرامی ئەو وانەیەی دا بۆ پۆلی ١٢. پرۆگرامەکەی پێشو لای زۆرینەی خوێندکاران، وەرسکەرو تاقەتپڕوکێن بو، بەوەی سودێکی ئەوتۆیان لەفێربونی زمانەکە نەدەبینیو زیاتر پشتیان بەلەبەرکردن دەبەست.

یەکێک لەو کەسانەی کە گۆڕینی پرۆگرمەکەی پێباشە، ئەندامی لیژنەی باڵا لەوەزارەتی پەروەردەو نوێنەری پارێزگای سلێمانی لەگۆڕینی پرۆگرامەکە، ئومێد عەلی محەمەدە. ئەو باوەڕی وایە گۆڕینی پرۆگرامی عەرەبی کارێکی زۆر گونجاوە "ئەگەرچی ئانێستا لای زۆرێک گونجاو نییە بەڵام لەئاییندەدا دەردەکەوێت کە چەند بەسود بوە، نەک تەنها بۆ فێربونی زمانی عەرەبی بەڵکو بۆ دروست کردنی کەسایەتی خوێندکاریش".

مامۆستا هەردی عەلی ماوەی ٤ ساڵ وانەی عەرەبی پۆلی١٢ ی وتوتەوە، هەرچەندە هێشتا خولی چۆنێتی وتنەوەی پرۆگرامە نوێیەکەی نەبینیوە، بەڵام گۆڕینی پرۆگرامەکەی پێباشە، "لەگەڵ نوێبونەوەم، پرۆگرامی کۆن لەزمانو زانست دەرچوبو هەمولن هەر خەریکی ئەوەبوین چۆنیەتی ئەنجامدانی تاقیکردنەوەکان فێری خوێندکار بکەین، یەک دونیا تێبینیو وردەکاری بێسودی تیابو، خوێندکار ئەوەندەی وەک بابەتێکی بیرکاری سەیریان ئەکرد نیو ئەوەندە بیریان لای ئەوە نەبو کە ئەمە وانەی زمانێکەو با دو ڕستە پێکەوەبنێینو قسەیەک بکەین".

هەروەها ئەو مامۆستایە دەڵێت "هەرچەندە پرۆگرامی نوێ بۆ پۆلی١٢ هێشتا ئەزمون نەکراوە، بەڵام بەراورد بەهەردو پرۆگرامی پۆلی ١٠و ١١ پرۆگرامی نوێ باشترو دەوڵەمەندترە، بەڵام بەهۆی سروشتی پۆلی١٢و پێشبڕکێی نمرە پێم وایە مامۆستاو خوێندکاریش ناتوانن خۆیان لەم حاڵەتە دەرباز بکەن هەمیشە ئامادەکردن بۆ تاقیکردنەوە زاڵترە وەک لەئامانجە سەرەکییەکە کە فێربونی زمانە. لەهەمو بارێکدا ناکرێت لە١٠و ١١ پرۆگرامەکە نوێ بێتو لە١٢ کۆن".

ئەو مامۆستایە وتیشی "گرنگە لەپۆلی ١٢ نوێ بێت بەڵام هەمو مامۆستایان ئاگاداری چۆنیەتی پرسیارهێنانەوەبنو خۆیانی بۆ ئامادەبکەنو خوێندکاریشی لەسەر ڕابهێنرێت".

بەوتەی ئەو ئەندامەی لیژنەی گۆڕینی پرۆگرامەکە "کتێب دراوە بەسەرجەم مامۆستایان بۆئەوەی ئاشنابن بەپرۆگرامەکەو لەسەرەتای مانگی ٨ خولیان بۆ دەکرێتەوە، "ئەم ساڵ گۆڕانکارییەکە گەیشتوتە پۆلی ١٢ بەڵام پێویستە ڕێنمایی تەواو بدەین بەمامۆستایان چونکە قۆناغەکە هەستیارەو پێویستە قوتابی دڵنیابێت، بۆ ئەمساڵ بەنیازین ڕێنمایی بدەین بەمامۆستاکان کە گرنگی بدەن بەچۆنێتی بەدەستهێنانی نمرە بەداخەوە ڕەنگە هەندێک لەئامانجی سەرەکی دورمان بخاتەوە چونکە خوێندکار لەم قۆناغەدا تەنها نمرەی دەوێت کە سیستەمەکە فەرزی کردوە بۆیە ناچارین ئەو کارەبکەین".

بەپێی بڕیارەکەی وەزارەتی پەروەردە کە لە١٩-٧-٢٠١٦ دەرچوە، قوتابخانە عەرەبییەکانو خوێندکارە ٢ ساڵەکان لەخوێندنگا کوردییەکان هەمان پرۆگرامی ساڵانی ڕابردو دەخوێنن بەوتەی ئومێد عەلی "کتێبە کۆنەکان وەردەگیرێتەوەو بۆ قوتابخانە عەرەبییەکان بەکاردێت".

ئەو سەرپەرشتیارەی وانەی عەرەبی وتیشی "بۆئەوەی ڕوبەڕوی گرفت نەبینەوە بەپێشنیازی ئێمە وەزارەت بڕیاریداوە ساڵی داهاتو لەمانگی ئازاردا تاقیکردنەوەیەکی گشتی ئەنجامبدات وەک تێست هەتا مامۆستایانو قوتابیان ئاشنابین بەشێوازی پرسیارو هەروەها ئەوە لەبەرنامەی خولەکەشماندایە".

ڕەنگە مامۆستا ڕوبەڕوی گرفت ببێتەوە لەوەی لەهەمان قوتابخانەدا بەشێک پرۆگرامی کۆنو هەندێکیش پرۆگرامی نوێ بخوێنن، لەوبارەیەوە ئومێد عەلی دەڵێت، "ئەختر هەمو پرۆگرامەکانی تریش کە گۆڕاون بۆ ساڵێک پرۆگرامە کۆنەکە هەرماوەتەوە بۆ دو ساڵەکان، پرسیاری بەکالۆریش بەدو جۆر دەبێت".

لەبارەی ئەوەی ئایا تا چەند قەیرانی دارایی دەبێتە هۆی دابین نەکردنی ئەو کتێبە نوێیەی زمانی عەرەبی، ئومێد عەلی دەڵێت" وەزارەتی پەروەردە هەوڵی زۆری داوە تا ئەم پرۆگرامە لەکۆمپانیای جێبەجێکار وەربگرێت چونکە کێشەی دارایی لەنێوانیاندابو، بەڵام ئانێستا چاپی نەکردوەو خوێندکاریش لەهاوینەوە خۆی ئامادە دەکات، بۆیە ئێستا چاپخانەیەک چاپی کردوە بەکوالێتیەکی باشو نرخێکی گونجاو کە ١٥٠٠-٢٠٠٠ دینارە، ئەگەر وەزارەتیش لەتوانایدانەبێت ڕەنگە کێشە نەبێتو خوێندکار دەتوانێت دەستی بکەوێت".

لیا کە ئەمساڵ خوێندکاری دوانزەی ئامادەییە، گۆڕینی پرۆگرامی عەرەبی پێباشەو دەڵێت "هەرچەندە زۆر ماندو ئەبین، بەڵام بۆ فێربونی زمان باشە، بەڵام ئایا دەتوانرێت لەپۆلی دوانزەدا بەو شێوەیەی پۆلی١١ بخوێنرێت، ئەوە خەمی ئێمەیە، ئینجا ناشزانین پرسیارەکانمان چۆن دەبێت؟"

لەبارەی نیگەرانیی هەندێک لەخوێندکاران لەگۆڕینی پرۆگرامەکە، هەردی عەلی دەڵێت" لەبەرئەوەی پاکتەکراوە بۆیانو بخرێتە بەردەمیان، پێویستی بەجوهدێکی نقدو خۆماندوکردنە، بێگومان قورسترو ئاڵۆزترە لەپرۆگرامی پێشو".

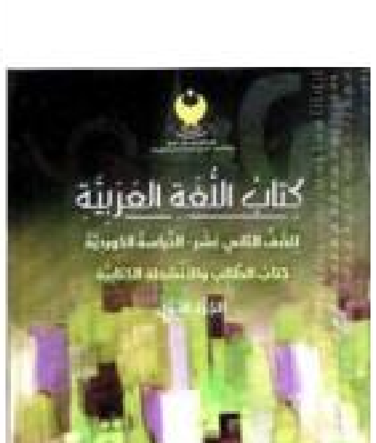

> ❝ ئەگەرچی ئانێستا لای زۆرێک گونجاو نییە بەڵام لەئاییندەدا دەردەکەوێت کە چەند بەسود بوە، نەک تەنها بۆ فێربونی زمانی عەرەبی بەڵکو بۆ دروست کردنی کەسایەتی خوێندکاریش

ئیسلامییەکان لەهەڵەیەکی قوڵو عەبەسییەتێکی سیاسیدا دەژین

ئا: بارام سوبحی

بەبڕوای نوسەرێکی شارەزا لەکاروباری پارتە ئیسلامییەکان، ئاستەمە لەسەردەمێکی بەرچاودا حزبە ئیسلامییەکان بەتایبەتی یەکگرتو ببنە دەسەڵاتدار، هەروەها پێیوایە ئەو حزبانە لەهەڵەیەکی قوڵو عەبەسییەتێکی سیاسیدا دەژین، بۆیە بەپێویستی دەزانێت ستراتیژو میکانیزمی کاریان لەبناغەوە بگۆڕن.

کتێبی زستانو بەهاری ئیسلامی سیاسی لەنوسینی عومەر عەلی غەفور، لەبڵاوکراوەکانی دەزگای چاپو بڵاوکردنەوەی ئاراسو (٣٣٦) لاپەڕەیە. لەم کتێبەدا نوسەر باس لەڕۆڵی پارتە ئیسلامییەکانو هەوڵەکانی گەیشتنیان بەدەسەڵات دەکات، ئیدی ئەو هەوڵانە لەڕێگەی خەباتی چەکداریو توندوتیژی یاخود هەڵبژاردن یان خۆپیشاندانی مەدەنیانەوە بێت، زۆربەی باسەکانیشی تەرخانکردوە بۆ باسکردن لەپارتە ئیسلامییەکانی هەرێمی کوردستان.

ئەم کتێبە لەسێ بەش پێکهاتوە، لەبەشی یەکەمدا بەناونیشانی ئیسلامی سیاسی لەچارەکە سەدەیەکدا، باس لەئەزمونی حزبە ئیسلامییەکان لەئێرانو سودانو جەزائیرو چیچانو ئەفغانستانو تورکیاو فەلەستینو عێراقو هەرێمی کوردستان دەکات. پاشان باس لەبەهاری عەرەبیو کاریگەرییەکانی لەسەر حزبە ئیسلامییەکان دەکات. لەبەشی دوەمدا بەناونیشانی ئیسلامی سیاسی: فیکرو سیاسەت، باس لەعەقڵی ئاینیو عەلمانیو توندڕۆیی ئاینیو لەتبونی حزبە کوردیو ئیسلامییەکانو ئیسلامییەکانی عێراقو کوردستان لەبەردەم بەخششەکانی یاسای وەزعیدا دەکات. لەبەشی سێیەمدا بەناونیشانی: ئاینو سیاسەت، باس لەبەهاری عەرەبیو کوردی دەکاتو بەشی زۆری تەرخانە بۆ باسکردن لەحزبە ئیسلامییەکانی کوردستانو باس لەڕۆڵی رۆشنبیرو نوێکردنەوەو نوێبونەوەی ئیسلام دەکات.

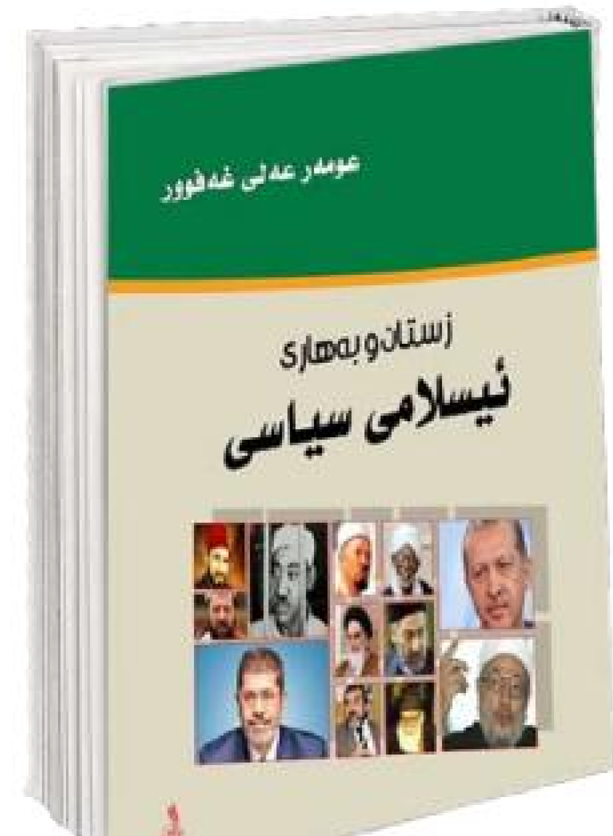

دەوڵەتی ئیسلامی خەیاڵە

دوای باسکردنێکی وردو مێژویی لەئەزمونی ئیسلامییەکان، هەر لەشۆڕشی گەلانی ئێرانەوە تا دەگات بەئیسلامییەکانی کوردستان لەقۆناغی بەشداریکردن لەدەسەڵاتو بون بەئۆپۆزسیۆندا، نوسەر دەڵێت: هێزو حزبو حکومەتەکانی ئیسلامی سیاسی وەک هەر هێزێکی تری ئاسایی شتی باشو شتی خراپیشیان بوە.. ئەوان مرۆڤو پرۆژەکەشیان پرۆژەیەکی بەشەرییە، هەر بۆیە وەک هەر ئەزمونێکی بەشەری سەرکەوتنو شکست، هەروەها سودو زیانی بۆ کۆمەڵگە هەیە. لەم روانگەوە دەبێ خۆیانو دەورووبەرەکەشیان بەم چاوەوە لێیان بڕوانن، چەندە بتوانن بەئاراستە پۆزەتیڤەکەدا هەنگاو هەڵگرنو پێشڕەوی بکەن هێندە جێ دەگرنو پێش دەکەون، چەندەیش بەدیوە نێگەتیڤەکەدا خلور بینەوە، هێندە بەرەو داهێزرانو شکستو پوکانەوەو لەناوچون دەچن.

نوسەر جەخت لەوەدەکاتەوە هەرچەندە حزبو تەوژمە ئیسلامییەکان خۆیان بەهەڵگری پرۆژەیەکی چاکسازی راستەقینەو بێ هاوشێوە دادەنێن، کە لەسایەی باڵادەستیی شەریعەتی ئیسلامی لەدەوڵەتدا دێتەدی، بەڵام "ئەزمونی پراکتیکییان چ وەک حزبو چ وەک دەسەڵات تا ئەم ساتە زۆر دورە لەو وێنە ئەرخەوانییەی لەئەدەبیاتیاندا باسی دەکەن". پاشان زۆر راشکاوانە دەڵێت "ئەو دەوڵەتەی لەئەدەبیاتی سیاسی ئیسلامییەکاندا باسی دەکرێ، زیاتر تێزێکی خەیاڵکردە نەک واقیعی".

ئاستەمە یەکگرتو ببێتە ئەکەپە

بەبۆچونی نوسەر حزبە ئیسلامییەکانی کوردستان بە بەراورد لەگەڵ حزبە ئیسلامییەکانی ناوچەکەدا، ناکاراو کەم گەشەنو نەیانتوانیوە ببنە رەقەمێکی قورس لەهاوکێشە سیاسییەکەدا، یاخۆ بەشدارییەکی میحوەری لەدەسەڵاتدا. بۆیە دەڵێت "بەئەستەم دێتە بەرچاو لەسەردەمێکی بەرچاودا ئەو هێزانەو بەتایبەت یەکگرتو کە سەر بەقوتابخانەی ئیخوانو قوڵاییەکی زیاتری هەیە، ببنە داوگەشەپێدانی تورکیاو حەماسی فەلەستینو نەهزەی تونسیو ئیخوانی میسرو بەرە لەژێر پێی یەکێتیو پارتی دەربکێشن، ئیدی مەگەر شتێک روبدا کە بەخەیاڵدا نەهاتبێ".

> ### "لەمێژودا تێکەڵیی ئاینو سیاسەت ناسۆری بۆ مرۆڤ هێناوە، چونکە سیاسییەکان ئاینیان وەک ئامرازێک بۆ ململانێی سیاسیو سەرکوتکردنی نەیارەکانیان بەکارهێناوە

نوسەر بەپێویستی دەزانێت حزبە ئیسلامییەکان سیاسەتو ستراتیژییەتی خۆیاندا بچنەوە، چونکە "لەبارەی سنورداری ئەو حزبانە دوای ئەوەندە ساڵو رۆڵی پەراوێزییان لەگۆرەپانی سیاسی کوردستانو عێراقدا، هی ئەوەیە ئەو حزبانە رابچڵەکێنێو بیانگەیەنێتە ئەو باوەڕەی کە پرۆژەکەیان سەرکەوتنی بەدەست نەهێناوە، پێویستە پێداچونەوەی جیدی بەسیستمی بیرکردنەوەو کاری سیاسیاندا بکەن".

لەبارەی بەدەسەڵات نەگەیشتنی حزبە ئیسلامییەکانەوە، نوسەر هۆکارەکەی بۆ خودی ئەو حزبانە دەگێڕێتەوەو دەڵێت: ئاخر حزبێک یان کۆمەڵەو گروپێک کە ئامانجی گەیشتن بەدەسەڵات بێ بۆ جێبەجێکردنی پرۆگرامی فیکریو ئایدۆلۆجیی خۆی، ئەگەر نەیتوانی دوای بیست چل پەنجا ساڵو هەشتا ساڵ دەسەڵات بەدەستەوە بگرێ، یان لانیکەم ببێتە جومگەیەکی سەرەکیو گرنگی دەسەڵات، ئەوە دەبێ بزانێ لەهەڵەیەکی قوڵو عەبەسییەتێکی سیاسیدا دەژیو پێویستە ستراتیژو میکانیزمی کاری لەبناغەوە بگۆڕێ.

لەبەراوردکردنی گوتاری کۆمەڵی ئیسلامیو یەکگرتودا، نوسەر دەڵێت: لەکوردستان گوتاری کۆمەڵی ئیسلامی ئاینیترە تا گوتاری یەکگرتوی ئیسلامی، تەنانەت هەندێ لەسەرکردەکانی یەکگرتو پێیانوایە حزبەکەیان ئیسلامی نییە، بگرە عەلمانیی موحافیزکارە. پاشان ئاماژە بەوەدەکات هەرچەندە یەکگرتوی ئیسلامی لەڕوی رێکخستنەوە هێشتا حزبێکی تۆکمەیە، بەڵام لەبەر زۆر هۆکار ئەو تۆکمەییە هێندەی بایسی پاراستنی بوە لە لەتبون، هێندە نەبوەتە مایەی گەشەکردنو بەرەوپێشچونی. هەربۆیە دەڵێت "لەبارەی ئەو حزبە لەچاو ساڵانی تەمەنیدا قەبارەیەکی بچوکە، هێشتا نەبوەتە رەقەمێکی قورسو بەڵانسێکی بەهێز بۆ هاوکێشەی سیاسی کوردستان، دەبو ئێستا لانیکەم بیست کورسی پەرلەمانی هەبوایە".

ئازو ئیمان یان ئیسلامیو عەلمانی؟

نوسەر رایدەگەیەنێت ئیسلامییەکان توانیویانە وەک تاکەکەس ئەوەیەک پەروەردە بکەن، لەسەر ئاستە کۆمەڵایەتیەکە نمونە بێ لەبەها جوانەکانی وەک: دەستپاکی، داوێنپاکی، دڵسۆزی، لێبڕان، خەمخۆریو یاسابەروەریدا، بەڵام "لەسەر ئاستی کاری دەستەجەمعیو رێکخراوەیی یاخۆ حەرەکی، ئەو برایانە نەک نەیتوانیوە پرۆژەی بۆ چارەسەری کێشە گشتییەکانی کۆمەڵگە پێ بێ، بگرە تەنانەت نەیتوانیوە لەمومارەسەکردنی کاری حەرەکیو ئیدارەکردنی حزبەکەو مامەڵەکردنی لەگەڵ حزبو گروپە ئیسلامییەکانی تری رکابەریشیدا بەپێی ئەو بەهاو دروشمانە بجوڵێتەوە، کە لەڕوی تیۆرییەوە بانگەشەیان بۆ دەکا".

دوای شیکردنەوەی گوتاری پارتە سیاسییەکانی کوردستان بەئیسلامیو عەلمانییەوە، نوسەر دەگاتە ئەو ئەنجامەی عەقڵی ئاینی چ لەڕوی تیۆرییەوەو چ لەڕوی پراکتیکیەوە تەواو ئاینی نییەو دەمارێکی عەلمانییەتی تێدایە. هەروەها عەلمانییەکانیش لەشیکردنەوەی کۆتاییدا نە لەسەر ئاستی تیۆرو نە لەسەر ئاستی پراکتیک عەلمانییەتی پوختو تەواو نین، بگرە دەمارێکی ئاینیان تێدایە کە زیانو کەم دەکا.

بەبۆچونی نوسەر ئەوەی بەلای خەڵکەوە گرنگە ئەوەیە ژیانێکی ئاساییو ئارام بژی، کە تیایدا نانو ئیمانیان سەلامەت بێو دەڵێت "کێ ئەمانە دەستەبەر بکا دەیباتەوە". پاشان دەڵێت "پێموایە هەڵوەشاندنەوەی ئەم تەقسیمبەندییەی کۆمەڵگە بۆ عەلمانیو ئیسلامی لەئەدەبیاتی فیکریو سیاسیو رۆشنبیریماندا، یان لانیکەم هێندە زەقنەکردنەوەیو سەرقاڵنەکردنی خەڵک بەشەڕێکی بێسود لەسەر چەمکە تەجریدییەکان، بڕیارێکی گرنگو مێژویی دەبێ".

گرفتەکانی عەقڵی ئیسلامی

نوسەر رەخنە لەئیسلامییەکان دەگرێت کە تائێستا نەیانتوانیوە بەخۆداچونەوەیەکی جدی بەگوتارو هەڵوێستیاندا بکەن، لەوبارەیەوە دەڵێت "عەقڵی ئیسلامی جورئەتی بەخۆداچونەوەی نییە، یان زۆر لاوازە، تائێستا کەمترین هەوڵ لەو روەوە نەدراوەو هەموڵا سورن لەسەر ئەوەی هێشتا لەسەر هەقنو پرۆژەی ئیسلامی هیچ گرفتێکی نییە جگەلەپیلانی ناحەزانی". هەروەها دەڵێت "عەقڵی ئیسلامی کوشتەی دەستی نەریتی پاساوهێنانەوەیە (تبریر) یە، هەر کارێک حەزی لێ بێو بیکا پاساو تەئویلێکی بۆ ئامادە دەکا، هەر لێرەوەیە بیرمەندێکی ریفۆرمخوازی ئیسلامی عەرەب ناوی ئەو جۆرە تەوژمانەی ناوە "حزب التبرير الاسلامي".

یەکێکی دیکە لەرەخنەکانی نوسەر لەپارتە ئیسلامییەکان بریتیە لەتێکەڵاوکردنی ئاینو سیاسەت، چونکە پێیوایە "لەمێژودا تێکەڵیی ئاینو سیاسەت ناسۆری بۆ مرۆڤ هێناوە، چونکە سیاسییەکان ئاینیان وەک ئامرازێک بۆ ململانێی سیاسیو سەرکوتکردنی نەیارەکانیان بەکارهێناوە، ئەمە خاڵی لاوازی سەرەکیی مێژوی سیاسی ئیسلام بوە تا بەئەمڕۆیش دەگا".

ریکلام

Sinoma
Sinoma Industry & Trade

١- توانای ساڵانەی بەکاربردنی (١٥٠٠٠) تەن پەیکەری ئاسنی جۆراوجۆرە، وە دروستکردن و بەرهەمهێنانی کاری پەیکەری ئاسنی و پۆڵا بە باشترین و جوانترین نەخشەی ئەندازیاری، دروستکردن، وە دانان و جێگیرکردنی بەرهەمەکە و هەموو خزمەتێک دوای فرۆشتنی بۆ هەموو کارێکی پیشەسازی و پرۆژەی وەکو پرۆژەی (کارگەی بەرهەمهێنانی ووزەی کارەبا، پاڵاوگەی نەوت، کارگەی چیمەنتۆ، وە هەموو جۆرە بیناو پرۆژەیەکی ئاوەدانکردنەوەی مەدەنی.

٢- بازرگانی گشتی:کاری هەناردەکردن و هاوردەکردنی هەنێدێک لە بەرهەمی چینی، وەکو: ئامێری بەرزکردنەوە، خەیاتە، وە هەروەها هەر شتێک کە داوابکرێت لە لایەن بازرگانان و کڕیارانەوە.

٣- کاری ڕووناکی و سورەیا بۆ مارکەی (MANTA): لە هەردوو شاری سلێمانی و هەولێر لقمان هەیە.

٤- کاری گواستنەوەو لۆجستیک بە شێوازی (LCL): کاری گواستنەوەی کەلوپەل هەموو مانگێک بە هاوبەشی لەگەڵ چەند کەسێکدا لە وڵاتی چینەوە بۆ تەواوی کوردستان.

ریکلام

ئەسێ
پێشەنگی تەکنەلۆژیای نوێ

بیر لە قەیرانی دارایی مەکەرەوە

بۆ خزمەتی زیاتری هاوڵاتیان و لە پێناو بەرژەوەندی گشتیدا، کۆمپانیای ئەسێ مۆبایلە هۆشمەندە تایبەتەکانی کردوە بە قیستی مانگانە.

مۆبایلی ئەسێ Q5
مانگانە تەنها ١٧٠٠٠ هەزار دینار
مۆبایلی ئەسێ Q4
مانگانە تەنها ١٤٠٠٠ هەزار دینار
مۆبایلی ئەسێ Q2
مانگانە تەنها ١٠٠٠٠ هەزار دینار

ناونیشان: شەقامی مەولەوی تەلاری سیروانی نوێ
٠٧٧٠ ١٥٣ ٢٠٠٧

فەرهەنگو ژیانی رۆژانە

جیاوازی نەوەکان یان تێکشکاندنی زهنیەتیان

دیدگای دەرونشیکاری بۆ جیاوازی زهینیەتی نەوەکان لەنێوان "دو دەیە"دا

ئیسماعیل عوسمان*

سەرەتا:

زۆرجار لەنێو کۆروکۆبونەوە گشتیەکاندا باس لەوە دەکرێت، کە گەنجانی ئەم سەردەمە گۆڕانکاریان بەسەردا هاتوە، هەریەک لەو گۆڕانکاریانە بۆ هۆکارێک دەگێڕنەوە لەوانە (تەکنەلۆژیا، فەرهەنگ، مۆدو شێوازی جلوبەرگ، عاداتو تەقالید، دین و ڕێورەسمە ئاینیەکان، گوێگرتن لەموسیقای پاپ، سەیرکردنی فیلم، هەروەها ئایدۆلۆژیاو زهنیەتی بیرکردنەوەی نەوەکان...) هەمو ئەمانە دەچنە چوارچێوەی فەرهەنگو بەجۆرێک لەگۆڕانکاری فەرهەنگی دادەنرێن، وەک حاڵەتێکی گۆڕانی ئاسایش تەماشا دەکرێن، چونکە وتەیەک هەیە دەڵێت، "پێویستە فەرهەنگ هەمو دەساڵ جارێک بگۆڕێت، ئەگەر نەگۆڕێت ئەوا بەجۆرێک لەجۆرەکان توشی دۆگما دەبێت".

یەکێکە لەو پەیجانەی کە لەفەیسبوکدا سەرنجی منو زۆرێک لەهاوڕێو هاوتەمەنەکانمی ڕاکێشاوە پەیجی (جیلی ئاڵتونی)ە، ئەم پەیجە کۆمەڵێک وێنەی سەرنجڕاکێشو جوان بڵاودەکاتەوە، کە هەریەک لەئێمە دەباتەوە بۆ سەردەمی پێشینی خۆمان، ئەوکات کە بەکارهێنەری ئەو ئامێرو کەلوپەلانە بوین، لەوانەش هۆکارەکانی یاری کردن بۆنمونە تۆپ پلاستیک، پێڵاوی مارادۆنا، مزراخ... هەر ئەو هۆکارەش بو بیری منی جوڵاند بۆ نوسینی ئەم وتارە، چونکە ئەگەر لەڕوی فەرهەنگو ژیانی ڕۆژانەمان سەیری بکەین، هەریەک لەو ئامێرانە کە پێشتر بەکارمان هێناوە جۆرێک لە (تۆیژەی نەسلی) دروست کردوە لەنێوان هاوتەمەنەکانی سەردەمێکی دیاریکراودا، ئەویش (چونیەکی زهنیەتی نەوەکانە) لەگەڵ یەکتردا.

ئێمە زۆرجار دادەنیشین بەراوردکاری لەنێوان خۆمانو دایکو باوکمان یان لەنێوان خۆمانو منداڵەکانمان دەکەین، کۆمەڵێک جیاوازی دەدۆزینەوە، کە هەریەک لەو جیاوازیانە دەبێتە خاڵی جیاکەرەوەی نێوان ئێمەو نەوەکانی پێش خۆمانو ئێمەو نەوەکانی دوای خۆمان، ئەمە پێیدەوترێت (زیهنیەتی نەوەکان).

بەڵام ئەگەر لەم سەردەمەی ئێستا بڕوانین، نەوەیەک دروست بوە، خەریکی بەکارهێنانی کۆتای تەکنۆلۆژیای سەردەم نوێیە، نەوەیەک ڕوحیەتێک کوردی بەڵام جلوبەرگو شێوازی کۆتا مۆدەکانی جیهان دەپۆشێت، نەوەیەک لەڕێگای فەزای مەجازی (حەرەمی تایبەتی) خۆیەوە بوە بەهاوڵاتیەکی جیهانێکی دیکە، هەر ئەوەش وایکردوە جۆرێک لە (خۆ عاشقبونی) تێیدا دروست بێت. بەشێکی کەمی ئەم نەوەیە خەریکی بەدەستهێنانی بڕوانامەیە لەباشترین زانکۆکانی جیهان، بەشێکی دیکەشی لەبەهۆی سەرقاڵی بەدونیا دیجتاڵو مۆدێرنەوە کەمهۆشە، بەڵام لەهەمانکاتدا خۆ بەنەوەیەک دونیا مۆدێرنە دەزانێت چونکە لەهەتاوی مۆدێرنەدا لەدایک بوە!

پرسیار لێرەدا ئەوەیە: ئەوە چیەو جیاوازی نەوەکان چۆن دروست دەبێت؟ تۆیژەی نەوەکان چیە؟ کەی تێکشکان لەنێوان نەوەکاندا دروست دەبێت؟

مەبەست لەنەوە چیە؟

پێدەچێت وەڵامدانەوەی ئەم پرسیارە کارێکی قورس بێت، بەڵام زۆرێک لەزانایانی سۆسیۆلۆژیا پێیانوایە کە مەودای تەمەنی نێوان دایکو باوک بۆ منداڵەکانیان بەدروستبونی نەوەیەکی نوێ دادەنرێت، بۆنمونە: ئەگەر تەمەنی منداڵبون لەنێوان ٢٠-٢٥ ساڵی دابنێین لەتێکڕای کۆمەڵگادا، ئەوا لەماوەی نێوان هەر ٢٠-٢٥ ساڵی نەوەیەکی نوێ (نسل جدید) پێدەنێتە ژیانەوە. زۆرێک لەمرۆڤەکان بەدرێژایی تەمەنی خۆیان شایەتحاڵی سێ نەوە دەبن، نەوەی دایەو بابەگەورە، خۆیان، منداڵەکانیان. زۆرێک لەزانایانی بواری فەرهەنگی گشتی (فرهنگ عامە) پێیانوایە کە لەماوەی هەر (١٠ساڵ) جارێکدا زهینیەتی نەوەیەک دروست دەبێت.

بۆنمونە، ئەگەر نەوەیەک ساڵی ١٩٧٠ لەدایکبوبێت، ١٩٨٨ هاوسەرگیری کردبێت، ١٩٩٠ منداڵی بوبێت، ٢٠١٠ شاهیدی دروست بونی نەوەیەکی نوێ و گۆڕانکاری زهینەتی نەوەکانی خۆیەتی. لەو نێوانەشدا نەوەیەکی ناوەنجی (نسل میان) دروست دەبێت، کە لەماوەی یەک دەیەی پێشتردا لەدایکبوە، واتە ١٩٦٠ لەدایک بوە، ئەگەر ساڵی١٩٧٨ هاوسەرگیری کردبێت، ١٩٨٠ منداڵی بو بێت، ئەوا ساڵی ٢٠٠٠ نەوەیەکی نوێ هێناوەتە دونیاوە، کە جیاوازە لەنەوەکانی ساڵی ٢٠١٠ ئەمەش پێدەوترێت (نەوەی نێوانی).

هیوز باوەڕی وایە کە ئەگەرچی نەوەی جیاواز (نسل متفاوت) لەیەک کاتدا بونیان هەیە، بەڵام نەوەکان بەپێی ئەو ئەزمونە هاوبەشەی کە لەزەمەنێکی دیاریکراودا هەیان بوە دابەش دەکرێن، بەپێی ئەو ئەزمونەش کە نەوەکان هەیانبوە لەدەوری یەک کۆدەبنەوە.

ئەگەر سەرنجێکی خێرا لەچەند دەیەیەک لەکۆمەڵگای خۆماندا بدەین، ئەو نەوەیەی کە لەدەیەی ١٩٧٠-١٩٨٠ بونی هەیە، بەنەوەیەک دادەنرێت زیاتر بیرکردنەوەیەکی شۆڕشگێڕیو هەستی ڕۆمانسیەتی ناسیۆنالیزم لەناخیدا بونی هەیە، نەوەیەک شاهیدی کەوتنی یەکێک لەشۆڕشە گەورەکانی کورد بوە، هەر ئەوەش وایکردوە کە لەو سەردەمەدا زۆرترین گەنج ببێتە پێشمەرگە، هەروەها پێشمەرگەش لای دەبێتە سمبوڵی قارەمانو نەبەردی، گیڤارا لایان دەبێتە سمبوڵی پیرۆزی شۆڕش (یاداشتەکانی پشکۆ نەجمەدین). نەوەیەکی دیکە کە ١٩٨٠-١٩٩٠ دروست دەبێت، نەوەیەک زۆرترین ماڵوێرانیو بەدبەختیو زیندەبەچاڵو ئەنفالو کیمیاباران کوردی بینوە، نەوەیەک کە (زهنیەتی مەرگ) لای دەبێتە ئەهریمەنو هەمیشە لەترسی مەرگ رادەکاتو ستورەکانی نیشتمان بەجێ دێڵێت (گێڕانەوەی لەزمانی نەوەکانی ئەو سەردەمەوە). ئەوەی ١٩٩٠-٢٠٠٠ ئەم جۆرە نەوەیە زهنیەتی (شەڕیراکوژی) ماڵوێرانی کوردی دەبینێت، ڕەنگی حزبەکان لایان پیرۆز دەبێت، گران بژێویو نان پەیداکردن دەبێتە بەشێک لەبیرکردنەوەیان، بۆیە بەشێکی زۆری ئەم نەوەیە لەقۆناغە جیاوازەکانی خوێندن دەرگای قوتابخانەکان بەجێدێڵێت، ڕودەکاتە نێو بازاڕو لەوێدا ژیانی خۆی بونیاد دەنێت.

ئەگەر دەیەی ٢٠٠٠-٢٠١٠ وەربگرین (خۆم شاهید دروستبونی ئەم نەوەیە بوم) گرانەوەیەکی کەلتوری لەئاستی تاکدا بەدیدەکرێت، بەشێکی ڕاستەوخۆ پەیوەندی بەمیدیاو کەناڵە فەزاییەکانەوە هەبوە، ژمارە کوڕانو کچان ئیدی لەنێو حەرەمی زانکۆکاندا دەبنە هاوڕێ، عاشق دەبن (کەپڵ) دەبێتە زاراوەی باو، مۆد جلوبەرگ گۆڕانکاری خێرا بەخۆیە دەبینێت، ڕەنگکردنی مو، جوڵەی جەستە بەتایبەت لای کچان، گۆڕانی شێوازی سەرچاککردن لەکلاسیکەوە بۆ مۆدێرنە، گەنجەکان لەو ڕێگایەوە دەیانەوێت شوناسی خۆیان نیشان بدەن، هەمو ئەمانە دەبنە بەشێک لەفەرهەنگی خیابانو شەقامەکان.

تۆیژەی نەوەکان

تۆیژەی نەوەکان، بەشێکە لەتۆیژەی فەرهەنگی، جۆرێکە لەهەستکردنو هاوسەفەریوتی کۆمەڵەکەسێک لەگەڵ یەکتردا و دروستکردنی شوناسو بیرکردنەوەی هاوبەش، (کەسایەتیەکان، ڕوداوەکان، زەمەنە جیاوازەکان، گۆرانیەکان، خواردەمەنیە فەرهەنگیەکان ...) کۆمەڵە شتانێکن کە لەدیاریکردنی شوناسی نەوەکان مانای تایبەتیان دەبێت. بۆنمونە: گۆرانی دەسماڵێی عەدنان کەریم، ڕوداوەکانی هەڵەبجەو ئەنفال، سەردەمی مەلەکی لەعیراق... هەمو ئەمانە تۆیژەی نەوەکانن. منداڵەکان ئەو تۆیژەیە کە لەدایکو باوکیاندا هەیە وەریدەگرن، لەهەمان کاتیشدا دەیگۆڕن بەتۆیژەیەکی نوێی دیکە، چونکە بەپێی سەردەمەکان گۆڕانکاری لەزهنیەتی نەوەکاندا دروست دەبێت، هەمو تۆیژەکان بەتایبەت تۆیژە مێژوییەکان مانای تایبەتی لەبیرو زهنیەتی نەوەکاندا بەجێدێڵێت.

هەر نەوەیەک ئەوکاتەی دەوری منداڵی خۆی بەڕێدەکات، لەدە ساڵی یەکەمی تەمەندا لەژێر کاریگەری عاداتو تەقالیدی دایکو باوکو کۆمەڵگادا دەبێت، ئەوکات کە دەگاتە ٢٠ ساڵی هەست دەکات کەسێکی تەواو سەربەخۆیەو شوناسی خۆی دروست دەکات، لە٢٠-٢٥ دەبێتە نەوەی تەواو.

بۆنمونە: من لە١٩٨١ لەدایک بوم، لەساڵی ١٩٩١ دە ساڵ بوم، تۆیژەی سیاسی من دابەشبونی کۆمەڵگا بەسەر حزب، موقەدەسی سەرکردەکان بوە، دایکو باوکم ئەهلی سیاسەت نەبون، بەڵام بیرەوەریان لەبارەی شۆڕشی کوردو ڕاگوێزانی گوندەکانو وێرانکردنی کۆمەڵگەی کوردیان بۆ من گێڕاوەتەوە، هەروەها تۆیژەی نەسلی ئەوان زیاتر ژیانیان بوە لەشاری بەغدا چونکە (کۆمەڵێک کوردێکی زۆر لەساڵانی ١٩٧٠-١٩٨٥لەبەغدا ژیاون) بۆیە زۆرجار بیرەوەریەکانی ئەو سەردەمەیان بۆمن دەگێڕنەوە. دایەگەورەی منیش زیاتر تۆیژەی نەسلیان ژیان گوندو کشتوکاڵیو هەرەوەزی جوتیاری، چیرۆکی گۆڕانکاریە خێراکانو کودەتا یەک لەدوای یەکەکانی عێراقو هاتنی سەرکردە جیاوازەکانی عێراقیان بۆ من گێڕاوەتەوە.

بۆیە دەتوانین بڵێین کە تۆیژەی نەوەکان بریتیە لەکەسایەتیەکان، ڕوداوە مێژوییەکان، پێداویستیەکانی ژیانی ڕۆژانە... هەمو ئەمانە جۆرێک لەتۆیژەی نەسلی دروست دەکەن.

بۆنمونە ساڵی ١٩٧٤ شکستی شۆڕشی کوردیە تۆیژەی نەوە بەتەمەنەکانی ئێمەیە، ڕوداوەکانی ئەنفالو جینۆساید تۆیژەیەکی نەوەکانی گەرمیانە، ڕوداوەکانی ١٩٨٨ی هەڵەبجەش دەبێتە تۆیژەی نەوەکان ساڵی ١٩٨٠-١٩٩٠ هەڵەبجە، کۆی ئەمانەش دەبنە تۆیژەی نەتەوەیی لەبیری نەتەوەکاندا جێگای تایبەتی بەجێ دەهێڵن.

زۆرجار گۆرانیەکان تۆیژەی نەسلی دروست دەکەن، بۆنمونە، حەمەساڵح دیلانو شەماڵ سائیبو ڕەفیق چالاکو عەلی مەردانو حەمەی ماملێو زیرەکو حەمەی نێرگزو مەزهەری خالقی (بیرەوەرییەکانی شێرکۆ بێکەس، بەشی یەکەم) دەبێتە تۆیژەی هونەری نەوەکانی ١٩٦٠-١٩٧٠، هەروەها (هۆ کاکی پێشمەرگە) دەبێتە تۆیژەی نەوەی ساڵی ١٩٨٠کان، دوای کارەساتی ئەنفالو هەڵەبجەو ئیدی گۆرانیەکانی ئێمە جۆرێک لەغەمباری وەردەگرێت، (بەتەنها جێی مەهێڵن) میدیا حوسێن دەبێتە تۆیژەی نەوەکان ساڵی ١٩٩٠ لەهەڵەبجە.

شوناسی نەوەکان (هویت نسلی)

شوناسی نەوەکان، هەرکەسێک لەماوەی دە ساڵدا بەشوناسی خۆی ئاشنا دەبێت، لە٢٠ساڵیدا بەتایبەتمەندییەکانی کەسیەتی خۆی وەردەگرێت، کاتێک نەوەیەک ماوەی نەوجەوانیو لاوی خۆی بەڕێدەکات تاوەکو دەگاتە ٣٠ ساڵی ئیدی شوناسی خۆی دروست دەکات، چونکە لەوکاتەدا تاک دەتوانێت ماوەی منداڵیو نەوجەوانیو لاوی خۆی بەشێوازی یەک بەستەر پێکەوە بەبەستێتەوە جیاوازی لەنێوان خۆیو نەوەکانی پێش خۆیدا بکات.

بۆنمونە، مۆد و جۆری پۆشاک، جۆری مۆسیقا، شێوازی دیزاینی ژوری دانیشتنمان، کەسایەتیە سیاسیو وەرزشیەکان ... هەمو ئەمانە ئێمە کە نەوەی ساڵی نەوەدەکان بە بەراورد بەنەوەی ساڵی ٢٠١٠ زۆر گۆڕانکاری بەسەردا هاتوە، کە بونەتە جۆرێک لەشوناسی ئێمە.

تەکنەلۆژیاو جیاوازی نەوەکان

وەک پێشتر ئاماژەم پێکرد نەوەکان بەیەکتری جیاوازن، ئەگەر ئێمە خۆمان بەراورد بکەین بەدایکو باوکمان یاخود منداڵەکانی خۆمان ئەوا ئەو جیاوازییە بەڕونی بەدیدەکەین، ئەوەش کاریگەری لەسەر گۆڕانکارییە فەرهەنگیەکان دەبێت لەکۆمەڵگادا.

گۆڕانکاریە تەکنۆلۆژیاکانیش هۆکارن بۆ تێکشاندنی تۆیژەی نەوەکان، هەر ئەوەش وایکردوە کە زۆرێک تۆیژەی نەوەی پێشو بەزیلدانی مێژو بسپێرێن. بۆنمونە، زۆرێک لەنەوەکانی سەردەمی پێشو (قەمەرەی سپیو پرتەقاڵیو بەرازیلو لادلو کرۆناو تەلەفزیۆنی ڕەشوسپیو عەلادین...) بوەتە تۆیژەی نەسلیان، کە ئێستا تەنها هەیکەلەکانیان لەمۆزەخانەکاندا بونیان ماوە یان لەهەندێک ماڵدا وەک یادەوری کۆن هەڵگیراون. هەروەها لەڕوی فیلمیشەوە (سینەمای هیندیو چارلی چاپلنو ئارنۆلد...) دەیەیەک سینەمای کوردی بەپەخشکردنی ئەم فیلمانەوە سەرقاڵ بو بو، کاریگەری بەجۆرێک بو کە تەنانەت کچانی هیندی لای گەنجانی کورد بەرەمزی خۆشەویستی دابنرێن. هەمو ئەمانە ئێستا بۆ نەوەی نوێ هیچ جێگای بایەخێک نیە، تەنانەت وەک جۆرێک لەتەنزو گاڵتەجاری سەیردەکرێنو دەڵێن "ئەڵێی فیلمی هیندیە!" ئەمانە جۆرێک لەجیاوازی نەوەکانی لەئێستاو ڕابردودا دروست کردوە.

جوڵەی نەوەکان

مرۆڤ لەماوەی نیوەی تەمەنیدا لەوە تێدەگات کە گۆڕانکاری نەوەکان بەچ جۆرێک ڕودەدات، هەر مرۆڤێک ڕوداوەکانی سەردەمی خۆی تەعبیر لێدەکاتو ئەو دەربڕینەش دەکاتە هۆکاری بۆ جیاوازی خۆی بەوانی دیکە.

> مرۆڤ لەماوەی نیوەی تەمەنیدا لەوە تێدەگات کە گۆڕانکاری نەوەکان بەچ جۆرێک ڕودەدات هەر مرۆڤێک ڕوداوەکانی سەردەمی خۆی تەعبیر لێدەکاتو ئەو دەربڕینەش دەکاتە هۆکاری بۆ جیاوازی خۆی بەوانی دیکە

ئەگەر وەک سێگۆشەیەک لەژیانی خۆمانو دایکو باوکمانو نەوەکانمان بڕوانین، ئەوا مرۆڤ ئەوکاتەی کە دایکو باوکی دەمرێت، تێدەگات کە ئەو کۆتا کەسە لەسێگۆشەی ژیانی خێزانەکەی خۆیدا، ئەگەر ئێمە باوەڕمان وابێت کە فەرهەنگی ئێمە جێگای فەرهەنگی نەوەی پێشوی گرتوە سەرەڕای سودوەرگرتن لەفەرهەنگی پێشومان، ئەوا لەوە تێدەگەین کە سێگۆشەی نەوەکان بونی هەیەو مەترسی لەناوچونی ئەو سێگۆشەیش لەهەر خێزانێکدا دەکرێت.

ئێستا دەتوانین وەڵامی ئەو پرسیارە بدەینەوە کە گۆڕانکاری زهنیەتی نەوەکانو بیرکردنەوەیان بەجۆرێک لەگۆڕانکاری فەرهەنگی دادەنرێت، ئەوەش وادەکات جیاوازی نەوەکان دروست بێت.

• خوێندکاری ماستەر لەزانستی پەیوەندییە کۆمەڵایەتیەکان/ خوێندنەوەی کەلتورو میدیا، زانکۆی تاران.
• سود لەنێکڵاینەوەی (کریستو فرپالیس، ترجمە: د. حسن پاینده، لعنت نسلی، دیگاه روانکاوانە دربارە اختلاف نسلە، مجلە ارغنون، فرهنگ و زندگی روزمرە)

ڕیکلام

بڵاوکراوەی نوێ

دەزگای جەمال عیرفان بۆ چاپو بڵاوکردنەوە

ناونیشان/ کاسۆ مۆڵ نهۆمی چوارەم

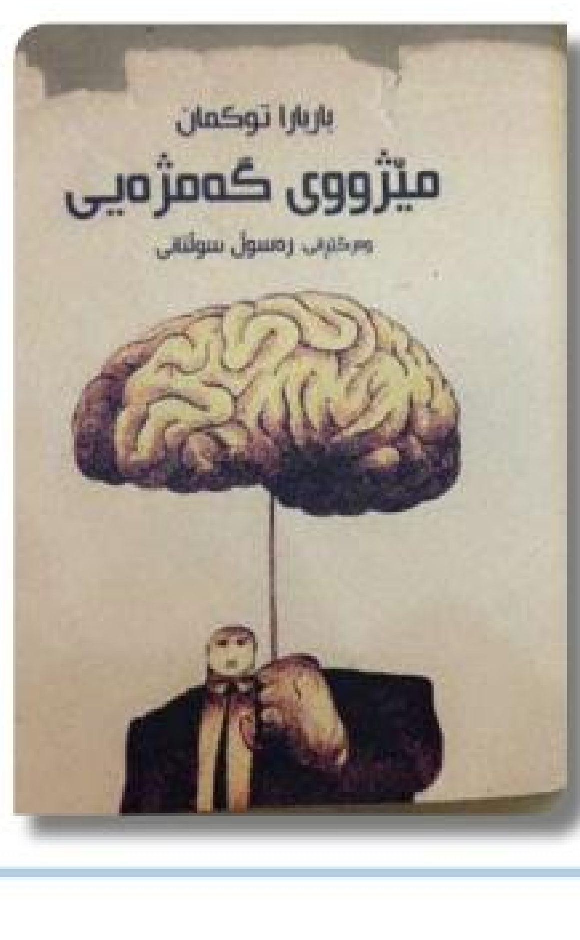

سۆسیۆلۆژیای ژیانی رۆژانە... پاشماوە

تاوانبارکردنی کولتوری کۆن وەک ئەوەیە گوناهی کێشەکانی دونیای ئەمڕۆمان بخەینە گەردنی باوباپیرانمان؛ بیبەستینەوە بەو ئەوانەوە کە سەدانو هەزاران ساڵ بەر لەئێمە ژیاونو مردون. ئەم شێوازە لەمامەڵەکردنی کولتورو بینینی وەک سەرچاوەی کێشەکانمان هەم لەتێنگەیشتن لەدونیای ئەمڕۆوە سەرچاوەی گرتوە، بۆ نمونە تێنەگەیشتن لەچۆنیەتی دروستبونو ئیشکردنی نوخبەکانەوە، هەم لەرالکردن لەبەرەنگاربونەوەیەکی راستەقینەی کێشەکانو هەم لەعەقڵیەتی گەران بەدوای هۆکارێکی دەرەکیدا بۆئەوەی هەمو گوناهەکانی بدەینە پاڵ، هەم لەدۆخی شکستباوەریی و تەسلیمبونی نوخبەکانەوە.

کولتورگەرایی و رق لەخود

نوخبەی کولتورگەرا زۆرجار جەوهەرێکی کولتوریی نەگۆڕ بەکۆمەڵگا دەبەخشێتو پێ لەسەر ئەو خاڵە دادەگرێت کە ئەم کۆمەڵگایە بەدرێژایی مێژو کۆمەڵگایەکی گەمژەو نەزانو خورافیی و توندوتیژو بەدرەوشت و ستەمپەرست بوە. دیکتاتۆریەتو ستەمپەرستی ئاکاری کۆمەڵگا بوەو لەڕۆژگارە دێرینەکانەوە بۆ ئەمڕۆ ماوەتەوە. بەبۆچونی من ئەم شێوازە لەرەخنەکردنی کۆمەڵگا رەخنەکردنی خود نییە، کە بێگومان پێداویستییەکی سەرەکیی و بنەرەتیی هەمو هەستانەوەو گۆڕانکارییەکی مێژوییی راستەقینەیە، بەڵکو رقبونەوەیە لەخود؛ رقێک کە ئەرکی سەرەکیی وێرانکردنی خودی دەستەجەمعیی و خودی کولتوریی و خودی رەمزییە، بەمەبەستی تەبریرهێنانەوە بۆ هیچنەکردنی ئەو نوخبانەی ئەو جۆرە گوتارەیان هەڵگرتوە. بەبۆچونی من ئەم شێوازە لەشیکردنەوەی کولتورگەرایی دو ئەرکی سەرەکیی جێبەجێدەکات. یەکەمیان، پاراستنی نارسیسمی ئەو نوخبەیە خۆیەتی کە پێیوایە ئەو لەمیللەتو خەڵکو کۆمەڵگا جیاوازەو وەک ئەوان گەمژەو نەزانو بێماناو بێکردەوەو بێزەوقو بێهوتەرو بێجوانیی نییە. دوەمیان، تەبریرکردنی تەواوی ئەو دەسەڵاتدارێتییەیە کە لەئارادایە بەناوی ئەوەوە هەرکەسێک بێتە شوێنی ئەوانو حوکمڕانبێت، هەمان تاسو هەمان حەمام دوبارەدەکاتەوە. چونکە، وەک ئەمانە دەڵێن، کۆمەڵگاکە خۆی نەخۆشەو خۆی خراپە، بۆیە جگە لەکەسانی نەخۆشو قەبیحیش شتێکی دیکە بەرهەمناهێنێت. ئاشکرایە ئەم شێوازە لەرەخنەکردن رەخنە نییە بەمانا عەقڵانییو مێژوییو مادییەکەی، رەخنە نییە وەک هێزێک بۆ گۆڕانو تازەبونەوە، بەڵکو بەرجەستەکردنی سایکۆلۆژیای رقبونەوەیە لەخود خۆی بەمەبەستی گەشەدان بەشکستباوەریی و هیچنەکردن. ئەمە جگە لەوەی دژایەتیکردنی ئەو فەرهەنگە تایبەتو خۆماڵییانەیە کە بەدرێژایی چەندان سەدە ئامادەبونو بەشێکبون لەژیانو ماناوەی ئەو کۆمەڵگایانە، بەهەمو دەسکەوتو نەهامەتییەکانیانەوە.

ئەو شێوازانە لەستەمگەریی و دیکتاتۆریەتو کۆنترۆڵو دیسپلینکردنی کۆمەڵگا کە ئەمڕۆ ئامادەن، بەرهەمی کولتوریی کۆن نین، هەمو کولتوری کۆنی هەمو نەتەوەکانی دونیا کۆبکەرەوە ناتوانن ئەو ستەمەگەرە مۆدێرنانە دروستبکەن کە ئێمە لەسەدەی بیستەمدا بینیمان. ئەوانە بەرهەمی دونیای ئەمڕۆن، ئەو بەهەا کولتوریی و رەمزییە کۆنانەش کە بەکاریدەهێننو دەیکەن بە بەشێک لەئایدیۆلۆژیای خۆیانو لەپاڵیدا وەک یەکێک لەکۆڵەکە زۆرەکانی دروستبونی ستەمگەری بەکاریدەهێنن، هەموییان لەم سەدەیەدا سەرلەنوێ پێناسکراونەتەوەو خراونەتە پاڵ روانینو پراکتیکی تر کە هیچیان لەرابردودا بونیان نەبوە. شێوازە مۆدێرنو تازەکانی دیکتاتۆریەتو ستەمگەری مێژو تەکنیکو ستراتیژیەتی نوێی دەسەڵاتداریی دروستیکردون کە لەتوانای کەلەپورو کولتوریی کۆنو سونەتی تەقلیدیدا نییە دروستیان بکات.

کولتور وەک خودا

ستەمگەریی و دیکتاتۆریەتی مۆدێرن، بەستەمگەریی ئەزمونی هەرێمی کوردستانەوە، بەرجەستەبونی "جەوهەر"ێکی کولتوریی نییە کە لەکۆنی کۆنەوە بۆ ئەمڕۆ هاتبێتو بەدرێژایی مێژو دیکتاتۆر لەدوای دیکتاتۆرو ستەمگەر لەدوای ستەمگەریی بەرهەمهێنابێت. ئەم کولتورگەراییە ناتوانێت هاریکارمان بێت بۆئەوەی لەسادەترین دیاردەی کۆمەڵگا تێبگەینو خراپترینو لاوازترینو نارێکترین روانینێکیشە بکرێت دونیای خۆماتی پێ راڤەبکەین. ستەمگەریی لەمڕۆکەی کۆمەڵگای ئێمەدا بەرجەستەبونێکی تازەو سەردەمیانەی ماهیەتێکی کولتوریی دێرین نییە، بەڵکو بەرهەمی دونیایەکی تەواو نوێیە کە کۆمەڵێک نوخبەی تەواو نوێ دەخوازن پێناسیی دیاردەو رودوادەکانی بکەن، ستراتیژیەتەکانی حوکمڕانی تیادا دابرێژنو بەچەندان میکانیزمی جیاوازیش بیسەپێنن. ئەم دونیایە دونیایەکی نوێیە چ وەک کولتورو چ وەک ستراتیژیەتو چ وەک شێوازی کارکردنو چ وەک تەکنیکو چ وەک تەکنۆلۆژیای حوکمڕانیی. کولتورگەرایی لێکدانەوەی نوخبەیەکی رۆشنبیرییە کە نە ئاگای لەدەسکەوتە زۆرەکانی ناو زانستە کۆمەڵایەتییو ئینسانییەکانە، نە ئاگای لەوەیە ئەو دونیایە چۆن رۆژانە دروستدەکرێتو دروستکراوە.

کولتور لەم شێوازە کولتورگەراییەی روانینەدا رۆڵی خودایەک دەبینێت کە هەمو شتەکان رێکدەخات. هەندێکجار لەباتی دەستەواژەی کولتور دەستەواژەی "عەقڵ" بەکاردەهێنرێتو لەوێشدا باس لەبونی عەقڵێکی جێگیرو نەگۆڕ دەکرێت کە ئەویش وەک خودا لەفیکری دینییدا، بەناو مێژودا تێدەپەڕێتو هەمو شتەکان دەستنیشاندەکات. لەم شێوازە روانینەدا چەمکی "کولتور" و چەمکی "عەقڵ" هەمان ئەو رۆڵە دەبینن کە خودا لەفیکری دینیدا دەیبینێت. خودایەکە کە لەدەرەوەی مێژو و دەرەوەی کۆمەڵگاو دەرەوەی پەیوەندییە ئینسانییو کۆمەڵایەتیی و ئابورییەکاندا ئامادەیەو لەوێشەوە هەمو دیاردەکانو روداوەکان ئاراستە دەکات. ئەمەش نەک لێکدانەوەیەکی خورافییە، بەڵکو لێکدانەوەیەکی نابەرپرسیارو نائەخلاقیشە. ستەمگەرییەک لەدونیای دوای راپەڕیندا دروستبوبێتو بکەری مێژوییی و کولتوریی و کۆمەڵایەتیی نوێ دروستیانکردبێت، هەڵەیە بەرپرسیارێتییەکەی بدەینە پاڵ کولتورێکی دێرینو کەسانێک کە چەندان سەدە بەر لەئێمە لەم ناوچەیەدا ژیاون.

نوخبەی حوکمڕان

ئەوانەی لەکوردستاندا حوکمڕانن، مەبەستم ئەو نوخبەیەیە کە سەرجەمی سەرمایەکانی مۆنۆپۆڵکردوە، نوخبەیەک نییە هەندێک پرنسیپی ئەخلاقییو سیاسیی ئینسانیی ئاراستەیبکات، هەروەها نوخبەیەک نییە کۆمەڵێک پرنسیپی نیشتیمانیی و نەتەوەیی رێنیشاندەری بێت، ئەم نوخبەیە جگە لەسودو قازانجی خۆیو جگە لەپاراستنی پێگەکانی دەسەڵاتدارێتی خۆی شتێکی دیکە ئاراستەیناکات. ئەمەش وایلێدەکات لەوە بکەوێت نوخبەبێت بەمانا پۆزەتیڤەکەی نوخبە، هەروەها لەوەشدەکەوێت کەسانێکی ئاسایی ناو کۆمەڵگای ئێمەبن، بەڵکو گۆڕاون بۆ بونەوەری ترسناک کە شتێک بەناوی ویژدانیی سیاسیی و کۆمەڵایەتیی و ئەخلاقیی لەلایان کارناکات. ئەمانە کەسانێکن هەمو پێگەکانی دەسەڵاتیان لەبەردەستدایە، لەشکرو هێزی چەکداریان هەیە، پارەو سەرمایەیان هەیە، پەیوەندیی هەمەجۆریان بەدونیای دەرەوەوە دروستکردوە، بەڵام هیچ بەهایەکی مەدەنیی و ئەخلاقیی ئەندروستو هیچ فەرهەنگێکی بەرپرسیارێتیی و هیچ رستێک لەیاسا ئاراستەیان ناکات. ئەمانە زیاتر "غەریزەی دەسەڵات" و "شەهوەتی حوکمڕانیی" کارەکانیان پێ ئەنجام ئەدات. لەمێژە شتێک بەناوی "قازانجی گشتیی"، یان "ئیرادەی گشتیی"، یان "موڵکو ماڵی گشتیی" لەقاموسی سیاسیی و ئەخلاقیی ئەم نوخبەیەدا نەماوەتەوەو نییە. هیچ هەستێکی سیاسیی و ئەخلاقیشیان بەرامبەر بەئایندەی ئەو میللەتو کۆمەڵگایە نییە کە حوکمڕانیی دەکەن. بەو شێوەیەش حوکمڕانی دەکەن کە دەسەڵاتی خۆیانو منداڵەکانیان بەئەبەدیی و هەتاهەتایی بکەن.

ئەو رۆحی بەزینو بێئومێدیی و شکستباوەڕییەش کە ئەمڕۆ لەدونیای ئێمەدا ئامادەیە، بەشی هەرە زۆری بەرهەمی ئەو نوخبە بەرەعیەتکراوانەن کە باسکران، ئەو نوخبانەی لەنوخبەبون خراونو بون بەئامرازێکی گرنگیی دەستی هێزە حوکمڕانە داخراوەکانی کوردستان. شتێک بەناوی ئومێدەوە لەناو بیرکردنەوەو سایکۆلۆژیای ئەم نوخبە بەرەعیەتبوانەدا نەماوەتەوە.

((اعلان))

لغرض تحرير تركة المتوفي (هيوا احمد قادر) تقوم هذه المحكمة ببيع السيارة المرقمة (٢٥٤٩٢ سليمانية) من نوع (دبل قمارة) لون (ابيض) موديل (٢٠٠٧) بالمزايدة العلنية فعلى من له الرغبة بالشراء مراجعة هذه المحكمة خلال ثلاثين يوما من اليوم التالي لنشر الاعلان مستصحبا معه التامينات القانونية البالغة ١٠% من السعر المقدر البالغ قيمته (٧,٠٠٠,٠٠٠) سبعة ملايين دينار فقط واذا صادف يوم المزايدة عطلة رسمية فان اليوم الذي يليه هو موعد المزايدة . علما بان الدلالية على المشتري

سەرۆکایەتی شارەوانی رزگاری — عدد: ١٠٣١
بەروار: ٢٠١٦/٧/٢٥

ئاگاداری

١٢/سەرۆکایەتی شارەوانی رزگاری ئاگاداری هەموو ئەو هاوڵاتیانە دەکاتەوە کە ساڵانی (١٩٨٧-١٩٨٩) زەویان لەناحیەی رزگاری (حسود) وەرگرتوە کە هاوڵاتی (×الح فتاح محمد) خاوەن زەوی ژمارە هەوائی (١٢٧٧٦) داوای رێگا پێدانی کردوە بە مەبەستی دروستکردنی خانوو هەر هاوڵاتییەک گلدانەوەی لەسەر ئەو پارچە زەوییە هەیە لەماوەی (١٥) رۆژدا لە دوای بڵاوکردنەوەی ئەم ئاگادارییە،ئاگاداری سەرۆکایەتی شارەوانیمان بکاتەوە بە پێچەوانەوە شارەوانیمان کاری یاسایی بۆ تاوبراو دەکات.

اراز محمد محمود
سەرۆکی شارەوانی رزگاری

سەرۆکایەتی شارەوانی رزگاری — عدد: ١٠٤٢
بەروار: ٢٠١٦/٧/٢٥

ئاگاداری

٧/سەرۆکایەتی شارەوانی رزگاری ئاگاداری هەموو ئەو هاوڵاتیانە دەکاتەوە کە ساڵانی (١٩٨٧-١٩٨٩) زەویان لەناحیەی رزگاری (حسود) وەرگرتوە کە هاوڵاتی (محمود احمد محي الدين) خاوەن زەوی ژمارە هەوائی (١٢٥٦٥) داوای رێگا پێدانی کردوە بە مەبەستی دروستکردنی خانوو هەر هاوڵاتییەک گلدانەوەی لەسەر ئەو پارچە زەوییە هەیە لەماوەی (١٥) رۆژدا لە دوای بڵاوکردنەوەی ئەم ئاگادارییە،ئاگاداری سەرۆکایەتی شارەوانیمان بکاتەوە بە پێچەوانەوە شارەوانیمان کاری یاسایی بۆ تاوبراو دەکات.

اراز محمد محمود
سەرۆکی شارەوانی رزگاری

سەرۆکایەتی شارەوانی رزگاری — عدد: ١٠٣٠
بەروار: ٢٠١٦/٧/٢٥

ئاگاداری

٦/سەرۆکایەتی شارەوانی رزگاری ئاگاداری هەموو ئەو هاوڵاتیانە دەکاتەوە کە ساڵانی (١٩٨٧-١٩٨٩) زەویان لەناحیەی رزگاری (حسود) وەرگرتوە کە هاوڵاتی (جواهير سعيد علي) خاوەن زەوی ژمارە هەوائی (١١٣٨٣) داوای رێگا پێدانی کردوە بە مەبەستی دروستکردنی خانوو هەر هاوڵاتییەک گلدانەوەی لەسەر ئەو پارچە زەوییە هەیە لەماوەی (١٥) رۆژدا لە دوای بڵاوکردنەوەی ئەم ئاگادارییە،ئاگاداری سەرۆکایەتی شارەوانیمان بکاتەوە بە پێچەوانەوە شارەوانیمان کاری یاسایی بۆ تاوبراو دەکات.

اراز محمد محمود
سەرۆکی شارەوانی رزگاری

سەرۆکایەتی شارەوانی رزگاری — عدد: ١٠٣٢
بەروار: ٢٠١٦/٧/٢٥

ئاگاداری

٥/سەرۆکایەتی شارەوانی رزگاری ئاگاداری هەموو ئەو هاوڵاتیانە دەکاتەوە کە ساڵانی (١٩٨٧-١٩٨٩) زەویان لەناحیەی رزگاری (حسود) وەرگرتوە کە هاوڵاتی (مينا حسين کاکەمەند) خاوەن زەوی ژمارە هەوائی (١٢٧٦٧) داوای رێگا پێدانی کردوە بە مەبەستی دروستکردنی خانوو هەر هاوڵاتییەک گلدانەوەی لەسەر ئەو پارچە زەوییە هەیە لەماوەی (١٥) رۆژدا لە دوای بڵاوکردنەوەی ئەم ئاگادارییە،ئاگاداری سەرۆکایەتی شارەوانیمان بکاتەوە بە پێچەوانەوە شارەوانیمان کاری یاسایی بۆ تاوبراو دەکات.

اراز محمد محمود
سەرۆکی شارەوانی رزگاری

سەرۆکایەتی شارەوانی رزگاری — عدد: ١٠١٦
بەروار: ٢٠١٦/٧/٢٤

ئاگاداری

٤/سەرۆکایەتی شارەوانی رزگاری ئاگاداری هەموو ئەو هاوڵاتیانە دەکاتەوە کە ساڵانی (١٩٨٧-١٩٨٩) زەویان لەناحیەی رزگاری (حسود) وەرگرتوە کە هاوڵاتی (ستار محمد فرج) خاوەن زەوی ژمارە هەوائی (١٢٤٦٥) داوای رێگا پێدانی کردوە بە مەبەستی دروستکردنی خانوو هەر هاوڵاتییەک گلدانەوەی لەسەر ئەو پارچە زەوییە هەیە لەماوەی (١٥) رۆژدا لە دوای بڵاوکردنەوەی ئەم ئاگادارییە،ئاگاداری سەرۆکایەتی شارەوانیمان بکاتەوە بە پێچەوانەوە شارەوانیمان کاری یاسایی بۆ تاوبراو دەکات.

اراز محمد محمود
سەرۆکی شارەوانی رزگاری

سەرۆکایەتی شارەوانی رزگاری — عدد: ١٠٢٥
بەروار: ٢٠١٦/٧/٢٤

ئاگاداری

١١/سەرۆکایەتی شارەوانی رزگاری ئاگاداری هەموو ئەو هاوڵاتیانە دەکاتەوە کە ساڵانی (١٩٨٧-١٩٨٩) زەویان لەناحیەی رزگاری (حسود) وەرگرتوە کە هاوڵاتی (عباس احمد محمد) خاوەن زەوی ژمارە هەوائی (٩٨٢٤) داوای رێگا پێدانی کردوە بە مەبەستی دروستکردنی خانوو هەر هاوڵاتییەک گلدانەوەی لەسەر ئەو پارچە زەوییە هەیە لەماوەی (١٥) رۆژدا لە دوای بڵاوکردنەوەی ئەم ئاگادارییە،ئاگاداری سەرۆکایەتی شارەوانیمان بکاتەوە بە پێچەوانەوە شارەوانیمان کاری یاسایی بۆ تاوبراو دەکات.

اراز محمد محمود
سەرۆکی شارەوانی رزگاری

سەرۆکایەتی شارەوانی رزگاری — عدد: ١٠٢٤
بەروار: ٢٠١٦/٧/٢٤

ئاگاداری

١٠/سەرۆکایەتی شارەوانی رزگاری ئاگاداری هەموو ئەو هاوڵاتیانە دەکاتەوە کە ساڵانی (١٩٨٧-١٩٨٩) زەویان لەناحیەی رزگاری (حسود) وەرگرتوە کە هاوڵاتی (تاهر توفيق محمد) خاوەن زەوی ژمارە هەوائی (٤٤٧٣) داوای رێگا پێدانی کردوە بە مەبەستی دروستکردنی خانوو هەر هاوڵاتییەک گلدانەوەی لەسەر ئەو پارچە زەوییە هەیە لەماوەی (١٥) رۆژدا لە دوای بڵاوکردنەوەی ئەم ئاگادارییە،ئاگاداری سەرۆکایەتی شارەوانیمان بکاتەوە بە پێچەوانەوە شارەوانیمان کاری یاسایی بۆ تاوبراو دەکات.

اراز محمد محمود
سەرۆکی شارەوانی رزگاری

سەرۆکایەتی شارەوانی رزگاری — عدد: ١٠٢٧
بەروار: ٢٠١٦/٧/٢٤

ئاگاداری

٩/سەرۆکایەتی شارەوانی رزگاری ئاگاداری هەموو ئەو هاوڵاتیانە دەکاتەوە کە ساڵانی (١٩٨٧-١٩٨٩) زەویان لەناحیەی رزگاری (حسود) وەرگرتوە کە هاوڵاتی (حسن رشيد محمد) خاوەن زەوی ژمارە هەوائی (٤٥٠٣) داوای رێگا پێدانی کردوە بە مەبەستی دروستکردنی خانوو هەر هاوڵاتییەک گلدانەوەی لەسەر ئەو پارچە زەوییە هەیە لەماوەی (١٥) رۆژدا لە دوای بڵاوکردنەوەی ئەم ئاگادارییە،ئاگاداری سەرۆکایەتی شارەوانیمان بکاتەوە بە پێچەوانەوە شارەوانیمان کاری یاسایی بۆ تاوبراو دەکات.

اراز محمد محمود
سەرۆکی شارەوانی رزگاری

سەرۆکایەتی شارەوانی رزگاری — عدد: ١٠٢٨
بەروار: ٢٠١٦/٧/٢٤

ئاگاداری

٨/سەرۆکایەتی شارەوانی رزگاری ئاگاداری هەموو ئەو هاوڵاتیانە دەکاتەوە کە ساڵانی (١٩٨٧-١٩٨٩) زەویان لەناحیەی رزگاری (حسود) وەرگرتوە کە هاوڵاتی (عا×يمە سعدون رشيد) خاوەن زەوی ژمارە هەوائی (٤٢٧٩) داوای رێگا پێدانی کردوە بە مەبەستی دروستکردنی خانوو هەر هاوڵاتییەک گلدانەوەی لەسەر ئەو پارچە زەوییە هەیە لەماوەی (١٥) رۆژدا لە دوای بڵاوکردنەوەی ئەم ئاگادارییە،ئاگاداری سەرۆکایەتی شارەوانیمان بکاتەوە بە پێچەوانەوە شارەوانیمان کاری یاسایی بۆ تاوبراو دەکات.

اراز محمد محمود
سەرۆکی شارەوانی رزگاری

سەرۆکایەتی شارەوانی رزگاری — عدد: ١٠١٩
بەروار: ٢٠١٦/٧/٢٤

ئاگاداری

٣/سەرۆکایەتی شارەوانی رزگاری ئاگاداری هەموو ئەو هاوڵاتیانە دەکاتەوە کە ساڵانی (١٩٨٧-١٩٨٩) زەویان لەناحیەی رزگاری (حسود) وەرگرتوە کە هاوڵاتی (زيبا احمد سعيد) خاوەن زەوی ژمارە هەوائی (٨١٠١) داوای رێگا پێدانی کردوە بە مەبەستی دروستکردنی خانوو هەر هاوڵاتییەک گلدانەوەی لەسەر ئەو پارچە زەوییە هەیە لەماوەی (١٥) رۆژدا لە دوای بڵاوکردنەوەی ئەم ئاگادارییە،ئاگاداری سەرۆکایەتی شارەوانیمان بکاتەوە بە پێچەوانەوە شارەوانیمان کاری یاسایی بۆ تاوبراو دەکات.

اراز محمد محمود
سەرۆکی شارەوانی رزگاری

سەرۆکایەتی شارەوانی رزگاری — عدد: ١٠٢٢
بەروار: ٢٠١٦/٧/٢٤

ئاگاداری

٢/سەرۆکایەتی شارەوانی رزگاری ئاگاداری هەموو ئەو هاوڵاتیانە دەکاتەوە کە ساڵانی (١٩٨٧-١٩٨٩) زەویان لەناحیەی رزگاری (حسود) وەرگرتوە کە هاوڵاتی (ابوبكر محمود محمد) خاوەن زەوی ژمارە هەوائی (١١١٠) داوای رێگا پێدانی کردوە بە مەبەستی دروستکردنی خانوو هەر هاوڵاتییەک گلدانەوەی لەسەر ئەو پارچە زەوییە هەیە لەماوەی (١٥) رۆژدا لە دوای بڵاوکردنەوەی ئەم ئاگادارییە،ئاگاداری سەرۆکایەتی شارەوانیمان بکاتەوە بە پێچەوانەوە شارەوانیمان کاری یاسایی بۆ تاوبراو دەکات.

اراز محمد محمود
سەرۆکی شارەوانی رزگاری

سەرۆکایەتی شارەوانی رزگاری — عدد: ١٠١٧
بەروار: ٢٠١٦/٧/٢٤

ئاگاداری

١/ سەرۆکایەتی شارەوانی رزگاری ئاگاداری هەموو ئەو هاوڵاتیانە دەکاتەوە کە ساڵانی (١٩٨٧-١٩٨٩) زەویان لەناحیەی رزگاری (حسود) وەرگرتوە کە هاوڵاتی (عدنان فتاح محمد) خاوەن زەوی ژمارە هەوائی (٥٩٣٦) داوای رێگا پێدانی کردوە بە مەبەستی دروستکردنی خانوو هەر هاوڵاتییەک گلدانەوەی لەسەر ئەو پارچە زەوییە هەیە لەماوەی (١٥) رۆژدا لە دوای بڵاوکردنەوەی ئەم ئاگادارییە،ئاگاداری سەرۆکایەتی شارەوانیمان بکاتەوە بە پێچەوانەوە شارەوانیمان کاری یاسایی بۆ تاوبراو دەکات.

اراز محمد محمود
سەرۆکی شارەوانی رزگاری

ئاگانامە

دواکار : جزا علي محمد
داوالێکراو: لورنگ احمد سليم

داواکار (جزا علي محمد) داوایەکی بە ژمارە ١٦٢٧ /٢٠١٦ش لەم دادگایە تۆمارکردوە لەسەرت وە لەم داوایەدا هاتووە، داوای بینینی منداڵ دەکات، وە لەبەر نادیاری شوێنی نیشتەجێ بوونت، دادگا بڕیاری دا ئاگادارتان بکاتەوە بەهۆی دوو رۆژنامەی ناوخۆی رۆژانەوە بۆ ئامادە بونتان لەبەردەم ئەم دادگایە لە رۆژی داد بینی کە دەکەوێتە بەرواری ٢٠١٦/٩/٢٧ سەعات (١٠/١) ی سەر لەبەیانی بە پێچەوانەوە ئامادە نەبن خۆتان یان بریکاری ئەنێرن ئەوا دادگا داواکە ئەبینێ بە پێی یاسا.

دادوەر
شكر عبو

ونبون

* ناسنامەیەکی ژوری بازرگانی سلێمانی ونبوە بەناوی (سامان عبدالله حەمە امين) هەرکەس دۆزیەوە بیگەرێنێتەوە بۆ پرسگەی ئاوێنە .
* باجێکی قۆناغی چوارەمی بەشی ئینگلیزی زانکۆی جیهان بەناوی (شوان محمد مجيد) ونبوە، هەرکەس دەیدۆزێتەوە بیگەرێنێتەوە بۆ کتێبخانەی خاک لەکەلار.
* ساڵانەیەکی ئۆتۆمبێل بەژمارە (٥٧٧١٣ اربيل) کە تۆمارە بەناوی (وعد سعدی محمد) ونبوە، هەرکەس دەیدۆزێتەوە بیگەرێنێتەوە بۆ کتێبخانەی خاک لەکەلار..

پەنجەرە

Awene

خاوەنی ئیمتیاز: کۆمپانیای ئاوێنە
سەرنوسەر: سەردار محەمەد

کوا لێکۆڵینەوەی یاسایی لەخوێنی کاوە گەرمیانی، سەردەشت عوسمان، سۆرانی مامە حەمە، عەبدولستار تاهیر؟

ئاوێنەو هێرۆشیما

سەردار محەمەد

ئەمــڕۆ ئاوێنە خەڵات دەکرێت، چونکە لەماوەی یەک ســاڵی ڕابردودا، لەنێو هەمو میدیا نوســراوو بیستراوو بینراوو ئەلکترۆنییەکانی هەرێمی کوردســتاندا، زۆرترین کاری لەســەر دۆسیەی گەندەڵیو پێشێلکردنی یاســا کردوە، بەپێی پرۆژەیەک کە لەلایەن ڕێکخراوی ســتۆپ بۆ دژە گەندەڵی بەهاوکاری ڕێکخراوی NEDی ئەمەریکی ئامادەکراوە.

ئەمە جێی خۆشــحاڵیو شانازییە بۆ ئاوێنە، کە هەر لەســەرەتای دامەزراندنیەوە تا ئێســتا ئامانجێکی ســەرەکی گەیاندنی زانیاری بوە. بەسەرنجدان لەوەی لەدنیای ئەمڕۆدا "زانیاریی" یەکێکە لەســەرچاوەکانی دەسەڵات، بۆیە بەردەوام دەسەڵاتدارانی هەرێم ویســتویانە زانیارییەکان لەلای خۆیان بشــارنەوەو وەک هەمو سەرچاوەکانی دیکەی دەسەڵات لەگەڵ خەڵکیدا دابەشی نەکەن.

کوردســتان لەڕیزی هەرە پێشــەوەی وڵاتانی پڕ گەندەڵکاریــی جیهاندایە، ئەوەی لەبارەی گەندەڵییەوە بڵاوەکرێتەوە، ڕێژەیەکی زۆر زۆر کەمیی گەندەڵییە لەم هەرێمەی ئێمەدا، هەرێمێک کە بوە بە بەهەشتی چەتەکان، پڕە لەسیاسەتمەداری قۆڵبڕو درۆزن، پڕە لەمافیاو سەرمایەداری ساختە، پڕە لەمەلاو ڕۆژنامەنوسو ڕۆشنبیری فەرمیشکراو، پڕە لەتاوانی ڕێکخراوو ســەروەتو سامانی گشــتی بەئاشکراو بەنهێنی بەتاڵان دەبرێ بەبــێ ئەوەی هیچ لێپرســینەوەو ســزادانێک هەبێت. ئیتر چۆن هەمــو ئەوانەی لەم گەندەڵییانە سودمەندبون شــەڕ لەسەر مانەوەی "وەزعی مەوجود" ناکەن؟ ئاخر چی لەدەسەڵات خۆشترە لەوڵاتێکدا کە چاودێریو لێپرسینەوەی لەسەر نەبێت؟!

زۆرجار ئەو پرســیارە لەئاوێنە دەکرێت، میدیای ئەهلی توانی چی بکاو کێ گوێتان لێدەگرێت؟ دیارە خاوەنی ئەم پرســیارانە، تێناگەن قەبارەی گەندەڵیو پێشێلکردنی یاســا لەم هەرێمەدا چەند گەورەیە. ئاوێنە لەســایەی ئەم وێرانیی بەهای ئەخلاقیو تاڵانو بڕۆو پێشــێلکاریانەی یاسادا، تەنها بەقەد گســک بەدەستەکەی هێرۆشیمای پێدەکرێت.

کە ئەمەریکا یەکەمین بۆمبای ئەتۆمی نا بەهێرۆشــیماوە، زۆر دەگمەن بون ژمارەی ئەو کەســانەی گیانیان لەو کارەساتە بەساغی دەربازکرد، تاک تاکێک لەم ژێرزەمین یان لەو داروپەردوی بینا ڕوخاوەی شــاردا دەهاتنەدەرو دەحەپەســان لەوەی بەسەر شارەکەیان هاتبو، یەکێک لەڕزگاربوانی نێو داروپەردوی بینایەک کە پێشتر کارگوزاریی تیا دەکرد، دوای گەیشــتنە دەرگای دەرەوە، سەیری کرد هێشتا شتێک لەجێی خۆی ماوە، کە ئەویش گسکەکەی بو، ئەو گسکەی لەسەر عەردەکە هەڵگرتەوەو لەنێو ئەو وێرانە گەورەیەدا کەوتە گسکدانو پاککردنەوە.

لــەم کاتەدا ڕزگاربویەکی تر کە باوەڕی بەوە نەدەکرد چاوی دەیبینێ، بەرەو ڕوی هاتو هاواری لێکرد "خەریکی چیت؟ بەتەمای بەو گســکە بچوکەوە شەڕ لەگەڵ ئەم هەمو وێرانییە بکەیت؟"

وەڵامــی کابرا ئەوە بــو "جگە لەمە هیچی تر نازانم، بۆ ســەرلەنوێ بنیاتنانەوەی وێرانییەکان پێویستە لەشوێنێکەوە دەستپێبکەین".

ئێمەش وەک ئەو ڕزگاربوەی تەقینەوە ئەتۆمییەکەی هێرۆشیماین، جگە لەنوسینو وتن دەربارەی پێشێلکاریی یاساو پێشێلکاریی ئازادیو ئەو ناپەکسانیو نادادپەروەرییە گەورەیەی ئەمڕۆ لەم وڵاتەدا ڕودەدات، کارێکی دیکە نازانین. هەرچەندە بەسەرنجدان لــەم واقیعە تاڵە کە باش دەزانیــن بۆ ڕوبەڕوبونەوە لەگەڵ ئــەم هەمو وێرانییەدا، قەڵەمەکەمان لەگسکی ئەو ڕزگاربوە هێرۆشیماییە زیاتری پێناکرێت، بەڵام بونیشمان پێویســتو گرنگە، باوەڕی تەواویشــمان بەوەیە کە دەبێت کوردستان لەسەر بنەمای دیموکراسیو ئازادیو شەفافیەتو دادپەروەریو یەکسانی سەرلەنوێ بنیاتبنرێتەوە.

ریکلام

پرۆژەی بەرزاییەکانی سلێمانی

پرۆژەی بەرزاییەکانی سلێمانی یەکێکە لەپرۆژە هاوچەرخو ناوازەکانی شاری سلێمانی کە بەشێوازێکی زۆر زانستیو سەردەمیانە بەکواڵیتی بەرز بەپێی هەموو ستانداردە جیهانیەکان جێبەجێ دەکرێت. وێڕای دۆخی خراپی ئابوری ئێستای هەرێمی کوردستان، ئەم پرۆژەیە لەکارکردن بەردەوامەو ڕانەوەستاوەو بەپێی پابەندبونی کڕیارەکان، خانو و شوقەکانیان ڕادەست دەکرێت، ئەمە سەرەرای بونی هەموو خزمەتگوزارییەکانی وەک (خوێندنگا ـ باخچەی ساوایان ـ دایەنگەو مارکێت)ی تایبەت بەپرۆژەکە تەواو کراون. تۆڕی ئاوو هێڵی کارەبای بەردەوامی پرۆژەکە تەواوکراوەو لێرەدا دەمانەوێت سەرنجتان ڕابکێشین بۆ وێنەی تەواوبوی یەکێک لەخانوەکانی ناو پرۆژەکە....
پرۆژەی بەرزاییەکانی سلێمانی
ناونیشان : سلێمانی / دەباشان
ژمارە تەلەفۆن: ٠٧٧٠٧٢٤٣٣٣٣

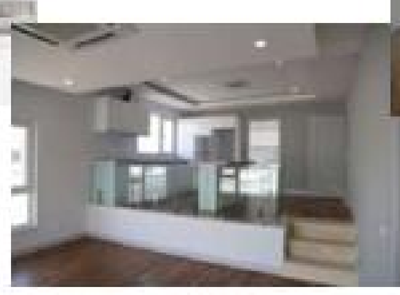

ریکلام